

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ'NDE YER ALAN METİNLERİN TÜR, İÇERİK VE
ANLATIM ÖZELLİKLERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
(76-150. SAYI)

Haydar YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2006

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ'NDE YER ALAN METİNLERİN TÜR, İÇERİK VE
ANLATIM ÖZELLİKLERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
(76-150. SAYI)

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Orhan ÖZDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2006

Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: _____

Yrd. Doç. Dr. Orhan Özdemir

Üye: _____

Yrd. Doç. Dr. Özler Çakır

Üye: _____

Yrd. Doç. Dr. Mesut Bulut

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../...../2006

Prof. Dr. Serra Durugönül

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Doğan Kardeş üzerine yapılan bu çalışma, Doğan Kardeş dergisinin niteliklerini (dergide yayımlanan edebi türler, bilgilendirici metinler, dil kullanımı vb.) ve çocuk eğitimine sağladığı katkıları araştıran bir çalışmadır. Doğan Kardeş dergisi'nden yola çıkılarak Türkiye'de 1945'li yıllarda çocuk dergiciliğinin durumu, yayımlanan çocuk dergilerinin çocuğa yaklaşım biçimi ele alınmaktadır.

Araştırma sırasında çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Zorluklardan biri, Doğan Kardeş hakkında bugüne kadar yapılmış çok az sayıda bilimsel amaçlı çalışma bulunması ve araştırmanın Doğan Kardeş dergisi üzerine yapılan ilk çalışmalar arasında olmasıdır. Zorluk yaratan ikinci bir nokta da kütüphanelerde bulunan Doğan Kardeş'le ilgili yapıtların yeterli olmamasıdır. Bu nedenlerle bu çalışmada daha çok ikincil kaynaklardan yararlanılmıştır.

Doğan Kardeş hakkındaki bu araştırmaya ilk danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hayriye Topçuoğlu ile başlanılmış ve çalışmanın adı konulmuştur. Katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Hayriye Topçuoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Yrd. Doç. Dr. Hayriye Topçuoğlu'nun üniversitemizden ayrılışıyla danışmanlığı Yrd. Doç. Dr. Orhan Özdemir üstlenmiştir. Tez yazım aşamasında bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Orhan Özdemir'e teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarımnda çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda son yıllarda çıkmış yerli ve yabancı makaleler, kitaplar hakkında bilgiler veren ve kaynak sağlayan Yrd. Doç. Dr. Zülal Erkan'a, Yrd. Doç. Dr. Binnaz Kıran Esen'e teşekkürlerimi sunarım. Yine çalışma boyunca bana destek olan ve yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Tuğba Yanpar'a ve diğer hocalarıma, iş ve yakın arkadaşlarıma, sabırla destek veren aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

DOĞAN KARDEŞ DERGİSİNDE YER ALAN METİNLERİN TÜR, İÇERİK VE ANLATIM ÖZELLİKLERİNİN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

(76–150. SAYI)

Haydar YILDIRIM

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Orhan Özdemir

2006 – Sayfa:

Bu araştırmamızda, Doğan Kardeş dergisindeki metinlerin tür, içerik ve anlatım özelliklerinin çocuk eğitimi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel analiz metodu ile yapılan araştırma, yedi bölümden oluşmaktadır. Bununla birlikte, araştırmanın yedi bölümünde de dergideki metinlerin taşıdığı özelliklere göre çocukların bilişsel, duyuşsal, psiko – motor gelişimlerine ne derece katkıda bulunduğu yer yer açıklanmaya çalışılmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümü çocuk edebiyatı kavramı, Avrupa’da ve Türkiye’de çocuk edebiyatının doğuşu, gelişim aşamaları, günümüzde çocuk edebiyatının durumu, çocuk edebiyatı ile ilgili yapıtlar konularını kapsamaktadır.

Araştırmanın ikinci bölümünde de çocuk dergileri ve çocuk dergilerinin çocuk edebiyatı içindeki yeri konusu ele alınmaktadır.

Üçüncü bölümde Türkiye’de çocuk dergiciliği çalışmalarının tarihi gelişimi incelenmektedir. Bu bölüm, Türkiye’de cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrasında gelişen çocuk dergiciliği çalışmaları olarak iki ana başlıkta incelenmektedir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde Doğan Kardeş dergisi ve derginin yayın

ilkeleri, dönemin diğer dergileri arasındaki yeri, dergide yer alan türler ve türlerin okuma – öğrenme süreçlerine katkısı, metinlerde öne çıkarılan ahlakî değerler konuları açıklanmıştır.

Beşinci bölümde de Doğan Kardeş dergisinin dili, anlatımı, biçimsel özellikleri ve sürdürülen etkinlikler konusu ele alınmaktadır. Metinler, edebiyat ve çocuk edebiyatındaki yerlerine göre değerlendirilmiş ve eğitim psikolojisi, çocuk gelişimi özelliklerine uygun olarak açıklanmış, örnekler sunulmuştur.

Doğan Kardeş dergisi anlatım özellikleriyle çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı açısından yaygınlaştırılarak yaşatılması gereken önemli bir dergi olmasından dolayı, yayın hayatına kaldığı yerden sürdürmesi ve tüm ilköğretim kurumlarına kaynak olarak gösterilmesi önerilebilir.

ABSTRACT**MASTER THESIS**

THE ANALYSIS OF THE TYPE, CONTENT AND NARRATIVE
CHARACTERISTICS OF THE TEXTS IN DOĞAN KARDEŞ JOURNAL INTERMS
OF CHILD EDUCATION
(76–150. EDITION)

Haydar YILDIRIM

Master Dissertation, Turkish Language Teaching

Supervisor: Assistant Professor Orhan Özdemir

2006 – Page:

The aim of this study is to analyze the type, content and narrative characteristics of the texts in Doğan Kardeş journal in terms of child education. The study, which was analyzed using the descriptive statistics, composes of seven parts. Besides, the study includes the explanations regarding the contribution of the text to children in terms of their cognitive, affective and psycho – motor development.

The first part of the study includes the concept of children’s literature, rise of children’s literature in Turkey and Europe and works related to children’s literature

The second part of the study concerns the journals and their importance in children’s literature.

The third part of the study deals with the studied concerning the journals for children and their historical development. This section is studied under two headings as before and past republic in Turkey.

Beside, analyzing the general characteristics of journal of Doğan Kardeş, in chapter four, the publishing principles of this journal, position of this journal among other

journals which have been published at the same period, literary included in this journal and their contributions to learning processes, and important moral values given in the texts were explained.

In the fifth chapter, the language narration, structural features & activities used in Doğan Kardeş journal are examined. Text are evaluated according to their importance in literature & children literature. They are also stated apt to educational psychology and child development features, and some examples are presented.

Because Doğan Kardeş journal should survive by expanding children education & children literature, it can be offered that it continues to be published & can be used as a source in primary education.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
I. ÇOCUK EDEBİYATI	7
II. ÇOCUK DERGİLERİ VE ÇOCUK DERGİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATI İÇİNDEKİ YERİ	12
III. TÜRKİYE’DE ÇOCUK DERGİCİLİĞİ	
III.1. Cumhuriyet Öncesi Türkiye’de Çocuk Dergiciliği.....	19
III. 1.1. Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Yayımlanan Çocuk Dergileri.....	21
III.1.2. Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Çocuk Dergiciliği.....	23
IV. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ	
IV.1. Doğan Kardeş Dergisi ve Yayın İlkeleri.....	26
IV.2. Doğan Kardeş’in Türkiye’de Yayımlanan Diğer Dergiler Arasındaki Yeri.....	29
IV.3. Doğan Kardeş Dergisi’nde Yer Alan Türlerin Çocukların Okuma ve Öğrenme Süreçlerine Katkısı.....	32
IV.4. Dergide Yer Alan Metinlerde Öne Çıkarılan Ahlaksal Değerler.....	37

V. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ'NİN DİL, BİÇİM VE İÇERİK ÖZELLİKLERİ

V.1. Dil ve Anlatım Özellikleri.....	42
V.2. Biçim ve İçerik Özellikleri	52
V.3. Okurlara Yönelik Etkinlikler	61

VI. DERGİDE YER ALAN EDEBİ TÜRLER

VI.1. Şiir.....	67
VI.2. Roman	76
VI.3. Öykü.....	82
VI.4. Mektup.....	87
VI.5. Masal.....	91
VI.6. Efsane.....	97

VII. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ'NDE ELE ALINAN KONULARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN ÖNEMİ

VII.1. Yarışma ve Duyurular, Yardımcı Sayfalar.....	102
VII.2. Ansiklopedik Bilgiler.....	114
VII. 3. Sanatla İlgili Metinler.....	124

SONUÇ.....130

KAYNAKÇA.....137

EKLER

Yazar İsmine Ve Kronolojik Sıralamaya Göre Yazıların Dağılımı

KISALTMALAR

Vb.....Ve benzeri

Akt.....Aktaran

BÖLÜM 1

0. GİRİŞ

Günümüzde çocuk ve çocukluk konusunda farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Eğitim psikologları, çocukluk dönemini devrelere ayırarak incelemektedir. Bu devreler, 3 – 6 yaş aralığı (okulöncesi – ilk çocukluk dönemi) ; 7 – 11 yaş aralığı (ilkokul – ikinci çocukluk dönemi) olarak ayrılmaktadır.

Çocuk eğitimi de eğitim psikolojisindeki bu arayışlardan etkilenmiş ve edebiyatın çocuk eğitimi alanında kullanılmasının gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır. Bu gelişmeler insanların çocuk edebiyatı ile tanışmasını sağlamıştır.

Bununla birlikte edebiyatın çocuk eğitime katkısı üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Edebiyatın çocuk eğitimindeki öneminin kavranmasıyla çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalar da artmıştır.

Avrupa'da 16. yüzyılda başlayan çocuk edebiyatı çalışmaları, 18. yüzyıldaki (Aydınlanma Dönemi) pedagojik çalışmalarla artmıştır. Dönemin aydınları, zihinsel çalışmalara ve akla önem vermişlerdir. Onlara göre akıl önemlidir. Bilgi de ancak akılla kazanılabilir. Aydınlanma Dönemi düşünürleri, geçmişten ziyade geleceğe bakmışlar ve eğitimi insan hayatını düzenleyen en iyi araç olarak görmüşlerdir. Bu nedenle de eğitimde reform çabalarını desteklemişlerdir. Bireye değer verilmesi, toplumsal eğitimin ön plana çıkması, ilköğretim okullarının kurulması gerekliliği düşüncesinin yaygınlaşması da Aydınlanma Dönemi düşünürlerinin akılcı ve hümanist felsefelerinin bir sonucudur (Tonguç, 1946: 24). Bu anlayış çocukların eğitimine yönelik anlayış biçimini de etkilemiştir.

Bu dönemdeki akılcı ve hümanist yaklaşımlar eğitimin olduğu kadar edebiyatın da çocukla olan ilişkisini arttırmıştır. Bunun sonucunda da çocuğa yönelik edebi ürünler verilmeye başlanmıştır.

Avrupa'da gelişen çocuk edebiyatı çalışmalarının Türkiye'deki başlangıcı da 1860'lı yıllar olarak gösterilmektedir. Türkiye'de çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı ile ilgili çalışmaların özellikle 1839 Tanzimat Fermanı ile başladığı söylenebilir. Tanzimat Fermanı'nın ilanının ardından yenileşme ve modernleşme çabaları eğitim sisteminde değişiklikler yapılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Tanzimat Dönemi aydınları, çocuk edebiyatı ile ilgili yapıtların yanı sıra çocuk dergileri yayımlamaya başlamışlardır. Bu dergilerde yayımladıkları çeviri ve uyarlamalarla çocuk edebiyatına katkıda bulunmuşlardır.

Tanzimat Dönemi'nde yayımlanan çocuklara yönelik ilk dergi ise Mümeyyiz (1869) çocuk dergisidir. Mümeyyiz (1869) çocuk dergisinin yayın hayatına atılmasından Cumhuriyetin ilanına kadar olan süreçte de farklı isimlerde çocuk dergileri yayımlanmıştır. Ancak Türkiye'deki çocuk dergiciliği çalışmaları Harf Devrimi'nin kabulüyle başlayan süreçle hız kazanmıştır.

Cumhuriyetin ilanı sonrasında da Türkiye'de çocuk dergiciliği alanında yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. “Afacan”(1928), “Çocuk Sesi” (1928); “Mektepli”(1928), “Doğan Kardeş” (23 Nisan 1945), “Yavru Türk”, dergileri bu dönemde yayımlanan dergilerden birkaçıdır (Alpay, 1980: 179 – 180).

Çıkarılan bu dergiler, “çocuk” ve “çocuk eğitimi” konusunda Cumhuriyet ilanı öncesi ve sonrasına bakışı yansıtması yönüyle de bir değer taşımaktadır. Bu nedenle de çocuk dergilerinin eğitimle ve çocukla ilgili ileri sürdükleri görüşlerin incelenmesi günümüzde sürdürülen eğitim faaliyetleri açısından önem kazanmaktadır.

“Afacan”(1928), “Çocuk Sesi” (1928); “Mektepli”(1928), gibi çocuk dergileri arasında yer alan ve 23 Nisan 1945 tarihinde yayımlanmaya başlayan Doğan Kardeş dergisi de, okuyucusuyla etkileşimi, yayımladığı yapıtlar, çocuk edebiyatı çalışmalarına ve çocuk eğitimine sağladığı katkılar açısından döneminin sevilen çocuk dergilerindedir. Doğan Kardeş dergisi, okuyucusuna karşı yaklaşımı ve yazılı anlatımda gösterdiği tutum sayesinde

çocuklarla bütünleşebilmekte; metinlerde öne çıkarttığı toplumsal ve sosyal değerleri de okuyucusuna iletebilmektedir. Okuyucularının gösterdikleri ilginin derginin uzun süre yaşamasında önemli olduğu görülmektedir.

Doğan Kardeş dergisindeki konular ve konuların işleniş tarzı, çocuklara verilen mesajlar, çocuk eğitime yönelik farklı yaklaşımlar, derginin Türkiye'deki çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı çalışmalarının geliştirilmesine yönelik çabaları ve bu konuda toplumsal bilinç oluşturmaya çalışması, okuma alışkanlığının çocuklara kazandırılması gibi konularda yaptığı çeşitli çalışmalar, daha sonraki dönemlerde yayımlanan çocuk dergilerine de örnek olmuştur. Doğan Kardeş, anlatımındaki sadelik, çocuk eğitime verdiği önem, çocuklara yönelik yayımladığı yerli – yabancı edebi türler (öykü, roman, masal) ve çocuklara yönelik yaklaşımıyla incelenmesi gereken bir çocuk dergisi niteliği taşımaktadır.

Bu nedenle de, bu çalışmamızda, Türkiye'deki çocuk dergiciliği çalışmalarının gelişim süreci, birinci bölümde iki farklı dönem halinde, “Cumhuriyet Öncesi Çocuk Dergiciliği Çalışmaları” ve “Cumhuriyet Sonrası Türkiye'de Çocuk Dergiciliği Çalışmaları” olarak ele alınmıştır.

Çalışmanın çocuk edebiyatı ile ilgili olan bölümünde de çocuk edebiyatı hakkında bilgiler verilerek “Çocuk edebiyatı” hakkında farklı yazar ve edebiyatçıların tanım ve görüşlerine yer verilmektedir. Bu tanımlardan yola çıkılarak “edebiyat” ve “çocuk” kavramlarının birbiriyle ilişkisi ele alınmaktadır.

“Çocuk dergileri ve Çocuk Dergilerinin Çocuk Edebiyatı İçindeki Yeri” adı verilen bölümde, çocuk dergileri ve çocuk dergilerinin çocuk edebiyatı içindeki yeri ele alınarak çocuk dergiciliğinin batıda doğuşundan itibaren gelişimi incelenerek Türkiye'deki çocuk edebiyatı ve çocuk dergiciliği çalışmalarının gelişim aşamaları ortaya konmaya çalışılmaktadır.

“Türkiye'de Çocuk Dergiciliği” adlı bölümde, Türkiye'de çocuk dergiciliği

çalışmaları ele alınmaktadır. Bu bölüm, üç alt başlık halinde işlenmektedir. “Cumhuriyet Öncesi Türkiye’de Çocuk Dergiciliği” başlığı altında incelenen bölümde, çocuk edebiyatı ve çocuk dergiciliği alanında Türkiye’de Tanzimat’ın ilanından Cumhuriyetin ilanına kadar yapılan çalışmalar ele alınmaktadır.

“Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Yayımlanan Çocuk Dergileri” başlığıyla Türkiye’de 18. yy. dan itibaren yaşanan batılılaşma hareketlerinin etkisiyle görülen toplumsal – sosyal değişimler, süreli yayınların ortaya çıkışı, dönemin aydınlarının çocuk yayınlarının ortaya çıkmasına ve gelişmesine yönelik yaptıkları çalışma ve katkılar, resimli çocuk dergilerinin ortaya çıkışı, çocuk dergiciliğinin yaşadığı sorunlar vb. konular ele alınmaktadır. Konunun sonunda Cumhuriyet öncesi Türkiye’de yayımlanan önemli çocuk dergilerine ait bir liste sunulmaktadır.

“Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Çocuk Dergiciliği” başlığıyla yayımlanan bölümde, Cumhuriyetin ilanından sonraki dönemlerde Türkiye’de çocuk dergiciliği alanında yapılan çalışmalar, yayımlanan çocuk gazete ve dergilerinin nitelik ve sayıları, Harf Devrimi’nin kabul edilmesinin Türkiye’de çocuk dergiciliği çalışmalarına sağladığı yararlar, Türkiye’de yaşayan herkesin okur – yazar olmasını sağlamak için eğitim seferberliğinin başlatılması ve bunun sonuçları, başlatılan eğitim seferberliği ile Türkiye’deki yayın hayatının canlandırılmasına yönelik faaliyetler, çocuklara yönelik eğitim faaliyetlerine öncelik tanınmasının nedenleri vb. konular incelenmektedir.

Çalışmanın “Doğan Kardeş” ana başlığı altında yer alan “Doğan Kardeş Dergisi ve Yayın İlkeleri”, “Doğan Kardeş’in Türkiye’de Yayımlanan Diğer Dergiler Arasındaki Yeri” bölümlerinde ise Doğan Kardeş dergisinin yayın hayatına atılması, Doğan Kardeş dergisinin yayın ilkeleri, yazar kadrosu, dönemin ünlü edebiyatçılarının ve eğitimcilerinin dergiye ve Türkiye’deki çocuk edebiyatı çalışmalarına sağladıkları katkılar, dergide yer alan edebi türler, derginin biçimsel özellikleri, derginin yayınlanmaya başladığı yıllarda

Türkiye’de çocuk edebiyatının genel durumu vb. anlatılmaktadır.

“Dergide Yer Alan Türlerin Çocukların Okuma ve Öğrenme Süreçlerine Katkısı”, “Dergide Yer Alan Metinlerde Öne Çıkarılan Ahlaksal Değerler” adlı bölümlerde çocukların okuma – yazma alışkanlığı kazanmasında çocuk edebiyatıyla ilgili kitapların ve çocuk dergilerinin üstlendiği roller anlatılarak Doğan Kardeş dergisinde yer alan türlerin, çocuk eğitimine yönelik sağladığı katkılar incelenmiştir. Bu incelemede, dergide yer alan roman, masal, öykü, şiir vb. türlerin eğlendirici ve eğitici özellikler taşımalarının çocuğun öğrenme süreçlerine etkin bir biçimde katılabilmesine olanak sağlaması açıklanmaya çalışılmıştır.

Dergide yayımlanan metinlerde, çocukların ahlâk ve kişilik gelişimini sağlamaya yönelik çabalar açıklanarak derginin, insana özgü ahlakî değerlerin çocuklara kazandırılması için neler yaptığı, bu konular işlenirken kullanılan sözcüklerin çocuğun anlayabileceği düzeyde seçilip seçilmediği gibi konular, örnek metinlerle verilmeye çalışılmıştır. Metinlerden yola çıkılarak dergide işlenen çeşitli konuların çocukların günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunların çözümünde sağlayabileceği kolaylıklar üzerinde durulmuştur.

Doğan Kardeş dergisinin dil, biçim ve içerik özelliklerinin işlendiği bölüm ise üç alt başlıktan oluşmaktadır. Birinci başlıkta Doğan Kardeş dergisinin dil ve anlatım özellikleri; ikinci başlıkta, derginin biçim ve içerik özellikleri işlenmektedir. Üçüncü başlıkta ise okurlara yönelik etkinlikler konusunda bilgiler verilmektedir.

Şiir, roman, öykü, mektup, masal, efsane gibi edebi türler ve genel kültürü arttırmaya yönelik ansiklopedik bilgiler, bilmeceler, yarışma ve duyurular, yardımcı sayfalar bölümleri ise çalışmada ayrı başlıklar halinde incelenmektedir. Şiir, roman, öykü, mektup, masal, efsane gibi edebi türler, hem edebi açıdan hem de çocuk eğitimi açısından değerlendirilmektedir.

Doğan Kardeş dergisinden sağlanan verilerden yola çıkılarak şiir, roman, öykü,

mektup, masal, efsane gibi edebi türlerin yanı sıra genel kültürü arttırmaya yönelik ansiklopedik bilgiler, bilmeceler, yarışma ve duyurular, yardımcı sayfalar bölümlerinin, çocukların okuma alışkanlığı edinmesinde ne kadar yeterli olduğu, Doğan Kardeş'in metinlerde işlediği konular ve işleniş yöntemleri de sorgulanmaktadır.

Bu çalışma hazırlanırken çocuk edebiyatı ve Doğan Kardeş ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Doğan Kardeş'te yer alan türlerin çocuk eğitime olası katkılarını tespit etmek amacıyla, eğitim bilimleri, gelişim ve eğitim psikolojisi ile ilgili yerli ve yabancı farklı kaynaklardan yararlanılmıştır.

“Doğan Kardeş” ana başlığı altında yer alan “Dergide Yer Alan Türler ve Yazarları” adlı bölümde ise roman, öykü, masal, efsane, şiir, mektup gibi edebi türlerin ve ansiklopedik bilgilerin yer aldığı metinlerin künyesi çıkartılmıştır. Bu bölümü sonuç bölümü izlemektedir.

I. ÇOCUK EDEBİYATI

Günümüzde çocuk dergisi denilince ilk akla gelen dergilerden birisi olan Doğan Kardeş dergisinin çözümlemesine girmeden önce, çocuk edebiyatının ne olduğunu irdelemek, konunun anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

“Çocuk edebiyatı” bugüne kadar pek çok yazar ve edebiyatçı tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. Çocuk edebiyatı kavramını açıklayabilmek için, edebiyat ve çocuk sözcüklerinin anlamlarının biçimlendirilmesi gerekmektedir. Türkçe Sözlük’te “Çocuk”, bebeklik ile yetişkinlik arası gelişme döneminde bulunan insan; “edebiyat” ise duygu, düşünce ve olayların dil aracılığı ile biçimlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır.

"Çocuk edebiyatı" tanımında henüz bir uzlaşma sağlanamamış olmasına rağmen, çocukluk dönemleri içerisindeki bireylerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik yazılı ve sözlü bütün yapıtları kapsamaktadır. “Masallar, öyküler, romanlar, anılar, biyografik yapıtlar, gezi yazıları, şiirler, fen ve doğa olaylarını anlatan yazılar vb. bu çerçeveye içine girebilir” (Oğuzkan, 1987: 12). “Çocuğa göre”, “çocuk için” ve “çocuk duyarlılığına” gidilerek çocuk psikolojisindeki gelişmelerin sonucu üzerinde durulan bir kavram” (Şirin,1989: 58) olarak tanımlanan çocuk edebiyatı, zamanla yeni anlamlar da kazanmıştır.

Genel olarak içinde çocuğun yer aldığı bütün edebi yapıtlar, çocuk edebiyatı tanımı içerisinde değerlendirilmektedir. Fakat bazı edebiyatçılar da bunu edebiyatın genel tanımı içerisinde kabul etmemişlerdir. Aralarında Anatole France, Mustafa Ruhi Şirin, Ferhan Oğuzkan, Ziya Gökalp, Prof.Dr. İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi isimlerin bulunduğu ünlü edebiyatçı – yazarlar, çocuk edebiyatının başlı başına bir edebiyat dalı olarak sayılıp sayılmaması konusunda ise değişik görüşler ortaya koymuşlardır. Örneğin Şirin’e göre (1994: 10), “Çocuk edebiyatı önce edebiyattır ve edebiyat yönü ile edebiyatın içinde en incelikli bir yazarlık biçimidir. Çocuk edebiyatını ise her yaşta okurun ilgisini çekebilene, okunabilene, dil ve anlatımıyla edebiyatın içinde yer alan yeni bir tür olarak

tanımlamaktadır. Baltacıoğlu ise “Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı” adlı yazısında, “Çocuklar için özel bir edebiyat olamaz. Özel besin, özel hava, özel sanat, özel dil olamayacağı gibi. Çocuk da bir insandır ve adam olmaya adaydır. Çocuğun alacağı, yiyeceği ve seveceği büyük adamlarinkinin aynı olacaktır.” demektedir (Akt. Gökşen, 1968: 7).

Çocuk edebiyatının, edebiyattan ayrı düşünülüp düşünilemeyeceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi yazarlar, edebiyat ile çocuk edebiyatı kavramlarının birbirinden ayrı kavramlar olarak ayrılması gerektiğini savunurken, bir diğer görüş de bu görüşün tam aksine edebiyat ile çocuk edebiyatı kavramlarının birbirlerinden ayrı kavramlar olmadığını iddia etmektedirler. Özdemir (1981: 71), çocuklar için yazmanın yetişkinler için yazmak kadar önemli bir iş olduğu gerçeğini vurgulayarak “... çocuklar için ayrı bir yazın türü yoktur. Çocuklar için yazılan şiirler, öykü ve romanlar yetişkinler için yazılanlardan ayrı bir nitelik, ayrı bir yapı taşımaz ...” savının geçerliğini günden güne yitirmekte olduğunu söylemektedir.

Edebiyat ile çocuk edebiyatı kavramları konusunda günümüze kadar süren bu tartışmaya açıklık getirebilmek için çocuk edebiyatının ortaya çıktığı 16. ve 17.yy Avrupa’sını incelemek gerekmektedir. Çünkü Avrupa’da 16. ve 17.yy.’da modern bilimsel çalışmalar ve düşünce hareketleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Çocuk edebiyatı çalışmalarının başlangıcının 16. yüzyılın sonlarında başlayan modern düşünce hareketleri ve teknolojik gelişmelere bağlı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. 17. yüzyılda Gutenberg’in matbaayı icadı çocuklara yönelik ilk yapıtların yayımlanmasına neden olmuş ve çocuklar, kendileriyle ilgili yayımlanan yapıtları okumaya başlamışlardır (Gökşen, 1960: 8).

17. yy.’da çocukların özellikle masal, efsane, öykü gibi edebi türlere olan ilgileri de onlara yönelik yapıtların yazımını kolaylaştıran bir diğer etken olmuştur. 17. yüzyılda çocuklara yönelik din dışı kitapların yayımlanmaya başlanması kilisenin tepkisini çekmiştir. “Tartışmaların başladığı bu dönemde, Batı’da kilise çocuğa dinî yayımlar

dışında kitap okutulmasına karşı çıkıyordu. Çocuklar ise puriten (dinî) çocuk kitaplarını sıkıcı buluyor ve bu kitapları okumak istemiyordu” (Şirin, 2000:15). Johann Amos Comenius adlı Alman eğitimci tarafından 1658’de yayımlanan “Orbis Picturs” (Resimlerle Görünen Dünya) adlı resimli çocuk kitabı da dindışı çocuk edebiyatı ile ilgili ilk yapıttır. Latince ve Almanca yazılan ve resimleri ağaç kalıplara oyularak basılan kitap, çocukların okuma – yazma öğrenmelerine katkıda bulunmak amacıyla yazılmıştır (Çoluk Çocuk Dergisi, Mart 2003: 35).

17. yüzyılın sonlarında Jan Jacques Rousseau ve John Locke’un çocukların toplumun içerisindeki bireyler olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade eden görüşleri de çocuk edebiyatının gelişmesine katkıda bulunmuştur. Rousseau’nun “Emile” adlı yapıtı, çocuk eğitimiyle ilgili pek çok görüşün değişmesine neden olmuştur. Rousseau Emile adlı bu yapıtında eğitimde çocuk gerçeği ve çocuğun toplumsal çevre içindeki konumu üzerine değişik düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bu düşünceler, Rousseau’nun modern toplumun çocuk edebiyatına bakışını yansıtır. Rousseau’ya göre çocuğa yönelik edebiyat o güne kadar çocuğa değerler aşlamaktadır. Ancak çocuk yetişkinlerin anlayamayacağı ayrı bir dünyada yaşayan bir bireydir ve çocuk edebiyatı da çocuğun dünyasıyla sınırlı olmalıdır (Ewers ve Ewers, 1993: 7). Rousseau’nun anılan yapıtında yer alan “çocuk eğitiminde öğreticilik kuralı” adlı görüşü, çağının eğitimcileri tarafından da benimsenmiştir. Bunun sonucunda uygulanan eğitim anlayışı değişmeye başlamıştır. Çocuk artık toplumun bir bireyi olarak kabul edilmeye başlamıştır. Eğitim yöntemlerindeki bu değişim okullaşmanın yaygınlaşmasına da neden olmuştur. Rousseau’nun “dinin çocuğa yabancı olduğu” düşüncesi ise batı eğitim felsefesinin baştanbaşa değişmesine neden olmuştur. Bu düşünce, çocuk psikolojisi ve çocuk yayınlarında kendini gösterir. Dini dışlayan psikolojik temelli edebiyatın ortaya çıkmasına neden olur (Şirin, 1987: 48). Bu da çocuk psikolojisine yönelik edebiyat çalışmalarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. “Ancak bu değişiklikler

çocuk yayınlarında bir süre ciddi, biçimsel ve eğitici yönü ağır basan bir yaklaşımın benimsenmesine de yol açmıştır” (Oğuzkan, 1987: 28).

Oğuzkan’a göre (1987: 28) Rousseau’nun çocuk eğitimiyle ilgili Emile adlı yapıtında çocuğun kendi kendini eğitmesi, kendi kendine karar verebilmesi gibi görüşleri bulunmaktadır (Tonguç, 1946: 29). Ayrıca Rousseau’nun çocuk eğitimiyle ilgili görüşleri Mme de Genlis’in öykülerinde, Veillees des Chateaux (Şato Geceleri) adlı yapıtında etkisini göstermektedir. Yapıtlarda dürüstlük, erdem, özveri vb. kavramlar bu çağ yazarlarının sürekli ve ortak temaları olmaktadır. Yine Oğuzkan’a göre (1987: 28) Ami Des Enfants (Çocukların Dostu) adlı yapıtıyla da Arnaud Berguin, Jean- Nicolas Bouilly ve hatta Anatole France’ın 1918’de yazdığı Le Petit Pierre (Küçük Pierre) adlı yapıtıyla da bu gelenek sürdürülmektedir”.

Rousseau gibi çocuk eğitimi konusunda çalışan John Locke’de 1693’te “Eğitim Üzerine Bazı Düşünceler” adlı yapıtında “çocukların tabii meraklarından birer uyarıcı olarak istifade edilmesini” (Şirin, 1987: 47) önermektedir. Bu dönemde başlayan pedagojik çalışmalar, 18. ve 19. yy. da yaygınlaşan Romantizm akımı, ekonomik gelişmeler, sanayileşme gibi etkenler çocuklara yönelik bakış açısının değişmesine ve çocuk edebiyatının gelişmesine neden olmuştur. Bu gelişmelerden sonra, çocuklara yönelik yayımlanan yapıtların sayısında artışlar görülmüştür. Çağın en önemli edebi akımı olan Romantizm akımının da etkisiyle, Avrupa’da özellikle de Almanya’da ulusal edebiyat oluşturma çabası güdülmüş bu da çocuk edebiyatında etkili olmuştur. Değişik halk öyküleri ve masallar, bu dönemlerde yayımlanmıştır (Can, 2000: 42).

19.yy.’da da Çocuk Edebiyatı, Romantizm Akımı’nın etkisine girmiştir. Romantizm Akımı, ulusal bir edebiyat oluşturma çabasını da yanında getirmiştir. ‘Pamuk Prenses’, ‘Parmak Çocuk’ gibi eserler bu dönemde Romantizm Akımı’nın yansıtıldığı yapıtlardır. Romantizm Akımı’yla edebiyatta eskiye doğru bir yönelim söz konusudur.

Batı'da başta Almanya olmak üzere pek çok ülkede halk masallarına, halk öykülerine yönelik çalışmalar yapılmıştır (Can, 2000: 42).

Çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi 20. yy'da da gelişimini sürdürmüştür. Çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi 20. yy'da gelişmesinin modern toplum yapısının oluşmaya başlamasıyla da ilişkisi bulunmaktadır. Özellikle okumanın öneminin artması eğitim amaçlı düşünülen çocuk ve gençlik edebiyatının gelişmesine neden olmuştur. 1970'lerdeki toplumsal hareketlerle çocuk edebiyatında canlanma görülmüş ve çocuk edebiyatı, edebiyattan ayrı başlı başına bir edebiyat haline gelmiştir (Can, 2000: 43).

Çocuk edebiyatının edebiyattan ayrı başlı başına bir edebiyat haline gelmesinde önemli rol oynayan faktörlerden biri de eğitim teknolojilerinde meydana gelen değişim ve gelişmelerdir. Çünkü Dünyada ve Türkiye'de çocuklara yönelik edebiyat çalışmaları, eğitimde ve teknolojiye gelişmelere koşut olarak sürekli bir değişim içindedir (Aytaş, 2001).

II. ÇOCUK DERGİLERİ VE ÇOCUK DERGİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATI İÇİNDEKİ YERİ

Avrupa'da çocuk dergilerinin doğuşu, gazetecilik çalışmalarının ortaya çıkışına bağlanmaktadır. Gazetecilik çalışmalarının ortaya çıkışı ve yaygınlaşması toplumun farklı kesimlerindeki insanlara yönelik yayınlar yapılması ihtiyacını ön plana çıkarmıştır. Bu amaçla da gazeteler zamanla tüm kesimleri kapsayacak nitelikli yayın anlayışını benimsemişlerdir. Bu gelişmeler de, dergicilik çalışmalarının başlamasına neden olmuştur. Bunun sonucunda ise gençlik dergileri, kadın dergileri, çocuk dergileri, bilim dergileri, moda dergileri, spor dergileri gibi yeni dergiler de yayımlanmaya başlamıştır (Şimşek, 2001).

Çocuk dergiciliğinin ilk örneği olarak kabul edilen "Leipziger Wochenblatt für Kinder", 1722 yılında Leipzig'de yayımlanmıştır. Dergide çeşitli hikâyeler, fabllar, doğayla ilgili konular, mektuplar, temsiller bulunmaktaydı. Nidergaschisches Wochenblatt für Kinder" adlı dergi de aynı yıl yayımlanmıştır. Önemli bir okuyucu kitlesi bulan bu dergi de benzer konuları içermekteydi. Ardından 1725 yılında "Vernüftiger Tadlerin" yayımlanmaya başlamıştır. Dergi, çocukların terbiye edilmesine yönelik bir yayın politikası takip etmiştir. Berlin'de yayımlanmaya başlanan "Wochehenblatt zum Besten der Kinder "(Çocukların Yararına Haftalık dergi) ile 1759–1763 yılları arasında "Wochenschrift zum Besten der Erziehung der Jugend" (Gençlerin Eğitimi Yararına Haftalık Mecmua) adlı dergi, bu dönemde yayımlanan bazı önemli çocuk dergilerindendir. 1775 yılında "Kinderfreund" (Çocuklara Arkadaş) dergisi yayımlanmaya başlar. Dergide çeşitli konularda sohbetler, sanatçılar hakkında bilgiler, bilmeceler, fabllar ve şarkılar bulunmaktadır. 1784 yılında yayımlanan (Çocuk Akademisi) "Kinder Akademie" nin içeriğini ise tarih, coğrafya ve sanat üzerine çıkan yazılar oluşturmaktadır (Şimşek, 2001).

İngiltere'de 1788'de yayımlanan ilk çocuk dergisi "Juveile Magazina" adını

taşımaktadır. "The Childers Magazine" (1799) adlı dergi de bu alanda yayımlanan ikinci dergidir. Bu dergilerin uzun bir yayın yaşamı olmamıştır. Bu dönemde İngiltere’de yayımlanan diğer çocuk dergileri şöyle sıralanabilir: Children’s Friends, Infant’s Magazine, The Charm (1852–1854) ve The Boy’s Own Magazine (1855–1874). 1824’te The Child’s Companion ise yaklaşık yüz sene yayımlanmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde XIX. yüzyılda yayımlanan önemli çocuk dergilerinin bazılarının adları şöyledir: The Childers Magazine (1829) ve The Jeveile Miscellany (1826) adlarını taşıyan dergilerdir. Fransa’da ise Magazine de’ Education et de Rec’re’ation, Le Musse de Familles gibi dergiler aynı dönemde yayımlanmışlardır (Şimşek, 2001).

Çocuk dergiciliği çalışmalarının başladığı dönemlerde yayımlanan bu ilk çocuk dergileri sadece çocuğa ve ailesine eğitim verme ve ahlak edindirme gibi toplumsal amaçlar taşımaktadır. Günümüzde yayımlanan çocuk dergilerinde ise bu amaçların yanında eğlendirme amacı da ön plana çıkmaktadır. Avrupa’da yayımlanan çocuk dergilerinde bu dönemlerde yaygınlaşan pedagojik çalışmaların da etkisiyle bazı temel dergicilik ilkeleri benimsenmiştir. Bu ilkelere göre çocuklar ve gençler sınırlı bir aile otoritesi ile yetiştirilmelidir. Uygulanan eğitimin de çocuğun ruhsal durumuna ve kişisel yapısına uygun olması gerektiği üzerinde durulmuştur (Şimşek, 2001).

Almanya ve İngiltere’de çıkan ilk çocuk dergilerinde eğitim sistemi ile ilgili görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşlere göre, eğitim sistemi çocukların oyun ihtiyacını karşılamalıdır. Ayrıca spor dersleri de eğitim programları içinde yer almalı ve müfredat çocukların ilgilerine göre düzenlenmelidir.

Avrupa’da yayımlanan çocuk dergileri zamanla Türk çocuk dergiciliğini de etkilemiştir. Osmanlı Devleti – Avrupa ilişkilerinin geçmişi dikkate alındığında bu etkileşimin kaçınılmazlığı ortaya çıkmaktadır (Şimşek, 2001).

Türkiye’de çocuklara yönelik edebiyat çalışmaları 17. yüzyılda başlamıştır. Çocuk dergiciliği çalışmalarına da 19. yüzyılda başlanabilmiştir (Şimşek, 2001). Türk edebiyatının geçmiş dönemleri yani Divan edebiyatı çocuk yapıtlarının ve Divan edebiyatından sonra gelişen Tanzimat dönemi dergicilik çalışmalarının şiir ağırlıklı olduğu görülmektedir. Divan edebiyatı döneminde şairlerimiz şiirlerinde, çocuğa birtakım olumlu davranışları göstermeye çalışmışlardır. Çocuklar yeterince dikkate alınmamış, sadece terbiye edilecek ve geliştirilecek bireyler olarak görülmüşlerdir. Bu nedenle de çocuklara yönelik pek az yapıt bulunmaktadır.

Çocuk edebiyatıyla ilgili ilk yapıtlar olarak Nabi’nin (1642–1712) oğlu için yazdığı Hayriyye ve Sümbülzade Vehbi’nin (? — 1809), yine oğlu için yazdığı Lütfiye-i Vehbi adlı mesneviler örnek verilebilir. Ayrıca, Nuhbe-i Vehbi, Tuhfe-i Vehbi ve Subha-i Sıbyan gibi yapıtlar da Türk çocuk edebiyatının başlangıç dönemlerindeki diğer önemli çalışmalardır (Aytaş, 2001).

Türkiye’de çocuk edebiyatı ve çocuk dergiciliği alanındaki gelişmeler Tanzimat Fermanı’nın ilan edilmesiyle daha da hız kazanmıştır. Tanzimat Fermanı’nıyla siyasi alanda olduğu kadar sosyal hayatta da değişimler başlamıştır. Dönemin aydınları, Tanzimatla hızlanan sosyal değişimin sürdürülebilmesi için toplumun en dinamik kesimi olan çocuklara yönelme gereği duymuşlardır. Çünkü genç kuşağı toplumsal, sosyal, kültürel yönlerden değişime en açık kitle olarak görmektedirler (Şimşek, 2001).

Dönemin edebiyatçıları da çocuklara yönelik yapıtlar yayımlamaya başlamışlardır. Edebiyatçıları Tanzimat Dönemi’nde çocuk kitapları hazırlamaya iten nedenlerin başında edebiyatın eğitim işlevinin çocuklar için kullanılmasının gerekli olduğunu düşünmeleri gelmektedir. Edebiyatın eğitim işlevinin Tanzimatçılar tarafından kullanılmaya çalışılmasını Özkırımlı şöyle açıklamaktadır (1981: 38): “Edebiyatı eğitim aracı olarak gören Tanzimatçılar, tanıyabildikleri batılı düşünüşün etkisiyle çocuklara

yönelik yapıtların gerekliliğini savundular. Çıkış noktaları toplumsal kurtuluşun çocuğun terbiyesine bağlı olduğu düşüncesiydi”.

Batılı düşünüş biçiminin Tanzimat döneminde öncelikle şairleri etkilediği görülmektedir. Şairler, çeviri, adapte ve telif yapıtlarla Batı Edebiyatı'nın en önemli yapıtlarını Türk Edebiyatına kazandırmışlardır. Şinasi'nin La Fontaine'den çevirdiği “Kurt ile Kuzu Hikâyesi”, kendi yapıtı “Eşek ile Tilki”, “Karakuş Yavrusu ile Karga”, “Arı ile Sivrisinek” gibi yapıtları; Recaizade Ekrem'in La Fontaine'den çevirdiği fabllar ve sonradan ölen oğlu Nijat için yazdığı şiirleri; Muallim Naci'nin “Kuzu”, “Kırlangıç”, “Avcı”, “Oduncu ile Azrail” gibi manzumeler çocuklara yönelik yayımlanan yapıtlardandır (Demiray, 1970: 89).

1859'da Doktor Rüştü, Nuhbet'ül Etfal (1859) adıyla Türkçe alfabe kitabı yayımlamıştır. Kitabın içeriğinde küçük öyküler ve fabllar yer almaktadır (Demiray, 1970: 89). Aynı dönemde bu konuda yayımlanan yapıtlardan biri de Ethem Paşa'nın Terbiye – i Etfal adlı kitabıdır. Kitapta çocuklara yönelik bir takım öneriler yer almaktadır. Bu dönemde dünya çocuk klasiklerinin çevirileri de yapılmıştır. Yayımlanan çeviri yapıtların bazıları şunlardır: Mahmut Nedim'in Jonathan Swift'ten çevirdiği Merkez – i Arza Seyahat (1883) ve Beş Haftada Balonla Seyahat (1887) vb. (Şimşek, 2001).

Çocuk edebiyatına yönelik yapıtların yayımlanması Türkiye'nin içinde bulunduğu süreçlere göre değişen bir özellik göstermiştir. Cumhuriyetin ilanından ve özellikle Harf Devrimi'nden sonra yayımlanan dergilerin sayısı artmıştır. Cumhuriyet döneminde de çocuklar için daha çok manzume türünde yapıtlar verilmiştir. Bu manzumelerde, Anadolu, Anadolu insanı, Kurtuluş Savaşı, Atatürk anlatılmaktadır. Daha çok dönemin zor şartlarını anlatan ve milli duyguları içeren yapıtlar sunulmuştur. Bu yapıtlar arasında ilk biyografik roman niteliği taşıyan “Mustafa Atatürk'ün Romanı” (1944), Falih Rıfkı Atay'ın “Babamız Atatürk” (1955), Nahit Nafiz Edgüer'in “

Atatürk'ten Anılar” (1963) bulunmaktadır (Güleç ve Geçgel, 2005: 11 – 14) Kemalettin Kamu, Ahmet Kutsi Tecer, Necmettin Halil Onan, Hasan Ali Yücel gibi şahsiyetler ise bu dönemin diğer “ünlü isimleridir. Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adivar, Aka Gündüz, Mahmut Yesari, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar pek çok yapıt sunmuşlardır (Zengin ve Zengin, 2000: 57).

Tanınmış edebiyatçıların çalışmalarının dışında devlete bağlı kurumlar ve özel kurumlar da Türkiye’de çocuk edebiyatının geliştirilmesine yönelik çabalar göstermişlerdir. Örneğin 1936’da Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu’nun çabaları ile pek çoğu çeviri olan kitaplar yayımlanmıştır. Ayrıca Kurul, Çocuk Esirgeme Kurumu Çocuk Dergisini (1936 – 1948) ve Çocuk ve Yuva dergisini de çıkartır. Bütün bu girişimler özel yayıncılığı da teşvik edici niteliktedir. Özel yayınevleri de çocuk kitabı yayıncılığına başlarlar. Eflatun Cem Güney “Dertli Kaval” (1945), Nar Tanesi (1946) ile Andersen Onur Kurumu Onur Diploması alır. Naki Tezel de halk kaynaklarından derlediği “Çocuk Masalları” (1943) adlı yapıtını yayımlamıştır (Zengin ve Zengin, 2000: 57).

1945 ve daha sonraki yıllarda çocuk edebiyatı alanındaki çabalar hız kazanmıştır. Çocuk dergiciliği alanındaki çıkarılan dergilerin sayısal artışlarının yanında çocuk edebiyatı ile ilgili diğer tüm türlerde çalışmalar yapılmıştır. 1960’lı yıllarda çocuk edebiyatındaki gelişmelerin hızla arttığı görülmektedir. Doğan Kardeş Yayınları’nın 1964 yılında açtığı yarışmada Mehmet Şeyda’nın “Bir Gün Büyüyeceksin” adlı romanı birinci olmuştur. 1970’de Milliyet Yayınları da yarışmalar açmış ve ciltli küçük boy çocuk kitapları dizileri yayımlayarak bu gelişmelere ivme kazandırmıştır. 1979 yılının UNESCO tarafından “Dünya Çocuk Yılı” olarak ilan edilmesinden sonra Türkiye’de çocuk edebiyatı konusu daha çok güncellik kazanmıştır (Zengin ve Zengin, 2000: 57).

1980’li yıllar, 1945 ve sonraki dönemlerin aksine Türkiye’de çocuk edebiyatı ile ilgili çalışmaların azaldığı dönemlerdir. Bunun en önemli nedenlerinden biri de çocuk

kitaplarının basım ve yayımında ekonomik kaygıların ön plana çıkmasıdır. Kağıt fiyatlarının, baskı ve dizgi maliyetlerinin artması çocuklara yönelik kitapların sayıca yetersiz yayımlanmasına neden olmuştur. Çocuk yayınlarının sayısındaki azalmaya karşın nitelik olarak herhangi bir değişiklik olmamıştır. Bu durum, alanda yeterli çalışmanın yapılamaması, yazılan yapıtların da klasik yapıtlar olarak değerlendirilememesi gibi nedenlerden ileri gelmektedir (Özdemir, 1982: 101).

1980’li yıllarda çocuk edebiyatı çalışmalarında görülen durgunluğu aşmak için çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı da Türkiye’de çocuk edebiyatının gelişmesi için etkinlikler düzenleyen kurumlardan biridir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 16 – 25 Ekim 1987 tarihinde İstanbul’da düzenlediği “1. Milli Kitap Fuarı” nda üç açık oturum gerçekleştirmiştir. 18 Ekim 1987 tarihli “Çocuk ve Gençlik Yayınları Açık Oturumu”nda Türkiye’de çocuk ve gençlik yayınlarının temel sorunları tartışılmıştır. Açık Oturumlarda ülke nüfusuna oranla yapılan yayınların yetersizliği, yayınların niteliği gibi konular üzerinde durulmuştur (Şirin, 1989 : 37).

1990’lı yıllarda ise çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmaların Türkiye’de bu yapıtların görülmeye başladığı ilk dönemlere yani Tanzimat Dönemi’ne ve Cumhuriyetin ilk yıllarına oranla daha bilinçli bir biçimde sürdürülmeye çalışıldığı görülmektedir. Özellikle resimli çocuk kitapları ve çizgi roman türlerinde yapıtların yayımlanmasına 1990’lı yıllarda ağırlık verilmiştir. Türkiye’de resimli çocuk kitapları ve çizgi roman türlerinin yayımlanmasında görülen boşluklar kapatılmaya çalışılmış ve resimli çocuk kitaplarının sayısı artmıştır.

1990’lı yıllardan başlayarak Türkiye’de resimli çocuk kitaplarının yoğun olarak yayımlanmaya başlanmasının en önemli nedeni, Türk çocuklarının yıllardır yabancı resimli çocuk kitaplarını okumak zorunda kalmaları olarak gösterilmektedir. Kültür Bakanlığının 1991’de yayımladığı “Resimli Çocuk Klasikleri” adlı yapıtı, Türk

çocuklarının yıllardır okudukları yabancı resimli romanlara karşı farklı bir seçenek olarak sunulması buna bir örnektir. Gürel bu konuda (2001: 7), Türk çocuklarının yıllarca yabancı resimli çocuk kitaplarını okumak zorunda kalmaları sonucunda pek tabii olarak bu resimli romanların etkisinde kaldıklarını söylemektedir.

Kültür Bakanlığı'nın bu çabayı göstermesinin nedeni Türkiye'deki resimli – çizgili roman alanındaki boşlukları doldurmak ve yabancı yayınların Türk Çocuk edebiyatındaki etkinliğini azaltmak olarak yorumlanmaktadır. Örneğin “Resimli Çocuk Klasikleri” adlı yapıtta iki temel amaç güdülmüştür. Birincisi 7 – 14 yaş grubu çocuklara okuma zevk ve alışkanlığını kazandırmak, ikincisi çocukların Türk kültürünü ve temel yapıtlarını iyi bir şekilde tanımalarını sağlamaktır (Gürel, 2001: 9).

Günümüzde de çocuk edebiyatı alanında pek çok yayın yapılmaktadır. Bu yayınlar çağın getirdiği imkanlar dahilinde bilgisayar ve İnternet yayıncılığı yoluyla da takip edilmektedir. Ancak Türkiye’de çocuk edebiyatı alanında yayımlanan yapıtların nitelik ve sayı bakımından yeterli sınıflamasının yapılmadığı görülmektedir. Sadece yayınevlerinin İnternet adresleri yoluyla bu yapıtların takibi mümkün olabilmektedir. Kütüphanelere ulaşan yapıt sayısının azlığı ve bu konuda yeterli çalışmanın yapılmaması nedeniyle tam bir sınıflama yapılamamaktadır.

III. TÜRKİYE'DE ÇOCUK DERGİCİLİĞİ

III.1. Cumhuriyet Öncesi Türkiye'de Çocuk Dergiciliği

Türkiye'de 18.yy.dan itibaren batılılaşma hareketleri etkisini göstermeye başlamıştır. Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle de Türkiye'deki batılılaşma hareketlerinin eğitimden sağlığa, edebiyattan sanata ve gündelik hayatın bütün alanlarına kadar etkili olmaya başladığı görülmektedir. Süreli yayınlar da bu hareketlerden etkilenerek batı kaynaklı bir değişim içerisine girmiştir (Okay, 1999: 16). İlk Türk çocuk dergisi unvanına sahip olan Mümeyyiz de 1869 yılında yayımlanmaya başlamıştır. Mümeyyiz, yayıncısı Sıtkı tarafından aynı adla bir gazetenin haftalık eki olarak yayımlanmıştır. 49 sayı yayımlanan Mümeyyiz, dönemin çocuk dergileri içerisinde en çok beğenilenlerdendir (Yaşar, 2001: 13).

Mümeyyiz'de eğitsel amaçlı değişik öyküler ve makaleler, haberler, eğitimle ilgili sorunlar ve bunların yorumları, fıkralar, kampanya haberleri gibi farklı türlerde konulara yer verilmiştir. Dergi, çocukların eğitimine yönelik bir yayın anlayışını benimsemiş ve bu doğrultuda yayınlar yapmıştır. Mümeyyiz'in yayımlandığı bu dönemde çocuk dergiciliği alanında yapılan çalışmalarda özellikle batı edebiyatından yapılan çeviriler hakim olmuştur. Mümeyyiz'den sonra yayımlanmaya başlayan Vasıta-i Terakki (1882), Çocuklara Arkadaş (1882), Çocuklara Mahsus Gazete (1896), Çocuk Bahçesi, Çocuklara Rehber, (1897), Arkadaş (1913) gibi dergiler de bu alandaki diğer önemli örneklerdir.

Dönemin aydınları da, toplumun ilerlemesi ve gelişmesinin yolunun çocukların eğitimine önem verilerek sağlanabileceği görüşünden hareketle, dergicilik çalışmalarına destek vermişlerdir. Meşrutiyet dönemi'nde (1876) yayımlanan çocuk dergileri, dönemin önemli yazarlarını da bünyelerine katmayı ihmal etmemişlerdir. Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Rıza Tevfik [Bölükbaşı], Hüseyin Cahit [Yalçın], Celal Sahir [Erozan], İsmail

Hakkı [Baltacıoğlu], Faik Ali [Ozansoy], Mehmet Emin [Yurdakul], Yusuf Akçura, Ahmed Cevad [Emre], Enis Behiç [Koryürek], gibi önemli isimler yazılarıyla çocuk dergiciliği çalışmalarına katkıda bulunmuşlardır (Okay, 1999: 23-24).

Tanzimat Dönemi'nde yayımlanan bu dergilerin sadece metin ağırlıklı oldukları görölmektedir. Çocukların ilgilerini çekebilecek resimler ve karikatürler ise dergilerin sayfalarında yer almamıştır. Daha sonra çıkan dergilerde görsel öğeler kullanılmaya başlanmıştır. Etfal (1875), adlı dergi sayfalarında resim yayımlayan ilk çocuk dergisi olmuştur (Şimşek, 2001). Bu derginin ardından bazı resimli çocuk kitapları da yayımlanmıştır. Zamanla pek çok çocuk dergisi de sayfalarında resimlerden yararlanmıştır. Dergilerde resimlere yer verilmesiyle çizgi roman çalışmalarının gelişmesine de katkı verilmiş olmaktadır.

Tanzimat Döneminde yayımlanan çocuk dergileri basım ve yayımda sorunlarla karşılaşmışlardır. En önemli sorunu parasal konuların oluşturduğu iddia edilmektedir. Bu sorunu çözebilmek amacıyla birçok dergi, sürdürümcü sistemi oluşturmuştur. Sürdürümcü sayılarını arttırabilmek amacıyla okuyuculardan dergilerine sürdürümcü bulmaları istenmiştir. Özendirme kampanyaları bu dergilerin sürdürümcü sayılarını arttırmada kullandıkları bir yöntemdir. Yaşar (2001: 7), istedikleri baskı sayısını yakalayamayan çocuk dergilerinin satışlarını arttırmak için bazen Bahçe dergisi gibi fiyatlarını yarıya indirdiklerini belirtmektedir. Yayımlanan bu dergiler, yurt içi sürdürümcülüğün yanı sıra yurt dışında da sürdürümcülük sistemi oluşturmuşlardır. Dergiler, sürdürüm sisteminin yanında okuyucu kazanmak amacıyla ödüllü bilmece ve bulmacalar yayımlamıştır. Çeşitli yarışmalar düzenleyerek kazananlara ödüller vermişlerdir. Okuyucu mektupları köşesi, okuyucuların gönderdiği şiir, yazı ve fotoğraflar, reklam ve ilanlar bu dergilerin içeriğinde yer alan diğer türlerdir. Bu dergilerin baskı sayısı hakkında yeterli bir bilgi bulunmamaktadır.

III.1.1. Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Yayınlanan Çocuk Dergileri

<u>Dergi Adı Yayınlandığı Yıllar</u>	<u>Yayın Sayısı</u>
Mümeyyiz 1286 (1869)	49
Sadakat 1291 (1875)	6
Etfâl 1291 (1875)	16
Arkadaş 1292 (1876)	13
Çocuklara Arkadaş 1298 (1882)	12
Vasıta-i Terakki 1299 (1883)	4
Çocuklara Kıraat 1299 (1883)	18
Çocuklara Talim 1303 (1887)	9
Çocuklara Mahsus Gazete 1312 (1896)	626
Çocuklara Rehber 1313 (1897 – 1901)	166
Çocuk Bahçesi 1320 (1904)	43
Musavver Küçük Osmanlı 1325 (1909)	3
Arkadaş 1325 (1909)	-
Çocuk Dünyası 1329 (1913 – 1918)	94
Çocuk Yurdu 1329 (1913)	7
Mektebli 1329 (1913)	19
Çocuk Duygusu 1329 (1913 – 1914)	61
Türk Yavrusu 1329 (1913)	2
Çocuk Bahçesi 1329 (1913)	21
Çocuk Dostu 1330 (1914)	13
Hür Çocuk 1334 (1918)	3
Bizim Mecmua 1922 – 1927	74

Çocuk Postası 1339 (1923)

-

(Kür, 1991: 552)

III.1.2. Türkiye’de Cumhuriyet Sonrası Çocuk Dergiciliği

Cumhuriyetin ilanından sonraki dönemlerde Türkiye’de çocuk dergiciliği alanında yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. Yayımlanan çocuk gazete ve dergilerinin sayısının artmasının nedeni olarak da yeni harflerin kullanılmaya başlanması ve Harf Devrimi’nin kabul edilmesi gösterilebilir. Alpay'a göre (1980: 174), 1928 – 1945 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinin sayısı 23’ü bulmuştur. Çocuk dergileri, 1928’deki Harf Devrimi ile de Latin alfabesini kullanmaya başlamışlardır. 1928 – 1945 yıllarında yayımlanan bu dergiler arasında “Çocuk Sesi” (1928); “Afacan” (1928), “Arkadaş”(1928), “Mektepli” (1928), “Çocuk ve Yuva”, “Yavru Türk”, “Doğan Kardeş” (1945) bulunmaktadır.

Harf Devrimi'nden sonra çocuk gazete ve dergilerinin sayısının artmaya başlamasının nedenlerinden biri de okur – yazar sayısını arttırmak için eğitim seferberliği başlatılmasıdır. Başlatılan eğitim seferberliği ile Türkiye’deki yayın hayatının canlandırılmasına çalışılmış ve geleceğin büyükleri olarak görülen çocuklara yönelik eğitim faaliyetlerine öncelik tanınmıştır. Göktürk (2001: 56), Cumhuriyet sonrası çıkan dergilerle ilgili olarak bu dergilerde genellikle eğitim ve öğretimin ön planda tutulduğunu, dil bilmeceleri, bulmaca ve fıkralarla eğlence unsuru oluşturulmaya çalışıldığını söylemektedir.

Yayımlanan dergilerin en önemli özelliği ise eğitimciler tarafından hazırlanmış olmalarıdır. Bu eğitimciler arasında M. Faruk Gürtunca, Rakım Çalapala, Tahsin Demiray, R. Gökâl Arkın gibi isimler bulunmaktadır. Bu dönemde çocuğa bakış açısı da değişmiştir. Cumhuriyet dönemi aydınları, çocuğa karşı toplumsal sorumlulukla yaklaşmışlardır. Bu yaklaşımın en somut örneğini çocuk haklarını savunan bir gazetenin yayımlanması oluşturmuştur (Alpay, 1980: 174).

Türkiye’de çocuk dergiciliğinin sayısal olarak artış gösterdiği dönemlerden biri

de 1950 ile 1970 arasındır. 1950'den 1960'a kadarki süreçte 51 dergi yayına girmiş ve bu dergilerden 33'ü çizgi – roman dergileridir. Yine aynı şekilde 1960 ile 1970 arasında yayımlanan 84 dergi bulunmaktadır. Bu 84 derginin 57'si de çizgi – roman türünde yayımlanmıştır (Göktürk, 2001: 56). 1950'lerden sonra yayımlanan bu dergilerin genel özelliği ise eğitim amacı taşımamasıdır. Bu dönemde Cumhuriyetin ilanı sonrası Türkiye'de yayımlanmaya başlanan eğitim amaçlı ve bilimsel olarak hazırlanan çocuk dergilerinin yerini daha çok boş zamanları değerlendirmeye yönelik çocuk dergileri almıştır. Pekos Bill, Koca Teks, Bill Kid, Tom Miks, Deyvi Kroket, Oklahoma gibi isimlere sahip bu dergiler, Amerika Birleşik Devletleri'nden alınmış çizgi romanlardır. Çocuk dergilerinin yayımcıları bu çizgi romanları yayımlarken de kâr amacı gütmüşlerdir (Alpay, 1980: 174).

1970'li yıllarda, dergilerin eğitim amacı taşımamasına ve yabancı dergilerin Türkiye'de yayımlanmasına toplumun büyük bir kesimi, aydınlar, eğitimciler, bazı yazar ve çizerler tepki göstermişlerdir. Eğitici amacı olmayan bu dergilerin çocukların ruhsal yapısı üzerindeki olumsuz etkilerini dile getirmişlerdir. Pekos Bill, Koca Teks, Bill Kid, Tom Miks, Deyvi Kroket, Oklahoma, Süper Teks, Zagor gibi yabancı kökenli dergilerin zararlı içeriklerine karşı yerli konuları içeren ve yazınsal açıdan değerli çizgi roman yayımlama çabası içine girmişlerdir. Bu yazar ve çizerler arasında ise Tan Oral ve Mıstık gibi isimler sayılabilir. Gelen bu tepkiler sonucunda da yerli çizgi roman yazma çalışmaları yapılmaya başlanmıştır (Alpay, 1980: 174).

Türkiye'de 1975 – 1980 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinde resimli romanlar yayımlama çabası hakimdir. 7 Ekim 1972 yılında yayımlanmaya başlanan Milliyet Çocuk dergisi bu dergilerden biridir (Aytaş ve Yalçın, 2002: 225). Milliyet Çocuk dergisinin 1972 yılında yayımlanmaya başlanan bu sayılarında Batı'dan alınan yabancı çizgi romanlara yer verilmektedir. Doğan Kardeş dergisinde Gülten Dayıoğlu,

Yaşar Kemal, Muzaffer İzgü, Talip Apaydın, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Oktay Akbal, Reşat Nuri Güntekin gibi edebiyatımızın ünlü yazarlarının yapıtları yayımlanmıştır. Milliyet Çocuk dergisi, 1980 – 1985 yılları arasında ise Ülkü Tamer'in yönetiminde resimli roman haline dönüşmüştür. Milliyet Çocuk dergisi, içerik, düzen, çizgi ve resim açısından da dönemin en beğenilen çocuk dergilerinden biri olarak da gösterilmektedir (Alpay, 1980: 174).

1975 – 1980 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan çocuk dergilerinden biri de Tercüman Çocuk dergisidir. Tercüman Çocuk dergisi, yarım gazete sayfası ölçülerinde yayımlanmıştır. Daha sonra derginin boyutları küçültülmüştür. Dergi, daha çok Batı'dan alınan yabancı çizgi romanları yayımlamaktadır.

1975 –1992 yıllarında yayımlanan diğer çocuk dergileri arasında ise 1979 yılında yayımlanmaya başlanan Diyanet Çocuk dergisi, Türkiye Gazetesi'nin eki olarak 15 Kasım 1981'de yayımlanmaya başlanan Türkiye Çocuk, 1982 yılında Milliyet Yayınları tarafından yayımlanmaya başlanan Milliyet Kardeş, 1983'te Şekerbank tarafından yayımlanan Şeker Çocuk, Türkiye Vakıflar Bankası'nın desteğiyle 1989 yılında yayımlanmaya başlanan Vakıf Çocuk, 1992'de T.C. Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanan Elma Şekeri gibi pek çok çocuk dergisi ismi sayılabilir.

IV. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ

4.1. Doğan Kardeş Dergisi Ve Yayın İlkeleri

Doğan Kardeş dergisi, Cumhuriyetin ilanından sonra yayımlanan çocuk gazete ve dergileri arasında yer almaktadır. Geniş bir okuyucu kitlesine sahip olan Doğan Kardeş, açtığı çocuk romanı yazma yarışmaları ve düzenlediği etkinliklerle Türkiye'deki çocuk edebiyatı çalışmalarının gelişmesine de katkıda bulunmuştur.

Doğan Kardeş adlı dergi, 23 Nisan 1945 tarihinde yayın hayatına atılmıştır. Kurucusu Kazım Taşkent, 1939 yılında bir kazada kaybettiği oğluna adadığı dergiyi, Yapı Kredi Bankası'nın da desteğiyle ilk önceleri aylık, daha sonraki dönemlerde haftalık olarak piyasaya sunmuştur. Derginin kuruculuğunu ve yöneticiliğini de Vedat Nedim Tör yapmıştır. İstanbul'da 1897'de doğan Tör, Galatasaray Sultanisi'nde Fransızca öğrenim görmüş ve Berlin'de yüksek öğrenimini tamamlamış bir iktisat doktorudur. Yakup Kadri Karaosmanoğlu – Şevket Süreyya Aydemir gibi arkadaşlarıyla (1932 – 1934) Kadro dergisinde de çalışmıştır. Tör, çocuklara önem vermiş ve onların yazınsal beğenilerinin toplumsal düşüncenin gelişimine katkıda bulunabileceği görüşünden yola çıkarak dergide sanat ve kültür yazılarına önem vermiştir. Dünya tarihine Türklerin katkıları, köy ve işçi sorunları gibi dönemin güncel konuları da dergide sık sık işlenen konular arasında yer almıştır.

Doğan Kardeş dergisi, 1960'da da 17,5 X 25 cm. boyutunda birinci hamur kağıda ve 60 gram ağırlığında, ön ve arka kapak renkli, 90 gramajlı kağıttan 32 sayfa olarak piyasaya çıkmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2002: 216). Dergi, 1960'lardan sonra sayfalarında kalitesiz çizgi romanlar yayımlamaya başlamış ve eski çizgisinden sapmaya başlamıştır.

1970 yılına kadar yayımlanmaya devam eden dergi, o dönemdeki ekonomik ve mali sıkıntılardan ve 1978'deki grevden etkilenmiş ve yayından kaldırılmıştır. 1 Ekim

1988’de dergi, yeniden yayınlanmaya başlamıştır (Alpay, 1980: 174).

1 Ekim 1988’de yeniden yayınlanmaya başlanan Doğan Kardeş dergisinde öyküler, derginin içeriğinde önemli bir yer kaplamaktadır. Dergi, dönemin ünlü edebiyatçıları ve eğitimcilerini de bünyesine katmıştır. Neriman Hızır (Ayşe Abla), Münevver Alper, Cemal Nadir, Nebahat Karaorman, Fahrünnisa Seden, Selma Emiroğlu, Şevki Akören gibi derginin basım ve yayımında önemli sorumluluklar üstlenen isimlerin yanında Semra Özın, Nezihe Araz, Gülten Dayıoğlu, Aziz Nesin, Erhan Bener, Nezihe Meriç, Muzaffer İzgü, Nuriye Ege, Abbas Cılga, Nihal Yalaza Taluy gibi isimler yazı ve öyküleriyle; İpek Erdem, Akşit Göktürk Azize Bergin ve Tomris Uyar çevirileriyle; Ümit Yaşar, İlhan Geçer, Mualla Uzmay, Hasan Latif Sarıyüce, Sabih Şendil, Tarık Orhan, Nermin Ünsel, A. Kutsi Tecer, Serpil Kenber Başak, İdil Özerdem, ve diğerlerinin şiirleri; Cemal Nadir, Dinçer Erimer, Mıstık, Feridun Oral, İsmail Güleç, Kemal Aydıbol, Ahmet Güven, Enis Temizel, Ateş Sunay, Ertan Dinçer, Tuncay Batıbeki, Nazan Erkmen, Behice Balta, Şakir Gökçebağ, Kemal Gökhan, Emine Bora, Şahin Erkoçak’ın renkli - renksiz karikatürleri, desen ve çizgi roman çalışmalarıyla yer almaktadırlar (Yalçın ve Aytaş, 2002: 216 – 217).

Doğan Kardeş dergisinde, okuyucu sayfaları, edebi türler (şiir, öykü, masal, efsane, roman, mektup, hatıra vs.), bilmeceler, coğrafya ve tabiat bilgileri, ansiklopedik bilgiler, elişli çalışması örnekleri, derginin ilan sayfaları yer almaktadır. Yalçın ve Aytaş (2002: 216 – 217), Doğan Kardeş dergisinin oldukça eğlendirici bir dergi olduğunu, ülkemizde pedagojik düzeyi ve baskı kalitesi ile öğrencilere verilmesi gereken bilgiler bakımından kalitesi yüksek bir çocuk dergisi olarak yayımlandığını söylemektedir.

Doğan Kardeş dergisi çocuklarla sağladığı iletişimdeki başarısıyla da dikkati çekmektedir. Dergi, bu yönleriyle incelendiğinde çocuğun kendi iç dünyasını tanımasını sağlamaktadır. Üstelik bu dergilerde hayvanlar, doğa, insan ilişkileri gibi değişik konular

bir bütünlük içerisinde verilmektedir. Örneğin hayvanlara veya cansız varlıklara yüklenen nitelikler, çocuğun hayatta karşılaştığı durumlarla bağlantılı değişik kavramlarla ifade edilmektedir. Çocuğun gelişiminde hayallerin, duyguların, doğanın, toplumsal-sosyal ilişkilerin ne kadar önemli olduğu düşüncesi de benimsetilmektedir. Derginin genelinde çocuğun düşünceleri esas alınarak olaylar onların bakış açısıyla ifade edilmektedir. Somut varlıklar çarpıcı bir biçimde verilmekte, karşılaşılan durumla bağlantılı olarak farklı çözümler sunulmaktadır.

IV.2. Doğan Kardeş'in Türkiye'de Yayımlanan Diğer Dergiler Arasındaki Yeri

Doğan Kardeş dergisinin Türkiye'deki çocuk dergileri arasındaki yerini belirtebilmek için Doğan Kardeş'ten önce ve sonra yayımlanan dergileri incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle de 1928'den başlayarak 1990'lı yıllara kadar Türkiye'de yayımlanan tanınmış bazı çocuk dergilerinin 1928 – 1945 ve 1945 – 1990 yılları arası olmak üzere iki bölümde ele alınması düşünülmüştür.

1928 – 1945 yılları arasında Türkiye'de 23 dergi yayımlanmaya başlamıştır. 1943'te yayımlanmaya başlanan Çocuk Haftası ve Doğan Kardeş'le aynı yıl yayımlanmaya başlanan Çocuk Gözü bunlardan ikisidir (Alpay, 1980: 174). 1928 – 1945 yılları arasında yayımlanan bu dergilerin genel özelliği de çocuk haklarını savunmaları ve çocuğa toplumsal sorumluluk anlayışı içerisinde yaklaşmalarıdır.

1928 – 1945 yılları arasında yayımlanan dergilerde görülen bu anlayış, 1950'li yıllarda yerini çizgi roman ağırlığı taşıyan dergilere bırakır. Pekos Bill, Tom Miks gibi adlar taşıyan bu dergiler Amerikan kültürel öğeleri içermektedir. Yayıncıların kâr amacıyla yayımladığı bu dergilere toplumun çeşitli kesimleri tepkide bulunmuşlardır. Bu tepkiler sonucunda Milliyet Çocuk (1972), Kumbara (1978), Milliyet Kardeş (1982), Vakıf Çocuk (1989) vb. dergiler yayımlanmaya başlamıştır. Milliyet Çocuk (1972), Doğan Kardeş dergisinin yayından kaldırılmasıyla yazınsal alanda yaşanan boşluğu doldurmaya çalışmıştır (Alpay, 1980: 174).

1945'ten başlayarak çocuk edebiyatı alanına yaptığı katkılarla bilinmektedir. Batı'dan öykü ve roman çevirileri yapılarak derginin içeriğinin zenginleştirilmesi ve bu yapıtların okuyucuya tanıtılması derginin Türkiye'deki çocuk edebiyatı çalışmalarına sağladığı katkılardan biridir. Roman çevirileri arasında Nihal Yalaza Taluy'un R. Kipling'den çevirdiği ve 140 ile 150. sayılar arasında 5. sayfada yayımlanan "Kurt Çocuk", Nihal Yalaza Taluy'un F. H. Burnett'ten çevirdiği ve 109 – 148. sayılar arasında

yayımlanan “Av Peşinde” adlı roman, Şekure Başman tarafından James Thurber’den çevrilerek anlatılan 109. sayı 11. sayfada yayımlanan “Ay ve Prenses...” örnek verilebilir. 108. sayı sayfa 3’te yayımlanan La Fontaine’nin Masalları: “Tilki ile Leylek...”, 81. sayı sayfa 5’te yayımlanan Ezop’tan Masallar: “Kurt ile Keçi..., Akıllı Koç..., Baba ile Kızları...” adlı masallar ise dergide yayımlanan çeviri masallardır. Yayımlanan bu edebi türler çocuklar başta olmak üzere toplumun geniş bir kesimine Batı edebiyatını ve yapıtlarını tanıma şansı sunmuştur.

Doğan Kardeş dergisinde Türk Edebiyatı ile ilgili olarak da Nihal Yalaza Taluy, Nezahat Nurettin Ege, Adem Şakar gibi yazarların ve Celal Alnıgeniş, Melahat Uğurkan, Hülya Demiryont gibi şairlerin yapıtları da yayımlanmıştır. 1945 yılında çıkan ilk sayı da dahil olmak üzere çocukların ilgi alanına giren masal, şiir, öykü, gezi yazısı, çizgi roman gibi türler dergide yayımlanmıştır. Yayımlanan bu türlerde çocukları eğlendirirken eğitmek hedeflenmektedir. Ancak derginin yayın politikası, “kültür arka planı batı kültüründen yana, bilgi ve kültür akışı yönünden aynı çerçevede bir yaklaşımı politika olarak benimsemiş bir Doğan Kardeş...” (Uğurlu, 1989: 230) şeklinde eleştiriler de almıştır. Türkiye’de yayımlanan diğer çocuk dergilerinin de buna benzer yayın politikası izlediklerinden dolayı Türk çocuklarının Türk Kültürüne yabancı kaldıkları da ifade edilmektedir (Uğurlu, 1989: 230). Bunların yanı sıra dergi, çocuk edebiyatın ülkemizdeki gelişimine katkıda bulunmak amacıyla da pek çok yarışma da düzenlemiştir. Çocuk romanı yazma yarışması da Doğan kardeşin düzenlediği bu yarışmalardan biridir. Dönemin yazarlarına çocuk romanı yazmaları için bir teşvik niteliği taşıyan çocuk romanı yazma yarışması sonucunda Mehmet Seyda ‘Bir Gün Büyüyeceksin’, Nuran Karamağralıoğlu 'Korkusuz Murat' ve Talip Apaydın 'Toprağa Basınca' adlı yapıtları yazmışlardır.

Doğan Kardeş dergisi, çocukların beğeni ve ilgisini kazanarak döneminin en

popüler çocuk dergisi niteliğini kazanmıştır. Yaptığı yayınlar ve açtığı yarışmalarla ülkemizde çocuk yayınlarının yaygınlaşmasını sağlayan dergi, sayfalarında yer alan eğitici bölümler ile de çocukların genel kültürünü ve bilgisini arttırmayı hedeflemiştir. Bu yönüyle bir nevi okul niteliği kazanmıştır. Derginin 30 yıllık yayın hayatında bu kadar başarılı olmasının diğer sebebinin ise yayın politikasının sürekliliği olduğu söylenebilir.

Derginin ikinci defa yayın hayatına atıldığı 1988 yılında ise derginin eski yayın politikasından sapmalar olduğu söylenebilir. Bu konuda pek çok yazarın ortak görüşü derginin magazin ve reklam dergisi kimliğine büründüğüdür. 1945 – 1978 arasında çıkan sayılardaki yayın çizgisinin terk edildiği belirtilerek derginin çocuktan uzaklaştığı ifade edilmektedir. Uğurlu'ya göre Doğan Kardeş dergisi pencerelerini sonuna kadar Batı Kültürü'ne açmakta ve çocuğa çok uzak kalmaktadır. Yine Uğurlu'ya göre (1989: 39) Doğan Kardeş dergisi bu tutumuyla Türk çocuklarını olumsuz yönlendirmektedir.

Yayın politikasının bazen eleştirilere uğramasına karşın dergi, ülkemizde daha sonraları yayımlanan çocuk dergilerine ilham kaynağı olmaktadır. Dergi, Türkiye'de gelişen çocuk dergiciliğine yeni bir ivme kazandırmış ve özellikle de açtığı yarışmalarla çocuk edebiyatı çalışmalarına önemli oranda destek olmuştur.

IV.3. Doğan Kardeş Dergisi’nde Yer Alan Türlerin Çocukların Okuma Ve Öğrenme Süreçlerine Katkısı

Eğitim, çocuğun hayata atıldığı ilk andan itibaren başlayan bir süreçtir. Çeşitli kaynaklardan bilgi edinmeye hazır bulunan çocuk, merak duygusuyla olaylara yaklaşır ve kendine ilk anda karmaşık gelen her şeyi çözmeye çalışır. Ancak, çocuğun sadece merak duygusu eğitimi için yeterli değildir. Merak duygusunun yanı sıra çocuklara okuma – yazma alışkanlığı kazandırılması da önemli olmaktadır. Okuma alışkanlığının kazandırılmasıyla çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yapıyı kavrayabilmesi, en önemlisi de kendisini tanıması sağlanabilecektir. “Bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği” (Demirel, 1990: 119) biçiminde tanımlanan okuma eylemi, çocuğun günlük hayatında karşılaştığı sorunların üstesinden gelmesini, onları uygun bir şekilde çözümlemesini sağlayabilecek önemli bir etkinlik olarak görülmektedir.

Ancak çocuğun bilişsel gelişimine, okuma eylemi kadar yazma eylemi de katkıda bulunmaktadır. Buna ilişkin Treiman, çocukların bilişsel gelişiminde iki önemli faktör olduğunu söylemektedir. Bunlardan biri çocuğun okumayı öğrenmesi diğeri de yazmayı öğrenmesidir. Ayrıca makalesinde çocukta okuma ve yazma gelişimi ile ilgili yapılan araştırmaları aktarmaktadır. Araştırmada yazma eyleminden daha çok okuma eyleminin önem taşıdığını ifade etmektedir. Bireylerin okuma – yazma alışkanlığı kazanabilmesi için ise öncelikle aileye sonra da okula büyük sorumluluklar düşmektedir (Treiman, 2005: 1).

Çocuk edebiyatı kapsamına giren kitaplar ve çocuk dergileri de çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmak konusunda başvurulabilecek kaynaklardandır. Çeşitli çocuk kitapları ve çocuk dergileri çocuğun okuma ve öğrenme süreçlerine etkin bir şekilde katılabilmesine olanak vermektedir. Ancak okuma alışkanlığı olan bir çocuk öğrenme süreçlerine etkili bir şekilde katılabilmektedir.

Özellikle çocuk dergileri, eğlenceye ve eğitmeye yönelik olmaları nedeniyle çocukların beğenisini kazanmaktadır. Çocuk dergileri, okullarda izlenen eğitim amaçlı ünite dergilerinden farklı olarak baskı kalitesiyle ve çocuğa yönelik eğlenceli görsel malzemeler kullanmasıyla, okuma alışkanlığının kazandırılmasında ve öğrenme süreçlerinde etkili bir rol üstlenmektedir.

Doğan Kardeş dergisi de içeriğinde yer alan edebi türlerle ve eğitici yazılarla çocukların eğitimine önemli katkılarda bulunmaktadır. Dergide, çeşitli romanlar, öyküler, masallar, şiirler, gezi yazıları, bilmeceler yer almaktadır. Bu edebi türler hem çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasına hem de okuduklarından yola çıkarak olayları kavramasına ve onlara yeni çözüm yolları üretmesine neden olmaktadır. Çocuklar, dergide yer alan çeşitli edebi türler ile sanatsal bir bakış açısını elde edebilmektedirler.

Eğitici yazılar, örneğin gezi yazıları dergide önemli yer tutmaktadır. Bu bölümlerde çeşitli ülkeler ve insanları, yaşayış biçimleri, gelenekleri vb. öyküleyici tarzda anlatılmaktadır. 134. sayı, sayfa 8'de yayımlanan “Dünyanın Lale Bahçesi Hollanda, 113. sayı, sayfa 5'te yayımlanan “Yardımcı Sayfamız: Avrupa'nın Kördüğümü Almanya” bu tür örneklerdendir. Örneğin, “Yardımcı Sayfamız: Avrupa'nın Kördüğümü Almanya” adlı metinde, Almanya'nın nüfus yapısı, yüzölçümü, yönetim şekli, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'nı başlatması, savaşta kazandığı topraklar, Amerika'nın savaşa katılmasıyla Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'nı kaybetmesi, Almanya'nın parçalanması vb. konuları ele alınmaktadır. Bu metinden yola çıkarak Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerde çocukların genel kültürünü geliştirmeye yönelik bir çaba güdüldüğü söylenebilir.

Dünyaca ünlü sanatçıların, bilim adamlarının yaşam öyküleri ve bunların başlarından geçen olaylarla ilgili öykücükler de dergide yayımlanmaktadır. 108. sayı sayfa 5'te yayımlanan Yardımcı Sayfamız: “Dünyanın Döndüğünü İlk Söyleyen Adam: Galile”,

dünyaca tanınmış bilim adamlarının tanıtıldığı yazılardan biridir. 103. sayı sayfa 5'te yayımlanan “Fil Nasıl Yenildi?” adlı masal, 98. sayı, sayfa 5'te yayımlanan “Avcının Rüyası” adlı öykü, 95. sayı, sayfa 3'te Celal Alnigeniş tarafından yazılan “Harmanda” adlı şiir, Doğan Kardeş dergisinde masal, öykü, şiir konusunda örnek verilebilecek yazılardan bazılarıdır.

Hayvanlar hakkında verilen bilgiler de oldukça ilgi çekicidir. Hayvanlar, insanların yaşamında üstlendikleri rollere göre değerlendirilmektedir. Bazı öykülerde hayvanların insanlara ait özellikler kazandıkları da görülmektedir. Sanki bir insan gibi sevinir, üzülür veya düşünürler. Örneğin, 100. sayı, sayfa 8'de yayımlanan “Hayvanlar Konuşuyor: Kırlangıç”, adlı yazıda hayvanlar insanlara ait özellikler taşımaktadır.

Tabiat ve coğrafya ile ilgili kavramlar da dergide sık ele alınan konular arasındadır. Coğrafya ve tabiat ile ilgili öğretilmek istenen terimler yine bu küçük öyküler arasında işlenmektedir. Bu öykücüklerde, eski uygarlıkların doğuşundan toprağın oluşumuna kadar pek çok konu ele alınmaktadır. Bu konulardan biri de hayata dair pratik bilgilerin verildiği elişî sayfalarıdır. Bu sayfalarda çocuklardan evlerinde bulabilecekleri basit eşyalardan zarif süsler veya oyuncaklar yapmaları istenmektedir. Çocukların yaratıcı düşüncelerini sağlayacak bu küçük el alıştırmaları ile hem çocukların eğlenmeleri hem de yaşama dair bazı pratik el becerilerini öğrenmeleri hedeflenmektedir. 113. sayı 5. sayfada yayımlanan “Öğrenci Kardeşlere Birkaç Faydalı Bilgi” başlıklı yazıda yer alan üç konu derginin elişî ve pratik bilgiler bölümlerine örnek olarak verilebilir:

KURUTMA KAĞIDI

Kurutma kağıdınızı kaybetmemek için, bir kurdela veya şerit yardımıyla onu defter kapağının iç tarafına tutturursunuz.

Bunu şöyle yaparsınız: Kurdelanın bir ucunu kurutma kağıdına, öbürünü de defterin kapağına zamkla yapıştırırsınız. Kurutma kağıdının defterin her sayfasına serbestçe

konulması için kurdelayı 8 – 10 sm. kadar kesin. Kopmasın diye, yapıştırma yerine kalın kağıttan iki yuvarlağı ayrıca yapıştırırsınız.

İŞARET ŞERİTLERİ

Ders kitaplarınızda çalışacağınız kısmı işaretlemek için sayfa kenarlarını bükmeyiniz. Bunu, Kartondan yahut geniş kurdeladan işaretler kullanarak yapmalısınız. Böylece kitaplarınızın sayfaları temiz, bükülmeden kalır.

ELİŞİ TORBASI

Kız öğrenciler, elişî derslerine işlerini götürmek için koyu bezden bir elişî torbası dikmelidirler. Ağzına şerit geçirerek bağlanan böyle bir torbaya hem çantanızda yer tutmasın, hem de çantaya ve kitaplarınıza yağ geçmesin diye kuru yiyeceğinizi de koyabilirsiniz (Doğan Kardeş, 113: 5).

“Hesap”, “Birkaç Problem” gibi bölümlerde de bazı matematiksel işlemler verilmektedir. Bu bölümlerde çocuklara sayısal işlemleri yapabilme yeteneği kazandırılmaya ve günlük yaşamda kullanılan basit hesaplamaların mantığı verilmeye çalışılmaktadır. 78. sayı, sayfa 11 de yayımlanan sayı problemi dergide yayımlanan matematik problemlerindendir:

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

2 3 7 7

“Bu sayıları doldurabilir misiniz? Size kolaylık olsun diye şunu söyleyelim ki, her sayının üstündeki sayı, aşağıdakinden bir eksik sayıyı gösterir. Yalnız yukarıdaki sayı (9) olursa, altındaki (1) olacaktır” (Doğan Kardeş, 78: 11).

Bulmaca sayfaları da dergide oldukça yer kaplayan oldukça eğlendirici bölümlerdir. “Kim Bulacak?” genel başlığıyla yayımlanan bu bölümde, çeşitli grafikler,

haritalar veya değişik bulmacalar çocuk okuyucuya sunulmaktadır. Bilmece ve bulmacalara doğru cevaplar verenlere kurayla hediyeler verilmektedir. 101. sayı, sayfa 11'de yayımlanan iki bulmaca bunlara örnek olarak verilebilir:

1. LAR – İLK – DE – HE – NİZ – AK – İ -NİZ – Rİ – DU – DİR – LE – OR – Fİ – DE

Bu heceleri öyle birleştiriniz ki, tarihi bir söz meydana gelsin. Bu sözü kim, nerede ve ne zaman, söylemiştir.

2.

K. Ş

Yukarıdaki (K) ile (Ş) harfinin arasına dört defa ayrı ayrı harfler koyarak, dört tane başka başka kelime yapınız! (Doğan Kardeş, 101: 11).

Kısacası Doğan Kardeş, çocukların ilgilerini çekecek türde eğitici – öğretici ve aynı zamanda eğlendirici yayınlar yaparak onların sevgisini kazanmayı bilmiştir. Birçok türü başarılı bir şekilde bir arada sunan dergi, çocuklara okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırılmasında etkili olmuştur. Derginin sayfalarında yer alan değişik türde eğitici – öğretici yazılarla da onların öğrenme süreçlerine ve eğitimlerine doğrudan bir katkı sağlanmıştır. Bu tür bir yayın politikasını sürdüren Doğan Kardeş, dönemin çocuk dergileri arasında da önemli bir yer edinmiştir.

IV. 4. Dergide Yer Alan Metinlerde Öne Çıkarılan Ahlaksal Değerler

Doğan Kardeş dergisi, çocukların ahlâk ve kişilik gelişimine yönelik pek çok çalışma yayımlamıştır. Dergi, insana özgü ahlaki değerlerin çocuğa kazandırılması amacını gütmüştür. Bu konular işlenirken kullanılan sözcükler çocuğun anlayabileceği düzeyde seçilmiştir. Bu metinlerden biri de 116. sayı, sayfa 5'te yayımlanan “Öğretmenlerimiz, Ailemiz, Arkadaşlarımız Bizden Neler İsterler?” adlı metindir. Metinde, öğretmenlerin, ailelerin, arkadaş gruplarının çocuktan beklediği ahlaki davranış kuralları sıralanmaktadır.

Öğretmenlerimiz

Yazımızın okunaklı olmasını;

Defterlerimizde mürekkep lekeleri, silintiler, koparılmış sayfalar bulunmamasını;

Defter ve kitap sayfalarında parmak izleri olmamasını;

Okuldaki sıraları kalemle, çakıyla bozmamamızı;

Sabahları ilk derse geç kalmamamızı;

Ders saatlerinde oynamamızı;

Dersleri yüksek, açık sesle anlatmamızı;

Teneffüslerde, evde hazırlamadığımız dersleri ezberlemek değil, oynamamızı;

Dürüst çalışarak kopya etmememizi;

Daima güler yüzlü olmamızı ve onları daima bizim iyiliğimizi isteyen büyük bir arkadaş saymamızı... İSTERLER.

AYRICA

Gündüz oynayıp, gece yarısına kadar ödevlerimizi hazırlamamalıyız. Sonra uykumuzu alamadan kalkar, o günkü dersten hiç bir şey anlamayız.

Büyüklerimiz okuldaki başarılarımıza şüphesiz çok memnun olurlar. Ama biz de, övünmek için, durmadan bundan bahsedip işin tadını kaçırmamalıyız.

Büyüklerimizin istediği bir şey daha vardır: bu da, önemli ders veya yazılı imtihan günlerinde birdenbire başımızın yahut karnımızın ağrımağa başlamaması!..

ARKADAŞLARIMIZ

Sınıfa giren yeni bir öğrenci, ona yakınlık gösterilmesini,

Okulumuz, öğretmenler, sınıf arkadaşlarımız hakkında kısa bir bilgi vermemizi;

Birbirimize, gerektiği zaman, kitap, kalem, lastik ödünç vermemizi;

Kopya etmememizi, tahtada ders anlatan arkadaşına, yardım olsun diye,

fisıldamamızı. (Çünkü çoğu zaman bu fisıldamalar o arkadaşını daha kötü bir

duruma düşürür.)

Arkadaşlarımızın öğretmen tarafından azarlanmasına sebep olmamamızı ve hiç bir

zaman fitnecilik etmememizi;

İSTERLER (Doğan Kardeş, 116: 5).

Doğan Kardeş dergisi, “Öğretmenlerimiz, Ailemiz, Arkadaşlarımız Bizden Neler İsterler?” adlı metinde olduğu gibi çocuğun toplumsal yaşamda uyması gerekli ahlaki davranış kurallarını anlatan pek çok metin yayınlamıştır. Çocuğun okul hayatı, çevresindeki insanlarla kurduğu ilişkilerin niteliği gibi konular bu tür metinlerde işlenen kavramlardır. Metinlerde çocuğun ilgi ve beklentilerine uygun konu seçimi yapılması da okuyucu kitlesinin dergiyi merakla takip etmesini sağlamıştır.

Öykü ve masallarda da durum pek farklı değildir. Öykü ve masal metinlerinde, ahlaki kavramlar yoğun bir şekilde ele alınmıştır. Yayımlanan öykü ve masallar biçimsel olarak işlendiğinde ise; konuların genellikle bir kahramanın etrafında işlenmekte olduğu görülür. Çocuk, öykü veya masalı okuduğunda kahramanla özdeşleşmektedir. Metinlerde işlenen değerlerin ise konunun bütününe yayılmış olduğu görülebilmektedir.

Öykü ve masalların yanı sıra Doğan Kardeş dergisinin tanıtım ve yardımcı sayfalarında da çocuklara çeşitli toplumsal değerler anlatılmaktadır. Bu toplumsal değerler, bu çalışmada örnek olarak seçilen bazı sayılardaki metinlerde farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Metinlerde yer alan toplumsal değerlerle ilgili olarak bazı örnekler verilebilir:

114. sayı üçüncü sayfada yer alan “Tutum Haftası” adlı metinde “tutum” kavramı şöyle açıklanmaktadır: “Tutum demek, her şeyi lüzumuna kadar harcamak demektir. Lüzumundan fazlasını tutmak, yani harcamamak, israf etmemek”. Yine aynı

konuda “israf” kavramı da şöyle tanımlanmaktadır: “Mesela, bir pilav pişirmek için bir kepçe yağ lazımsa, iki kepçe kullanmak israftır. Bir odayı aydınlatmak için elli vatlık bir lambası yeterse fazlası israftır”.

115. sayı üçüncü sayfada yer alan Yardımcı Sayfamız bölümündeki “Kibrit Çöpünü Hesaplayan Milyoner” adlı metinde Amerikalı bir milyoner babanın öyküsü anlatılmaktadır. Fakir küçük çocuklara yardım amacıyla kurulan bir dernek, zengin Amerikalı işadamından bağışta bulunmasını istemektedir. Metinde zengin işadaminin tutumluluğu anlatılmaktadır. Tutumluluk kavramı ile ilgili olarak işadamı şöyle der: “Bir sayfa kağıdın boş hiçbir yerini bırakmayız. Böyle böyle, boş, lüzumsuz yerlere para vermeden milyoner olduk. Gerektiği zaman yüz binlerce lirayı da veririm. Ben cimri değilim, yalnız tutumluyum”.

“Misafirperverlikle” ilgili olarak da 117. sayı, sayfa 5’te yer alan “Misafirseven Kızılderililer” adlı metin örnek verilebilir. Bu metinde Kuzey Amerika’da yaşayan Kızılderili kabilelerin gelen konuklarına karşı gösterdikleri misafirperverlik anlatılmaktadır. Kızılderililerin misafirperverlik anlayışı metinde, “Çadırlarına gelip barınmak isteyen her yabancıyı içeri alıp ocak başlarında ona da bir yer açarlar, karnını doyurur, yatacak yer verirler. Misafirin kim olduğunu, nereden, niçin geldiğini sormak şöyle dursun, misafir anlatmağa başlayınca sözünü keser: - Yorgunsun. Bize söyleyeceğin bir şey varsa, yarın söylersin derler” biçiminde tanıtılmaktadır. Hediye vermenin önemi hakkında da 118. sayı 3. sayfada yer alan “Ne Hediye Edeyim” adlı metin örnek verilebilir. Bu metinde yılbaşında arkadaşlarına hediye vermek isteyen bir okuyucunun sorusu cevaplanmaktadır. Okuyucuya verilen cevapta en güzel hediye kitabı olduğu söylenmekte ve arkadaşına kitap hediye etmesi önerilmektedir. Çocukların birbirlerine hediyeler vermesinin ne kadar güzel bir davranış olduğu belirtilmektedir.

Yardımsöver bir vatandaşın Doğan Kardeş dergisine gönderdiği mektup da bu

örneklerden biridir. 119. sayı üçüncü sayfada yayımlanan bu mektupta yardımsever bir vatandaşın oğluyla aynı okulda okuyan on fakir çocuğun Doğan Kardeş abonesi olmasını sağlaması anlatılmaktadır. Yardımsever vatandaş bunun için dergiye 75 lira göndermiştir. Doğan Kardeş dergisi ise “Bir Teşekkür” adlı yazıyı yayımlayarak yardımsever vatandaşı örnek davranışından dolayı kutlamıştır.

124. sayı dördüncü sayfadaki bir başka konuda sabırlı olmanın önemi anlatılmaktadır. Bir Çin Efsanesi başlığıyla yayımlanan “Kağıt Nasıl Bulundu?” adlı bu metinde, sabır gösterilerek her işin üstesinden gelinebileceği teması işlenmektedir. Bu metinde kağıdın ilk olarak Çin’de bulunduğu belirtilmektedir. Metinde kağıdı bulan Çinlinin yaşlı biri olduğu vurgulanmaktadır. Yaşlı Çinlinin karşısına çıkan zorluklara göğüs gerebilmesi ve sabırlı bir insan olması gibi özellikleri övülmektedir. Wen – Ku adlı öğretmenin Çinli için söylediği şu sözler bunu kanıtlar niteliktedir: –Bizim için bıkmadan usanmadan büyük bir sabırla hazırladığın bu maddeye ne isim verelim, dedeciğim? Diye sorunca, Dede: – Ona kağıt diyelim, oğul. Onu bizler ve bizden sonra gelenler kullansınlar, dedi.

124. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Karınca Nasıl Bir Hayvandır?” adlı metinde ise çalışkan olma kavramı üzerinde durulmaktadır. Metindeki ana kahramanlar öğretmen, Gönül ve Oktay adlı çocuklardır. Öğretmen çocuklara karıncanın özelliklerini anlatmaktadır. Karıncanın en önemli özelliği olarak da çalışkanlığı gösterilmektedir. Metnin sonunda karıncanın çalışkanlığı övülmekte ve tembelliğin ne kadar kötü olduğu belirtilmektedir. Metnin ana kahramanlarından Oktay’ın söylediği şu sözler çalışkanlık ve tembellik kavramlarının metindeki işlenişini açıklayıcı nitelik taşımaktadır: “Oktay: – Bir gün işten kaçmak istersem hemen aklıma bu çalışkan karıncalar gelecek... Hiç tembellik yapmayacağım...” diyerek okuyuculara bir çeşit öğüt vermektedir.

Hediye almak – vermek, tembelliğin zararları, hayvanları sevme, tabiatı

korumanın önemi, insanların birbirlerine saygı göstermelerinin güzelliği, misafirperverlik vb. konular, dergide yer alan öykü ve masallar başta olmak üzere diğer bütün türlerde karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal yaşamda çocukların edinmeleri gerekli görülen güzel huylar ve davranışlar, bu yazılarda öğretici ve aynı zamanda eğlendirici bir üslupla anlatılmaktadır. Yayımlanan öykü, masal ve diğer türlerde işlenen bu değerler çocuğun gerçek yaşamında karşılaştığı sorunlarla birlikte verilmektedir. Aynı zamanda, bu problemlere dair çözüm yolları da metinlerde sunulmaktadır. Konu seçimlerinde çocuğun gerçek hayatıyla bağlantılar kurulmaya çalışılması, yayımlanan çeşitli yazılarda işlenen temalar ile konu arasındaki ilişkinin oldukça sağlam olması, derginin çocuklarla olan bağını kuvvetlendirici bir etki yaratmaktadır.

Doğan Kardeş dergisi, okuyucusuna karşı yaklaşımda ve yazılı anlatımda gösterdiği bu tutum neticesinde her konuda çocuklarla bütünleşmekte, metinlerde öne çıkarttığı toplumsal ve sosyal değerleri okuyucusuna daha rahat iletebilmektedir. Okuyucularının gösterdikleri ilgi ve sevginin derginin bu başarıyı kazanmasındaki payının büyük olduğu görülmektedir. Bu ilgi ve sevgi neticesinde Doğan Kardeş, döneminin beğenilen ve okunan çocuk dergisi konumuna yükselmekte gecikmemiştir.

V. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİNİN DİL, BİÇİM VE İÇERİK ÖZELLİKLERİ

V.1. Dil Ve Anlatım Özellikleri

İnsan hayatında ve kişilik gelişiminde dilin önemli payı vardır. Çünkü insanlar toplu halde yaşamak zorunda olan sosyal varlıklardır. İnsanların bir arada yaşamaları, anlaşabilmeleri dile bağlıdır. Bu nedenle dil, toplumun oluşumunu sağlayan temel unsurlardan biridir. Dilini iyi kullanan bireyler de sosyal yaşamlarında çevrelerindeki kişilerle daha sağlıklı iletişim kurmaktadır.

İnsanın çevresiyle etkileşerek iletişim kurmaya başladığı dönem çocukluk dönemidir. Aile, okul, yaşanılan çevre, medya vb. etkenler de çocuğun toplumsallaşmasına katkı vermektedir. Çocuklar için hazırlanan dergi, gazete ve kitaplar çocukların dilsel gelişmelerine katkıda bulunmaktadır. Çocuklar için hazırlanan dergi, gazete ve kitapların onların dilsel gelişmelerine olumlu yönde katkıda bulunabilmesi yayımladıkları metinlerdeki sözcüklerin, sözcük kuruluşlarının ve cümle yapılarının dile uygunluğuyla bağlantılıdır.

Çocuk dergileri ve diğer çocuk yayınlarında dil kullanımının ve anlatımın ne denli önemli olduğu Türkiye’de çocuk edebiyatı ile ilgilenen yazarlar tarafından farklı biçimlerde ifade edilmektedir. Gökşen (1968: 30), çocuk yayınlarında üslup ve anlatımın küçümsenmemesi gerektiğini söylemektedir. Çocuk yayını demenin “zevksiz, yapmacıklı bir dille yazılmış hafif kitap ve dergi” demek anlamına gelmediğini, çocuklar için yazılmış bir yazının, büyüklerce de zevkle okunabilecek bir değere sahip olabilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Anılan görüşler doğrultusunda Doğan Kardeş Dergisi incelendiğinde de dil kullanımları bakımından metinlerin Türkçe dil özelliklerine ve sözdizimi kurallarına uygun olduğu görülmektedir. Derginin çocuk yayınlarında bulunması gereken nitelikleri taşıdığı da ifade edilebilir. 121. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Küçük Lokomotif”

adlı öykü, Doğan Kardeş dergisinde yer alan metinlerde Türkçe dil özelliklerinin ve sözdizimi kurallarının uygulanışı ve çocuk yayınlarının niteliklerine uygunluğu noktasında değerlendirilebilir.

“KÜÇÜK LOKOMOTİF”

Banliyö treninin küçük lokomotifi çok yaşlıydı. Uzun ömrünü durup dinlenmeden, şikayet etmeden kasabayla şehir arasında gidip gelmekle geçirmişti. Çayırlarda otlayan inekler onu tanır, geçerken başlarıyla selam verirlerdi. Küçük lokomotif onlara neşeli neşeli düdüklükler verirdi.

Kasabada pazar kurulduğu günler, insanla dolu vagonları üfleye püfleye taşırken yol kenarından öbek öbek fıskırmış ada çiçekleri sarı başlarını öne uzatarak, ona:

— Pek çalışkansın, maşallah!..diye seslenirlerdi.

O da, bu iltifatlı sözleri duyunca, koltukları kabarak, havaya kalın, kara duman sütunları fırlatırdı.

Zamanla, kasabada türlü türlü değişiklikler, yenilikler oldu. Yeni yapılan asfalt yollarda otobüsler işlemeğe başlayınca, kasabada pazar kurulduğu günlerde bile tren eskisi kadar kalabalık olmamağa başladı. Yol boyundaki ineklerin ve ada çiçeklerinin nezaketi eksilmemişti ama, küçük lokomotif yine de kendini önceleri olduğu kadar faydalı hissetmiyor, için için üzülyordu.

Bir gün hareket saatini beklerken depoya yeni, hiç görmediği bir arkadaş geldi. Ama bu arkadaş bizim küçük lokomotifin üç misli kadardı.

Küçük lokomotif, deponun en eski lokomotifi olduğu için, yeni gelene hoş geldin dedikten sonra:

— Kimsin sen, nereden geliyorsun? Diye sordu.

— Son sistem bir lokomotifim. Fabrikadan geliyorum. Ağırlığımı tonlarla ölçülür. Saatte 180 kilometre yapabilirim. Senin hızın ne kadar?

Küçük lokomotif, çekinerek:

— Ben bu kadar çabuk gidemem, dedi.

Yeni lokomotif alayla öttü.

— Elbette gidemezsin. Bacanın biçiminden, ne kadar eski olduğunu anladım zaten...

Parlamıyorsun da. Pistonun modası geçmiş bir biçimde yapılmış.

Küçük lokomotif içini çekerek:

— Vaktile ben de, senin gibi, pırıl pırıldım... diye mırıldandı.

Yeni lokomotif, merhametsizce devam etti:

— Herhalde yakında seni ıskartaya çıkarırlar.

Küçük lokomotifin her yanı titredi.

— Ne diyorsun!

Kendini, deponun arkasında bırakılmış olarak gördü. Rüzgardan, yağmurdan, güneşten paslanacak, bir köşede unutulup gidecekti... Yahut daha kötüsü: parça parça sökülüp, hurda demir haline gelecekti.

O anda makinistin girmesiyle küçük lokomotif acı düşüncelerinden kurtuldu, vazifesi başına gitti.

Sabah akşam yeni lokomotifle karşılaşıyorlardı. Genç, pırıl pırıl parlayan, kendini beğenmiş lokomotif, küçük lokomotifle alay etmekten geri kalmıyordu. Yanından geçerken:

— Sen de amma tıngır mıngır gidiyorsun arkadaş! diyordu. İki kilometre öteden şingirtuların duyuluyor.

Başka bir gün :

— Kağnı arabası senden senden hızlı gider azizim, dedi. Daha emekliye çıkarmadılar mı seni?

Küçük lokomotif, gök gürlmesini andıran sesiyle hızla geçen bu gururlu son sistem makineye cevap vermiyordu. Kıskaç değildi ama, çok üzülyordu. Sesi de, haftadan haftaya, yavaşlıyor, kısılıyordu. Sonbahar yağmurları başlamıştı. Trenin üstünden geçtiği ırmak kabardı, yer yer taşıtı, köprünün kazıkları sarsıldı. Köprünün yıkılmasına az bir şey kalmıştı. Küçük lokomotif bunu altındaki rayların titremesinden anlamıştı. Fakat kendisi ufak, hafifti; vagonları da o gün dolu değildi. Köprüyü kazasız, sağ salim geçti.

Tam köprünün öte yanına geçmişti ki karşı taraftan mağrur lokomotifin bütün hızıyla gelmekte olduğunu gördü. Küçük lokomotif:

— Dur!.. Köprü yıkılacak, arkadaş dur!.. diye bağırdı.

Ama 180 kilometre hızla koşan koca lokomotif kendini alamadı, tonlarca ağırlığıyla köprüye basar basmaz, köprüyle beraber ırmağın köpüren sularına daldı.

İyi kalbli küçük lokomotif ağırlığıyla, yeniliğiyle, hızıyla övünen gururlu makinaya acıdı.

Sonra sarı ada çiçekleri arasından geçen yoluna devam etti (Doğan Kardeş, 121: 9).

“Küçük Lokomotif” adlı öyküde geçen “Banliyö treninin küçük lokomotifi çok yaşlıydı. Uzun ömrünü durup dinlenmeden, şikayet etmeden kasabayla şehir arasında gidip gelmekle geçirmişti. Çayırlarda otlayan inekler onu tanır, geçerken başlarıyla selam verirlerdi. Küçük lokomotif onlara neşeli neşeli düdüğü çalarak karşılık verirdi” gibi cümlelerde Türkçe dil özelliklerine ve sözdizimi kurallarına uyulduğu görülebilmektedir.

Doğan Kardeş dergisi yazarlarının, dergide yayımladıkları masal, öykü, roman, tiyatro, mektup, biyografi gibi çeşitli türlerdeki yazılarında da çocuğun dikkatini çekecek, onların beklentilerine uygun sözcük ve kavramları seçerek kullanmaya çalıştıkları görülebilmektedir. 121. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Küçük Lokomotif” adlı öyküden alıntı yapılan cümleler bu durumu ifade eden bir örnek olarak verilebilir:

...Bir gün hareket saatini beklerken depoya yeni, hiç görmediği bir arkadaş geldi. Ama bu arkadaş bizim küçük lokomotifin üç misli kadardı.

Küçük lokomotif, deponun en eski lokomotifi olduğu için, yeni gelene hoş geldin dedikten sonra:

— Kimsin sen, nerden geliyorsun? Diye sordu.

— Son sistem bir lokomotifim. Fabrikadan geliyorum. Ağırlığım tonlarla ölçülür. Saatte 180 kilometre yapabilirim. Senin hızın ne kadar?

Küçük lokomotif, çekinerek:

— Ben bu kadar çabuk gidemem, dedi (Doğan Kardeş, 121: 9).

Doğan Kardeş, yayımladığı öykü, roman, gezi yazısı gibi türlerde ve ansiklopedi bölümlerinde ise çocukları hem eğlendirmeye hem de bilgilendirmeye çalışmaktadır.

Doğan Kardeş'te yayımlanan öykü, masal ve romanlar karakterleri açısından değerlendirildiğinde de metinlerde genellikle bir tek ana kahramana yer verilmiş olduğu görülmektedir. Konular, genelde yapıtın kahramanın başından geçen çeşitli maceraları anlatmaktadır. Yayımlanan bu yapıtlarda, bazen gizemli olaylar anlatılmakta bazen de

maceraya dayanan sürükleyici konular ele alınmaktadır. Bu nedenle yapıtlar, çocukların ilgisini çekmekte ve onları meraklandırmaktadır. “Küçük Lokomotif” adlı öyküde de “Banliyö treninin küçük yaşlı lokomotifi metnin ana kahramanıdır. Metnin yardımcı kahramanı da “yeni mağrur lokomotif”tir. Banliyö treninin küçük yaşlı lokomotifi ile “yeni mağrur lokomotif” arasında geçen olaylar öyküde anlatılmaktadır. Metnin ana kahramanı ve yardımcı kahramanı arasında geçen konuşmalar da öyküde verilmektedir.

Sabah akşam yeni lokomotifle karşılaşıyorlardı. Genç, pırıl pırıl parlayan, kendini beğenmiş lokomotif, küçük lokomotifle alay etmekten geri kalmıyordu. Yanından geçerken:
— Sen de amma tıngır mıngır gidiyorsun arkadaş! diyordu. İki kilometre öteden şingirtilerin duyuluyor.

Başka bir gün :

— Kağmı arabası senden senden hızlı gider azizim, dedi. Daha emekliye çıkarmadılar mı seni?

Küçük lokomotif, gök gürlmesini andıran sesiyle hızla geçen bu gururlu son sistem makineye cevap vermiyordu. Kıskaç değildi ama, çok üzülmüştü. Sesi de, haftadan haftaya, yavaşlıyor, kısılıyordu (Doğan Kardeş, 121: 9).

Ayrıca, yayımlanan bu öykü ve romanlar sürekli bir dizi halinde yayımlansalar bile “Küçük Lokomotif” adlı öyküde olduğu gibi derginin sayfalarında genellikle bir sayfadan fazla yer kaplamamaktadır. Bu tür yapıtların eğlendirici unsurlar taşıması, kullanılan kelime ve deyimlerin küçük okuyucuların anlayabileceği seviyede olması gibi özellikler de, derginin okunmasını kolaylaştırmakta ve sayfayı okurken sıkılmayı önlemektedir. Oğuzkan (2001: 370), çocuk yayınları hazırlayan yazarların cümle ve paragraflar kurarken, sözcük veya deyim seçerken seslendikleri çocuk okuyucuların seviyesini gözetmeleri; yazarların yayınlarının çocukların okuma yeteneklerine, kavrayış güçlerine ve sözcük haznelere uygun olması gerektiğini söylemektedir.

Doğan Kardeş dergisi, çocukların toplumsal hayatta insanlarla iletişim ve etkileşimlerini sağlamak amacıyla Türkçenin önemli dilsel kullanımlarını öğretmeye

yönelik yazılar da yayımlamıştır. Örneğin, 116. sayıda duyuru sayfasında yer alan bir başlık bu konuda ilgi çekmektedir. Bu yazıdaki başlık, “Güzel şeyler nasıl yazabiliriz?” şeklindedir. Metinde, bir okuyucunun güzel yazılar yazabilmesi için neler yapması gerektiğine dair sorusu yanıtlanmaktadır. Okuyucuya verilen yanıtta ise güzel yazılar yazabilmek için “güzel şeyler okuma”, “anlatımda tabii olma”, “yazmaya başlamadan önce düşünce ve duyguları belirli bir sıraya koyma”, “yazılanı tekrar tekrar okuma ve cümlelerin ahengini kontrol etme” gibi etkili yazı yazma teknikleri de tavsiye edilmektedir. Dergi, pek çok sayısında dil kullanımıyla ilgili bütün bu sorulara cevap vermektedir. Çocukların karşılaştıkları dil ve anlatıma yönelik problemler ve bunların çözüm yollarına dair yazılar da yayımlanmaktadır.

Dilbilgisi kuralları açısından incelendiğinde ise dergideki yazılarda, Türkçe cümle yapısına ve kuruluş özelliklerine uygun anlatımların kullanımı tercih edilmekte, gereğinden uzun ve sıkıcı cümle yapılarına çoğu zaman yer verilmemektedir. Çocuklara yönelik hazırlanan bir dergi olması nedeniyle kullanılan cümlelerin fazla uzun olmaması gerekmektedir (Özkan ve Yılmaz, 2001: 156). Bunun dışında dergide bazı cümlelerde sıfatların fazlaca kullanıldığı dikkati çekmekte ancak bu durum metinlerde dil ve anlatım bakımından okuyuculara herhangi bir sorun yaratmamaktadır. 121. sayı 9. sayfada yayımlanan “Küçük Lokomotif” adlı öyküde geçen “Kendini, deponun arkasında bırakılmış olarak gördü. Rüzgardan, yağmurdan, güneşten paslanacak, bir köşede unutulup gidecekti... Yahut daha kötüsü: parça parça sökülüp, hurda demir haline gelecekti. O anda makinistin girmesiyle küçük lokomotif acı düşüncelerinden kurtuldu, vazifesi başına gitti. Sabah akşam yeni lokomotifle karşılaşıyorlardı. Genç, pırl pırl parlayan, kendini beğenmiş lokomotif, küçük lokomotifle alay etmekten geri kalmıyordu” (Doğan Kardeş, 121: 9) cümleleri sıfatların dergideki kullanımlarına bir örnek olarak gösterilebilir. “Bir köşe, hurda demir, küçük lokomotif, acı düşünceler, yeni lokomotif, kendini beğenmiş

lokomotif”, “Küçük Lokomotif” adlı öyküde kullanılan sıfatlardan bazılarıdır. Dergide yayımlanan gezi yazılarında ve ansiklopedik bilgilerin verildiği “Doğan Kardeş Ansiklopedisi” gibi bölümlerde de bol sıfatlı cümlelere rastlanılmaktadır.

Cümle yapılarında ise genelde özne – tümleç – yüklem dizilişi esas alınmaktadır. Tek yüklemliler, genelde basit yapıya sahip ve karmaşık olmayan cümleler kullanılmaktadır. Devrik cümle yapısının kullanıldığı bazı örnekler rastlanılmasına rağmen bunun oranı fazla değildir. 118. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Dananın Pisboğazlığı” adlı masal, Doğan Kardeş dergisinde yer alan metinlerde Türkçe cümle yapısı kuralları ve uygulaması açısından değerlendirilebilir.

DANANIN PİSBOĞAZLIĞI

Ahırda, annesinin böğrüne sokulmuş küçük dana pencereden gökte ışıl ışıl parlayan ayı görünce pek merak etmiş. Annesini kafasıyla dürterek, uyandırmış:

— Anne, anne!

— Ne istiyorsun?

— Şu yukarda parlayan toparlak şey de ne anne?

— Ona ay derler yavrum. Hadi şimdi uyu artık.

Küçük dana susmuş ama, gözü bir türlü uyku tutmamış. Pisboğaz olduğu için biraz sonra annesini dürterek:

— Yenir mi bu ay? diye sormuş. Tadı nasıl acaba?

İnek anne uykuya daldığı için cevap vermemiş. Ahırın öbür ucunda uyanık duran yaşlı at:

— Ay mı? Ne diyorsun küçük! diye danaya takılmış. Öyle tatlıdır ki, bir yesen, dilini yutarsın. Yazık ki, çok yüksektedir, ona bugüne kadar kimse erişememiştir.

Küçük dananın büsbütün merakı kabarmış.

— Yeryüzünde de bulunur mu aylardan? diye sormuş.

At, can sıkıntısından, alay etmeğe devam etmiş:

— Var ya. Yalnız her vakit bulunmaz, pahalıdır da... Onun için sen onu yiyemezsin küçüğüm. Hem sen uyu artık; bak nerdeyse sabah olacak.

Küçük; saf dana atın sözünü dinlemiş, uyumuş. Sabaha kadar da rüyasında hep tostoparlak

ayı görmüş.

Bir kaç gece sonra bakmış ki, gökte ancak ayın yarısı kalmış... Kendi kendine:

— İşte, açıkgözün biri ne yapıp yapmış, yukarı çıkıp ayın bir parçasını gövdeye indirmiş!..

Birkaç gün daha geçince gökte ayın dörtte birini görmüş.

— Eyvah!.. demiş. Bu gidişle bana bir şeycik kalmıyacak...

Düşünmüş, taşınmış. Bir akşam, çiftçinin karısı ahırın kapısını iyice kapamağı unutmuş.

Her bilmediği şeyi merak eden danacık, annesi görmeden, avluya çıkmış, dolaşmağa başlamış. Her şeyden önce göğe bakmış. Bir de ne görsün?..

Tostoparlak ay yukardan ona gülüp durmuyor mu?

Küçük dana da ona sırtmış. Ama o aralık gördüğü bir şeye o kadar şaşırılmış ki, dilini yutacak gibi olmuş. Avlunun ortasındaki su dolu kovanın içinde küçük bir ay daha duruyormuş!

Küçük dana:

— Anladım, demiş. Bizim çiftçi zengin bir adam olduğu için, bugün akşam yemeğinde bu ayı yiyecek; suyun içine soğutmağa bırakmış besbelli. Doğrusu, bu fırsatı kaçıramam.

Annem onlara her gün bu kadar süt veriyor, ben de bunu yesem ne çıkar sanki?.. O çok zengin bir adamdır. Yarın pazara gidip başka bir tane alsın.

Pisboğaz dana, kafasını kovanın içine daldırmış, ama ne kadar uğraşmışsa da, bir türlü ayı yakalayamamış.

Kendi kendine:

— Balık gibi, suyun içinde kayıyor... demiş. Ama ben ondan kurnazım: suyu dibine kadar içeceğim. Bakalım o zaman yine elimden kaçabilecek mi?

Kovadaki suyu içmiş. Tabii artık ayı da görememiş. Küçük dananın buna canı sıkılmış.

— Ne yalancıymış bu at. Ay hiç de tatlı değil, diye söylenmiş. Suyla beraber yuttum da farkına bile varmadım.

Ahıra dönünce inek anneye yaptığını anlatmış. Annesi fena halde meraklanmış:

— Aman, ne saçmalıyor bu çocuk. Hasta mı yoksa?..

Danayı yanına yatırmış, geniş diliyle yalamağa başlamış. Küçük dana pek hasta değilmiş ama, içtiği bir kova su biraz dokunur gibi olmuş. Bereket ki rahatsızlığı çabuk geçmiş.

Dana asıl iyileşip, annesinden, koca atın onunla nasıl alay ettiğini öğrenince üzülmüş,

üzüntüden günlerce bir şey yiyememiş. Bu işte kabahati olmayan aya da kızmış, bir daha başını kaldırıp ona bir defacık olsun bakmamış (Doğan Kardeş, 118: 8).

“Dananın Pisboğazlığı” adlı masalda özne – tümleç – yüklem dizilişini “Küçük; saf dana atın sözünü dinlemiş, uyumuş. Sabaha kadar da rüyasında hep tostoparlak ayı görmüş” biçiminde metinde yer alan cümleler örneklemektedir. Ayrıca, “Ahıra dönünce inek anneye yaptığını anlatmış. Annesi fena halde meraklanmış” cümlelerinde olduğu gibi genelde basit yapıları olan ve karmaşık olmayan cümleler kullanılmaktadır. Devrik cümle yapısının kullanıldığı bazı örneklere rastlanılmasına rağmen bunun oranı da fazla değildir.

Dergide yayımlanan metinlerde kullanılan fiiller ise genellikle etken fiillerdir. Edilgen yapıları cümlelerden kaçınılmaktadır. Ayrıca, çocukların dil seviyelerine uygun olmayan fiiller de sık kullanılmamaktadır. “Dananın Pisboğazlığı” adlı masalda yer alan “Dana asıl iyileşip, annesinden, koca atın onunla nasıl alay ettiğini öğrenince üzölmüş, üzüntüden günlerce bir şey yiyememiş. Bu işte kabahati olmayan aya da kızmış, bir daha başını kaldırıp ona bir defacık olsun bakmamış” cümlelerindeki “üzölmüş, yiyememiş, kızmış, bakmamış” fiilleri, Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerde yer alan cümlelerde çoğunlukla etken fiillerin kullanılmaya çalışıldığını göstermektedir.

Doğan Kardeş dergisi, yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin uygulanışına özen göstermektedir. Ancak bazı örneklerde günümüz yazım kurallarına benzemeyen kullanımlarla karşılaşmaktadır. Örneğin, 117. sayı, sayfa 7’de “Nerde ne var?” başlıklı metinde, İtalya’daki “Pizza Kulesi” anlatılmaktadır. Kulenin özellikleri metinde anlatılırken “eğri” sözcüğü yerine “iğri” şeklinde bir kullanımla karşılaşmaktadır. 119. sayı 5. sayfada, deyimlerin kullanımı açısından farklı bir kullanım dikkati çekmektedir. “Gökyüzünün Masalı” adlı metinde Güneş’in Dünya’dan uzaklığı anlatılmaktadır. Bununla ilgili pek çok şey anlatıldıktan sonra da örnekler verilmektedir. Örnekte “Güneşin bize ne kadar uzaklarda olduğunu hesap edebilmek için bir başka misal alalım” şeklinde bir kullanımla karşılaşmaktadır. Bunun gibi, dergide bazı sözcük ve

deyimlerden yazım yanlış yapılan örnekler bulunmasına rağmen genele bakıldığında ise bunların sayısı oldukça sınırlıdır.

Metinlerde noktalama işaretleri de doğru bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin “Dananın Pisboğazlığı” adlı masalda yer alan cümleler, noktalama işaretlerinin Doğan Kardeş dergisindeki kullanımına örnek olarak verilebilir: “— Anladım, demiş. Bizim çiftçi zengin bir adam olduğu için, bugün akşam yemeğinde bu ayı yiyecek; suyun içine soğutmağa bırakmış besbelli. Doğrusu, bu fırsatı kaçıramam. Annem onlara her gün bu kadar süt veriyor, ben de bunu yesem ne çıkar sanki?.. O çok zengin bir adamdır. Yarın pazar gidip başka bir tane alsın”(Doğan Kardeş, 118: 8).

Yabancı kelimelerin kullanımının ise özellikle öykü, masal, biyografi gibi türlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Doğan Kardeş dergisindeki metinlerde kullanılan yabancı sözcüklerin çoğunu da özel adlar oluşturmaktadır. 76. sayı sekizinci sayfadaki “Küçük Robinsonlar” adlı dizi romanda Robinson, Raşel Kalfa, Bay Starflekt, Çunk gibi yabancı özel adlar ve iştiha sözcüğü; 78. sayı onuncu sayfada yer alan “İssız Adada Bir Yıl” adlı dizi romanda Ellen, Cebellütarık, Neptün gibi sözcükler; 114. sayı dokuzuncu sayfadaki “Bir Gerçek öykü” bölümündeki “Küçük Terzi Çırağı” adlı öyküde Ciovanni Battisto Pergoloze, konservatuvar, olimpyad adlı opera, Stabat Mater adlı dua ve yine aynı sayıda yayımlanan “Doğan Kardeş’in Romanı: 6” başlığında yayımlanan “Av Peşinde” adlı dizi romandaki “Cek, Viyandot Kabilesi, Arovaka, Bürton Baba, Rut, Vil, Corc gibi özel adlar metinlerde kullanılan yabancı sözcüklere örnek olarak verilebilir. Bu tür örneklerin dışında derginin genelinde ise yabancı kökenli kelimelerin kullanımında bir aşırılık söz konusu olmamaktadır. Dergi, anlatımda karışıklığa yer vermeyecek şekilde sayfalarını düzenlemeye gayret etmekte ve yayımladığı yazılarda çocuğa hitap edebilmektedir.

V.2. Biçim Ve İçerik Özellikleri

Çocuk yayınlarının özellikle de çocuk dergilerinin biçim ve içerik olarak pek çok özelliğe sahip olması gerekmektedir. Çocuk dergilerinin biçimsel yapısı, içeriğinde yer alan metinlerin sanatsal değere sahip aynı zamanda kolay okunabilir olması önemli olmaktadır. Ayrıca çocuk dergilerinin sayfa yapısı ve büyüklüğü de önemlidir.

Doğan Kardeş dergisi, II. hamur kağıda basılmıştır. Sayfalar resimlidir, harfler de 8 puntodur ve derginin yayımladığı yazılarda harflerin puntolarına yeterince özen gösterilmediği de ortaya çıkmaktadır. Normalde çocuk yayınlarında puntoların okuyucuların yaşlarına göre ayarlanması gerekmektedir. 7 – 8 yaş dönemi çocuklar için 12 puntoluk harfler; bu yaştan sonraki çocuklar için ise 10 puntoluk harfler kullanılması okuyucunun okumada sorun yaşamaması açısından önemlidir. Demiray (1977: 6), çocuk kitaplarında punto, satır aralığı, her sayfadaki sözcük sayısının önemli olduğunu belirterek okumayı öğrenmiş çocuklar için hazırlanmış kitapların da, büyükler için hazırlanan kitapların boyunda ve sözcüklerin uygun aralıklarda ve gözü yormayacak büyüklükte olması gerektiğini ifade etmektedir.

Sözcük sayısı açısından bakıldığında ise Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerde yer alan sözcük sayısının farklı olduğu görülmektedir. Doğan Kardeş dergisinde 122. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Altın Arayıcıları Şehri – San Fransisko” ve aynı sayıda yer alan “Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi – Benjamin Franklin'in Demir Sobası” adlı metinler sözcük sayılarının farklı olduğu iki metin örneğini oluşturmaktadır. “Altın Arayıcıları Şehri – San Fransisko”da 434 dolayında sözcük bulunmaktayken, “Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi – Benjamin Franklin'in Demir Sobası” adlı metinde ise 650'ye yakın sözcük bulunmaktadır.

Sayfa düzeni açısından incelendiğinde, derginin yayımladığı metinlerde satır aralıklarının birer aralık olduğu görülmektedir. Bu da okuyucunun metinleri daha rahat

okumasını sağlamaktadır. Derginin sayfa kenar boşluklarının geniş olması dikkati çekmektedir. Metinlerdeki paragrafların uzunlukları türlere göre değişmektedir. Duyuru sayfalarında uzun paragraflar fazla iken; öykü, masal, roman, biyografi vb. edebi türlerde paragraflar kısadır. Doğan Kardeş dergisinde 122. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan, “Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi – Benjamin Franklin'in Demir Sobası” adlı metinde ilk paragraf 3 satır, ikinci paragraf 17 satırdan oluşmaktayken; aynı sayıda yer alan “Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi – Benjamin Franklin'in Demir Sobası” adlı metinde ilk paragraf 4 satır, ikinci paragraf 10 satırdan oluşmaktadır.

Diğer yandan, bir çocuk dergisinde bulunması gerekli en önemli unsurların başında sayfalarda kullanılan resim ve karikatürler gelmektedir. Resim ve karikatürler, bir çok olay ve durumun sözcüklere ihtiyaç duyulmadan anlatılmasını sağlamaktadır. Özellikle okuma – yazma ile yeni tanışmış çocukların okumayı sevmesinde, soyut ve somut varlıkları tanınmasında resim ve karikatürlerin kullanılması uygundur.

Doğan Kardeş dergisi, sayfalarında resim ve karikatürlere geniş bir yer ayırmaktadır. Öykü, roman, masal, gibi türlerin anlatımında bu resim ve karikatürlerden yararlandığı dikkati çekmektedir. Dergide yayımlanan metinlerin içinde yer alan resim ve karikatürlerin metinlerle uyumlu olduğu görülmektedir. Resim ve karikatürlerin kullanılmasıyla okuyucunun bahsedilen olay ve kişilere dair yeterince bilgi edinmesi sağlanmaktadır. Karikatür ve çizgi romanlarda kullanılan resimlerin hareketli olması çocukların dikkatini çekmeye yetmektedir (Demiray, 1977: 5).

Çocuk dergilerinin sahip olması gereken özellikler açısından Doğan Kardeş dergisi incelendiğinde, derginin yayımlanan bütün sayılarında bu ilkelere bağlı kalındığı görülmektedir. Öne sürülen görüş ve düşünceler, mantık çerçevesinde okuyucularına ulaştırılmaya çalışılmaktadır. Bunun sonucunda okuyucunun dergiden yararlanarak yaşam deneyimini arttırması ve olaylara akılcı çözümler üretmesi sağlanabilmektedir.

Dergide yayımlanan masal, öykü, roman vb. türlere ait metinlerde konuların ele alınış biçimi, tema, kahramanlar, plan, üslup gibi özellikler bakımından incelendiğinde ise metinlerin kurgularının sağlam olduğu görülebilmektedir. Metinlerin konularının da tema ile uyumlu olduğu söylenebilir. Tema ile konu arasındaki bağlantı ne kadar zayıf ise yayımlanan yapıtların çocuklara bir fayda getirmesi de beklenemez. Bu nedenle de Doğan Kardeş'te roman, öykü, masal, mektup, biyografi, tiyatro gibi türlerde yayımlanan metinlerde işlenen konuya bağlı olarak konu ile tema arasında sağlam bir bağ kurulmaya çalışılmıştır. Doğan Kardeş'te işlenen konuların tema ile ilişkilendirilmesiyle çocukların okudukları metinlerden zevk almalarının yanı sıra eğitilmeleri de sağlanabilmektedir. Doğan Kardeş'te 114. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Yardımcı Sayfamız: Nasıl Koku Alıyoruz?” adlı metin konu ile tema arasındaki bağlantıları göstermesi ve metnin eğlendirirken eğitime işlevini açıklaması açısından örnek olarak verilebilir.

YARDIMCI SAYFAMIZ: NASIL KOKU ALIYORUZ?

Bobi başını ileriye uzatmış, kulaklarını dikmiş bütün dikkati ile etrafı koklayarak ilerliyordu.

Avcı, köpeğinin hareketlerini gözleri ile takip ediyor, elinde tuttuğu çiftesini her an uçacak bir kuşa çevirmeğe hazırlanıyordu.

Bobi koklıya koklıya ilerlerken bir çalılığın önünde birdenbire durdu. Ön ayaklarını ileriye doğru uzattı. Başını yukarıya kaldırdı. Kalın sesi ile kesik kesik havlamağa başladı.

kümeden üç, beş bıldırcın havalandı. Çifte patladı. Kuşlardan ikisi yaralandılar ve bir tüy yığını halinde yere düştüler.

Avcı memnundu.

— Bravo Bobi iyi koku aldın, diyordu.

Bobi bıldırcınların kokusunu nasıl almıştı?

Bobi iyi koku almak için daima burnunu ileriye uzatıyordu. Demek ki kokuyu burun ile alıyordu. Öyle ise havada koku bakımından buruna etkim yapan bir şeyler vardı.

Bunlar çiçeklerin, yaprakların, otların, meyvaların, sebzelerin havaya karışan gaz yahut katı küçücük parçacıklarıydı. İşte koku bu parçacıkların buruna yaptığı etki idi.

Bu gaz veya katı parçacıklar burunda yukarıdan aşağıya inen bir perdenin meydana

getirdiği iki burun deliğinden içeriye giriyorlar ve burun boşluğunun üst tarafındaki kemiklerin küçük deliklerinden çıkan sinir uçlarına dokunuyorlardı. Bu sinirler de bu etkiyi beyine ulaştırıyorlar ve bu etkim koku duygusunu meydana getiriyordu. Demek ki bu sinir uçları olmasaydı kokuyu duymağa da imkan olmayacaktı. Gariptir ki hayvanlardaki koku alma duygusu insanlarınkinden daha mükemmel teşekkül etmiştir.

Kediler, köpekler, avlarını koklayarak sezerler. Keçi, koyun gibi gibiler de yiyecekleri otları koklayarak seçerler. Savaşlarda düşmanın, polis işlerinde bir caninin izini bulmakta terbiye edilmiş köpekler çok defa insanlardan daha iyi iş görmektedirler.

Çocuklar eğer burun sinirlerinizin sağlığını istiyorsanız tütün içmeyiniz. Çünkü tütünün nikotini bu sinirleri yıpratır, zayıflatır. Enfiye çekmek, çok sert kokulu işlerde uzun zaman çalışmak da burun sinirlerini bozmaktadır.

Burun sinirleri bozulan insanlar güzel kokuları duymaktan mahrum kaldıkları gibi havagazi gibi zehirli ve fena kokan gazların da kokusunu duyamayacakları için her an bir tehlikeye kurban gidebilirler (Doğan Kardeş, 114: 7).

“Yardımcı Sayfamız: Nasıl Koku Alıyoruz?” adlı metinde olduğu gibi, yayımlanan diğer metinlerde işlenen konular belirli bir sıraya göredir. Metnin başlığı verildikten sonra konu ve kişiler tanıtılmıştır. Konu ve kişiler tanıtıldıktan sonra da asıl konuya giriş yapılmıştır. Metnin son bölümünde çocuklara verilmesi gerekli görülen iletiler ve öneriler yer almıştır. “Yardımcı Sayfamız: Nasıl Koku Alıyoruz?” adlı metin, Doğan Kardeş dergisinde yer alan ileti ve önerilere örnek olarak verilebilecek bazı cümleler içermektedir. “Çocuklar eğer burun sinirlerinizin sağlığını istiyorsanız tütün içmeyiniz. Çünkü tütünün nikotini bu sinirleri yıpratır, zayıflatır. Enfiye çekmek, çok sert kokulu işlerde uzun zaman çalışmak da burun sinirlerini bozmaktadır. Burun sinirleri bozulan insanlar güzel kokuları duymaktan mahrum kaldıkları gibi havagazi gibi zehirli ve fena kokan gazların da kokusunu duyamayacakları için her an bir tehlikeye kurban gidebilirler” (Doğan Kardeş, 114: 7).

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerin anlatımında izlenen bu sıra özellikle roman, öykü, masal vb. edebi türlerde belirgindir. Örneğin, 123. sayı dördüncü

sayfada yer alan “Kırmızı Tekerlekli Araba” adlı öyküde başlıktan sonra metnin kahramanları tanıtılmaktadır. Metnin kahramanları Aydın ile Tuğrul adlı çocuklardır. Aydın ve Tuğrul adlı çocuklar tanıtıldıktan sonra bu iki çocuğun yaşadığı mekanlar betimlenmektedir. “Aydın ile Tuğrul sınıf arkadaşlarıydılar. Evleri de birbirine çok yakındı. İstanbul’da, Erenköy’de oturuyorlardı. İkisinin de köşklerinin etrafında güzel bahçeleri vardı. Her gün sabah beraber evlerinden çıkar, okula giderler, akşamları da yine yan yana konuşa dönerlerdi”. Metinde yer alan bu cümlede hem Aydın ve Tuğrul adlı çocuklar hem de bu iki çocuğun yaşadığı mekânlar tanıtılmaktadır. Kişiler ve mekân tanıtıldıktan sonra da Aydın’ın anne ve babasıyla yaptığı konuşmalar verilmektedir. Metnin son kısmında babasının Aydın’a aldığı kırmızı tekerlekli arabayı vermesi anlatılmaktadır. Metnin son cümlesinde ise Aydın’ın annesinin “ – Çocuklar!.. Evvela kahvaltılarınızı yapınız... Sonra oynayınız!.. diyerek Aydın ve Tuğrul’a verdiği öğüt yer almaktadır.

Yine 123. sayı beşinci sayfada yer alan “Ay Dünyamıza Benzer mi?” adlı metinde de “Kırmızı Tekerlekli Araba” adlı öyküde olduğu gibi bir anlatım sırası bulunmaktadır. Ancak, “Ay Dünyamıza Benzer mi?” adlı metnin anlatımı “Kırmızı Tekerlekli Araba” adlı öyküden farklıdır. “Ay Dünyamıza Benzer mi?” adlı metinde anlatımın daha bilimsel olduğu söylenebilir. Sohbet tarzında yazılan bu metinde çocuklara astronomi ile ilgili kavramlar öğretilmektedir. Ay, krater, yıldızlar ve güneş kavramları metinde ele alınan kavramlardan bazılarıdır. Metinde yer alan bir cümle buna örnek olarak verilebilir: “Ay, sizin hayalinizde canlandırdığınız gibi öyle güzel bir peri memleketi değildir. Dünya üzerinde yaşamağa alışmış olan bir insan kabil değil ayda yaşayamaz. Bir defa ayda hava yoktur, su yoktur. Bu koskoca yuvarlak üzerinde, ne kuyu, ne nehir, ne göl, ne deniz, ne okyanus, hiçbir şey bulamazsınız”.

Doğan Kardeş dergisi, yayımladığı tüm türlerde çocukların eğitimine katkıda bulunmaya yönelik bir tutum sergilemektedir. Örneğin “Ay Dünyamıza Benzer mi?” adlı

metindeki astronomi ve uzay ile ilgili kavramlar çocuklara yeterince bilgi sahibi olmadıkları yeni bilgiler kazandırabilmektedir. “Kırmızı Tekerlekli Araba” adlı öyküde ise konu klasik öykü tarzı olan serim, düğüm, çözüm bölümleri halinde ele alınmaktadır. Ancak, öykünün genelinde, giriş bölümünden sonuç bölümüne kadar çocuklara bir öğüt verme amacı taşıdığı söylenebilir.

Ayrıca Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan metinlerde dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan insanlar anlatılarak okuyuculara insan sevgisinin ve evrensel düşüncenin aşılınmaya çalışıldığı izlenimi edinilmektedir. 141. sayı sayfa 8’de yayımlanan “Mello’nun Maymunu” adlı metin insan sevgisi gibi evrensel değerlerin işlendiği metinlere bir örnektir. Dergi, bu yönüyle farklı eleştiriler de almıştır. Ancak Doğan Kardeş’in asıl eleştirilme nedeni ise yayımlanan yazılarda ulusal ve kültürel yapımızın ikinci planda kalması ve bunların dergide yeterince anlatılmamasıdır. Derginin yayın politikası, “kültür arka planı batı kültüründen yana, bilgi ve kültür akışı yönünden aynı çerçevede bir yaklaşımı politika olarak benimsemiş bir Doğan Kardeş...”(Uğurlu, 1989: 230) biçiminde tanımlanmaktadır. Türkiye’de yayınlanan diğer çocuk dergilerinin de buna benzer yayın politikası takip etmelerinden dolayı çocukların kendi kültürüne yabancı kaldıkları da ayrıca ifade edilmektedir (Uğurlu, 1989: 230).

Doğan Kardeş’te ulusal değerlere, geleneklere, toplumsal yaşama ait unsurlar da ele alınmaktadır. Ulusal öğeler taşıyan ifadeler ise genellikle Yardımcı sayfalar, duyuru sayfaları ve Doğan Kardeş’in Romanı gibi bazı bölümlerde yer almaktadır. Ancak bunlar dergide fazla yer tutmamaktadır. 114. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Yardımcı Sayfamız: Her Köye Bir Okul! Köyün Yeni Okulu” adlı metinden Türkiye’deki ulusal değerlere, geleneklere, toplumsal yaşama dair bazı cümleler örnek verilebilir:

“Davul, zurna sesleri köyün havasını neş’e ile doldurmuştu. Ulu çınarın gölgelediği köy meydanına küme küme insanlar geliyordu... Bugün çocuklar da başka türlü giyinmişti. Yeni papuçlarının aşınmamış nalçalarını şıklata şıklata yürüyorlardı. Kırmızı fistanlarını

giymiş köy kızları bugün için saçlarını ikiden fazla örtmüşlerdi. Köyün muhtarı boylu, poslu köy delikanlılarından Birkaç tanesini ellerinden tutarak meydanın ortasına, davul zurnanın önüne getirdi. Delikanlılar ayaklarını birbirine vurarak, davulun tokmağına göre yürüyerek, zıplıyarak, çökerek bir halaya başladı...

Bugün Cumhuriyet bayramı idi... Bu seneki bayramın herkesi sevindiren bir yeniliği vardı.

Köyün okulu bitmişti. Vali gelecek, okulu açacak ve ilk ders verilecekti... Kasabadan, komşu köylerden birçok davetliler gelmişti bile...

Üç sene köy halkı alınteri dökmüş, atı ile, öküzü ile ve arabası ile bu işe

koşmuş ve işte nihayet kale gibi koca binayı tamamlamıştı... İki saat uzaktaki kasabadan

bile bembeyaz okul binası gözükiyordu. Bütün köy halkı, çoluk, çocuk okulu çok

seviyorlardı... (Doğan Kardeş, 114: 6).

“Yardımcı Sayfamız: Her Köye Bir Okul! Köyün Yeni Okulu” adlı bu metinde Türkiye'deki toplumsal hayatın bir parçası olan köy hayatı ile ilgili kavramlar (ulu çınar, köy meydanı, davul zurna sesleri, köy muhtarı, kırmızı fistanlarını giymiş köy kızları vb.) işlenmektedir. Metinde, köylerde düğün, bayram, devlet büyüklerinin karşılanması gibi özel günlerde yapılan törenler betimlenerek Türkiye'deki ulusal âdetlerle ilgili bilgiler verilmektedir.

Doğan Kardeş'te yayımlanan metinlerde dünyaca ünlü yazarların hayatları, yaşadıkları mücadeleler, insanlık için taşıdıkları değer vb. konular da ele alınmıştır. Metinlerin bir diğer ilgi çekici yönü ise betimlenen bu ünlü kişilerin hayatlarının derginin küçük okuyucularına yön gösterebilecek şekilde tasarlanmaya çalışılmasıdır. Ele alınan bu metinler, yeri geldiğinde objektif ve tarafsız olarak anlatılırken bazen de kişi yazarın bakış açısından değerlendirilmektedir. Metinlerdeki kahramanlar ise genelde tek kişidir. Konu anlatılırken belirli bir anlatım planı takip edilmektedir. Bu düzenli ve sıralı anlatım planı sayesinde metinlerde geçen olaylar, çocuklar tarafından daha doğru ve tutarlı bir şekilde yorumlanabilmekte ayrıca metnin ana fikri tam olarak anlaşılabilir.

Dergide Batı'dan alıntı – çeviri yapıtlar ise sıkça yayımlanmaktadır. Çeviri

yapıtların özellikle öykü, masal, roman türlerinde yayımlandığı görülmektedir. Çevirileri yapılan bu yapıtların yazarlarının isminin yer alması gereken metnin sağ alt köşesindeki isimler bölümüne bakıldığında ise farklı bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu farklılık çevirisi yapılan yazarın adına çoğu metinde yer verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Dergi, bu metinlerde sadece çeviriyi yapan yazarın ismini vermektedir. 149. sayı on birinci sayfadaki Doğan Kardeş'in Romanı 2 bölümünde yayımlanan "Kaybolan Kız" adlı romanda sayfanın üst kısmında yer alan Çeviren: Nihal Yalaza Taluy biçimindeki ifade buna bir örnek oluşturmaktadır.

Dergide yayımlanan alıntı yapıtların bazılarında ise hem alıntı yapılan yazarın adı hem de Türkçe'ye çevirenin adı yer almaktadır. Ancak dergide yayımlanan tüm alıntı yapıtlar arasında değerlendirildiğinde bunların sayısı oldukça azdır. 140. sayıda R. Kipling'den alıntı yapılarak Doğan Kardeş'in Romanı bölümünde yayımlanan "Kurt Çocuk" adlı dizi roman bunlardan biridir. 140 ve 150. sayılar arasında yayımlanan bu romanı Türkçe'ye çeviren Nihal Yalaza Taluy'dur. Yine derginin 95 ve 96. sayılarının dokuzuncu sayfasında James Thurber tarafından yazılan ve Şekure Başman tarafından anlatılan "Ay ve Prenses..." adlı masal da bu durumu belirten dergideki sınırlı sayıdaki örneklerdendir.

Ayrıca, Doğan Kardeş dergisinin çocuk eğitimi ile ilgili katkıları da bulunmaktadır. Doğan Kardeş, yayımladığı masal, öykü, roman, mektup, tiyatro vb. türlerde çocukların eğitilmesini sağlamaya çalışmaktadır. Derginin seçtiği konular da bu noktada önem kazanmaktadır. Dergi, yayımladığı metinlerde özellikle çocuk ve eğitimi ile ilgili konuların yanı sıra ulusal ve evrensel değerleri de birlikte vermektedir bunların yanı sıra toplumun gelenek ve göreneklerini de bu yayımlarda işlemektedir. Derginin yayımladığı metinlerde böyle bir tutum sergilemesi çocuğun toplumsal kurallara alışması ve sosyalleşmesi açısından da önem kazanmaktadır. Böylece çocuğa kendini toplumun bir

üyesi olarak görme şansı verilebilmektedir.

V.3. Okurlara Yönelik Etkinlikler

Doğan Kardeş dergisinin ilgi çekici sayfaları arasında tanıtım ve duyuru yazılarının yayımlandığı sayfalar gelmektedir. Tanıtım ve duyuru sayfalarında dergiye ait haberler, yenilikler, kitap tanıtımları, okuyucuların görüşlerinin yer aldığı bölümler, onlardan gelen şiirler bulunmaktadır. Derginin incelenen 45 ve 150 arası sayılarında ikinci, üçüncü ve onuncu sayfalar tanıtım ve duyuruya ayrılmıştır.

Dergide yayımlanan veya yayımlanacak olan roman, öykü veya çizgi dizilerin tanıtımları yapılarak okuyucu bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bunlardan birini örnek verecek olursak 117. sayıda üçüncü sayfada yeni bir romanın tanıtımı yapılmaktadır. Bu tanıtım ise şöyle ifade edilmektedir: “Yeni Romanımız Şirley’in Oynadığı Film: “Küçük Prenses” şeklindedir. Burada dikkati çeken nokta ise çocukların ilgisini çekebilecek puntoların ve noktalama işaretlerinin kullanılmasıdır”.

Aynı sayfalarda şiirler de yayımlanmaktadır. Bu şiirler, çoğunlukla okurlardan gelmektedir. Çocukların anlayabileceği düzeyde basit bir üslupla yazılmış bu şiirler, genelde meyveler, sebzeler gibi yiyeceklerle, oyuncaklarla, kediler, kuşlar ve diğer hayvanlarla vb. ilgilidir. 122. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Kardeşlerimizden Şiirler” başlığı altında yayımlanan “Bisikletim” adlı şiir buna örnek olarak verilebilir:

“Benim bisikletim var;

Üzerine binince,

Tıkır mıkır gidince

Keyfim oldu tastamam.

Bu bisikleti bana

Getirdi sevgili babam” (Doğan Kardeş, 122: 3).

Taşkın Tunakan adlı okuyucunun gönderdiği şiirde, babası tarafından hediye edilen bir bisikleti alan çocuğun bisiklete binmekten duyduğu mutluluk anlatılmaktadır. Bu tür

şiiirlerden biri de 117. sayfa üçüncü sayfada yayımlanan “Pazardan Sesler” adlı şiiirdir. Melahat Uğurkan tarafından yazılan şiiirde bir pazarcı ve sattığı meyveler konu edilmektedir:

“Pazardan Sesler”

Üzümümü alınız

Gelip te bir tadınız,

Tartarım bakın çok çok

Bende aldatma da yok.

Elmalarım kırmızı

Amasya'nın al kızı,

Ne güzel bak, portakal

Çokça ye, vitamin al!

Ben ne iyi armutlarım

O canım mandıralarım,

Tatsızsa para almam

Çürük yok, hepsi sağlam.

Buyrunuz, geçmeyin

Başka yerden seçmeyin,

Kırmızı domates çok

Yeşiline para yok.

Kamışlıdır pırasa

Darılmam kim almazsa,

Tartarım ağır ağır

Çırak müşteri çağır! (Doğan Kardeş, 117: 3).

Aynı zamanda bu şiiirler basit bir kafiye örüntüsü içinde yazılmıştır. Kenan Akansu, Melahat Uğurkan, Hülya Demiryont, Celal Alnıgeniş, Ayhan Nahabaş gibi

şairlerin şiirleri de bu sayfalarda yer almaktadır. Çocuk dünyası ve duyarlılığı çerçevesinde yazılan bu şiirler de yine basit konuludur.

Okurlardan gelen yazıların bir başka türü de okuyuculara ait tanıtımlar oluşturmaktadır. Doğan Kardeş, yayımlandığı yıllarda bir nevi okul görevi üstlenmiştir. Buna bir kanıt olarak verilebilecek örnek de bu sayfalarda yayımlanan duyurulardır. Bu duyuruların bazılarında üstün başarı gösteren dergi okuyucuları tanıtılmaktadır. 117. sayı sayfa 3'te yer alan "Bir Sanatkâr Kardeş: Nurdoğan Öztürk" başlıklı yazı bunlardan biridir. Nurdoğan, bir avukatın oğludur ve sanata düşkün bir çocuktur. O dönemlerde filme alınan Vurun Kahpeye adlı bir filmde Nurdoğan bir rol üstlenmiştir. Filmde başarılı bir oyunculuk örneği sergileyen bu çocuk, bu başarısından dolayı Doğan Kardeş'in sayfalarında gururla tanıtılmıştır. Küçük okuyucuların kendilerinden ve yakınlarından gelen mektuplar bu sayfada yer almaktadır. Mektuplarda Doğan Kardeş okuyucusu olan bu çocukların soruları yanıtlanmaktadır. Sordukları sorulara cevap verilmekte ve çeşitli sorunları çözülmeye çalışılmaktadır. Sorular dergi tarafından cevaplanırken aynı zamanda tavsiyeler de verilmektedir. 116. sayıda üçüncü sayfada yayımlanan "Güzel şeyler nasıl yazılabilir?" sorusuna derginin verdiği cevap buna bir örnektir.

Dergiye sadece çocuklar değil çocukların yakınları da ilgi göstermiştir. Okuyucuların yakınlarının derginin yayınından duydukları memnuniyet yine bu sayfalarda belirtilmiş ve derginin çocuklara sağladığı faydalar anlatılmıştır. Bunun gibi pek çok örnek derginin tanıtım sayfalarında yer almaktadır.

Reklamlar da tanıtım ve duyuru sayfalarının vazgeçilmez unsurları arasında gelmektedir. Derginin yeni çıkan sayıları, kitaplar, fiyatları vb. pek çok bilgi bu sayfada yer almaktadır. Reklam yazılarında okuyuculara tavsiyeler de verilmektedir. Çocukların anne, baba ve arkadaşlarına ne tür bir hediye seçebilecekleri gibi öneriler sunulmuştur. Önerilen hediyelerin en başında ise derginin yeni sayıları, ciltler ve kitaplar gelmektedir.

Derginin 9. ve 10. sayfalarında da bu reklamlara rastlanmaktadır. Bu reklamların 3. sayfada yer alan reklamlardan farkı ise doğrudan reklam amaçlı olmasıdır. Yani, 3. sayfada yayımlanan reklamlar, daha çok tavsiye amaçlı iken; 9. ve 10. sayfada yayımlanan reklamlarda çocuklar satıcı – alıcı ilişkisi içinde ticaret mantığıyla değerlendirilmektedir. Bu bölümlerde kırtasiye araçları, sigorta hizmetleri, Yapı Kredi Bankası vb. çeşitli konularda yayımlanmış reklamlar bulunmaktadır. Burada yayımlanan reklamların asıl amacının ise çocukları bankalara yönlendirmek olduğunu söyleyebiliriz.

Biçimsel açıdan reklamların ilgi çekici olduğunu söylenebilir. Hareketli resimler kullanılan reklamlarda genelde 8 puntoluk yazılar kullanılmıştır. Kullanılan yere göre ise bu puntoların büyüklüğü değişebilmektedir. İlgiyi daha çok çekmesi istenen ve asıl amacı belirten kısımlar daha büyük puntolarla belirtilmiştir. Bu yazılar bazen italik bazen de el yazısı olarak yayımlanmıştır.

Dergide yer alan bu bölümde bilmeceler de yer almaktadır. Elimizdeki sayıların 10. sayfasında “Kim Bulacak?” başlığı altında yayımlanan bilmeceler, okuyuculara ödüller kazandırmaktadır. Bilmeceler, yazılı ve resimli olmak üzere iki çeşittir. Bu bulmacaları doğru şekilde yanıtlayan okuyucular arasında yapılan çekilişle başta kitap, defter, dolma kalem, resim albümü, Doğan Kardeş aboneliği olmak üzere basit ve kullanışlı hediyeler verilmektedir.

Çocukların eğitimine katkısı açısından değerlendirildiğinde bilmece ve bulmacalara dergide yer verilmiş olması onların zeka ve dil gelişimlerine katkıda bulunabilir. Bulmacalarda geçen bilinmeyen kelimelerin anlamlarını merak eden çocuk, bu anlamları araştırma gereği hissedebilir ve bilmediği kelimelerin anlamlarını sözlüklerden bakarak ya da ansiklopedilerden yararlanmak suretiyle çözebilir. Çocuk bu şekilde araştırmaya ve öğrenmeye yönlendirilebilir.

Çocukların mizah güçlerini arttırmaya yarayan fıkralar da dergide yer

almaktadır. Fıkralar ve diğer ilginç komik olaylara ayrılan bölümlerle çocuğun espri yeteneği gelişir. Ancak dergide fıkralara yeterince yer ayrılmadığı ve yayımlanan fıkraların sayısının oldukça az olduğu söylenebilir. Yayımlanan fıkraların yazarları hakkında bilgi verilmemiştir. Daha çok çocukların konu edildiği diyaloglar halinde basitçe yazılan bu fıkralarda kelime oyunları yapılmakta ve hayata dair gülünç olaylar anlatılmaktadır. Onların hazır cevaplılıkları, ilginç davranışlarda bulunmaları, büyüklere karşı tutumları ise mizahi bir dille anlatılmıştır. 105. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Ne Ayıp” adlı fıkra buna bir örnektir:

Altan:

– Hanım teyze, daha çok oturacak mısınız?

Misafir kadın:

– Niye sordun evladım

Altan:

– Karnım çok acıktı. Annem demin hizmetçiye "Misafir gitmeden sakın sofraya kurma " dedi de onun için sordum!.. (Doğan Kardeş, 105: 9)

Doğan Kardeş dergisinde büyüklere dair fıkralar da yayımlanmıştır. Ancak bu fıkralarda belirli bir kahraman yoktur. 105. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Tahta Bacak” adlı fıkra da buna bir örnektir:

Adamın biri tren yolunda yürürken ansızın karşısına çıkan trenin altında kaldı. Onun bu halini uzaktan görenler merakla koşup yanına geldiler. Fakat hayret, adam hayatta. Bir bacağı kesilmiş ama, adam hiç bir şey olmamış gibi tatlı tatlı gülümsüyor. Nihayet oradakilerden biri:

– Kesilen bacağın hiç acımıyor mu? diye sordu.

Adam yine gülerken :

Niye acısın, diye cevap verdi. Ezilen bacağım zaten tahtadandı. Gidip yenisini yaptırırım (Doğan Kardeş, 105: 9).

Bütün bunlardan yola çıkıldığında tanıtım sayfalarının oldukça yoğun bir

içeriğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Doğan Kardeş'in bütün tanıtımları, dergiye ait yeniliklerin yer aldığı bu sayfalarda okuyucunun dergiye dair öğrenmesi gereken tanıtımlar, duyurular, dergiyle ilgili yapılan yenilikler gibi bilgiler verilmektedir. Bu bölümlerde zaman zaman tavsiyeler verilmekte, zaman zaman da okuyuculardan gelen mektuplar cevaplanmaktadır. Bunun dışında derginin genelde 9. ve 10. sayfalarında bilmeceler, bulmacalar, fıkralar gibi çocuğun zihinsel faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yazılar yer almaktadır. Bu yönleri ile değerlendirildiğinde derginin çocuğa sanatsal zevk vermeye yönelik bir yayın politikası sürdürdüğü ve onları günlük hayata hazırlamaya çalıştığı izlenimi edinilmektedir.

VI. DERGİDE YER ALAN EDEBİ TÜRLER

VI.1. Şiir

Çocuklar, ninniler, tekerlemeler, bilmeceler gibi ezgili sözlü halk edebiyatı ürünleri sayesinde şiirin öğeleri ile erken yaşlarda tanışmaktadırlar. Okulöncesine rastlayan bu dönemlerde öğrenilen çocuk marşları, günlük hayatta sıkça dinlediğimiz şarkılar ve türküler de çocukların şiirle tanışmalarını sağlayan diğer unsurlardır. Şiirler, aynı zamanda toplumun değer yargılarını ve kültürünü de içinde barındırmaktadır. Günlük hayatta kullanılan sözcükler, deyimler ve terimler şiir yoluyla çocuğa aktarılabilmektedir. Bu nedenle şiir, küçük yaşlardan itibaren çocukların hem sanatsal gelişimini sağlayan hem de onların eğitimine katkıda bulunan bir edebiyat ürünüdür.

Çeşitli kaynaklarda şiir farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Örneğin Voltaire şiiri, ruhun ve hepsinin ötesinde duygusal gücü olan engin ruhların müziği olarak tanımlanmaktadır. Buradan çıkarılabilecek olan şiir, ruha ve duygulara hitap eden eşsiz bir sanattır. Bu nedenle çocuğun kişilik ve ruh gelişimini sağlamak amacıyla bu edebi türün çocuklara tanıtılması ve onlara sevdirmesi gerekmektedir (Demiray, 1977: 33).

Çocuk şiirlerinin yayımlanması için bazı ilkelere uyulması gerekmektedir. Sözcüklerin doğru seçilmesi, anlatımın duru ve konu ile temanın bağlantılı olması, hareket unsurlarının bulunması gibi özellikler bunlardan birkaçıdır. Çocukların sevdikleri şiirlerin konuları kendi yaşamlarından alınmalı; onları şüphe, tereddüt içinde bırakmamalı, açık seçik ve hareketli olmalıdır” (Demiray, 1977: 33).

Türkiye’de bugüne kadar yayımlanan çocuk yayımlarında ve özellikle çocuklara yönelik hazırlanan dergilerde şiire büyük önem verilmiştir. 1945 yılında yayımlanmaya başlanan Doğan Kardeş dergisi de yayımladığı sayılarda şiire önem vermiş ve şiirin çocuklar tarafından benimsenmesi, sevdirmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalardan biri de ödüllü şiir yarışmalarıdır. Dergi, okuyucular tarafından gönderilen

şiiirler arasında beğenilenleri seçmiş ve bunları “Şiiir Yarışımızdan Seçmeler” genel başlığı altında yayınlamıştır. Bunların haricinde dergi tarafından yayımlanan Kenan Akansu’nun 116. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Rüzgar ve Ağaçlar”, Celal Alnıgeniş’in 110. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Atamızı Anıyoruz”, Hülya Demiryont’un 119. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Rüya”, Ayhan Nahabaş’ın 118. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Uyanış”, Melahat Uğurkan’ın 117. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Pazardan Sesler” adlı şiiirler de bulunmaktadır. Her iki şekilde de yayımlanan şiiirlerin nitelikleri basit olup, çocuğun ruh dünyasına ve yaşamına hitap etmektedir.

Şiiirlerde seçilen sözcükler de, günlük hayata ve çocukların hayal dünyasına dair unsurları yansıtmaktadır. 101. sayı ikinci sayfada yer alan “Bebeğim” adlı şiiir buna bir örnek oluşturmaktadır. Şiiirde ninni, mama, yumurcak gibi bebeğin hayatını yansıtan sözcükler kullanılmıştır. Ayrıca, yine aynı sayıda yer alan “Gece” adlı şiiirde güzel peri kızları, rüzgar, rüya gibi soyut kavramlar ve hayal dünyasına hitap eden sözcükler kullanılmıştır. Sözcüklerin çocukların seviyesi göz önüne alınarak titizlikle seçildiği ve özenle kullanıldığı dikkati çekmektedir. Anlatım ise oldukça sade ve ahenklidir.

Şiiirde heyecan unsuru yaratma ise bu sanatın inceliklerinden biridir. Belirli bir konu ve teması olan şiiirler okuyucusuna hem sanatsal zevk vermekte hem okuyucusunu düşündürmeye çalışmaktadır. Dergide yayımlanan şiiirlerde çocuğun mantığına ve duygularına hitap edilmektedir. Hayatın değişik yönleri değişik sözcük ve kavramlarla basit aynı zamanda etkileyici bir biçimde ifade edilmektedir. Belirli bir kafiye düzeni olmayan, genelde hece ölçüsü ile yazılmış bu şiiirlerde anlatım oldukça sadedir ve söz sanatları da yeterince kullanılmıştır. Zaten çocuk şiiirlerinde gereğinden fazla söz sanatı kullanılması da çocukların okudukları şiiirin anlamını kavramakta güçlük çekmelerine neden olmaktadır. Edebiyatla ve söz sanatları ile ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmayan küçük okuyucuların bu tür sanatsal şiiirleri anlaması da oldukça güçtür. Ancak bu, çocuk

şairlerinde söz sanatlarının tamamen atılması demek değildir. Çocuk şiirlerinde çocukların anlayabileceği oranda basit, kolay anlaşılabilen ve şiire göre yeterli sayıda söz sanatından faydalanılmıştır. Doğan Kardeş, yayınladığı şiirlerde söz sanatlarını kullanırken çocuğun seviyesini dikkate almıştır. Yayımlanan şiirlerde mecaz, istiare, teşbih gibi edebi söz sanatları kullanılırken bunları okuyan çocuğun bilgi ve yaş düzeyi de göz önüne alınmıştır. 122. sayı üçüncü sayfada yer alan “Kardeşlerimizden Şiirler” genel başlığı altında yayımlanan “Kış” şiiri de bunlardan biridir:

“Soğuklar dayandı, kapıya bacaya
Sobalar kuruldu başladı yanmaya,
Tellerde tüneler boynu bükük kuşlar
Beyaz yorgan örtündü yollar yamaçlar

Karşılıklı kartopu atar çocuklar
Kardan adam yapar, güler oynarlar
Kimi kızak kayar, düşer yuvarlanır,
Solgun benizli güneş, üşür saklanır” (Doğan Kardeş, 122: 3).

O. Üstünkaya imzası taşıyan bu şiir, hayatın değişik yönlerini farklı bir biçimle ve çocuğun olaya bakış açısını vermesi yönüyle iyi bir örnek oluşturmaktadır. Şiirde sözcüklerin seçimleri kış mevsiminin, çocukların ve tabiatın değişik durumlarının betimlemeye yöneliktir. Soğuk, soba, yamaçlar, kartopu, kardan adam, kızak, üşümek gibi sözcükler kış mevsimini oldukça iyi anlatmaktadır. Soğukların kapıya dayanması, sobaların kurulması, soğuktan titreyen boynu bükük kuşlar gibi sözcük ve sözcük grupları şiirin konusunun ve temasının okuyucu tarafından tam olarak anlaşılabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca bu şiirde yolların ve yamaçların beyaz yorgan örtünmesi, solgun benizli güneşin üşüyüp saklanması vb. gibi özgün kullanımlar ve benzetmeler yer

almaktadır. Ancak bu benzetmeler ve edebi sanatlar çocukların anlamayacağı kadar karmaşık yapıya sahip değildir.

Yine aynı sayıda yer alan “Bisikletim” adlı şiirde babasının aldığı bisiklete çok sevinen bir çocuğun yaşadığı mutluluk betimlenmektedir. Şiirlerde yer alan sözcüklerin seçiminde soyut kavramlardan çok gerçek dünyanın somut öğeleri kullanılmıştır. Yani, çocuğun günlük yaşamına dair yatmak, uyanmak, korkmak, sevinmek, oynamak vb. gibi eylemler buna benzer şiirlerde sıkça karşımıza çıkmaktadır. Çocukların şiiri anlamaları, belirli bir şiir zevkine sahip olmaları açısından bu tip hareket içeren eylemlerin kullanılması gerekmektedir.

Ayrıca Doğan Kardeş dergisi, yayınladığı şiirlerde çocukların toplumun küçük bir bireyi olarak sosyal yaşama uyum sağlaması amacıyla bazı mesajlar verdiği dikkati çekmektedir. 128. sayıda üçüncü sayfada yer alan “Civcivle Tilki” adlı şiir buna bir örnektir.

Yaramaz bir civciv
 Dinlemedi annesini,
 Nasihatine rağmen
 Terk etti kümesini
 Hiçbir şey düşünmeden...
 Halbuki anneciği
 Çok merakta kalmıştı
 << Ah diyordu ya tilki ,
 Sansar veya bir kurda
 Rastladıysa şu anda
 Mutlak yerler yavrumu.>>
 Gerçekten hain tilki
 Gördü bizim civcivi... (Doğan Kardeş, 128: 3).

“Civcivle Tilki” adlı bu şiirde, büyüklerin sözünün dinlenmesi gerektiği özellikle

de anne sözü dinlemenin önemi vurgulanmıştır. Bu tip mesajların yer aldığı şiirlerin temel özelliği ise öğüt niteliğinde olmasıdır. Küçük bir civcivin annesinin sözünü dinlemeyerek kümesini terk etmesi sonucunda kurnaz tilkinin oyununa gelmesi anlatılarak anne sözü dinlemenin gerekliliğine değinilmiştir. Fabl niteliğindeki bu metnin ana kahramanları olan civciv ve tilki, insana ait özelliklerden bazılarını temsil etmektedir. Civciv, annesinin sözünü dinlemeyen yaramaz karakteri çizmekten; tilki ise kurnazlığı ve hileleri ile ön plana çıkartılmaktadır. Şiir, çocuklara kazandırılması gereken amaç ve hedefler, çocuk eğitimi bakımından da incelenmeye değer kavramlar taşımakta ve çocukların bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişimindeki evreler de gözetilmektedir. Gelişim evrelerine ait bu özellikler ve çocuk eğitimi ile ilgili kavramlar, şiirde yer alan bazı dizelerde belirgindir.

“Yaramaz bir civciv

Dinlemedi annesini,

Nasihatine rağmen

Terk etti kümesini

Hiçbir şey düşünmeden...”(Doğan Kardeş, 128: 3).

İlk beş dizede, şiirin başkahramanı olarak tanıtılan yaramaz civciv, annesinin bütün öğütlerine rağmen kümesi terk etmektedir. Yaramaz civciv ve ona öğüt veren annesi, şiirde birer insanmış gibi tanıtılmakta ve tepki vermektedirler. Birinci dizede “söz dinlememe”, ikinci dizede “nasihat etme”, üçüncü dizede “terk edip gitme”, dördüncü dizede “düşünme” yedinci dizede “merakta kalma”, on ikinci dizede “hainlik” gibi davranışlar çocuğun bilişsel gelişimi açısından değerlendirilebilir. Anılan davranışlar, dizelerin tamamı değerlendirildiğinde, özellikle Rus psikoloğu Lev Vygotsky'nin çocuğun bilişsel gelişimine ilişkin “çocuğun sosyal çevresinin bilişsel gelişimde önemli rolü olduğu” (Senemoğlu, 2004: 55) görüşünü desteklemektedir. Bu görüşe göre yetişkinler, çocuğun davranışlarını düzenlemektedir. Annenin, yavrusu yaramaz civcive habersiz

kümesi terk etmemesi gerektiğini söylemesi, şiirde yetişkinlerin çocuklar üzerindeki etkisi olarak tanımlanabilir. Vyogotsky'nin bu görüşüne göre çocuk, yetişkinler tarafından düzenlenen davranışlarını zamanla kendi kendine düzenlediği davranışlar haline getirmektedir (Senemoğlu, 2004: 56). Ancak şiirin son dizelerine bakıldığında insanmış gibi tanıtılan yaramaz civcivin davranışlarında bu gelişmeden açıkça söz edilmemektedir. Yaramaz civcivin davranışlarından yola çıkılarak büyüklerin sözünün dinlenmesi gerektiği mesajı temsili olarak verilmekte ve şiirin genelinden böyle bir yargıya ulaşılmaktadır.

Dergide yayımlanan şiirlerin konularının ise genelde basit olduğu dikkati çekmektedir. Konular, genellikle çocuğun günlük hayatında yaptığı çeşitli eylemleri, karşılaştığı durum ve olayları anlatmaktadır. Çocuk şiirlerinin yalnızca çocuğun günlük hayatında yaptığı eylemleri, karşılaştığı durum ve olayları anlatması yeterli değildir. Bunun yanında yaşama sevinci, doğa, yurt ve ulus sevgisi gibi değerleri de çocuğa benimsetmesi gerekmektedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde şiirlerin konu ve temasını güncel toplumsal sorunlar oluşturmamaktadır. 95. sayı üçüncü sayfadaki “Harmanda” ve 96. sayının aynı sayfasında yer alan “Temmuz” adlı şiirler toplumsal hayatın kesitlerini yansıtan bu çeşit örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür şiirlerde köy hayatı, köylüler, temmuz ayı ve hasat mevsimi anlatılmaktadır. Ancak bu şiirlerin konu ve temasını sadece köylüler ve hayatları oluşturmaktadır. Onların güncel hayatta karşılaştıkları sorunlar üzerinde durulmamıştır. Konular sadece ilgi çekici, güzel yönleriyle ve mistik bir şekilde ele alınmıştır.

Diğer sayılarda yer alan pek çok şiirin başlıklarına, konu ve temasına bakıldığında yine aynı durumla karşılaşılmaktadır. 106. sayı ikinci sayfada yer alan “Şapkam, Bir Mehtap Gezintisi, Ormana Gidelim, Kedim, Plaj, Akşam” başlıkları altında yayımlanan şiirler de aynı durumu yansıtmaktadır. Basit konulardan oluşan duru anlatımlı bu şiirler, çocukların seviyelerine uygun ilgi çekici şiirlerdir ancak bu şiirlerin çocuklara

toplumsal bilinç kazandırmak konusunda yeterli oldukları söylenemez.

Dergide yayımlanan şiirlerin duygulara dayanan içeriği de çocuklar için önemlidir. Çocuğun günlük hayatında yaşadığı mutluluk, üzüntü, sevinç, anne babasına veya çevresine duyduğu sevgiyi anlatan şiirler yayınlanmıştır. Ancak yayımlanan bu şiirlerde yer alan bu tür duygu ve değerler, şiirlerde yoğun bir duygusallık ile işlenmemektedir.

Çocukların okudukları şiirlerden zevk almalarını sağlayan özelliklerin bir diğeri de, içeriğin konu ile uyumlu bir şekilde işlenmesi ve bütün duyu organlarına hitap etmesidir. Doğan Kardeş'te yayımlanan şiirlerde belirli bir ölçü ve kafiye yoktur ancak konu ile başlık birbirlerini tamamlayıcıdır. Basit konular, çocukların okudukları dizeleri anlayabilecekleri ve yorumlayabilecekleri seviyede ele alınmıştır. Daha önce değinilen "Civcivle Tilki" adlı şiirde olduğu gibi buna benzer pek çok şiirde belirgin öykü unsurları kullanılmıştır. Öykü unsurlarının bu şiirlerde kullanılmasıyla metnin anlaşılması ve çocuk tarafından yorumlanması sağlanmaktadır. 124. sayı üçüncü sayfada okuyuculardan gelen şiirler bölümünde yer alan "İki Resim" adlı şiir buna yönelik diğer bir örnektir:

Karşımda iki resim duruyor

Biri kaz, biri ördek;

İkisi de birbirinden çirkin,

Hangisini alsam diye düşünürken

Aklıma geldi

Kalem kağıt aldım

Bir adam resmi yaptım,

Anneme babama gösterdim,

Katıla katıla güldüler!..(Doğan Kardeş, 124 : 3)

"İki Resim" adlı şiir, çocukların bilişsel gelişim aşamalarını açıklar bir nitelik

de taşımaktadır. Piaget'nin bilişsel gelişim kuramlarına göre, olgunlaşma ve öğrenme birbiriyle ilişkili kavramlardır. Çocuklar, geçirdikleri yaşantıların, biyolojik olgunlaşma düzeyi ile girdiği etkileşim sonucunda çevrelerinde olan her şeye farklı anlamlar yüklemeye başlamaktadırlar. Piaget, bilişsel gelişim kuramlarını, şemalar (schemes) ve adaptasyon (adaptation) kavramları olarak da tanımlamaktadır (Erden ve Akman, 1998: 62). Adaptasyon (adaptation) sürecinde birey çevresiyle etkileşmekte, çevreye ve çevresindeki değişikliklere uyum sağlamaktadır. Adaptasyon süreci aynı zamanda özümleme ve uyumsama süreçlerini kapsamaktadır. Özümleme sürecinde birey yeni karşılaştığı durum, nesne ve olayları zihnine yerleştirmektedir. Uyumsama sürecinde birey, yaşanan olayla bağlantılı yeni şemalar üretmekte, zihninde önceden var olan şemaların yapısını değiştirmekte veya alışılmamış yeni bir davranış kalıbı ortaya koyabilmektedir. “İki Resim” adlı bu şiirde Piaget'nin şemalar (schemes) ve adaptasyon (adaptation) süreçlerinin gerçekleştiği görülebilmektedir. Şiirde Piaget'nin şemalar (schemes) ve adaptasyon (adaptation) ile ilgili dizeler de bulunmaktadır (Erden ve Akman, 1998: 62).

Karşımda iki resim duruyor

Biri kaz, biri ördek;

İkisi de birbirinden çirkin,

Biçimindeki dizelerde çocuk önce resimleri görmekte ve yeni bir durumla karşılaşmaktadır. Çocuk, resimlerdeki kaz ve ördeğin oldukça çirkin olduğunu farketmekte ve onların niteliklerini zihnine yerleştirmektedir.

Aklıma geldi

Kalem kağıt aldım

Bir adam resmi yaptım,

Anneme babama gösterdim,

Katıla katıla güldüler!..

Biçiminde devam eden dizelerde ise çocuk, resimlere farklı anlamlar yüklemekte buna uygun olarak da yeni bir resim yapmaktadır. Burada çocuk, var olan bir durumu yorumlayarak yeni bir davranış kalıbı meydana getirmektedir. Çocuğun resimlere farklı anlamlar yükleyerek yeni bir davranış kalıbı ortaya koyması Piaget'nin bilişsel gelişim ile ilgili ileri sürdüğü bu görüşleri destekleyici bir nitelik taşımaktadır.

Doğan Kardeş'te incelenen sayılarda yayımlanan şiirler, yapı olarak incelendiğinde şiirlerin herhangi bir şiir kalıbına ve ölçüye bağlı kalmadan yazıldığı görülmektedir. Büyükler için yazılan şiirlerde olduğu gibi bu şiirlerde de ölçü ve kafiyenin şairin isteğine bağlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Yine de sözcükler belirli bir düzene sahiptir ve şiirler kulağa hoş gelen bir yapıdadır. Anlatım ise oldukça doğaldır. Şiirleri ilgi çekici kılan özelliklerden biri de bu doğal söyleyiştir. Şiirlerin içeriğinde ise çocuğun dünyayı, tabiatı, sosyal - toplumsal yapıyı tanımaya yönelik bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca bu şiirler insan sevgisi, doğayı koruma, büyüklerin sözünü dinleme, kitap okumanın önemi vb. konularda çocuklara önemli mesajlar vermektedir. Ancak yayımlanan şiirlerde toplumsal konular ile ilgili her hangi bir bilgi ve mesaj verilmemesi ciddi bir eksiklik olarak kabul edilebilir.

VI.2. Roman

Romanların çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında ve okumayı sevmelerindeki payı oldukça büyüktür. Çocuklar, okudukları romanlarda karşılaştıkları soyut gerçeklikler ile gerçek dünyanın somut nesnelere arasında bağ kurmayı romanlarda öğrenirler. Roman yazarlarının oluşturduğu kurguları kendi duygu ve düşünceleri ile yorumlamayı öğrenen çocuklar bu sayede kendi eğitimlerinde karşılaştıkları sorunların da üstesinden gelebilirler. Bu nedenle eğitimciler ders dışı etkinlik olarak çocukları roman okumaya yönlendirmeleri önerilmektedir.

Doğan Kardeş dergisi, insanların ve hayvanların konu olarak alındığı sayfalarında resimlerin yer aldığı masalımsı özellikler gösteren romanlar yayımlamıştır. Çocukluk çağının bu ilk devrelerinde çocuklar masalımsı özellikler gösteren romanları okumayı severler. Romanlarda yer yer olağanüstü olaylar da konu edilmiştir. Kahramanlar ise daha çok çocuklardan seçilmiştir. Bu yönüyle metinler çocukların ilgisini çekebilecek nitelik taşımaktadır. Çünkü okul öncesi veya ilköğretim döneminde bulunan çocuklar insanî özellikler taşıyan hayvanlar ve çocuk kahramanların konu edildiği metinleri okumaktan hoşlanırlar. Bu nitelikteki romanlar dergide oldukça sık bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Yıldırım'ın Ay'a seyahati, İssız Adada Bir Yıl, Av Peşinde, Kurt Çocuk, Kaybolan Kız adlı roman dizilerinde ve tek olarak yayımlanan romanlarda bütün bu özellikler ortaya çıkmaktadır.

“Yıldırım'ın Ay'a Seyahati” adlı dizi romanda Yıldırım adlı çocuğun Ay'a gitmesi ve orada yaşadığı fantastik maceralar anlatılmaktadır. 76. sayıda başlayıp 107. sayıda biten roman dizisi derginin dördüncü sayfasında yayımlanmaktadır. Akıllı bir çocuk olan Yıldırım'ın beş yıllık bir teknik okulu bitirmesinin ardından arkadaşı olan Çetin ile Ay'a gitmek için bir uçak yapmaları ve yaşadıkları maceralar anlatılmıştır. Doğan Kardeş'in bir diğer önemli özelliği ise yayımladığı öykü ve romanlarda çocukların yaratıcı

yönlerini geliştirmeye çalışmasıdır. Örneğin, “Yıldırım’ın Aya Seyahati” adlı roman dizisinde Yıldırım adlı akıllı bir çocuğun maceraları anlatılmaktadır. Yıldırım’ın maceraları anlatılırken başından geçen olaylarla ilgili gösterdiği başarılar ve sorunlara pratik çözümler bulması konu edilmektedir. Issız Adada Bir Yıl, Av Peşinde, Kurt Çocuk gibi dergide yer alan pek çok metinde de aynı durum söz konusudur. Konuların anlatımındaki etkili söyleyiş özelliği ve akıcı dil kullanımı, güncel teknolojik gelişmelerle ilgili bilgilere yer verilmesi de metinlerin okuyucu tarafından rahatça okunup anlaşılabilmesini sağlayan nedenlerdendir.

Astronomi ve teknoloji ile birebir ilişkili bu sözcükler Yıldırım’ın Aya Seyahati adlı metinde sıkça yer almaktadır. Güneş, Satürn, Jüpiter, Dünya, Ay, yıldız, yörünge, krater, uçak, anten vb. sözcükler bu metinde yer alan bazı örneklerdir. Metinde tanımlanan astronomi ve teknoloji ile ilgili kavramlar metin içersinde yeri geldikçe açıklanmaktadır. Yıldırım’ın Aya Seyahati adlı metnin 78. sayı dördüncü sayfasında yer alan bölümde Yıldırım’ın Jüpiter ile ilgili olarak yaptığı açıklamalar buna bir örnek olarak verilebilir. “Yıldırım: – İşte Jüpiter! Dedi. Güneş sisteminin en büyük yıldızı Jüpiter’dir. Dünyamızdan 1305 kere büyük olan bu yıldız kendi eksenini etrafında 10 saatte döner. Güneş etrafındaki yolunu da dünyamız gibi bir yılda değil, tam 12 yılda bitirir”.

“Issız Adada Bir Yıl” adlı roman 77. sayıdan 108. sayıya kadar yayımlanmıştır. 10. sayfada yayımlanan roman, 19.yy. da Norveç’te yaşayan orta halli bir ailenin küçük kızı Ellen’in hayatını ve maceralarını anlatmaktadır. Ellen’in babasının kör olmasının ardından tedavi için İtalya’ya gitmeleri ve yolda korsan gemisinin saldırısı ile gemilerinin batması sonucunda ıssız bir adaya düşmeleri anlatılmaktadır.

“Av Peşinde” adlı roman 109. sayıya yayınlanmaya başlanan roman 148. sayıya kadar devam etmektedir. F. H. Burnett, tarafından yazılan ve Nihal Yalaza Taluy tarafından Türkçe’ye çevrilen bu roman konusunu 19. yüzyıl Amerika kıtasında yaşayan

insanların yaşam tarzından almaktadır. Kentucky eyaletinde Ohio nehri yakınlarında bir çiftlik evinde ailesi ile birlikte yaşayan Jack adlı çocuğun yaşamı ve karşısına çıkan olaylarla kahramanca mücadelesi anlatılmaktadır. Romanın başlangıcında babası Jack'e doğum günü hediyesi olarak bir av tüfeği alır. Jack, arkadaşı Vill'i ziyaret etmeye gider. Ormanda karşısına iki pars çıkar ve ona saldırırlar. Jack, iki parsla da mücadele eder ve onları öldürür. Burada romanın ilgi çeken yönü ortaya çıkmaktadır. Romanın kahramanı olan Jack, 13 yaşına daha yeni girmiş bir çocuktur. Western tarzı bu romanda Jack'in iyi bir avcı olduğu ve av tüfeğini kullanma konusunda oldukça becerikli olduğuna değinilmiştir. Ayrıca Jack yetişkinlerin dahi yapmakta zorlanacakları işlerin üstesinden gelebilmektedir. Bu yönleriyle Jack romanda kahramanlaştırılmaktadır.

“Kurt Çocuk” adlı roman 140 ile 150. sayılarda beşinci sayfada yayımlanmıştır. Ormanda kaybolan küçük bir çocuğu bir kurt ailesinin bulup yetiştirmesini konu alan bir romandır. Romanın asıl kahraman Maugli adındaki küçük bir çocuktur. Anne Kurt, Baba Kurt, sürü başı Akela, İhtiyar Ayı Balu, Panter Baghira, kötü kahraman Kaplan Şirhan romandaki yardımcı kahramanlardır. Bu kahramanların romanda temsil ettikleri değerler de vardır. Anne kurt ile birlikte baba kurt sevgiyi, merhameti ve koruyuculuğu temsil etmektedir. Sürü başı Akela sürünün düzeninden ve romanda ifade edildiği üzere hür kurt milletinin yönetilmesinden sorumludur. İhtiyar ayı Balu ise küçük insan yavrusu Maugli'ye hem kefil olmuş hem de onun kurt sürüsüne girmesini sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca Maugli'nin eğitimini üstlenmiştir. Panter Baghira ise zeki, çevik aynı zamanda çok güçlü bir kahramanı temsil etmektedir. En kötü durumlarda bile kendine özgü yöntemlerle sorunu çözmekte ustadır. O da Maugli'nin kurt sürüsüne katılmasını sağlamaya çalışmış bunun için ona kefil olmuştur. Romanın kötü karakterli kahramanı ise Kaplan Şirhan'dır. Ormanda Maugli ile karşılaştığı ilk andan itibaren ona düşmandır. Onun katıldığı kurt sürüsüne zarar vereceği ortaya atarak onun kendisine verilmesini ister. Roman boyunca

Maugli'ye kötülük yapmaya çalışır. Onun kurt sürüsünden dışlanması amacıyla çeşitli tuzaklar kurar. Maugli'yi destekleyen sürü başı Akela'nın da liderliğini sona erdirmeye çalışır. Maugli, dostları ile birlikte hareket ederek Kaplan Şirhan'ın yaptığı planları bozar.

Kurt Çocuk adlı bu romanda birlik ve beraberlik içinde yapılan işlerin olumlu sonuçları üzerinde durulmaktadır. Ayrıca toplum yaşamında uyulması gereken kuralları anlatması da romanın bir diğer yönüdür. Burada sözü edilen kavramlar arasında en sık karşılaşılanı ise orman kanunları ve bunun hayvanlar arasında uygulanma yöntemidir. Bu kavramın ifade ettiği değer ise her toplumun kendine ait kuralları olduğu ve buna herkesin uymak zorunda olduğudur. Maugli'nin ormandan ayrılması ve insanların arasına geri dönmesi sonucunda gelişen olaylar bunu göstermektedir. Maugli, köye dönüp insanların arasında yaşamaya başladığında insanların toplumsal düzenine ve kurallarına ayak uydurması gerektiğini öğrenmiştir. Zamanla da kendisine sığırtmaçlık görevi verilmiştir. O da bu görevi yapmaya başlamış yaşamaya başladığı toplumda insanlar arasındaki işbölümüne katılmıştır. Romanda çocukların toplumun bir bireyi olarak davranmaları gerektiği mesajı metinler içersinde dolaylı olarak verilmektedir. Onların toplumsal kurallara uymalarının zorunluluğu anlatılmaktadır. Romanda adı geçen hayvan toplulukları arasında geçen olaylar insanların yaşamında olduğu gibi verilmektedir. Kıskançlık, öfke, kin, sevgi, dostluk vb. insana özgü temalar üzerine vurgulamalar yapılmaktadır. Ele alınan bu kavramlar romandaki hayvan topluluklarının yaşamlarını da etkilemektedir.

“Kaybolan Kız” adlı diğer bir roman da 149. sayı on birinci sayfada yayınlanmaya başlamıştır. Romanda yaramaz bir kız olan Gabi'nin maceraları anlatılmıştır. Yaramaz Gabi'nin bir gün kimyager olan amcasının laboratuvarına girerek şurup zannederek bilmediği bir ilacı içmesi ve bunun sonucunda görünmez olması ile başlayan olaylar dizisi konu edilmektedir. Romanın asıl kahramanı yaramaz Gabi'dir. Kimyager Jil amca, Gabi'nin babası, Mari teyze, kardeşi Nik ise romanda yardımcı

kahramanlardır. Romanda çocuklara verilen mesajlar da çocukların bilmedikleri olaylara karışmamaları, yaramazlık yapmamaları ve büyüklerinin sözlerini dinlemeleri gerektiğidir. Romanın başında ise bilmediği bir ilacı şurup zannederek içen Gabi'nin yaptığı yanlış harekete dikkat çekilmekte ve bu olumsuz hareketin çocuklara verebileceği zararlar anlatılmaktadır.

Yıldırım'ın Ay'a seyahati, Issız Adada Bir Yıl, Av Peşinde, Kurt Çocuk, Kaybolan Kız adlı roman dizilerinde dikkati çeken bir diğer nokta da bu romanların tabiat ve yaşanılan dünya ile ilgili olarak değişik bilgiler içermesidir. Yıldırım'ın Ay'a seyahati adlı romanda küçük bir çocuğun bilmediği yerlere gitmesi ve bunun sonucunda karşılaştığı çeşitli olaylar anlatılmaktadır. Yıldırım'ın arkadaşı Çetin ile birlikte bir uzay aracı yapmaları ve Ay'a gitmeleri ile başlayan bu dizide uzayla ilgili çocukların merak edebilecekleri çeşitli kavramlar hakkında bilgiler verilmektedir. Ay, Jüpiter, Venüs, Satürn, yıldızlar, krater, güneş sistemi gibi astronomi ile ilgili konularda bilgiler verilmektedir. Ancak dergi 1945 yılında yayınlanmaya başladığından dolayı romanda verilen uzay çalışmalarıyla ilgili bazı bilgilerin yanlış olduğu görülmektedir. Özellikle 79. ve 80. sayılardaki bölümlerde Ay ile ilgili olarak verilen bazı bilgilerin doğru olmadığı söylenebilir. Ay'da havanın bulunduğu, yerçekiminin dünyadan fazla olduğu gibi yanlış bilgiler bu sayılardaki bölümlerde yer almaktadır. Bunların dışında roman hayali nitelikler taşımaktadır. Yine de roman çocukların astronomi ile ilgili bilgiler edinebilmesi açısından oldukça faydalı özellikler taşımaktadır.

109. sayıda yayınlanmaya başlanan "Av Peşinde" adlı romanda ise özellikle doğa ve hayvanlarla ilgili konulara değinilmektedir. Western tarzı Amerikan yaşamını anlatan roman o dönemde insanların doğayla ve birbirleriyle olan mücadelelerini konu edinmektedir. Doğa 7 – 8 yaş dönemindeki çocuğun ilgisini çekmekte başarılı olduğu söylenebilir. Dergide teknolojik, bilimsel ve tarihi konulara da değinilerek bu dönemde yer

alan çocuğun merakı giderilmeye çalışılmıştır. Fakat bu konulara dergide az yer verilmiştir.

Çocukların günlük hayatlarında yaşadıkları olaylardan, hayallerinden yola çıkılarak hazırlanmış bu romanlar çocukların yaş dönemlerine ve düşünce seviyelerine uygundur. Metinlerde onların hayallerinde yaşattıkları kahramanlar vardır ve bu kahramanlar dergiyi okuyan çocuklar gibi sıradan çocuklardır. Bu kahramanlar çoğu zaman çocuklara bazı tavsiyelerde bulunmaktadırlar. Okul çağı veya adölesan öncesi dönem olarak adlandırılan bu zaman diliminde bulunan çocuklar için romanların sonunda bazen dersler verilmesi gerekmektedir. Ancak bu tür ders verici sözler dergide yayımlanan romanların içeriğine fazlaca yansıtılmamış ve konuyu tamamen örtecek şekilde sıkıcı ele alınmamıştır. Metinlerin içeriği zaman zaman bu şekilde dersler vermeye yönelik olsa da konular bu yaş dönemi çocuklarının ilgilerini çekebilecek bir niteliğe sahiptir.

VI. 3. Öykü

Öyküler de romanlar gibi çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarına ve okumayı sevmelerine katkısı bulunmaktadır. Çocuklar, okudukları öykülerde karşılaştıkları soyut kavramlarla günlük hayatta karşılaştıkları somut nesnelere arasında bağlar kurmayı öğrenirler. Öykülerde yazarın oluşturduğu kurgu ile kendi duygu ve düşüncelerini yorumlayabilirler. Bu sayede çocuklar eğitimlerinde karşılaştıkları sorunlara çözüm yolları da bulabilirler. Bu nedenle öykünün aileler ve eğitimciler tarafından çocukların eğitim sürecinde ders dışı bir etkinlik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Doğan Kardeş dergisi ise yayımladığı öykülerde genellikle insanları ve hayvanları konu olarak almaktadır. 125. sayı dördüncü sayfada “Tabiat Hikayeleri” bölümünde yer alan “Köstebek Yuvasında Soygun” adlı öykü de hayvanların konu edildiği örneklerden biridir. Cevat Gobi'nin anlattığı öyküde eşini kaybeden ihtiyar bir köstebeğin hayatı anlatılmaktadır. Öyküde ihtiyar köstebeğin çalışkanlığı ve yardımseverliği betimlenmektedir. Yine 126. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Sığırcık'ın Hikayesi” adlı öyküde ise Ahmet Dayı adındaki bir çiftçinin mısır tarlasındaki korkuluğa yuva yapan bir çift sığırcık kuşu anlatılmaktadır. Öyküde sığırcıkların doğal dengenin korunmasına sağladığı katkılar üzerine bilgiler verilmektedir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan öykülerin bir diğer özelliği de resimli olmasıdır. 127. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Bir Atın Hatıraları – Osman'ı Nasıl Kurtardım?” adlı öyküde sayfanın üst kısmında yer alan resim buna bir örnektir. Yine aynı sayıda “Kolombus'un Hikayesi” adlı öykünün üst kısmında bir resim yer almaktadır. Dergide bunlar gibi pek çok resimli öyküye yer verilmektedir.

Öyküler, genellikle çocuklara çeşitli konularda bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Örneğin 127. sayı altıncı sayfada yayımlanmaya başlanan “Kolombus'un Hikayesi” adlı öyküde insanların geçmişte dünyanın biçimini düz olarak bilmeleri, Kristof Kolomb'un

Amerika'yı keşfetmesiyle dünyanın yuvarlak olduğunun anlaşılması gibi bilgilere yer verilmektedir. Yine 126. sayı beşinci sayfada yayımlanan “Şopen'in Çocukluğu – Annesine Yardım Olsun Diye” adlı öyküde de Fredrick Şopen'in hayatı anlatılmaktadır. Fredrick Şopen'in çocukluğunda yaşadığı olaylar, sanatçı kişiliğinin ortaya çıkışı öykünün konusunu oluşturmaktadır.

129. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “İki Kızılderili Hikayesi” adlı öyküde ise kızılderililerin özellikleri tanıtılmaktadır. Bir çocuğun Amerika'da yaşayan amcasından dinlediği kızılderili öykülerinin etkisinde kalması ise konunun ana temasını oluşturmaktadır. Ana temayı işaret eden cümleler ise öyküde “Amcam Amerika'dan geldiğinden beri onu bir akşam bile rahat bırakmadım. Amerika'daki hayatı, ora halkını, tabiatını defalarca anlattırdım. Ama amcamın anlattıkları içinde beni en çok saran Kızılderililere ait öyküler olmuştu.” biçimindedir. Kızılderililerin özelliklerinin tanıtıldığı cümlelere, “Bir çok kabilelerde olduğu gibi, Şoşon kabilesinde de bayram şenlikleri arasında bir de mükafat töreni yapmak âdeti.” örneği verilebilir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan öykülerde çocukların bilmedikleri ülkeler, o ülkelere ait gelenekler, yaşam tarzı ve insanları da tanıtılmaya çalışılmıştır. Çocukların bu tür konulara ilgi gösterdikleri bilinmektedir. “Çocukların ilgi alanlarından biri de başka ülkelerin çocuklarını konu edinen roman ve öykülerdir. Bu tür, o ülkelerin doğası, yaşamı, âdet ve gelenekleri bakımlarından fikir vermeleriyle çocuklar için önemlidir” (Demiray, 1977: 292).

129. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Olga'nın Memleketi” adlı öykü de eğitici yönüyle ön plana çıkmaktadır. “Olga'nın Memleketi” adlı bu öyküde, Norveç ile ilgili bilgiler verilmektedir. Öykünün kahramanı ise Olga adlı küçük bir kızdır. Öykünün girişinden itibaren doğa ve coğrafya ile ilgili değişik bilgiler verilmektedir. “Avrupa kıtasının kuzey memleketlerinden birisi olan Norveç'de Olga adlı küçük bir kızcağız

yaşamaktaydı.” ve “Deniz kenarındaki gayet dar körfezlere 'Fiyord' denir. Norveç'in bütün kıyıları böyle gayet dar, küçük körfezlerle doludur.” biçiminde yer alan ifadelerde Doğan Kardeş'te yayımlanan öykülerin eğitici nitelikleri görülebilmektedir.

Doğan Kardeş'te yayımlanan öykülerde konuların genellikle gerçek hayatla ilgili olanlardan seçildiği görülmektedir. Sıra dışı olayların konu edildiği örnek sayısı da azdır. Bu öyküler arasında 130. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Osman Hayvan Panayırına Gidiyor”, aynı sayıda yedinci sayfada “Eskimolar Memleketinde”; 131. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Don Kişot'un Memleketi – İspanya”; 134. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Ahmet'in Kahramanlığı” vb. sayılabilir.

Öykülerde kahramanların çoğunluğunu da çocuklar oluşturmaktadır. 133. sayı altıncı sayfada yayımlanan “23 Nisan Bayramında”, 134. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Dünyanın Lale Bahçesi: Hollanda”; 135. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Çin Çocuklarının Uçurtma Dövüşü”; 136. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Japon Kızlarının Bebek Bayramı”; 137. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Havai Adalarında”; 138. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Siamlı Çula'nın Fili” aynı sayıda yedinci sayfada yer alan “Bir Fin Hikayesi – Ayı Yüreği”; 138. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “İsviçreli Peter'in Merakı”, aynı sayıda dokuzuncu sayfada yayımlanan “Öfke Demeti”; 140. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Peter Hayvanat Bahçesinde”; 141. sayı sekizinci sayfada yayımlanan “Mello'nun Maymunu, aynı sayıda dokuzuncu sayfadaki “Elma Bahçesinde”; 142. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Bir Çin öyküsü: Yu – Yu'nun Kurnazlığı”; 143. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Venedikte Bir Gondol Gezisi”; 143. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Doktorun Anlattıkları” gibi öykülerin kahramanları çocuklardır.

Doğa ile ilgili konularda ise kahramanların çoğunlukla hayvanlar olduğu görülmektedir. 131. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Pembe İncinin Hikayesi”, 132. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Gözlerin Suçu”; 133. sayı sekizinci sayfada yayımlanan

“Ak Güvercinin Ödev Duygusu”; 137. sayı altıncı sayfada yayımlanan “Filin Öcü”; 138. sayı beşinci sayfada yayımlanan “Penguenler Yavrularını Nasıl Doyururlar?”, aynı sayının altıncı sayfasında yayımlanan “Tabiat Hikayeleri: İnanma Gelincik!”; 140. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Penny Penguin Yüzme Öğreniyor”; 141. sayı beşinci sayfada ve 142. sayı dokuzuncu sayfada yayımlanan “Aslanla Ceylan” gibi öykülerde kahramanlar çeşitli hayvanlardan seçilmiştir.

Öykülerde çocukların herhangi bir durum karşısında geliştirdikleri çözümler üzerinde de durulmaktadır. 142. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Bir Çin Hikayesi: Yu – Yu'nun Kurnazlığı” adlı öyküde olduğu gibi zeka ve yeteneği doğru kullanmanın insanları zor bir durumdan nasıl kurtarabileceği gibi konular üzerinde durulmaktadır. Öykünün kahramanı “Yu – Yu”, zekasıyla ailesini düştükleri güç durumdan kurtarmıştı. Nasıl memnun olmazdı!” biçimindeki cümle zekanın ve yeteneğin doğru kullanılması halinde insanlara sağladığı yararları ifade etmektedir.

Doğan Kardeş'te yayımlanan öykülerde çocuklara bazı önerilerde de bulunmaktadır. Örneğin 134. sayı yedinci sayfada yayımlanan “Dişlerimizin Sağlığını Nasıl Koruyabiliriz?” adlı öyküde çocukların dişlerinin sağlığına dikkat etmeleri önerilmektedir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan öykülerin bir diğer özelliği de çocuklara bazı toplumsal değerleri öğretmeye çalışmasıdır. Örneğin 141. sayı dördüncü sayfada yayımlanan “Aslanla Ceylan” adlı öyküde Aslan ile Ceylan adlı iki atın görevlerine bağlılıkları; birbirlerine karşı duydukları sevgi ve arkadaşlık bağlarının kuvvetliliği üzerinde durulmaktadır.

Ayrıca Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan öykülerde çocuklar olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi içinde bağlar kurmayı da öğrenebilmektedir. Oğuzkan'a göre de (2001: 98) çocuklar, öykü ve romanlarda çeşitli konulara ilişkin olarak

çözülmesini istedikleri sorunları ve karşılıklarını, olayların “neden” ve “niçin” olduğunu açıklayan bilgileri, görüş ve yorumları bulabilmektedirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan öykülerin çocukların eğitimine yönelik katkılarda bulunduğu söylenebilir. Çocukların eğitimine yönelik katkıların ilki olarak da öykülerde bilgilendirme ve eğitime amacının güdülmesi gösterilebilir.

Bilgilendirme ve eğitime amacı taşıyan bu öykülerin daha çok okul öncesi veya ilkokul döneminde bulunan çocuklara hitap etmekte olduğu söylenebilir. Bu dönemde olan çocuklar, özellikle insansı özellikler taşıyan hayvanların ve çocuk kahramanların bulunduğu öyküleri okumaktan hoşlanmaktadırlar. Doğan Kardeş dergisinin 117. sayısının sekizinci sayfasında yer alan “Tabiat Hikayeleri – Son Tuzak” adlı öyküde olduğu gibi içinde insansı özellikler taşıyan hayvanların bulunduğu öyküler dergide sıkça yayımlanmıştır. Öykülerde öncelikle çocuğun yaşadığı toplumsal çevreyi ve doğayı tanıması amaçlanmaktadır. Buna yönelik olarak da kahramanlar çocuklardan ve çeşitli hayvanlardan seçilmektedir. Böylece çocuklar, okuduğu kahramanlarla duygusal etkileşimlere girebilmektedir. Sever'e göre de (2003: 64) çocuk, okuduğu ya da dinlediği bir öykünün kahraman ya da kahramanlarıyla kurduğu etkileşim sonucunda yeni düşsel arkadaşlar edinmektedir. Böylece çocuk, kendi gibi duyan, düşünen ve hareket eden ya da etmek isteyen başka çocukların olduğunu anlamakta kendine güven duygusuna sahip olmaktadır. Bunun sonucunda ise çocuk, öyküdeki kahramanlar aracılığıyla insanların başından geçebilecek olayları tanımaktadır.

VI. 4. Mektup

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlamak konusunda geçmişten bugüne kadar önemini korumuş olan mektup türü hakkında farklı tanımlar bulunmaktadır. Mektup türü ile ilgili tanımların dışında bireylerin ihtiyaçlarına bağlı olarak değişik sınıflamalar da mevcuttur. Bu sınıflamalara, özel mektup, edebi mektup, iş mektubu gibi mektup türleri girmektedir.

Bir haberi, dileği, arzuyu, isteği, duyguyu, yanımızda olamayan birine iletmek amacıyla hazırlanmış özel yazı (Kabaklı, 1994: 504) veya “bir şey bildirmek, bir şey sormak ya da istemek için birine gönderilen yazı (Sarıca ve Gündüz, 1999: 138), olarak tanımlanan mektup türüyle Doğan Kardeş dergisinde de sıkça karşılaşılmaktadır.

Doğan Kardeş'te yayımlanan bu mektuplar, genellikle “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri” başlığı altında yayımlanmaktadır. Doğan Kardeş dergisi, okuyucularının derginin “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri” bölümüne üye olmasını sağlamak ve üye olan okuyucuların adlarını “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri” bölümünde yayımlanmaktadır. Yayımlanan mektupların içeriğini okuyucuların çeşitli konulardaki istekleri ve derginin bunlara verdiği yanıtlar oluşturmaktadır. 116. sayı, sayfa 3'te “Zevk Sahibi Kardeş” ve yine aynı sayı, aynı sayfada yayımlanan “Güzel Şeyler Nasıl Yazabiliriz” adlı mektuplar, Doğan Kardeş'teki mektuplara verilebilecek iki örnektir.

Bu iki mektuptan “Güzel Şeyler Nasıl Yazabiliriz” de güzel yazı yazma teknikleri ile ilgili bilgiler verilmektedir:

Güzel Şeyler Nasıl Yazabiliriz?

“Bir kardeşimiz soruyor:

<< Doğan Kardeş, ben güzel şeyler yazmaya merak ediyorum. Bana bunun usullerini öğretebilir misiniz?>>

Ben de bu kardeş gibi güzel şeyler yazmaya meraklıyım. Onun için amcama sordum.

Bana verdiği öğütleri size de anlatayım:

— Doğan yavrum, güzel yazabilmek için dikkat olunacak başlıca noktalar şunlardır:

1. Güzel şeyler okumak,

Öyle ya, güzel şeyler yazabilmek için, güzel örnekler görmelidir. Bu da güzel eserler okumakla olur. Onun için, okul kitaplarından başka her gün, güzel yazılmış hikayeler, masallar, şiirler okumak lazımdır.

2. Tabii olmak.

Yani büyüklere benzemeye yeltenmemek. Her çocuk kendi yaşının diliyle yazmalı. Kendi düşüncelerinin, kendi duygularının, kendi gördüklerinin, kendi yaşadıklarının çerçevesi içinde kalmalı. Büyükler küçükleri taklit etmek istedikleri zaman nasıl gülünç olurlarsa, küçükler de büyükleri taklide kalkıştıkları zaman öylece komik olurlar.

3. Yazmaya başlamadan önce, düşünceleri ve duyguları sıraya koymak. Plansız güzel bir ev yapılmadığı gibi, plansız güzel yazı da yazılamaz (Doğan Kardeş, 116: 3).

4. Yazılanı yüksek sesle birkaç kere okuyup cümlelerin ahengini kontrol etmek.

Mektup okuyucuya verilen şu yanıtla bitmektedir: “İşte yavrum, bu ana şartlara dikkat eden herkes güzel yazılar yazabilir” (Doğan Kardeş, 116: 3).

Örnek olarak alınan bu mektupta, güzel yazı yazma teknikleri madde madde verilmektedir. Birinci maddede, güzel şeyler yazabilmek için okumanın gerekliliği üzerinde durulmaktadır. İkinci maddede, yaş düzeyine uygun yazılar yazmanın gerekliliği ve anlatımdaki doğallıktan söz edilmektedir. Üçüncü maddede, herhangi bir metin türünde yazarken yazım planı yapmanın önemi anlatılmaktadır. Dördüncü maddede, yazılan cümlelerin ahenk unsurları taşıyıp taşımadığını yüksek sesle metni tekrar okuyarak kontrol edilmesi gerektiği öğüdü verilmektedir.

Doğan kardeş dergisinde yayımlanan mektuplarda, çeşitli konulara dair okuyuculara verilen öğütler dışında farklı konular da işlenmektedir. Farklı konuların işlendiği bu mektuplara 99. sayı üçüncü sayfada yayımlanan “Marş Yarışını Kazanan Tomris Sünter Kardeş”, “Şiir Yarışımız”, “Unutkan Kardeşler Okusun” başlıklı metinler örnek verilebilir. “Marş Yarışını Kazanan Tomris Sünter Kardeş” adlı metinde, Doğan

Kardeş marş yarışını kazanan Tomris Sünter adlı okuyucunun kısa özgeçmişi verilmiş ve aynı sayfada bir şiiri yayımlanmıştır. “Şiir Yarışımız” adlı metinde, şiire meraklı okuyucuların derginin açtığı şiir yarışmalarına katılmaları çağrısı yapılmaktadır. “Unutkan Kardeşler Okusun” başlıklı metinde de “Mektuplaşma Kulübü”ne üye okuyucuların gönderdikleri mektuplarda kişisel bilgilerini tam olarak yazmaları istenmektedir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan mektupların bir diğer özelliği de dergi tarafından açılan yarışmaları kazananlara verilen ödülleri duyurmasıdır. 97. sayı sayfa 3'te yayımlanan “Yeni Şiir Yarışımız” adlı mektup bunlardan biridir. Dergi okuyucusunun gönderdiği mektuba verilen cevapta, yarışmanın kuralları anlatılarak yarışmada derece alanlara verilecek ödüllerden söz edilmektedir:

“Yarıştta birinci gelen kardeşe, bir dolma kalem, ikinciye bir sulu boya takımı, üçüncüye bir Doğan Kardeş okul cehizi, dördüncüden 50-inci-ye kadar da birer kitap hediye edilecektir”(Doğan Kardeş, 97: 3).

Yarışmalarda verilen ödüllere ilişkin bilgiler ve okuyucu isteklerinin dışında, Doğan Kardeş dergisinin yayımlayacağı kitaplarla ilgili bilgiler de mektup bölümünde yer almaktadır. 96. sayı sayfa 3'te “Yeni Kitaplarımız da Çok Beğenildi” adlı metin de bunlardan biridir:

“Yeni çıkan «Zümrütanka» ve «Altın Böcek» adlı kitaplarımız da çok beğenildi. Gazetelerde onlar hakkında güzel güzel yazılar çıkıyor. Bakın 8 Temmuz 1948 tarihli Son Saat gazetesinde Ercümen Ekrem Talu amca ne diyor...” (Doğan Kardeş, 96: 3)

Doğan Kardeş dergisindeki mektuplaşma bölümünde tatil dönemleri de unutulmamıştır. Derginin tatil dönemindeki çocuklara yönelik tatil sayfaları hazırladığı görülmektedir. Tatil sayfaları, mektuplaşma bölümleriyle aynı sayfalarda yayımlanmaktadır. 96. sayı ikinci sayfada yayımlanan “Yaşasın Tatil” adlı bölüm bunlardan biridir. Bu bölümün içeriğinde yine mektuplaşma kulübüne üye olanlar

duyurulmakta ve çocukların tatili nasıl iyi şekilde değerlendirebileceklerine değinilmektedir. Aynı sayı ve aynı sayfada yayımlanan “Tatilde Bol Bol Kitap Okumak” ve “Muhakkak Bir Yabancı Dil Öğrenelim” başlıklı metinler, tatil aylarında çocukların bol bol kitap okumalarını öğütleyen metinlerdendir.

Doğan Kardeş'te yayımlanan mektuplarda genellikle çocuklara çeşitli konularda öğütler verilmektedir. Mektuplarda çocukların günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunlara dair pratik çözüm yolları sunulmaktadır. Ayrıca okuyuculara yönelik mektuplaşma sayfaları herhangi bir sanatsal gaye güdülmeden hazırlanmaktadır.

VI. 5. Masal

Masal, çocuk edebiyatı ürünleri içinde öncelikli bir yere sahip olan, düşünce gerçeğin birbirine karıştığı; kaynağını sözlü yazın geleneğinin oluşturduğu fantastik bir edebi türdür. Masallarla, toplumun kültürel yapısının gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmaktadır. Masal kahramanlarını da insanlar ve hayvanların yanı sıra cinler, periler gibi olağanüstü yaratıklar oluşturmaktadır.

Masalların asıl önemli olduğu nokta ise eğitim boyutudur. Gerçek dünyanın sembollere dönüştürülmüş hali olarak da tanımlanabilecek masallar, özellikle çocukların hayatında değişmez bir yere sahiptir. Çocuk, masalarda bir çok unsuru birarada bulmaktadır. İyi – kötü; güçlü – güçsüz kahramanlar, basitleştirilmiş semboller, gerçek dünyanın basit bir modeli vb. pek çok unsur bunlardan bazılarıdır.

Çocuğun hayal dünyasına hitap eden, onun eğitimine katkıda bulunan bu tür masallara Doğan Kardeş dergisi de sayfalarında yer ayırmaktadır. 95. sayı, sayfa 5'te “İki Kaynak”, 101. sayı sayfa 5'te “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı”, 102. sayı sayfa 5'te “Sihirli Horozla El Değirmeni”, 103. sayı sayfa 5'te “Fil Nasıl Yenildi”, 104. sayı sayfa 9'da “Altın Kız”, adlarını taşıyan masallar, Doğan kardeş'te yayımlanan masallara verilebilecek bazı örneklerdir. Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masalların incelenmesi derginin çocukların gelişimine ve eğitimine katkısının tespit edilebilmesi yönüyle de önem taşımaktadır. Verilen bu örnekler arasında yer alan 95. sayı sayfa 5'teki “İki Kaynak” adlı masalda çocuklara bazı ahlaki değerler kazandırılmak istendiği görülmektedir.

İKİ KAYNAK

Vyolen'le ve Rozlin kardeşler köylerinin en güzel kızlarıymış. Bu iki kız bir pazar günü, komşu köylerden birine eğlentiye giderken, ihtiyar bir kadınla karşılaşmışlar. Kadının iki elinde de su dolu kova varmış. Kovalar o kadar ağırmış ki, kadıncağız ikide bir soluk almak için duruyor, sonra yine zahmetle yoluna devam ediyormuş. Onları görünce:

—Güzel kızlar! Diye seslenmiş. Ne olur şu dönemece kadar kovalarımı taşıyın.

Kulübem hemen oracıkta zaten... Halim kalmadı; çok yoruldum:

Viyolen omuzunu silkerek:

— Haftada çalışmadığımız bir pazar günü var. Senin kovalarını taşıyarak kendimi yoramam! Cevabını vermiş. Rozlin de dudak bükmüş:

— Üstümüzü ıslatırsak, toplantıya nasıl gideriz!..

— Öyleyse, katı yürekliliğinizin cezasını çekin! diye bağırılmış. Biriniz bu memleketin bir ucunda, öbürünüz de öteki ucunda birer kaynak olun. Tam yüz yıl ağlıyan gözler gibi, damla damla etrafa su verin.

İki kardeş birdenbire iki kaynak haline gelivermiş.

Bir gün yine Viyolen damla damla gözyaşlarını akıtırken, kızgın öğle sıcağında gökten bir kuş inmiş, susuzluğunu gidermek için ona biraz daha hızlı akması için yalvarmış. Viyolen hırçın bir sesle:

— Ben senden daha mı iyiyim sanki? Git, başka kaynak ara canımı sıkma, demiş.

Kuş, son gücünü topluyarak uçmağa gayret etmiş ama, çok gidemedi cansız bir halde yere düşmüş, kaynak ise damla damla akmağa devam etmiş...

Başka bir gün avcıların kovaladıkları bir karaca, yolunu kaybedip kaynağın yanına gelmiş.

Sıcaktan, yorgunluktan yere çökmüş, susuzluğunu gidermek için yolun kenarındaki taşı yalamağa başlamış. O da, kaynağa «Sularını biraz daha hızlı akıt!» diye yalvarmış.

Karacanın gözlerinden akan yaşları görünce Viyolen sevinmiş:

— Ooh, demiş. Dünyada ağlıyan yalnız ben mi olacağım?.. Biraz da sen gözyaşı dök...

Karaca, oracıkta ölüvermiş. Bir başka gün bir insan da ondan su dilemiş, ama Viyolen ona da merhamet etmemiş..

Beri yandan, vadinin öbür ucunda akan Rozlin'in kaynağı, kendisinden yardım isteyen herkese iyi davranmış, hepsinin susuzluğunu gidermiş. Gitgide daha kuvvetli, daha gür akmağa başlamış.

Küçük kaynak, çok geçmeden bir dere halini almış. Yardımına koştuğu hayvanlar, orada yuva yapmışlar. Hatta ölümden kurtardığı bir adam da yanında ev kurmuş.

Nihayet bir bahar sabahı, Rozlin, gözyaşı dökerek değil de kahkahalarla ve neşe içinde aktığının farkına varmış. Artık küçük dere koca bir nehir olmuş. Etrafında, gözün

alabildiğine uzanan tarlalar, ovalar uzanmış.

Böylece aradan yüz yıl geçmiş.

Bir gün o ihtiyar kambur kadın, Viyolen'in damla damla gözyaşı döktüğü kayalığa yaklaşmış.

— Artık serbestsin! demiş.

Viyolen, eskisi gibi, genç güzel bir kız halini almış. Peri sözüne devam etmiş:

— Ailen çoktan öldü. Bütün malların satıldı. Yerine, sana bu bölgeyi veriyorum...

Eliyle bitkisiz, çorak bir toprak parçasını gösterdikten sonra:

— Bunu iyi bir hale koymak elindeydi, ama yapmadın. Şimdi ektiğini biçeceksin! demiş.

Sonra Rozlin'e gitmiş. Onu da büyüden kurtarmış. Fakat Rozlin:

— Eğer ben kurtulunca, bu nehir kuruyacaksa, beni yine eski halimle bırak! Diye yalvarmış. Peri:

— Üzülme, demiş. Sen serbestsin. Nehrin suları yine akmağa devam edecek. Bu yeri sana başlıyorum. Böylece Rozlin bu verimli bölgenin sahibi olmuş. Yıllardan sonra bir gün, evinin kapısını bir dilenci çalmış. Fakat ne dilenci, ev sahibinin, kardeşi Rozlin ne de zengin kadın, dilencinin Viyolen olduğunu tanıyamamış...(Doğan Kardeş, 95: 5).

Vyolen'le ve Rozlin adlı kardeşler'in betimlenmesiyle başlayan masalda iyilik ve kötülük kavramları vurgulanmaktadır. İyilik yapanın ödüllendirildiği; kötülük yapanın cezalandırıldığı bu masalda, her masalda olduğu gibi soyut ve somut kahramanlar bulunmaktadır.

Masalın somut kahramanları, Vyolen'le ve Rozlin adlı kardeşler ile ihtiyar bir kadındır. İhtiyar kadın, masalda ilk önce somut bir kahraman olarak tanımlanmaktadır. Ancak ihtiyar kadının su dolu kovaları taşımak için kızlardan yardım istemesi ve kızların da bu isteği geri çevirmesi sonucunda ihtiyar kadının bir peri olduğu anlaşılmaktadır. İhtiyar kadının istediği yardıma kızların her ikisi de olumlu cevap vermemektedir. Bu nedenle de kızlar, kötü kalpli olarak tanımlanmışlar ve ihtiyar kadın tarafından cezalandırılmışlardır.

İhtiyar kadının kızları cezalandırması, masalların genelinde yer alan iyilik ve

kötülüğün karşılıksız kalmaması ilkesiyle örtüşmektedir. İyilik ve kötülük kavramlarının vurgulanması ise masalda “karşıtlık” ilkesini tanımlamaktadır. Bu da çocukların masalarda gerçek dünya ile kurmaca dünya arasındaki bağları kurabilmesi; hayat deneyimi edinmesi; iyi – kötü, güzel – çirkin vb. karşıtlık öğelerinin farkına varabilmesi; hayallerle gerçekler arasındaki ilişkileri keşfedebilmesi gibi yönlerden önemlidir. Masalla ve masalarda yer alan genel öğelerle ilgili Dilidüzgün (2004: 26), masalın gerçek dünyanın basit bir modeli olduğunu ve masaldaki hayali dünyanın, sembolik öğelerin çocuğun düş gücünün gelişmesine yardımcı olacağını söylemektedir.

Ancak “İki Kaynak” adlı masalın diğer masalardan farklı yönleri de bulunmaktadır. Masalların genelinde hayali dünya ile bağlantılı “dev, peri, cin, çeşitli canavarlar, büyü ve büyücüler” gibi öğeler sıkça kullanılırken; “İki Kaynak” adlı bu masalda, hayali dünyanın öğelerinden sadece birkaçının yer aldığı görülmektedir. Bu durumu, masalın son bölümlerinde yer alan büyü ve büyücülük ile ilgili “Bunu iyi bir hale koymak elindeydi, ama yapmadım. Şimdi ektiğini biçeceksin! Demiş. Sonra Rozlin'e gitmiş. Onu da büyüden kurtarmış.” cümleleri örneklemektedir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan ve hayali öğelerin kullanıldığı masalardan biri de 101. sayı, sayfa 5'te “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” adlı masaldır. Bu masal, “İki Kaynak” adlı masal ile bazı ortak özellikler göstermektedir. Bu ortak özelliklerden birincisi, masalların genelinde tekerleme ile masala giriş yapılmasına rağmen “İki Kaynak” ve “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” masallarının giriş bölümlerinde tekerlemelere yer verilmemiş olmasıdır. Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan pek çok masalın giriş bölümlerinde de tekerlemelere yer verilmemektedir.

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masalların kahramanlarının da özellikle insanlar ve hayvanlardan seçilmiş olduğu görülmektedir. Örneğin “İki Kaynak” adlı

masalda Viyolen ve Rozlin adlı iki insan kahramanın başından geçen olaylar anlatılırken; “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” masalın kahramanları ise tavşan ve timsahdır. Doğan Kardeş dergisindeki masalarda kahramanların insanlar ve hayvanlardan seçilmesiyle çocukların okuma süreçlerine de katkıda bulunmaktadır. Demiray da (1970: 2), masalarda kahramanların insanlar ve hayvanlardan seçilmesinin çocukların masal okumaya ilgi duymalarına neden olduğunu belirtmektedir.

“İki Kaynak” ve “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” adlı masalarda kahramanların ayrıntılı bir biçimde betimlenmemesi; sadece olayların anlatımına önem verilmesi Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masalların bir diğer özelliğidir. Olay anlatımına dayalı masalara “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” masal örnek verilebilir. Masalın birinci paragrafındaki “yaşamak, canı sıkılmak, çömelmek, yükselmek, seyretmek” eylemleriyle de olay ağırlıklı anlatımın yoğun olarak kullanıldığı görülebilmektedir.

“Vaktiyle Japonya'da bir beyaz tavşan yaşıyordu. Tavşanın artık bu adada oturmaktan canı sıkılmıştı. Her gün deniz kenarına gelerek kumların üstüne çömelir, karşıda yükselen «İnaba» adasını seyrederdi” (Doğan Kardeş, 101: 5).

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masallar dil ve biçim özellikleri açısından da çocukların isteklerini karşılayabilecek niteliklere sahiptir. Bu niteliklerin başında da kullanılan dilin sade ve anlaşılabilir olması; noktalama işaretlerinin doğru kullanılması gelmektedir. Dergide yayımlanan masalların dilinin oldukça sade olduğu; noktalama işaretlerinin de doğru kullanıldığı söylenebilir.

— Bir gün yine Viyolen damla damla gözyaşlarını akıtırken, kızgın öğle sıcağında gökten bir kuş inmiş, susuzluğunu gidermek için ona biraz daha hızlı akması için yalvarmış.

Viyolen hırçın bir sesle:

— Ben senden daha mı iyiyim sanki? Git, başka kaynak ara canımı sıkma, demiş (Doğan Kardeş, 95: 5).

Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masalarda dil yapısının doğru kullanılmaya çalışılmasının yanı sıra metinlerin biçimsel ögelerle de desteklenmeye çalışıldığı görülebilmektedir. Biçimsel ögelerin başında da her masal metnine uygun çizilen resimler gelmektedir. Genellikle masalın uygun görülen bir yerine çizilen bu resimlerle metinlerde anlatılan olaylar sembolize edilmektedir. “Bir Japon Masalı: Tavşan, Timsahı Nasıl Aldattı” adlı masalda sayfa ortasındaki tavşan resmi bunlardan biridir. Doğan Kardeş dergisinde yayımlanan masalarda kullanılan bu resimler, derginin okuyucu kitlesini oluşturan çocukların yaş düzeylerine de uygundur. Resimlerin metinlerde kullanılmasıyla masalda işlenen konunun anlaşılması ve konuda işlenen toplumsal değerlerin çocukların aklında kalması sağlanmaktadır. Aynı zamanda çocuklar metinleri okurken resimlere bakarak kendilerine göre değerlik yorumlar da yapabilmektedir.

VI. 6. Efsane

Doğan Kardeş dergisinin sayfalarında yayımladığı edebi türlerden biri de efsanelerdir. Sözlü halk edebiyatının önemli unsurlarından biri olan efsanelerin dergide yayımlanması efsane geleneğinin çocuklara ve çocukların eğitimine katkısı bakımından önem taşımaktadır. Çünkü efsanelerle çocuk hem kendi kültürünü ve geçmişini öğrenmekte hem de okuduğu diğer uluslara ait efsanelerle o uluslar ve kültürleri hakkında bilgiler edinebilmektedir.

Derginin incelenen sayıları içerisinde efsanelere ayrılan sayfa sayısının oldukça az olduğu ve incelenen 75 sayı içerisinde efsane adı verilen sadece 6 tane metne yer verildiği görülmektedir. Yayımlanan efsanelerin iki farklı türde işlendiği söylenebilir. Bunlar:

1. Yabancı uluslara ait efsaneler
2. İçinde her türden açıklama ve bilgileri yer aldığı genel amaçlı efsanelerdir.

Dergide yayımlanan efsaneler içinde en çok yer kaplayanı birinci türde belirtilen yabancı uluslara ait efsanelerdir. Ayrıca, derginin incelenen sayıları içinde Türk Kültürüne ait efsanelere yer verilmemektedir. Sadece 110. sayı, sayfa 3'te "Oğuz Destanı - Devi Öldüren Çocuk", başlıkları altında iki metin yayımlanmıştır. Oğuz Destanı başlığıyla yayımlanan metinde, Hıfız Tefik Gönensay'ın yazdığı "Oğuz Destanı" adlı kitabın tanıtımı yapılmıştır.

OĞUZ DESTANI

Hıfız Tefik Gönensay amcamızın yazdığı bu kitabı her Türk çocuğu okumalıdır. Oğuz Destanı, bizim en güzel milli destanımızdır. Sekiz renkli bir kapak içinde renkli olarak basılmış olan bu eserin fiyatı 65 kuruştur. Doğan Kardeş abonelerine 50 kuruşa satılır. Posta pulu gönderirseniz, kitabı derhal adresinize yollarız (Doğan Kardeş, 110: 3).

Dergideki yabancı uluslarla ilgili efsanelere 124. sayı, sayfa 4'te yayımlanan Şehbal Erdeniz'e ait Bir Çin Efsanesi "Kağıt Nasıl Bulundu ?..." ve 120. sayı, sayfa 4'te

Hikayeci Teyze'ye ait Bir Afrika Efsanesi “Büyük Hayvanların Doğuşu...” adı verilen metinler örnek verilebilir.

Bu iki efsaneden Büyük Hayvanların Doğuşu'nda, Güney Afrika'da vahşi hayvanlarla dolu bir ormanda yaşayan zencilere ait bir efsane anlatılmaktadır. Bu efsanenin konusu, ormanda yaşayan üç küçük domuz kardeşi ormanlar kralı aslanın yemek istemesidir. Aslanın, kendi bölgesinde av bulamamasından dolayı bir başka bölgeye gitmesiyle başlayan efsane, son bölümlere doğru daha da ilginçleşir. Aslan, göç ettiği bölgede üç küçük domuzla karşılaşır ve onları yemek ister ancak onların küçüklüklerinden dolayı yemez. Bir sonraki gelişine kadar da domuzlardan büyümelerini ister. Giderken de üç domuz kardeşi yaralar. Birinin burnuna pençe atar; diğerinin burnunu tırmalar; sonuncusunun da burnunu çeker. Zamanla domuzlar büyür. Aslan onları yemek için geri gelir. Ancak karşısına üç küçük domuz yerine su aygırı, gergedan ve fil çıkar. Domuzlar büyüyerek zamanla su aygırı, gergedan ve fil biçimine dönüşmüşlerdir. Efsanenin son bölümünde de su aygırı, gergedan ve filin kendilerini yemek isteyen aslanı kovalamaları ve yeryüzündeki ilk su aygırı, gergedan ve filin doğuşu anlatılmaktadır.

Açıklama yapma ve bilgi verme amacı taşıyan genel konuları işleyen efsaneler de dergide yayımlanan efsane türlerinden biridir. 102. sayı, sayfa 8'de yayımlanan “İki Güzel Bitki Efsanesi - Yüksük Otu - Kamelya” adlı metinler genel amaçlı efsane türünde değerlendirilebilecek örneklerdir.

YÜKSÜK OTU

Eski Yunanlıların ev kadınlığı ilâhesi Junon, kırmızı bir yakut parçasını oydurarak yüksük yaptırmıştı. Bir gün, ağlıyarak, en büyük ilahları Zeüse, yüksüğünü kaybettiğini haber vermiş. Zeus, onu teselli etmek için, çiçekleri kırmızı yüksük şeklinde açan Yüksük otunu yaratmış.

KAMELYA

Çok eski zamanda, Romada, Kamelya adında bir genç kız varmış. Teni duru beyaz, yüzü son derece güzelmiş; daima beyazlar giyermiş. Güzel olduğu kadar da marifetli bir ev kadınıymış, hem de gayet güzel flüt çalarmış. Öte yandan, zengin, asil bir ailenin biricik kızı olduğu için, Roma ve civarından yapılan evlenme tekliflerinin hesabı yokmuş. Ama Kamelya, meziyetleriyle o kadar övünüyormuş ki, hiç kimseyi kendine denk bulmuyormuş. Zamanın şairlerinden biri, bir şiirinde, Kamelya'yı, her vakit göğsüne, başına taktığı çiçeğe benzetmiş. Bu güzel, ama kokusuz, yapma çiçekleri andıran çiçeği, Kamelya'ya, denizaşırı memleketlerden bir gezgin getirirmiş. Kamelya, adı bilinmiyen bu çiçeği pek sevdiği için bahçesinde üretmiş ve onu göğsünde taşımış. Şair, Kamelya ile çiçeği birbirine benzettiği için, adsız çiçeğe o zamandan beri Kamelya denmiş (Doğan Kardeş, 102: 8).

“Yüksük Otu”nda, Eski Yunanlıların yüksük otunun yaratılışı konusundaki efsanesi anlatılmaktadır. Bir Roma efsanesi olan “Kamelya”da ise kamelya adlı çiçeğin bu adı nasıl aldığıyla ilgili öykü anlatılmaktadır.

Her iki efsanede de dil kullanımının oldukça sade ve cümlede geçen sözcük sayısının da az olduğu söylenebilir. Bu durum çocukların metinleri rahat bir biçimde anlamalarını ve yorumlamalarını da sağlamaktadır. “Çok eski zamanda, Roma’da, Kamelya adında bir genç kız varmış. Teni duru beyaz, yüzü son derece güzelmiş; daima beyazlar giyermiş” (Doğan Kardeş, 102: 8).

Bu iki efsanede olduğu gibi dergide yayımlanan diğer efsanelerde de, cümlelerde geçen sözcük sayısının azlığı ve dil kullanımının oldukça sade olmasının yanında noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Dergide yayımlanan efsaneler, çocuk eğitimine türlü yönlerden katkıda bulunmaktadır. Çocuk eğitimi açısından bakıldığında dergide yayımlanan efsanelerin en önemli katkısı, çocukta genel kültürü geliştirici ve hayal gücünün gelişimini destekleyici özellikler taşımasıdır. Efsanelerin genel kültürü geliştirici yönüne 124. sayı, sayfa 4'te Şehbal Erdeniz'in Bir Çin Efsanesi “Kağıt Nasıl Bulundu” ve 129. sayı, sayfa 5'te “İpek

Nasıl Bulundu”; Nihal Yalaza Taluy'un 80. sayı, sayfa 5'te “Salyangozun Evi” ve 89. sayı, sayfa 5'te ki “Fayton” adlı efsaneleri örnek olarak verilebilir. Örnek olarak verilen bu efsanelerin ortak özelliği olarak da, çocuklara insanların hayatında önemli değişiklikler yaratan kağıt, ipek vb. icatların nasıl ve hangi şartlarda yapıldığına dair bilgiler verilmesi gösterilebilir.

Dergide yayımlanan efsaneler, çocukta hayal gücünün gelişimine de katkılarda bulunmaktadır. Çocuk ve hayal dünyası arasında bağ kurulmaya çalışılması bu katkıların en önemlisidir. Efsanelerde çocuğun zengin hayal dünyasına hitap edebilmek için de fantastik masalımsı unsurlardan ve mitlerden yararlanılmaktadır. Güleç ve Geçgel (2005: 68)'de efsanelerin masalımsı anlatım tarzına sahip olmasının çocuğun efsaneleri severek okumasını sağladığını belirtmektedir. 98. sayı, sayfa 5'te yayımlanan “Çan Çiçeği”, dergide yayımlanan efsanelerin genel özellikleri ve çocuk eğitimine katkısı bakımından değerini gösteren örneklerden biridir:

ÇAN ÇİÇEĞİ

İlahların bahçesinde, üzerinde altın elmalar bulunan ağaçlar varmış. Bu elmaları yiyenler hiç ölmezmiş.

Ağaçları gece – gündüz, ellerinde çanlarla nöbetleşe, periler beklermiş. Bir gün, ilahlar gibi, ölmeden yaşamak isteyen adamın biri bahçeye girmiş, bir elma çanak istemiş. Nöbetçi peri hemen elindeki çanı çalarak hırsızı yakalatmış. Adam hiddetinden periyi öldürmüştü.

Ama çiçekler perisi Flora, ölen periyi bir çiçek olarak diriltmiş. Bu çiçek küçük çanlara benzediği için, bu bitkiye o günden beri Çan çiçeği denmiş (Doğan Kardeş, 98: 5).

Çan çiçeği adlı bu efsanede “altın elma, ölümsüzlük, peri, ilah vb.” soyut kavramlarla çocuğun hayal dünyasına hitap edilmeye çalışılmaktadır. Çan çiçeği adlı bu efsanede olduğu gibi dergide yayımlanan diğer efsanelerde de soyut kavramlarla çocuğun hayal dünyasına hitap edilmeye çalışılmaktadır.

Efsanelerde geçen olaylar ve olayların kahramanları da olağanüstü nitelikler taşımaktadır. Çan çiçeği'nde, ilahların bahçesinde üzerinde altın elmalar bulunan ağaçlar,

ağaçlardaki elmaları yiyenlerin ölümsüz olması, perilerin ağaçlara nöbetçilik etmesi, elmalardan birini çalmak isteyen adamı bir perinin yakalatması, adamın periyi öldürmesi gibi bir olaylar sırayla anlatılmaktadır.

Son bölümde çiçekler perisi Flora'nın ölen periyi bir çiçek olarak diriltmesinin ardından bu çiçeğe çan çiçeği adı verilmesiyle çocukların metindeki olay kurgusunu anlamaları sağlanmaktadır. Böylece metni okuyan çocuklar, olaylar arasındaki anlamsal bağlantıları keşfedebilme imkânına sahip olabilmektedirler.

Dergide yayımlanan pek çok efsanede de Çan çiçeği'nde olduğu gibi bir olay kurgulaması yapılmakta ve özellikle metinlerin son bölümlerinde işlenen olaylarla ilgili çocukların hayal güçleri oranında farklı çıkarımlar yapması sağlanmaya çalışılmaktadır.

VII. DOĞAN KARDEŞ DERGİSİ'NDE ELE ALINAN KONULARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN ÖNEMİ

VII.1. Yarışma Ve Duyurular, Yardımcı Sayfalar

Doğan Kardeş dergisinde masal, roman, öykü vb. edebi türlerin yanı sıra içinde farklı konuların işlendiği, ilgi çekici yazıların bulunduğu metinler de yayımlanmaktadır. Bu metinler genellikle, “Yardımcı Sayfalar” ve “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde yer almaktadır. “Yardımcı Sayfalar”da ansiklopedik bilgiler ve çocuklarla ilgili çeşitli konular işlenmektedir. “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde ise çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte oyunlar, yarışmalar, bilmeceler, elişi çalışmalarına vb. yer verilmektedir.

Yarışma ve duyurular bölümlerinde farklı tür ve konuda pek çok metin bulunmaktadır. Bu metinlerde işlenen konular arasında yeni çıkan kitapların tanıtımı, dünyanın çeşitli bölgelerine yapılan gezilerle ilgili bilgiler, sanatsal faaliyetler, açılan yarışmalar ve yarışmaların sonucunda kazananlara verilecek hediyelerle ilgili bilgiler, okuyuculardan gelen mektuplar, bilmece ve bulmacalar, tatil sayfaları, yurttaşlık bilgileri vb. bulunmaktadır.

Yarışma ve duyurular bölümlerinde yayımlanan farklı konulardaki bu metinlerin en önemli niteliği de çocuklara çeşitli konularla ilgili bilgi ve öğüt verilmesidir. 85. sayı, sayfa 3'te yayımlanan “Yaman Koray Kardeş'in Derdi” başlıklı metin de bunlardan biridir. Yaman Koray adlı çocuğun dergiye yazdığı bir mektup ve bu mektuba dergi tarafından verilen cevap da yine bu sayfada yayımlanmaktadır:

YAMAN KORAY KARDEŞİN DERDİ

Geçen yıl «Hayvanlarım» adlı güzel bir kitap yazan Yaman Koray kardeş, bize bir mektupla yeni yazdığı «Martımın Hikayesi» adlı yazısını gönderdi. Bu güzel hikayeyi 8. sahifemizde basıyoruz.

Yaman kardeşin bir derdi varmış. Bakın mektubunda ne diyor:

«Sevgili Doğan Kardeş»

Bir derdim var; bak sana anlatayım: “Hayvanlarım,, adlı kitabımdaki şeyleri benim yazdığımı herkes inanmıyor. Annemin muharrir oluşu, akla hemen onu getiriyor. Bu da benim şevkimi kırıyor. Hem ben o hayvan hikayelerini aklımdan uydurarak yazmadım ki, yaptığım işi büyük bir marifetmiş gibi, bir türlü bir çocuğa yakıştıramıyorlar. Zaten benim merakım, yazı değil. Sade, türlü türlü hayvanlarla uğraşmak, onların yaşayışını, âdetlerini yakından görmek merakı.

Böyle olduktan sonra da, ortaokula geçmiş bir Türk çocuğunun, gördüklerini yazı yolu ile anlatıvermesi o kadar mı inanılmaz bir şey? İşte gücüme giden bu; baktığım, büyüttüğüm hayvanlardan kitabıma geçmemiş olanları şimdiye kadar anlatmaktan beni geri koyan, hep bu kırgınlık. Beni yakından tanıyanlar, hele hayvan merakımı görenler, okumayı çok sevdiğimi bilenler, yani akraba, öğretmenlerim, o yazıları benim yazdığımı inanıyorlar ama, gel de arkadaşına bunu kabul ettir bakalım!

Kuzum Doğan Kardeş, sen ki beni bilir tanırsın, sen söyle bari onca hayvanla uğraştıktan sonra, bazıları seni ele geçirdiğimi, nasıl büyüttüğümü yazıp anlatmasını beceremeyecek çocuk muyum ben?..

Yaman KORAY

Ben, Yaman kardeşin dedikodulara bu kadar önem vermesini hiç doğru bulmuyorum. Arı bal yaparken, başkalarının ne düşündüğünü hiç aklına getirir mi? (Doğan Kardeş, 85: 3)

“Yaman Koray Kardeş'in Derdi”nde, Yaman adlı okuyucunun yazarlık yapması, kitap yayımlaması anlatılmaktadır. Ancak Yaman'ın çevresindeki insanlar, onun yazarlık yapabilecek kapasite ve durumda olmadığını iddia etmektedirler. Yaman da bu duruma üzülme ve dergiden bu konuda yardım istemektedir. Derginin verdiği cevapta da Yaman'ın dedikodulara inanmaması ve başkalarının onun hakkında ne düşündüklerini önemsememesi önerilmektedir. Dergi, diğer okuyucularından gelen mektupları da (Yaman Koray Kardeş'in Derdi adlı metinde olduğu gibi) incelemekte ve okuyucularının çeşitli konulardaki soru ve sorunlarına çözümler sunmaktadır. Buradan da Doğan Kardeş'in okuyucularıyla bütünleştiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Derginin okuyuculara sunduğu önerilerin de çocukların toplumsal hayatta

karşılaştığı veya karşılaşılabileceği sorunlar karşısında basitçe uygulayabileceği etkili ve eğitici yöntemler olduğu görülebilmektedir. Dergi, yayımladığı bu metinlerde işlediği konular ve sunduğu önerilerle aynı zamanda çocukların toplumsal ve kişisel gelişimlerini destekleyen yapıcı bir tutum da sergilemektedir. Yaman Koray Kardeş'in Derdi adlı metnin sonunda okuyucuya verilen cevapta “Ben, Yaman kardeşin dedikodulara bu kadar önem vermesini hiç doğru bulmuyorum. Arı bal yaparken, başkalarının ne düşündüğünü hiç aklına getirir mi?” denmesi, derginin okuyucusuna yönelik yapıcı tutumuna bir örnektir.

Derginin “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte oyunlara, yarışmalara, bilmecelere, elişi çalışmalarına da yer verilmektedir. Oyunlara ayrılan bölümlerin yayımlanmasına ise çocukların yaz tatilinin başladığı yaz aylarında ağırlık verilmektedir. “Tatil Postası ve Tatil Eğlenceleri” başlığı altında yayımlanan bu oyunların çocukların zihinsel becerilerini geliştirebilecek niteliklere sahip olduğu söylenebilir.

Bu oyunlardan sayılarla ilgili olanların dergide incelenen sayılarda yayımlanan diğer oyun türlerinden daha fazla yer kapladığı görülebilmektedir. Sayılarla ilgili olan oyunlarda çocukta matematiksel işlem yeteneğinin ve hızlı düşünme, karar verme kapasitesinin arttırılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. 140. 6'da yayımlanan “Tatil Eğlenceleri: “Tutulan Dominoyu Bulalım”, “ Kareli Bilmecesi”, “Bir Liraya Ne Oldu?; 146. sayı, sayfa 6'daki “Bir Hesap Bilmecesi”, adlı oyunlar çocukta matematiksel işlemler yapabilme ve kavrayabilme yeteneğinin arttırılmaya çalışıldığı örneklerdendir. “Tatil Eğlenceleri: “Tutulan Dominoyu Bulalım”da domino oyunu tanıtılmakta ve oyuna dair hesaplamalar gösterilmektedir.

TUTULAN DOMİNOYU BULALIM

Arkadaşınızla bir parti domino oynadıktan sonra, domino taşlardan birini hatırında tutmasını söyleyin.

Tutulan taş kolaylıkla bulabilirsiniz. Bunun için arkadaşınıza, tuttuğu taşın sayılarından birini 2 ile çarpmasını buna istediği bir sayıyı eklemesini söyleyin. Çıkanı 5-le çarpsın. Bunu dominonun ikinci sayısıyla topladıktan sonra, sonuçtan demin eklediği sayının 5 katını çıkarın. Kalan sayının birinci ve ikinci rakamları, tuttuğu taştaki sayılardır.

Mesela, tutulan taş 6 – 1 olsun $6 \times 2 = 12$; Bunu mesela 8-le toplayalım: $12 + 8 = 20$, 5 katı: $5 \times 20 = 100$;

Buna domino. Taşımızın öbür sayısını ekliyelim: $100 + 1 = 101$; Eklediğimiz 8-in beş katı: $8 \times 5 = 40$

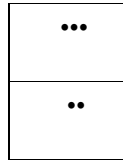
$101 - 40 = 61$; (6-1)

Tutulan taş 3-2 olduğuna göre, hesabın nasıl yapıldığını resimde görüyorsunuz.

$$6 + 8 = 14$$

$$\underline{\quad} \times 5$$

$$70 + 2 = 72 \quad \underline{- 40} = 32$$

(Doğan Kardeş, 140: 6)

“Tatil Postası ve Tatil Eğlenceleri” bölümlerinde matematikle ilgili oyunların yanı sıra sözcüklerle ilgili oyunlar da bulunmaktadır. Bu oyunlarla çocukların zihinsel becerilerini geliştirmenin yanında Türkçe sözcük kapasitesinin de arttırılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Yine 140. sayının 6. Sayfasında yayımlanan “Tatil Eğlenceleri: Altüst Kelimeler ve Harfli Bilmece” adındaki metinler sözcük oyunlarına verilebilecek örneklerdendir.

ALTÜST KELİMELELER

Aşağıdaki yazıda bazı kelimeler yanlış yazılmıştır. Yazıyı düzeltebilir misiniz?

«KAMZABlar bahçenin havasını tatlı bir kokuyla dolduruyordu. Yere düşmüş birkaç ATİLFES, MELA, TARUMun etrafında CINAkarlar koşuyor, iri bir LABIRASI uçuyordu. Biz de, NACIPLAT, MOTESAD ve YEFULAS toplamak için bostana gittik.»

HARFLİ BİLMECE

Aşağıdaki 25 harfi kullanarak, beşer harfli meyva ismi bulunuz.

A A A İ İ İ İ İ

C K K K

Ç L

E M

N N U U

R R R V

T Z

(Doğan Kardeş, 140: 6)

Derginin “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde elişi çalışmalarına da yer verilmektedir. Çocukların el becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanan “Elişleri” sayfalarında insanların günlük hayatta kullandıkları araç – gereçlerden oyuncaklara kadar bir çok eşyanın yapımı öğretilmektedir. 107 sayı, sayfa 5'te “Bebelere Balon” başlıklı metinde balon yapımı öğretilmektedir. Metinde çocuk oyuncaklarından biri olan balon ve balon yapımı ile ilgili açıklamalar da aşağıdaki gibidir:

BEBELERE BALON

Resimde gördüğünüz ve kendi elinizle yapabileceğiniz balon havada uçmaz, ama satıcıların sokakta sattıkları kırmızı, yeşil, sarı balonlardan daha sağlamdır. Bu balonu küçük kardeşinizin arabasının kapağına asarsanız bebeğe iyi bir eğlence olur. Balonu keten veya yelken bezinden yaparsınız.

Resimde gösterilen A patronu üzerine, ister aynı boyda, ister büyüterek, bunun gibi 6 parça biçin. Birbirine renkli kalın kartonperle ile teyel dikişiyle dikin. Kenarı dikmeden önce (B) balonunuzu kırıkla, yün veya pamukla tıka basa doldurun, sonra dikin. Balonun parçaları

ayrı ayrı renklerden olursa, daha güzel (Doğan Kardeş, 107: 8).

Elişi çalışmalarında oyuncak yapımını dışında insanların günlük hayatta kullandıkları araç – gereçlerin yapımı veya tamiri konusunda da bilgiler verilmektedir. 149. sayı, sayfa 8'de “Yağlı Boya Tepsi” adlı metin de bunlardan biridir. Metinde eski, boyası bozulmuş tahta veya paslanmış maden tepsileri çocukların nasıl onarabilecekleri öğretilmektedir.

YAĞLI BOYA TEPİ

Yağlı boya işlerini seven kız ve erkek kardeşlerimiz herhalde bu örneği beğeneceklerdir.

Eski, boyası bozulmuş tahta veya paslanmış maden tepsileri boyar, üzerine resimde gördüğünüz gülleri yaparsınız. Boyaya başlamadan önce, eski boyayı kazıyarak tamamıyla çıkarır, tepsiyi yıkar, kurularsınız. Teneke tepsilere yağlı boyadan önce bir kat süyen sürülür, kurutulup sonra boyanır. Boya kuruduktan sonra ince bir fırçayla, modelde gördüğünüz gül goncalarını tepsinin şurasına burasına çizersiniz.

Resim tamamen bittikten, kuruduktan sonra, tepsiye, yağlı boya tablolara yapıldığı gibi, bir kat şeffaf vernik sürersiniz (Doğan Kardeş, 149: 8).

Yarışma ve duyurular bölümlerinde farklı türlerdeki yarışmalara, yapılacak yarışmalarla ilgili duyurulara, bilmecelere ve bulmacalara da yer verilmektedir. Dergide yayımlanan farklı türlerdeki yarışma ve yarışma duyurularına 87. sayı sayfa 3'te yayımlanan “Jimnastik Yarışı”, 81. 3'te “Rozet Yarışı” ve yine 81. sayı 3. sayfadaki “Doğan Kardeş Marş Yarışı” gibi bazı örnekler verilebilir. 87. sayı sayfa 3'te yayımlanan “Jimnastik Yarışı” adlı metin, yarışmalarla ilgili duyurulardan biridir. Yüzme İhtisas kulübünün açtığı jimnastik yarışı ile ilgili bir duyuruya yer verilen metinde, çocuklara iyi bir yüzücünün nasıl olması gerektiği de anlatılmaktadır.

JİMNASTİK YARIŞI

Geçen gün Suat Erler amca, Taksim Belediye gazinosunda yapılan Yüzme İhtisas kulübünün jimnastik yarışına beni de davet etti.

Memleketimizde henüz kapalı bir yüzme havuzu olmadığı için yazın denizde bol bol yüzen yüzücüler, kışın tembel tembel otururlar. Tabii böyle oturup spor yapmayınca da şişmanlarlar. Biliyorsunuz ki, şişmanlık yüzücüler için tehlikelidir. Şişmanlar iyi yüzücü olamazlar. Yüzme İhtisas kulübü, yüzücülerine şişmanlamamaları için, kış aylarında bol bol jimnastik yaptırır. 6 Mayıs perşembe günü tertip olunan jimnastik yarışında birçok yüzücü ağabeyler, çeşitli deniz sporları yaptılar. Sonra 8 yaşındaki Ergün Dinçman kardeş, geçen yıl boğazı geçme rekorunu kırmak için nasıl hazırlandığını, hangi jimnastikleri yaptığını gösterdi ve sık sık alkışlandı.

Ergün kardeş gösterilerden sonra bana dedi ki:

«Doğan Kardeş, senden bir ricam var: Ben kendime akran bir rakip arıyorum. Ne olur bunu dergide ilan ediver. Belki Doğan Kardeş okuyucuları arasında bana rakip olmak isteyen kardeşler çıkar.»

Haydi bakalım kardeşler kendinizi gösterin!

Yüzme İhtisas kulübüne üye olmak isteyen kardeşler, cumartesi öğleden sonra ve pazar bütün gün Ortaköy 23-üncü ilkokula müracaat edebilirler (Doğan Kardeş, 87: 3).

Doğan Kardeş dergisi, yarışma duyurularına dergide yer verdiği gibi kendisi de ödüllü yarışmalar düzenlemektedir. Derginin açtığı ödüllü yarışmalara 81. 3'te “Rozet Yarışı” ve yine 81. sayı 3. sayfadaki “Doğan Kardeş Marş Yarışı” gibi iki örnek verilebilir. 81. sayıdaki “Rozet Yarışı”nda Doğan Kardeş okuyucularının göğüslerine takabilecekleri bir rozetin yarışmayla belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yarışmayı kazanan yarışmacıya 50 lira ödül verilmektedir.

ROZET YARIŞI

“Doğan kardeş okuyucuları göğüslerine takacak bir rozet istiyorlar. Biz de bunun için bir yarış açıyoruz. En güzel rozeti yapana 50 lira mükâfat vereceğiz. Haydi bakalım kendinizi gösterin.

Örnekler, 15 Temmuz'a kadar İdarehanemize gönderilmelidir" (Doğan Kardeş, 81: 3).

Doğan Kardeş Marş Yarışı

Osman Sert kardeşimizden şu mektubu aldık:

"Doğan Kardeş, senin Türkiyenin her tarafında birçok okuyucun var. Bunlar seni her hafta okurken, sanki bir aile içinde imiş gibi birleşiyorlar. Ne olur, bir Marşımız olsa da, onu söylerken hep seni ansak?,"

Bu kardeşin ortaya attığı fikri ben pek beğendim. Siz de benim gibi düşünüyorsanız, bir «Doğan Kardeş Marş Yarışı» açalım. Yazacağımız güfteleri bize gönderin. En çok beğenilen güfte sahiplerine çeşitli hediyeler vereceğiz (Doğan Kardeş, 91: 3).

Doğan Kardeş, Yarışma ve duyurular bölümlerinde çocukları eğlendirirken eğitebilecek bilmecele ve bulmacalara da yer vermektedir. "Kim Bulacak? - Hediye Kazananlar" adındaki sayfalar, dergideki bulmacaların yayımlandığı bölümlerdir. Bu bölümde farklı türde bulmacalar bulunmaktadır. Resim tamamlama ve karışık harfleri sıraya koyarak anlamlı sözcükler oluşturma, "Yurdumuzu Tanıyalım" vb. bulmacalar bunlardan bazılarıdır.

"Yurdumuzu Tanıyalım"da Türkiye'nin herhangi bir ilinin fotoğrafı gösterilmekte ve çocuklardan yayımlanan fotoğraftan yola çıkarak o ili tanımaları ve ilin adını söylemeleri istenmektedir. 76. sayı, sayfa 11'deki "Yurdumuzu Tanıyalım" bölümünde yayımlanan bulmacada da yine bir fotoğraf gösterilmekte ve çocuklardan fotoğraftaki ilin hangi il olduğunu bulmaları istenmektedir. Metindeki soru şu şekildedir: "Bu fotoğraf hangi şehrimizindir? Sorun, soruşturun. Eğer bulamazsanız gelecek sayımızdan öğrenin!" (Doğan Kardeş, 76: 11).

Resim tamamlama ve karışık harfleri sıraya koyarak anlamlı sözcükler oluşturmayla ilgili bulmacalarda da genellikle farklı şekiller yayımlanmakta ve bu şekillerin içerisindeki harfler veya çizgilerin çocuklar tarafından anlamlı bir biçimde bir araya getirilmesi hedeflenmektedir. Resim tamamlama ve karışık harfleri sıraya koyarak anlamlı sözcükler oluşturmayla ilgili 93. sayı, sayfa 11'den bir örnek verilebilir. Bu

sayfada bir horoz resmi yayımlanmıştır. Bu horoz resminin içine karışık bir biçimde harfler dizilmiştir. Çocuklardan horoz resminin içindeki harfleri birleştirerek dört değişik kümes hayvanının adını bulmaları istenmektedir.

“Bu horozun içinde dört kümes hayvanının adı yazılıdır. Resimdeki karışık harfleri sıraya koyarak bu hayvanların adlarını okuyup bize bildirin!” (Doğan Kardeş, 93: 11).

“Kim Bulacak? — Hediye Kazananlar” sayfalarındaki bulmacaları doğru çözen çocuklar arasında da kura çekimi yapılmakta ve kura çekimi sonucu hediye almaya hak kazananların adı bir sonraki sayıda yayımlanmaktadır.

HEDİYE KAZANANLAR

“89-uncu sayıdaki bulmacayı çözenler arasında kur’a çekilerek aşağıda adları yazılı kardeşler şu hediyeleri kazandılar:

- 1- Özcan Toparlık (Bursa), Bir Dolma Kalem.
- 2- Filiz Ağrıgil (İstanbul), Bir Resim Albümü
- 3- Sedat Aryuva (Ankara), Bir Yıllık Abone” (Doğan Kardeş, 93: 11).

“Kim Bulacak? — Hediye Kazananlar” sayfalarının bir diğer özelliği de, derginin incelenen sayıları arasında en çok yer kaplayan bölümlerinden biri olmasıdır. “Kim Bulacak? — Hediye Kazananlar” bölümü, 76. sayıdan 150. sayıya kadar yayımlanmıştır.

Dergide “Yarışma ve Duyurular” bölümü dışında “Yardımcı Sayfalar” adlı bir bölüm daha bulunmaktadır. “Yarışma ve Duyurular” bölümü kadar yer tutmayan bu bölümde çocuğun toplumsal ve kişisel gelişimine yönelik metinler yayımlanmasının yanı sıra doğayla ilgili değişik türde metinlere yer verilmektedir. Bu metinler arasında 111. sayı, sayfa 5'te “Yardımcı Sayfamız: Tabiat Konuşuyor – Yıldırım”, aynı sayıdaki “İyi Yurttaşlık Bilgileri: “Ben Türküm,, demek ne demektir?”; 107. sayı, sayfa 5'te “Yardımcı Sayfamız: Seçim” bulunmaktadır.

111. sayı, sayfa 5'te “Yardımcı Sayfamız: Tabiat Konuşuyor – Yıldırım” adlı metin dört ayrı başlık halindedir. Birinci başlıkta yıldırımların oluşumu, “En Şiddetli Deniz Yükselmesi” adlı ikinci başlıkta deniz yükselmeleriyle ilgili bilgiler, “Bir Gözü Önde, Bir Gözü Arkada” adlı üçüncü başlıkta bukalemunun özellikleri, “Ne Tuhaf” adlı metinde ise Çinlilere ait garip bir gelenek anlatılmaktadır.

“Yardımcı Sayfalar” bölümündeki metinlerin 111. sayı, sayfa 5'te “Yardımcı Sayfamız: Tabiat Konuşuyor – Yıldırım” adlı metinde olduğu gibi çocukların genel kültürünü geliştirmeye yönelik olduğu söylenebilir.

TABİAT KONUŞUYOR

YILDIRIM

Bırrrr..., Ne korkunç! Ben geliyorum, herkes kaçışıyor. Tabii hakları da var. ben tabiatın en esrarlı ve en göz kamaştırıcı manzarasıyım. Ne saklıyayım, oldukça fena bir şeyim. Fakat kabahat bende değil, yapılışım öyle. Ben bulutlardaki elektrikleşmelerin çocuğuyum. En çok elektriği geçiren yüksek eşyaya çarparım. Siz yıldırım aydınlığının, hiç olmazsa birkaç saniye sürdüğünü sanırsınız. Halbuki bu bir hayalden başka bir şey değildir. Çünkü yıldırımın her biri, saniyenin binde birinden daha az süren bir takım elektrik aydınlığından ibarettir. Türlü türlü yıldırımlar vardır. Bazıları düğümlüdür. Bazıları gerdanlık halinde, bazıları da yuvarlaktır. Yuvarlak olan yıldırımların manzaraları çok güzeldir. Renkleri kırmızı veya mavidir. Paratonerler benim düşmanımdır.

Bunlar beni çekerler ve toprağa verirler. Ben de adetim olan yıkıntıları yapamam. Benim ne olduğumu, hangi sebeplerden doğduğumu dünya yüzündeki bilginler henüz pek iyi anlayamamışlardır. Hakkımda birçok söylentiler vardır. Fakat bunlar derin bilgi konularıdır. Bunları size ben bile anlatamam. Onun için izin veriniz de gidip sessizce uzak bir yerde patlayıp söneyim! (Doğan Kardeş, 111: 5).

Yıldırım adlı bu metinde de, yıldırımın ne olduğu ve türleri, elektrik, elektrikleşme, bulutlar ve bulutların yıldırım oluşturmadaki yeri, yıldırımların yıkıcı etkisi, paratonerin işlevi vb. konularda açıklamalar da yapılmaktadır. Çocukların genel kültürünü geliştirmeye yönelik hazırlanan bu sayfalardaki dil ve üslûbun farklı olduğu

görülebilmektedir. Bilgi vermeye dönük hazırlanan metinlerin genellikle resmî ve bilimsel kullanımlara sahip olması beklenirken “Tabiat Konuşuyor – Yıldırım” adlı metindeyse dil kullanımı ve üslûpta sohbet ediliyormuş izlenimi verilmesi dikkat çekicidir. Metinde “yıldırım” bir insanmış gibi düşünebilmekte aynı zamanda konuşabilmektedir.

Doğan kardeş dergisinin “Yardımcı Sayfalar” ve “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde yayımlanan farklı türlerdeki metinlerle; oyun, elişi çalışmaları, bilmece – bulmaca türündeki etkinliklerle çocukların eğitimine önemli katkılarda bulunduğu söylenebilir. “Yardımcı Sayfalar”da ansiklopedik bilgiler ve çocuklarla ilgili çeşitli konuların işlenmesiyle çocukların farklı ülke ve kültürleri tanımaları sağlanmaktadır. “Yarışma ve Duyurular” bölümlerindeki çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte oyunlar, yarışmalar, bilmecelerle de sayılar ve sözcükler arasında işlemler yapabilme, sınıflama yeteneği kazanabilmektedir. Doğan Kardeş dergisinin okuyucu kitlesinin işlem öncesi dönemle somut işlemler dönemi arasında olduğu kabul edilebilir. Dergideki sayısal bilmece ve bulmacalar Piaget’in mantık – matematik modeli (Günçe, 1973: 113) çerçevesinde değerlendirilebilir. Özellikle, bilmece ve bulmacaların yer aldığı “Kim Bulacak? — Hediye Kazananlar” sayfalarındaki sayısal hesaplama bilmecelerinde çocuklar sayılarla ilgili işlem yapabilme yeteneği kazanmaktadır. Çocuk, zamanla problemlerdeki sayılar arasında sıralama, sınıflama, bağıntıları kavrama gibi yeteneklere sahip olabilmektedir.

Sözcük, resim tamamlama gibi bölümlerde çocuklar parça – bütün ilişkisini kavrayabilmekte aynı zamanda yine Piaget’in “Tasarımlama (İmgeleme)” kuramındaki “imgeleme” (Günçe, 1973: 129) adını verdiği kurala göre gözünün önünde olmayan nesne ve olayları kendine özgü bir biçimde hayal edebilmekte ve onları anlamlı bir hale getirebilmektedir. Ancak çocuğun karşılaştığı yeni durumlarla ilgili tepkileri de yaşı ve gelişim düzeyiyle doğru orantılı bir biçimde değişebilmektedir.

Elişi çalışmalarına ayrılan bölümlerde ise çocuklar, el alışkanlıklarını arttırabilmekte ve yaratıcı güçlerini ortaya koyabilmektedir. Yayımlanan elişi çalışmalarının bir çeşit oyun niteliği taşıdığı ve çocukların elişi çalışmalarıyla oyun ihtiyaçlarını da karşıladıkları söylenebilir.

Dergi, yayımladığı oyunlarla da çocukların ilgisini çekebilmektedir. Oyunlarda çocuğun sahip olduğu bilgi ve becerilerin arttırılması hedeflenmektedir. Çocuk, bu oyunlarda günlük hayatta karşılaştığı sorunlara farklı çözüm yolları üretme ve duruma uygun yöntemler geliştirerek sorunlarını çözebilme yeteneğini kazanabilmektedir (Sevinç, 2004: 32).

VII. 2. Ansiklopedik Bilgiler

Doğan Kardeş dergisi, eğlendirme amacının dışında eğitici yönü de olan bir dergidir. Dergi, sayfalarında bilmece – bulmaca, elişi, oyun gibi eğlendirici etkinliklere, çeşitli türlerde edebi yazılara yer vermekte bunların dışında çocukların çeşitli konularda bilgi edinmesini sağlamaya çalışmaktadır. Bunun için dergide çocukların hoşlanabileceği düşünülen eğitimle ilgili sayfalara yer verilmektedir. “Ansiklopedik Bilgiler” başlığı altında değerlendirilen bu sayfalarda farklı konularda metinler yayımlanmaktadır.

Bu metinlerde insan ve insan yaşamı, spor, sağlıkla ilgili bilgiler, teknolojik gelişmeler, astronomi, doğa olayları, hayvanlar ve farklı özellikleri, bir ilin tanıtımı gibi konular işlenmektedir.

İnsanı ele alan metinlerde, ünlü kişilerin yaşam öyküleri, dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan insanların ulusal ve kültürel özellikleri, yaşayış biçimleri vb. anlatılmaktadır.

Ünlü kişilerin yaşam öykülerine 80. sayı, sayfa 2’deki “İbni Sina” adlı metin örnek verilebilir. Metinde, büyük Türk bilginlerinden İbni Sina’nın hayatı ve dünya tıp tarihindeki yeri anlatılmaktadır.

Doğan Kardeş’in ansiklopedik bilgiler bölümlerinde sadece ünlü kişilerin yaşam öykülerine değinilmemektedir. Dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan insanların ulusal ve kültürel özelliklerinin, yaşayış tarzlarının anlatıldığı metinlere de ansiklopedi bölümlerinde yer verilmektedir. 136. sayı, sayfa 6’daki “Japon Kızlarının Bebek Bayramı”, adlı metin de bu tür metinlerden biridir. Japonya’daki geleneklerin, insanların yaşayış tarzının anlatıldığı metinde ana kahraman da “Matzu” adlı küçük bir kızdır. Matzu, Pasifik Okyanusunun batı taraflarındaki bir Japon adasında yaşamaktadır. Öyküleyici anlatım tarzının kullanıldığı bu metinde Matzu’nun Japonların ulusal bayramlarından biri olan “Bebek Bayramı”nda yaşadığı eğlenceli bir günden kesitler sunulmakta; aynı

zamanda okuyuculara Japon ulusal kültürüyle ilgili bilgiler verilmektedir.

JAPON KIZLARININ BEBEK BAYRAMI

Matzu, küçük bir Japon kızdır. Pasifik Okyanusunun batı taraflarındaki bir Japon adasında yaşamaktadır. Matzu, bugün çok sevinçliydi. Japon çocuklarının “Bebek Bayramı” vardı.

“Bebek Bayramı” her sene üçüncü ayın üçüncü günü kutlanmaktadır.

Matzu, sabah erkenden kalktı, yatağını toplayarak yüklüğe koydu. Matzu’nun yatağı, bütün Japonlarınki gibi kalınca bir yorgandan ibarettir. Her gece, bu yorgan gibi yatak, yere serilir. Başlarının altına da tahtadan X şeklinde bir yastık konulur. Matzu, küçük erkek kardeşine:

— Taru, Taru!.. Kalk sabah oldu... Bugün

«Bebek Bayramı» olduğunu unuttun mu?» dedi. Taru, yavaş yavaş gözlerini açtı:

— Bu bayram kız çocuklarının bayramı. Bizimkinin beşinci ayın beşinci günü olduğunu bilmiyor musun?» dedi. Matzu ile Taru arkalarına en güzel kimonolarını giydiler.

Bu kimonolar halis Japon ipeklerinden yapılmıştı. Bellerinde de gayet güzel, parlak, renkli kuşaklar vardı. Matzu ile Taru sabah kahvaltısı için aşağıya indikleri zaman babaları:

— Yemekten sonra benimle beraber (Kura) ya geleceksiniz» dedi.

(Kura) her Japon ailesinin bahçesinde bulunan, ailenin kıymetli eşyasının saklandığı bir nevi müzedir... (Doğan Kardeş, 136: 6).

“Japon Kızlarının Bebek Bayramı”, adlı bu metinde Japonya’daki geleneklerle ilgili sözcük ve kavramlar da kullanılmaktadır. Metindeki “Bebek Bayramı”, “Kimono”, “Kura”, “Tabi”, “Balık ve Pirinç” gibi sözcükler, Japonların ulusal ve kültürel özelliklerine ait öğeleri yansıtmaktadır. Kullanılan bu sözcük ve kavramlardan yola çıkıldığında derginin diğer ulusların sahip olduğu kültürel öğeleri Türk çocuklarına tanıtmaya amacı taşıdığı sonucuna ulaşılabılır.

Derginin incelenen sayılarındaki ansiklopedik bilgiler bölümlerinde “Japon Kızlarının Bebek Bayramı”na benzer özelliklere sahip pek çok metin yayımlanmaktadır. Bu metinlere 117. sayı, sayfa 5’teki “Misafirseven Kızılderililer”, 121. sayı, sayfa 6’daki “Başka Memleketlerdeki Çocuklar Nasıl Yaşıyorlar?”, 122. sayı, sayfa 7’deki “Araplar

Niçin Göçebedirler?” ve 134. sayı, sayfa 8’deki “Dünyanın Lale Bahçesi: Hollanda...” örnek verilebilir.

Ansiklopedik bilgiler bölümünde yer alan metinlerde sporla ilgili konular da işlenmektedir. Sporla ilgili hazırlanan metinlerde, koşu, güreş gibi sporların tanıtımı yapılmakta ve çocuklara bu sporları yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiği hakkında bilgiler verilmektedir. 81. sayı, sayfa 2’deki “İyi Koşucu Olmak İçin” adlı metin bu tür örneklerden biridir:

İYİ KOŞUCU OLMAK İÇİN

Koşmaya alışırken düz bir yerde koşmanız şarttır. 100 – 200 metre kadar koştuğundan sonra birkaç dakika dinlenin. Yine aynı yerden başlayarak bir kere daha o mesafeyi koşun. İki gün sonra mesafeyi 600 – 700 metreye kadar arttırabilirsiniz. Ama yorgunluk duyunca, hemen yürümeğe başlayın. Ancak dinlendikten sonra devam edin. İlk günlerde uzun mesafelerde ağır koşun, 5 – 6 gün sonra artık koşmanıza hız verebilirsiniz. Hiçbir zaman unutmayınız ki, bir koşucuyu ağır koşulan uzun mesafe değil, kısa ama hızla koşulan bir mesafe kuvvetten düşürür (Doğan Kardeş, 81: 2).

Spor sayfalarında olimpiyat ve olimpiyat oyunları hakkında bilgiler bulunmaktadır. Konular 97, 98 ve 99. sayılarda bir yazı dizisi halinde işlenmektedir. 97. sayı, sayfa 2’deki “Doğan Kardeş’in Spor Sahifesi - Olimpiyat Nedir?” —Şimdiye Kadar Hangi Olimpiyatlara Girdik?” adlı metinde olimpiyat oyunlarının doğuşu, olimpiyat oyunlarının tarihçesi ve 1948’e kadar düzenlenen oyunların listesi, Türk sporcularının olimpiyatlarda yarıştığı alanlar, yarışmalarda alınan derecelerden vb. bahsedilmektedir.

98. sayı, sayfa 2’de de “Olimpiyatlar Niçin Yapılır?” başlıklı metin yayımlanmaktadır. “Olimpiyatlar Niçin Yapılır?”da, olimpiyat oyunlarının düzenlenme amacı, yarışmaları kazananlara verilen ödüller, olimpiyat oyunlarının geleneksel yapısı, beşinci kış olimpiyatlarına katılan Türk sporcularının başarısız olmalarının nedenleri gibi konular açıklanmaktadır.

99. sayı ikinci sayfadaki “Olimpiyatlarda Güreşçilerimiz Dünya Şampiyonu

Oldular!” adlı metinde de olimpiyat oyunları konusu işlenmektedir. Londra Olimpiyatlarına katılan Türk güreşçilerinin kazandıkları başarıların anlatıldığı metinde güreşçilerin kazandıkları derecelere ilgili bilgiler verilmektedir.

OLİMPİYATLARDA GÜREŞÇİLERİMİZ DÜNYA ŞAMPİYONU OLDULAR

Güreşçilerimiz, Londra Olimpiyatlarında arslanlar gibi güreşerek yüzümüzü güldürdüler.

Serbest güreşte dört dünya birinciliği, iki dünya ikinciliği aldık. Türk takımı dünya şampiyonu oldu. Serbest güreşte dünya birinciliklerini şu güreşçilerimiz kazanmışlardır: 57 Kiloda Nasuh Akar, 62 kiloda Gazanfer Bilge, 67 kiloda Celal Atik, 73 kiloda Yaşar Doğu. Dünya ikinciliklerini de şu güreşçilerimiz kazanmışlardır:

52 kiloda Halit Balamir, 79 kiloda Adil Candemir. Kaybettiğimiz birincilikleri, şu memleketler arasında paylaştılar: Amerika, İsveç, Finlandiya.

Türk güreş takımı serbest güreşte dünya birincisi olduğu halde Greko – Romen güreşlerinde dünya ikincisi olmuştur. Greko – romende şu güreşçilerimiz dünya birinciliklerini kazanmışlardır:

62 kiloda Mehmet Oktay, ağır sıkllette Mersinli Ahmet. Greko – romende dünya ikinciliklerini de şu güreşçilerimiz kazanmışlardır:

52 kiloda Kenan Olcay 79 kiloda Muhlis Tayfur. 57 kiloda Halil Kaya da dünya üçüncülüğünü kazanmıştır (Doğan Kardeş, 99: 2).

Metnin devamında da Türklerin ata sporu güreşte başarı kazanmasının nedenlerinden bahsedilerek çocuklara güreş sporuyla ilgilenmeleri önerilmektedir.

Görürsünüz ki, sevgili kardeşlerim, hiçbir millet serbest güreşte bizim arslanlar gibi öyle toptan birincilikler kazanamadı. Neden?

Çünkü güreş, bizim milli sporumuzdur. Her köyde çocuklar bile güreşe güreşe büyürler.

İçlerinden en güçlü kuvvetlileri köyün şampiyonu olurlar.

Görürsünüz ki, bir sporu ne kadar çok kişi yaparsa, onda o kadar kazanmak şansı artar (Doğan Kardeş, 99: 2).

Metnin içeriğindeki sporla ve güreşle ilgili mesajlardan yola çıkılarak Doğan Kardeş dergisinin okuyucularına spor yapmanın önemini işaret ettiği sonucu çıkarılabilir. Dergi, spor sayfalarında koşu, güreş, kayak gibi sporların tanıtımını yapmakta aynı

zamanda okuyucularını spora vakit ayırmaları gerektiği konusunda uyarmaktadır. Dergi, bu tutumuyla çocukların motor gelişimlerine katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Ayrıca öğrenilen her bir motor becerinin uygulanmasıyla çocukların yeni deneyimler kazanması sağlanabilmektedir. Dergi, bu sürecin sonunda da çocukların jimnastik yapma, piyano çalma gibi daha karmaşık becerileri kazanmasını sağlayacak ortam yaratılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır (Artan ve Bayhan, 2005: 172).

Metinden yola çıkılarak derginin, çocukların fiziksel ve motor gelişimini sağlamak için farklı girişimlere yöneldiği görülebilmektedir. “Olimpiyatlarda Güreşçilerimiz Dünya Şampiyonu Oldular!” daki derginin okuyucular arasında güreş müsabakası düzenlemek istemesi de bu girişimlerden biridir.

“Siz de arkadaşlarınızla şimdiden güreşin. Bir Doğan Kardeş güreş şampiyonası yapalım mı, ne dersiniz? Güreşmek isteyen kardeşler yaşlarını, kilolarını bildirsinler. Bir de çıplak mayolu fotoğraflarını göndersinler. Cılızlar güreş karşılaşmalarına katılamıyacakları için şimdiden kilo almağa baksınlar” (Doğan Kardeş, 99: 2).

Metinde, Londra olimpiyatlarında Türk milli takımının futbol ve uzun atlama dallarında aldığı dereceler hakkında bilgiler, alınan derecelerle ilgili ayrıca derginin yorumları bulunmaktadır.

Futbolde Çinlileri 4 – 0 yendik. Fakat Yugoslav takımına 3 – 1 yenildik. Bunun sebebi bizim oyuncuların bir araya gelince birbirlerine kaynaşamamasıdır. Demek ki biz el birliği, kafa birliği yapamıyoruz. Hepimiz kendi aklımızın bildiğini okuyoruz. Bu çok fena. Uzun atlamada dünya üçüncüsü olduk. Bu çok sevineceğimiz bir neticedir. Çünkü eskiden atletizmde hiçbir yerimiz yoktu. Dünya sonuncusu bile olamıyorduk. Demek ki artık sıraya girmeğe başladık. Sabırla çalışırsak daha iyi neticeler alabiliriz, her şeyin başı çalışmak (Doğan Kardeş, 99: 2).

Derginin yayımlandığı dönemlerde Türkiye’deki kadınların toplumsal hayattaki yerinin sorgulandığı metinde, bir kız koşucunun ilk kez olimpiyatlara katılmasına

değ inilmektedir.

“Bir kız koşucumuz da Olimpiyatlara girdi: Güner Teoman.

Bundan yirmi beş yıl önceye kadar kafes arkasında pinekliyen ve semiren kızlarımız, şimdi spor alanlarında yarışıyorlar. Göreceksiniz, pek yakında Türk kızları da adlarını bütün dünyaya yaymağa başlayacaklardır. Onlar da erkek kardeşlerinden geri kalmıyacaklardır” (Doğan Kardeş, 99: 2).

Ansiklopedik bilgiler bölümünde yer alan metinlerde sağlıkla ilgili bilgilerin verildiği konular da bulunmaktadır. Sağlıkla ilgili konuların işlendiği metinlerde, insanların soğuk havada niçin titrediklerinden insan kulağının özelliklerine, burun ve boğaz sağlığından dişleri korumaya kadar uzanan farklı türde bilgiler bulunmaktadır. Örneğin, Doğan Kardeş Ansiklopedisi bölümünde 83. sayı 2. sayfadaki “Soğuk Havada Niçin Titreriz?”de insan vücudunun soğuk havalarda neden titremeye başladığı açıklanmaktadır:

“Vücudumuz titremeye sıcaklığını muhafaza etmeye çalışır. Böylelikle kan dolaşımımız ve kalbimizin çalışması hızlanır” (Doğan Kardeş, 83: 2).

Dergi, bunlardan başka bilimsel amaçla hazırlanan metinleri de sağlık sayfalarında yayımlamaktadır. Bu çalışmalardan biri 121. sayı, sayfa 7’deki “Günde Ne Kadar Yiyecek Yeriz?” adlı metindir. Metinde bir doktor tarafından düzenlenen istatistik çalışmanın sonucu açıklanmaktadır. Çalışmada doğumundan 70 yaşına kadar bir insanın ne kadar yiyecek yediği incelenmektedir:

“Bir doktorun yaptığı istatistiğe göre, bir insan doğuşundan 70 yaşına kadar yirmi vagondan fazla yiyecek yemiş bulunuyor. Bir vagon 4 ton, yani 4 bin kilo olduğuna göre, insan günde ortalama olarak 3 kilo 200 gram yiyor demektir”(D. Kardeş, 121: 7).

İnsanlık tarihinde önemli yeri bulunan buluşlar ve teknolojik gelişmeler derginin ansiklopedi bölümlerinde işlenen konulardan biridir.

Bu metinlerden biri olan 79. sayı, sayfa 2'deki "Sismograf Aletini Kim Buldu?"da sismografin icat edilmesiyle ilgili bilgiler verilmektedir:

"Yer depremlerini kaydeden ilk sismograf aleti, Ortaçağda Çin'de, Çi – Oko adlı bir Çinli tarafından icat edilmişti" (Doğan Kardeş, 79: 3).

Derginin 83. sayısının ikinci sayfasında da ilk uçağın yapılışı, ilk uçuş denemesi ve sonucu anlatılmaktadır: "Uçakla ilk uçuşu 1903'de Amerika'da Wright (Rayt) kardeşler yaptılar. Uçak, ancak 260 metreye kadar yükselebilmiş ve uçuş bir dakika sürmüştü" (Doğan Kardeş, 121: 7).

Derginin ansiklopedi bölümlerinde değindiği konulardan biri de astronomik olaylardır. Ay, güneş, dünyadaki yerçekimi kuvveti, dünyanın katmanları vb. konu başlıkları bu bölümde işlenmektedir. Astronomik olaylar başlığı altında değerlendirilebilecek metinlere 123. sayı, sayfa 5'de ki "Ay Dünyamıza Benzer mi?" adlı metin bir örnektir. Metinde ay ile dünyanın özellikleri karşılaştırılmakta ve dünyanın aydan ne kadar üstün olduğu belirtilmekte ve dünyadaki doğal koşulların insan yaşamına katkıları anlatılmaktadır:

Büyük ilim adamları yaptıkları araştırmalar sonunda bize şöyle bir cevap veriyorlar:

Ay, sizin hayalinizde canlandırdığınız gibi öyle güzel bir peri memleketi değildir.

Dünya üzerinde yaşamağa alışmış olan bir insan kabil değil ayda yaşayamaz.

Bir defa ayda hava yoktur, su yoktur. Bu koskoca yuvarlak üzerinde, ne kuyu,

ne nehir, ne göl, ne deniz, ne okyanus, hiçbir şey bulamazsınız.

Ay bir çöl gibi kupkurudur. Su olmadığı için burada ot, ağaç, çiçek yetişemez.

Yeşillik olmiyan yerde de hayvan ve insan yaşayamaz (Doğan Kardeş, 123: 5).

İnsanın doğal yaşam içerisindeki yeri, farklı doğa olayları ve özellikleri gibi konular yine derginin ansiklopedi bölümlerinde işlenen konulardandır. Örneğin 138. sayı, 8. sayfadaki "Gece Gündüz ve Mevsimler" adlı metinde, dünyanın diğer gezegenlerden farklı özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Sohbet havasında yazılan metinde, gece ve

gündüz sürelerinin hangi etmenlere bağlı olarak değiştiği, dünyanın dönüş süresi, hızı ve yörüngesi, dünya ekseninin eğik olmasının mevsim değişimlerindeki rolü vb. konular ele alınmakta ve çocukların anlayabileceği bir dille açıklamalar yapılmaktadır. Bu açıklamalara metnin 4, 5 ve 6. paragrafları örnek verilebilir:

Dünya döndükçe gece ve gündüz meydana gelir. Ortadaki resimde güneşten gelen ışığın dünyanın yalnız bir tarafını aydınlatıldığını görüyoruz. Dünya tam bu resimde görülen durumda iken Kuzey ve Güney Amerika'nın doğu kısmında sabah olmuştur. Sabah olurken güneş doğuyor deriz. Fakat aslında, dünya üzerinde bizim bulunduğumuz yer güneşe doğru dönmüştür. Dünya durmadan hızla döner. Bu dönüşte güneş tam karşımıza geldiği zaman öğle olmuştur deriz. Dünya dönmeğe devam etmektedir. Nihayet öyle bir zaman gelir ki, güneşi hiç göremeyiz. Artık dünya üzerinde bizim yaşadığımız yerde gece olmuştur. Dünyanın diğer tarafı ise gündüzdür. Çünkü artık orası tam güneşin karşısında bulunmaktadır (Doğan Kardeş, 138: 8).

Ayrıca, “Gece Gündüz ve Mevsimler” adlı konunun işlenişi sırasında dünyanın güneş etrafındaki dönüşünü ve güneş ışınlarının dünyaya ulaşmasını temsil eden iki resimden de yararlanılmaktadır. Dergide yer alan bilimsel amaçlı konuları açıklayan metinlerde resimlerin kullanılmasıyla çocuğun konuyu rahatça algılamasına olanak sağlandığı söylenebilir.

Derginin ansiklopedi bölümlerinde hayvanlar ve özellikleri konusunda pek çok metin bulunmaktadır. Metinlerde boğa yılanı, fok balığı, kirpi, keçi, kırlangıç vb. değişik türlerde pek çok hayvanın tanıtımı yapılmakta ve onlarla ilgili okuyucuya ilginç gelebilecek bilgiler verilmektedir. Örneğin 77. sayı, sayfa 5'te “Hayvanlar Konuşuyor: Boğa Yılanı” adlı metinde boğa yılanı hakkında bilgiler verilmektedir. Ansiklopedi sayfalarının diğerlerinde olduğu gibi bu metinde de söyleşi tarzının hakim olduğu görülmektedir. Ayrıca, yılanların geçirdiği evrim, boğa yılanlarının diğer yılan türlerinden farkı da Latince bilimsel terimlerle açıklanmaktadır:

Kendimi methetmek gibi olmasın ama dünyada bulunan en kalın ve en uzun yılanlar benim

ailemendir. Çenemizin üstünde ve altında, damaklarımızın kemiklerinde dişlerimiz vardır. Öteki akrabalarımızdan, bilhassa engerek yılanından farkımız şudur: Bizim zehir saçan özel bir organımız yoktur. Bizde başka bir şey var ki onu birçoğunuz bilmezsiniz:

Vücudumuzun arka taraflarında mini mini birçok oynak yerler bulunur. Bu da, çok, hem pek çok yüzyıl önce bizim de, şimdi soyu kurumuş, iri yapılı bazı hayvanlar gibi ayaklarımızın bulunduğunu ve sürünerek değil ayakla yürüdüğümüzü gösterir. Biz, ya ağaçların üzerinde, ya kumların içine gömülerek yaşarız. Hem karada, hem suda yaşayan başka bir ailemiz de vardır. Ailemizin en büyüğü ve en ünlüsü latinceye ismine (Boa Trictor) denen sıkıcı ve boğucu bir Boğa yılanıdır. Boy üç buçuk metre, hatta daha fazladır... (Doğan Kardeş, 77: 4).

Dergide yayımlanan hayvanların tanıtıldığı diğer metinler “Hayvanlar Konuşuyor: Boğa Yılanı”nda görülen anlatım ve biçim özelliklerine sahiptir. Söyleşi tarzında yazılan bu metinlerde de yine bilimsel ifadeler kullanılmakta ve sürüngenlerden memelilere, balıklardan evcil hayvanlara, böcek ve kuşlara kadar değişik hayvan türlerine ait özellikler ayrıntılı bir biçimde aktarılmaktadır.

Dergi, “Hayvanlar Konuşuyor” bölümündeki metinlerle çocukların değişik hayvan türlerini, bu türlerin kendi içindeki sınıflamalarını öğrenmelerini sağlamaktadır.

Dergi, ansiklopedik bilgiler bölümünde Türkiye’deki değişik illeri de tanıtmaktadır. “Yurdumuzu Tanıyalım” ana başlığıyla yayımlanan bu bölümlerde Türkiye’nin farklı bölgelerindeki illerin, resimleri yayımlanmakta ve okuyuculardan resimdeki ilin hangi il olduğunu bulması istenmektedir. “Yurdumuzu Tanıyalım” bölümü, 76. sayıdan 93. sayıya kadar yayımlanmaktadır. 84. sayı, sayfa 9’da yayımlanan “Yurdumuzu Tanıyalım” bölümündeki bir fotoğraf ve fotoğrafın alt kısmındaki metin de bunlardan biridir. Metinde bir önceki sayıdaki “Yurdumuzu Tanıyalım” bölümünde sorulan sorunun cevabı verilmektedir.

“Bu fotoğraf hangi şehrimizindir? Sorun, soruşturun, eğer bulamazsanız, gelecek sayımızdan öğrenin!

(Geçen sayımızdaki resim, Bergama'da Eskülyon harabelerinden bir görünüşü.)”

(Doğan Kardeş, 84: 9).

Dergi, 78. sayı, sayfa 5'te ise bir ili tanıtmak yerine bir fabrikanın resmini yayımlayarak bunun hangi fabrika olduğunu okuyucularına sormuştur.

“Bu fotoğraf hangi fabrikamızdır? Sorun, soruşturun, eğer bulamazsanız, gelecek sayımızdan öğrenin!

(Geçen sayımızdaki resim Trabzon'dan bir görünüşü.)” (Doğan Kardeş, 77: 4).

Kısaca Doğan Kardeş dergisi, ansiklopedi bölümlerinde yayımladığı metinlerle çocukların insan ve insan yaşamından spora, sağlıkla ilgili bilgilerden teknolojik gelişmelere, astronomiye, doğa olaylarına, hayvanlara ve farklı özelliklerine, bir ilin tanıtımına kadar geniş bir alanda bilgi edinmesini sağlamaktadır. Dergi yayımladığı tanıtıcı ve bilgilendirici bu metinlerle çocukların sosyal yaşamlarına katkıda bulunmaktadır. Anlatım biçiminin genellikle söyleşi tarzında olması metinlerin çocuklar tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca yayımlanan metinlerin gerektiğinde resimlerle desteklenmesi konuların kolayca anlaşılmasını sağlayan bir diğer unsurdur.

VII. 3. Sanatla İlgili Metinler

Doğan Kardeş dergisi, eğlendirme, bilgilendirme ve eğitime gibi amaçlar taşımasının yanında sanatsal faaliyetlerle de okuyucusuna ulaşmaya çalışan bir dergidir. Dergi, sayfalarında sanatsal etkinlikler ve bu etkinliklerin düzenlenmesiyle ilgili okuyucularını teşvik edici metinler yayımlamaktadır. Dergide sanatla ilgili metin ve duyurulara ise genellikle “Yarışma ve Duyurular” bölümünde yer verilmektedir.

“Yarışma ve Duyurular” bölümündeki bu metinlerde sanat müsamereleri, konserler, şiir yarışmaları, resim sanatı, tiyatro, film gösterimi, müzik gibi konularda derginin düzenlediği etkinliklerle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Doğan Kardeş dergisi, düzenlediği bu etkinliklerden birincisi olan “sanat müsamereleri” adlı bölümlerinde çocukların sanatsal zevklerini ve sanata sevgi ve ilgilerini arttırmak amacını gütmektedir. Ayrıca metinlerde sanatsal etkinliklerle ve etkinliğin düzenlenmesini sağlayan kişilerle ilgili bilgiler de verilmektedir. Derginin çocukların sanatsal zevklerini ve sanata sevgi ve ilgilerini arttırmak amacı taşımasına kanıt olarak 77. sayı, sayfa 3’te yer alan “Son Sanat Müsameremiz” adındaki metin gösterilebilir:

SON SANAT MÜSAMEREMİZ

Doğan Kardeş Sanat Müsamerelerinin 4-üncüsü ve bu öğretim yılının son müsameresi, 4 Mart Perşembe günü verildi. Saat tam 4.30 da ışıklar söndü, sahne aydınlandı, Vedat Nedim Tör amcamız mikrofon başına gelerek salonu dolduran küçüklü büyüklü kalabalığa hitaben müsamerelerimize karşı gösterilen bu candan ilgi için teşekkürle söze başladı. Bu müsamerelerin bir yandan çocuklarımızın zevklerini yükseltmek, sanat sevgi ve ilgilerini arttırmak, diğer yandan da nefislerine olan güvenlerini kuvvetlendirmek için hazırlandığını güzel güzel anlattıktan sonra programı takdim etti:

Konservatuar öğretmenlerinden Ali Sezin ve Seyfettin Asal’ın öğrencilerinden Karahan Asım, Raşan Dündar ve Feridun Derman çok başarılı bir konser verdiler. Kendilerine piyanoda Esin Belgül ve Şule Delman arkadaşlık ettiler. Hepsi çok çok

alkışlandılar.Konseri dinlerken bütün salon iğne atsan duyulacak kadar sessizdi. Bütün kardeşler çıt çıkarmadan konseri dinlediler. Beyoğlu Halkevinin «Çocuk Balesi» bu sefer hemen hemen bütün üyelerini seferber etmişti. Bayan Krassa'nın büyük emek sarf ederek sabırlı, bilgili ve aşk dolu çalışması ile yetişen bu yavrular ve gençler büyük takdirlerle karşılanan ve uzun uzun alkışlanan bir başarı gösterdiler. Kendilerini biz de candan tebrik ederiz (Doğan Kardeş, 77: 3).

Derginin düzenlediği etkinliklerden birisi de konserlerdir. Konserleri düzenleyenler derginin okuyucularıdır. Konser veren okuyuculara ait bu bilgiler ise derginin “Yarışma ve Duyurular” bölümlerinde yer almaktadır. Örneğin, 79. sayı, sayfa 3'te “Suna Kardeş'in Yeni Konseri” adlı metinde, dergi okuyucularından biri olan Suna adlı çocuğun düzenlediği konser anlatılmakta ve Suna'nın keman çalma konusundaki yeteneğine övgüler yapılmaktadır.

Suna Kardeşin Yeni Konseri

Suna Kardeşi, Doğan Kardeş'in okuyucuları hep tanır. Bu kardeş geçen akşam Ankara Radyosunda orkestra ile keman konseri verdi. Ben o konseri dinledim. O kadar hoşuma gitti ki sevincimden yerimde zıp zıp zıpladım. Suna kardeş, bundan iki yıl önce de yine Ankara Radyosunda böyle bir konser vermişti. O zaman bütün gazeteler onu övmüşlerdi. Şimdi o daha çok ilerlemiş, daha çok olgunlaşmış. Bu gidişle 4 – 5 yıl sonra, inşallah bütün dünyada tanınmış büyük bir artist olacak ve hepimizin göğsünü kabartacak. Yalnız tabii şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da sabırla ve sevgiyle çalışması şart. Suna Kan kardeşe bir mektup yazarak kendisini tebrik ettim.

Ondan gelen cevaptan şu satırları aşağıya alıyorum:

“Beni dinlediğin için çok teşekkür ederim. Orkestra şefi Ferit beyamca, beni beğendi.

Konserden önce orkestra ile yalnız 2 prova yaptık. Babamı annemi bilmem ama ben konser akşamı hiç heyecanlanmadım. İnsan çalışınca, farkında bile olmuyor.

Beni ertesi gün Başbakan Hasan Saka kabul etti. Ve beğendiğini söyledi.

Çok sevindim,, (Doğan Kardeş, 79: 3).

Doğan Kardeş, konserler dışında şiir yarışması da düzenlemektedir. Derginin,

şiiir yarışması düzenleme kararı almasında da okuyucularından gelen istekler önemli rol oynamaktadır. Şiiir yarışmalarının düzenlenme amacı ve yarışmanın kurallarıyla ilgili olarak da 97. sayı, üçüncü sayfada açıklamalar yapılmaktadır. Metinden yola çıkarak derginin okuyucularının şiiir yeteneklerini arttırmak amacı güttüğü söylenebilir.

Yeni Şiiir Yarışımız

Bir kardeş, gönderdiği mektupta diyor ki:

«Doğan Kardeş, ben şiiir meraklısıyım. Bu yıl kardeşler arasında marş yarışması, rozet yarışması ve tatil yazı yarışması açtığım halde bir şiiir yarışması açmadım. Ne olur, benim gibi şiiir yazan kardeşler arasında bir yarışma aç ta kendimizi gösterelim. »

Bu kardeşin isteğini yerine getiriyor ve şiiir meraklısı kardeşler arasında bir yarışma açıyoruz.

Tatilde gördüğünüz ve sevdiğiniz şeylerden biri için bir şiiir yazıp bize yollayınız. İster Parkınızı, ister plâjı, ister bahçenizi, ister bir anıtı anlatınız. Kısaca konu seçmekte serbestsiniz. Yalnız dikkat çocuklar! Sakın büyükleri taklide yeltenmeyiniz. Başkalarının şiiirlerini aynen veya değiştirerek altına imzanızı atıp göndermeyiniz.. Bize böyle şiiir gönderen kardeşlerin adlarını dergide ilân edeceğiz. Şiiirlerinizi 30 Eylül 1948 tarihine kadar bize gönderiniz. Fakat acele etmeyiniz (Doğan Kardeş, 97: 3).

Resim, tiyatro, film gösterimi, gibi konular derginin okuyucularına yönelik düzenlediği etkinlikler arasında yer almaktadır. Dergi, resim, tiyatro, film gösterimi, konser gibi konulardaki etkinlikleriyle okuyucularının sanatsal konularda gelişmelerine yardımcı olmaya çalışmaktadır. Ancak bu etkinliklere dergide ayrılan sayfa sayısının az olduğu görülmektedir. Resimle ilgili yayımlanan sınırlı sayıdaki metinler bu duruma bir örnek oluşturmaktadır. Okuyucuları resim yapmaya teşvik edici nitelikteki bu metinlerde, okuyucuların düzenlediği resim sergilerinin duyuruları yapılmakta ve okuyucuların resim yapmayla ilgili düşüncelerinden söz edilmektedir. Örneğin, bu tür metinler arasında yer alan 149. sayı, sayfa 7’de yayımlanan “Resim Yapıyor”da, resim yapmayı seven bir okuyucunun duyguları dile getirilmektedir:

RESİM YAPIYOR

«Sevgili Doğan Kardeş,

Ben resim yapmasını çok severim. Bu yaz okullar kapanır kapanmaz hemen kendime güzel bir resim defteri aldım. Sıcak tatil günlerinde, boş kaldığım zamanlar resim yapıyorum.

Böylece hem güzel resimler yapmasını öğreniyor, hem de okullar açılınca okul sergimize bir çok resimler hazırlamış oluyorum. Nasıl iyi mi?

Bir sonraki paragrafta ise derginin okuyucuya verdiği yanıt yayımlanmaktadır:

Bu kardeş te tatili faydalı bir şekilde geçirmenin yolunu bulmuş. Boş zamanlarında oturup resim yapıyormuş. Tabii böyle resim yapa yapa bu kardeşin resmi kuvvetlenecek, daha güzel eserler yaratacak. Büyük ressamların çoğu bu kardeş gibi küçük yaşta resim eksersizleri yapa yapa yetişmişlerdir (Doğan Kardeş, 149: 7).

Doğan Kardeş'in düzenlediği etkinlikler arasında film gösterimleri de bulunmaktadır. Ancak, resimde olduğu gibi film gösterimi etkinliklerine derginin genelinde fazla yer ayrılmamaktadır. 140. sayıda sayfa 3'te yayımlanan "Doğan Kardeş Film Servisi Evde Film Gösterir", adlı metin ise dergide film konusunda yayımlanan sınırlı sayıdaki örneklerden biridir. Metinde, Yapı ve Kredi Bankası'nın Türkiye'de gösterilmek üzere satın aldığı 350 tane öğretici ve eğlendirici filmin işletme hakkını Doğan Kardeş'e vermesi ve bu filmlerin okullarda, evlerde gösterilmesi konu edilmektedir.

DOĞAN KARDEŞ FİLM SERVİSİ EVLERDE FİLM GÖSTERİR

Yapı ve Kredi Bankası Amerika'dan 350 tane öğretici ve eğlendirici film getirtti. Bu filmlerin işletmesini Doğan Kardeş'e bıraktı. Kültür filmlerinin bu kadar geniş bir ölçüde memleketimize girmesine ön ayak olan bu ana bankamıza ne kadar teşekkür etsek azdır. Bu filmleri okullarda göstermeye başlamıştık. Gelecek yıl okulların bu filmlerden daha geniş ölçüde faydalanmaları için çalışacağız. Tatil aylarında bu filmlerden kardeşlerimizin evlerde de faydalanmaları için hazırlıklar yaptık. Doğum, düğün, sünnet gibi vesilelerle evlerinde film göstermek isteyen aileler 42933 numaraya telefon ederlerse, güzel bir program hazırlanır ve bir memurumuz makine ile giderek filmleri gösterir. Doğan Kardeş'in film servisinden faydalanınız (Doğan Kardeş, 140: 3).

"Doğan Kardeş Film Servisi Evde Film Gösterir", adlı bu metinden yola

çıkarak derginin okuyucularının kültürel gelişimini sağlayabilmek için dönemin her türlü teknolojik imkanından yararlanmaya çalıştığı; film hizmetini evde ve okulda başta olmak üzere okuyucunun ayağına kadar götürmeye gayret ettiği söylenebilir.

Tiyatro alanında yapılan çalışmalar, bu çalışmalarla ilgili yayımlanan bilgilendirme ve duyuru amaçlı metinler de Doğan Kardeş dergisinin okuyucularına yönelik sürdürdüğü etkinlikler arasındadır. Tiyatro alanında yayımlanan metinlerde konserler, film gösterimi, resim vb. bölümlerde olduğu gibi sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır. Tiyatro alanındaki bu örneklerde de okuyucuların katıldığı etkinliklerle ilgili bilgiler verilmektedir. 150. sayı, yedinci sayfada “Tiyatro Kumpanyası Kurmuşlar!”, adlı metinde kukla tiyatrosu kuran Oğuz Ülkümen adlı bir okuyucunun mektubu yayımlanmaktadır:

TİYATRO KUMPANYASI KURMUŞLAR!

Ankara'dan Oğuz Ülkümen kardeş yazıyor:

«Geçen sayılarından birinde Fatih'te bir kardeşin evinde bir kardeşin evinde bir Kukla Tiyatrosu kurduğunu yazıyordun. Ben de bu kardeşten ilham alarak mahalledeki yedi erkek, beş kız arkadaşla birlikte bir tiyatro kumpanyası kurdum. Bu arkadaşlarla Doğan Kardeş'in eski sayılarındaki piyeslerden bazılarını hazırladık, bir kardeşin bahçesinde oynuyoruz. Tiyatromuza mahalledeki bütün çocuklar geliyor. Onlardan giriş parası olarak yedi buçuk kuruş alıyoruz. Bu paralarla müsameremizin ufak tefek masraflarını karşılıyoruz. Nasıl beğendin mi Kardeş?» (Doğan Kardeş, 150: 7).

Metnin devamında derginin okuyucunun mektubuna verdiği cevap ve tatil aylarında okuyucuların düzenleyecekleri müsamerelerle ilgili öneriler bulunmaktadır.

Bunu kim beğenmez ki, ben beğenmeyeyim. Tatil aylarını neşe içinde geçirmek için cidden çok güzel bir eğlence. Aferin sana. Bence bu müsamerelerde yalnız piyes temsil etmekle kalmayıp, şiirler, monologlar okusanız, rondlar yapsanız, şarkılar ve halk türküleri söyleseniz müsamereniz daha çok eğlenceli olur (Doğan Kardeş, 150:7).

Doğan Kardeş dergisinde “Yarışma ve Duyurular” bölümünde yer alan bu

metinler derginin çocuk eğitimine bakış açısı ortaya çıkmaktadır. Dergi, okuyucularını hem eğlendirmeye hem de eğitmeye çalışmaktadır. Bunu sağlayabilmek için de okuyucularına çeşitli önerilerde bulunmakta; dergiye gelen mektuplara verilen cevaplarda görüldüğü üzere okuyucularını kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemeleri için teşvik etmeye çalışmaktadır. Örnek olarak da 150. sayı, 7. sayfada “Tiyatro Kumpanyası Kurmuşlar!”, adlı metnin okuyucuya verilen cevap bölümündeki cümleler gösterilebilir. Bunların dışında dergi, çocuklar için yararlı gördüğü her tür sanatsal ve kültürel etkinliklere yer vererek, konulara göre farklı önerilerde bulunarak okuyucularını yönlendirmektedir. Resim, tiyatro, film gösterimi vb. konularda düzenlediği etkinliklerle okuyucuların sanatsal ve kültürel alanlarda kendisini geliştirmesine olanak sağlamaktadır.

SONUÇ

Türkiye’de çocuk edebiyatı çalışmalarında önemli bir yere sahip olan Doğan Kardeş adlı derginin 76 – 150. sayılarının incelenmesi sırasında çocuk edebiyatıyla ve Doğan Kardeş ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca derginin çocuk eğitime sağladığı katkıları tespit etmek için çocuk gelişimi, eğitim bilimleri ve psikoloji alanında çeşitli kaynaklara başvurulmuştur. Ayrıca internette yayımlanan bazı yerli ve yabancı yazarların makaleleri incelenmiştir.

Araştırmada Türkiye’de gelişen çocuk dergiciliği çalışmaları konusu da incelenmiş ve bugüne kadar yapılan bilimsel amaçlı çalışmaların Tanzimat, Meşrutiyet dönemi çocuk dergileri üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Türkiye’de Cumhuriyet dönemi’nde yayımlanan çocuk dergileriyle ilgili yüksek lisans, doktora tezlerinin ve makalelerin sayısının az olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle 1928 Harf Devrimi’nden sonra Türkiye’de yaygınlaşan okuma – yazma seferberliği içinde gelişen çocuk dergiciliği çalışmalarının rolü ile ilgili bilgiler yeterince işlenememiştir.

Bu çalışmada ise 1928 Harf Devrimi’nden sonra yaygınlaşan okuma – yazma seferberliği çerçevesinde Türkiye’de gelişen çocuk dergiciliği çalışmalarıyla ilgili bilgiler verilmektedir. Çünkü Türkiye’de yaygınlaşan çocuk dergiciliği çalışmalarının okuma – yazma seferberliği ve Harf Devrimi (1928) gibi sosyal – toplumsal değişimlerle ilgisi bulunmaktadır. Cumhuriyet’in İlanı sonrasında genç kuşağın çağdaş toplum yapısına uygun bireyler olarak yetiştirilmesi düşüncesinin benimsenmesi Türkiye’de çocuk dergiciliği çalışmalarının gelişmesine neden olmuştur. Doğan Kardeş dergisi de çocukların çağdaş toplum yapısına uygun bireyler olarak yetiştirilmesi düşüncesiyle yola çıkan bir dergidir.

Türkiye’de çağdaş toplum yapısının yerleştirilmesinin yolunun eğitimden geçtiğini bilen Doğan Kardeş dergisi, sayfalarında eğitimle ilgili yazıları yayımlamayı

tercih etmiştir. Doğan Kardeş dergisinin eğitim yönüyle ön plana çıkması nedeniyle eğlence ile ilgili yazılar veya etkinliklere yer verilmediği manası çıkmamalıdır. Dergi öncelikle okuyucusunu eğitmekte aynı zamanda eğlendirmektedir.

Ayrıca, çocuk dergilerinin çocuk eğitimi ile de birebir bağlantısı bulunmaktadır. Eğitimin temel unsurlarından biri de ana dili doğru öğretmek ve kullanmaktır. Çünkü insan hayatında ve kişilik gelişiminde ana dilin önemli payı bulunmaktadır. Bu nedenle dilini iyi kullanabilen bireyler, sosyal yaşamda çevrelerindeki kişilerle daha iyi etkileşime girebilmektedir. Doğan Kardeş dergisi de yayımladığı metinlerde Türkçe dil kullanımına özen göstermiştir. Dergi, yayımladığı metinlerde noktalama ve imlâ kurallarına da dikkat etmiştir. Yayımlanan metinlerde sadece yabancı roman ve öykülerdeki yabancı adlar bulunmaktadır. Dil kullanımına gösterilen bu özen sayesinde okuyucuların yabancı dillerin etkisi altında kalmaları önlenmiştir.

Günümüzde Türkiye’de anadili öğretimi konusunda yapılan çeşitli çalışmalar ve bunların sonuçları incelendiğinde Doğan Kardeş dergisinin yayımlandığı dönemdeki dil kullanımına ilişkin bu tutumu ilgi çekicidir. Bugün bile Türkçe anadili öğretimi konusunda pek çok sorun yaşanmakta ve yapılan çalışmalar da oldukça yetersiz kalmaktadır. Özellikle yazılı ve sözlü basında Türkçe dil yapısına uymayan kullanımlar görülmektedir.

Türkçenin kullanımındaki bu yanlışlıklar nedeniyle de Türkçeye ait olmayan kullanımlar zamanla yaygınlaşmaktadır. Türk insanı, neredeyse her gün herhangi bir haber veya radyo programını takip ederken bu tür sözcüklerle karşılaşabilmektedir. Bu da dile yabancılaşma ve dilin kötü kullanımı sorununu ortaya çıkarmaktadır. Çocuklar da bu olumsuz durumdan etkilenmekte Türkçeye aykırı dil kullanımlarını zamanla benimsemektedirler. 1945 yılında yayımlanmaya başlayan Doğan Kardeş dergisinin Türkçenin doğru kullanılması konusunda gösterdiği özenin günümüzde yayımlanan gazete, dergiler ve medyaya bir örnek olması gerekmektedir.

Doğan Kardeş dergisi dile özen gösterdiği gibi bilmece, bulmaca, film gösterileri, elişi çalışmaları, konserler, yarışmalar vb. çeşitli etkinlikler düzenleyerek çocukların bilişsel, duyuşsal ve psiko – motor gelişimlerine destek olmuştur. Bilmece ve bulmacalarla ise çocukların matematiksel ve sözel yetenekleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Elişi çalışmalarıyla çocukların ellerindeki malzemelerden yeni bir araç veya eşya üretmeleri, pratik el becerileri kazanmaları sağlanmıştır. Aynı zamanda Doğan Kardeş dergisi yayımladığı metinlerde toplumsal ahlâki değerleri okuyucusuna benimsetmeye çalışmıştır. Metinlerde geçen toplumsal ahlâki değerlere ise sevgi, saygı, iyilik yapmak, vatan sevgisi, arkadaşlık vb. örnek verilebilir.

Derginin bir diğer özelliği de toplumsal yaşamda çocuğun statüsüne verdiği önemdir. Çocukların yetişkinlerden ayrı bir dünyaya sahip bireyler olduğu düşüncesine sahip olan Doğan Kardeş dergisi, okuyucusuna toplumsal tabakada yetişkinlerden ayrı bir birey olduğu duygusunu hissettirmektedir. Derginin tutumu 18.yy.da Jan Jacques Rousseau ve John Locke'un “çocukların da toplumun içerisindeki bireyler olarak değerlendirilmesi gerektiğini” (Oğuzkan, 1987: 28) belirten görüşleriyle örtüşmektedir. Özellikle Rousseau'nun “Emile” adlı yapıtında geçen “çocuk eğitiminde öğreticilik kuralı” görüşünün Doğan Kardeş dergisinin çocuklara dönük yayın politikasıyla benzerlikler taşıdığı söylenebilir.

Çocuklara toplumun bir bireyi olmasıyla olumlu bir yaklaşım gösteren Doğan Kardeş'in yayın anlayışında bazı eksikliklerin olduğu da gözden kaçmamaktadır. Dergi, sayfalarında kentli çocuğu ve modern yaşamı anlatmaya çalışmaktadır. Köyde yaşayan çocuğa yönelik yayın yapmayı düşünmediği görülmektedir. Sadece kentte yaşayan çocuk köye gezmeye gider ve oradaki yaşamı tanır. Bu Osmanlılar döneminde yaşayan saray aydınının veya edebiyatçılarının köyü dışardan görerek yapıtlarında betimlemesine benzeyen bir durum oluşturmaktadır. Doğan Kardeş, modern bir birey yaratma amacı gütmektedir ve

bunu sağlayabilmek için de kendine Batı'yı ve onun eğitim felsefesini, sistemini benimsemiştir. Türk toplum yapısına ait değerler dergide işlenmektedir ama yabancı kültürel unsurların derginin içerisinde daha fazla yer kaplaması derginin önemli bir eksikliğini göstermektedir.

Dergide düğün, bayram vb. geleneklere yeterince yer verilmediği görülmesine rağmen kültürel ve sosyal konular başta olmak üzere her tür konuda çocukların eğitimini amaçlaması Doğan Kardeş'in eğitim politikasının başarısını kanıtlamaktadır. Bu başarı derginin okuyucusuyla kurduğu iletişimle bağlantılıdır. Okuyucuyla kurulan bu bağın nedeni de Doğan Kardeş'in okuyucusu için bir çeşit okul niteliği taşıması olarak açıklanabilir.

Doğan Kardeş dergisi yayından kaldırılmasından sonra bile Türkiye'de çocuk dergiciliği alanında yaşanan boşluğun doldurulamaması da diğer dergilerin yayın politikalarındaki eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Bu eksiklikler özetlenecek olursa çocuğa yeterince değer verilmemesi, çocuklara yönelik düzenlenen etkinliklerin yeterli olmaması, çizgi – roman ağırlıklı dergilerin yayımlanmaya başlanması ve en önemlisi de çocuk dergiciliği alanında yayım yapan dergilerin ticari amaçlar taşımaları sayılabilir.

Özellikle ticari amaçlı yayımlanan çocuk dergilerinin çoğunun eğitim amacı taşımadığı görülebilmektedir. Cumhuriyetin ilanı sonrası yayımlanan çocuk dergilerinin okuyucularını eğitime anlayışının bu tür dergilerde olmadığı söylenebilir. Bu konu hakkında Göktürk (2001: 142), günümüz çocuk dergilerinin diğer medya türlerinde olduğu gibi eğitim konusunda yetersiz olduklarını, içerdikleri yazılar ve resimlerle çocuğun bilgi sahibi olmasını, içinde yaşadığı dünyayı tanımasını, kültürel değerleri öğrenmesini sağlayıcı niteliklere sahip dergilerin sayısının oldukça azaldığını belirtmektedir.

Günümüz Türk çocuk dergiciliğinde yaşanan bir diğer sorun da çizgi film ve sinema kahramanlarının serüvenlerini işleyen dergilerin yaygınlaşmasıdır. Bu tür dergiler, reklam amacı taşımakta ve herhangi bir eğitim gayesi gütmemektedir.

Doğan Kardeş dergisi (76 – 150. sayılar) üzerine yapılan bu çalışmayla Türkiye'de Cumhuriyet sonrası gelişen çocuk dergiciliği çeşitli yönleriyle incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın bu alanda yapılacak çeşitli araştırmalara katkı vermesi umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan (1993). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara: Şafak Matbaacılık
- Alpay, Meral (1984). *Çocuk Yayınları ve Kütüphanesi*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası
- Alpay, Meral (1980). *Güney – Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi 8 - 9*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi
- Artan, İsmihan ve Bayhan, Pınar San (2005). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, İstanbul: Morpa Yayınları,
- Aydın, Oktay (2005).“Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri S.132 – 141”, *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Aytaş, Gıyasettin (2001). *Çocuk ve Şiir, Hece Aylık Edebiyat Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı Yıl: 5, S. 53 – 54 – 55*, Ankara: Hece Yayınları
- Demiray, Kemal (1977). *Açıklamalı Çocuk edebiyatı Antolojisi*, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitapevleri
- Demiray, Kemal (1970). *Türkçe Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,
- Dilidüzgün, Selahattin (2004). *Çağdaş Çocuk Yazını*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Erden, Münire ve Akman, Yasemin (1998). *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Arkadaş Yayınları
- Ewers, Hans ve Ewers, Heino (1993). *Alman Çocuk Edebiyatına Tarihsel Bir Bakış, Yabancı Çocuk Kitaplarına Açılan Pencere*, İstanbul: MÜ – KA Matbaacılık
- Gökşen, E. Naci (1968). *Örnekleriyle Çocuk edebiyatımız*, Ankara: Hikmet Yayınevi
- Göktürk, Gülsüm (2001). *Medyanın çocuk eğitimindeki Rolü ve Türkiye Çocuk Dergisi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Güleç, Havise Çakmak ve Geçgel, Hulusi (2005). *Çocuk Edebiyatı*,

Ankara: Kök Yayıncılık

Günçe, Gülseren (1973). *Çocukta Zihin Gelişimi – Piaget Kuramına Toplu Bakış*,

Ankara: Baylan Matbaası

Gürel, Zeki (2001). *İkibine Doğru Çocuk edebiyatımız*, Ankara: Bizim Büro Basımevi,

Kabaklı, Ahmet (1994). *Türk Edebiyatı Cilt 1*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları

Büyük Eserler Dizisi 1

Kaya, İsmail (Mart 2003). “Çocuk Kitabı Resimlerinde Klişe Yaklaşımlar”, *Çocuk*

Çocuk Dergisi, S. 35

Kür, İsmet (1991). *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve

Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 50

Neydim, Necdet (2004). Türkiye’de “Çocuk Edebiyatı ve Tarihsel Süreçte Popüler Çocuk

Kitapları”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 57,

Oğuzkan, Ferhan (1987). *Çocuk edebiyatı Yıllığı*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları

Oğuzkan, Ferhan (2001). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayıncılık

Okay, Cüneyd (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, İstanbul: Kitabevi Yayınları

Özdemir, Emin (1982). “1981’de Çocuk Edebiyatımız”, *Varlık Yıllığı*, Varlık Yayınları

Özdemir, Emin (1982). “1982’de Çocuk Yazınımız”, *Varlık Yıllığı*, Varlık Yayınları

Özkırımlı, Atilla (1981). “Çocuk Edebiyatı mı?”, *Gösteri Sanat – Edebiyat*,

yıl: 2, sayı: 13, İstanbul

Sarıca, Salih ve Gündüz, Mustafa (1999). *Güzel Konuşma ve Yazma*, İstanbul: Fil

Yayınları

Senemoğlu, Nuray (2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*,

Ankara: Gazi Kitabevi

Sevinç, Müzeyyen (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*, İstanbul:

Morpa Yayınları

Şeyda, Elif (Ocak – Şubat – Mart 2003). “Çocuk Dergiciliğine Dair Tarihi Bakış”,

Yağmur Dergisi, Sayı: 18

Şimşek, Hüseyin (27 –05 – 2005). “Çocuk Dergilerinin Eğitsel İşlevi”, *Milli Eğitim*

Dergisi, www.meb.gov.tr

Şirin, M. Ruhi (1994). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayını

Şirin, M. Ruhi (Nisan 2002). *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, yıl:3, Sayı:26

Şirin, M. Ruhi (1987). *Çocuk edebiyatı Yıllığı*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları

Şirin, M.Ruhi (1989). “1988’de Çocuk Edebiyatı”, *Çocuk edebiyatı Yıllığı 1989*,

İstanbul: Gökyüzü Yayınları

Tonguç, İsmail Hakkı (1946). “*İlköğretim Kavramı*”, Ankara: Remzi Kitabevi

Treiman, Rebecca (12. 09. 2005). “Linguistic Constrains On Literacy Development:

Introduction To The Special Issue”, *Journal Of Experimental Child*

Psychology, www.Elsevier. Com

Uğurlu, Selim (1989). “Çocuk Dergiciliğine Genel Bir Bakış”, *Çocuk edebiyatı Yıllığı*,

İstanbul: Gökyüzü yayınları, 1. Basım. 1989, s.231

Yalçın, Alemdar ve Aytaş, Gıyasettin (2002). *Çocuk edebiyatı*, Ankara: Akçağ

Yayınları

Yaşar, Şeyma (2001). *İlk Çocuk Dergilerinden Mümeyyiz*, İstanbul: Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Zengin, Ahmet Yaşar ve Zengin, Nesrin (2000). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Başer Ofset

EKLER

YAZAR İSMİNE VE KRONOLOJİK SIRALAMAYA GÖRE YAZILARIN DAĞILIMI

ROMAN

-, [Yerlileştiren: Sakar, Adem...] “Yıldırım’ın Ay’a seyahati”,

Nr.76, s.4, 11 Mart1948

Nr. 77, s.4, 18 Mart1948

Nr. 78, s.4, 25 Mart1948

Nr. 79, s.4, 1 Nisan1948

Nr. 80, s.4, 8 Nisan 1948

Nr. 81, s.4, 15 Nisan 1948

Nr. 82, s.4, 22 Nisan 1948

Nr. 83, s.4, 29 Nisan 1948

Nr. 84, s.4, 6 Mayıs 1948

Nr. 85, s.4, 13 Mayıs 1948

Nr. 86, s.4, 20 Mayıs 1948

Nr. 87, s.4, 27 Mayıs 1948

Nr. 88, s.4, 3 Haziran 1948

Nr. 89, s.4, 10 Haziran1948

Nr. 90, s.4, 17 Haziran1948

Nr. 91, s.4, 24 Haziran 1948

Nr. 92, s.4, 1 Temmuz 1948

Nr. 93, s.4, 8 Temmuz1948

Nr. 94, s.4, 15 Temmuz 1948

Nr. 95, s.4, 22 Temmuz 1948

Nr. 96, s.4, 29 Temmuz 1948

Nr. 97, s.4, 5 Ağustos 1948

Nr. 98, s.4, 12 Ağustos 1948

Nr. 99, s.4, 19 Ağustos 1948

Nr. 100, s.4, 26 Ağustos 1948

Nr. 101, s.10, 2 Eylül 1948

Nr. 102, s.4, 9 Eylül 1948

Nr. 103, s.4, 16 Eylül 1948

Nr. 104, s.4, 23 Eylül 1948

Nr. 105, s.4, 30 Eylül 1948

Nr. 106, s.4, 7 Ekim 1948

Nr. 107, s.4, 14 Ekim 1948

-, [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], "Küçük Robinsonlar",

Nr. 76, s. 8, 11 Mart 1948

-, [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], "İssız Adada Bir Yıl",

Nr. 77, s.10, 18 Mart 1948

Nr. 78, s.10, 25 Mart 1948

Nr. 79, s.10, 1 Nisan 1948

Nr. 80, s.10, 8 Nisan 1948

Nr. 81, s.10, 15 Nisan 1948

Nr. 82, s.10, 22 Nisan 1948

Nr. 83, s.10, 29 Nisan 1948

Nr. 84, s.10, 6 Mayıs 1948

Nr. 85, s.10, 13 Mayıs 1948

Nr. 86, s.10, 20 Mayıs 1948

Nr. 87, s.10, 27 Mayıs 1948

Nr. 88, s.10, 3 Haziran 1948

Nr. 89, s.10, 10 Haziran 1948

Nr. 90, s.10, 17 Haziran 1948

Nr. 91, s.10, 24 Haziran 1948

Nr. 92, s.10, 1 Temmuz 1948

Nr. 93, s.10, 8 Temmuz 1948

Nr. 94, s.10, 15 Temmuz 1948

Nr. 95, s.10, 22 Temmuz 1948

Nr. 96, s.10, 29 Ağustos 1948

Nr. 97, s.10, 5 Ağustos 1948

Nr. 98, s.10, 12 Ağustos 1948

Nr 99, s.10, 19 Ağustos 1948

Nr. 100, s.10, 26 Ağustos 1948

Nr. 101, s.10, 2 Eylül 1948

Nr. 102, s.10, 9 Eylül 1948

Nr. 103, s.10, 16 Eylül 1948

Nr. 104, s.10, 23 Eylül 1948

Nr. 105, s.10, 30 Eylül 1948

Nr. 106, s.10, 7 Ekim 1948

Nr. 107, s.10, 14 Ekim 1948

Nr. 108, s.10, 21 Ekim 1948

Burnett, F. H, [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], “Av Peşinde”,

Nr. 109, s. 11, 28 Ekim 1948

Nr. 110, s. 11, 4 Kasım 1948

Nr. 111, s.11, 11 Kasım 1948
Nr. 112, s.11, 18 Kasım 1948
Nr. 113, s.11, 25 Kasım 1948
Nr. 114, s.11, 2 Aralık 1948
Nr. 115, s.11, 9 Aralık 1948
Nr. 116, s.11, 16 Aralık 1948
Nr. 117, s.11, 23 Aralık 1948
Nr. 118, s.11, 30 Ocak 1948
Nr. 119, s.11, 6 Ocak 1949
Nr. 120, s.11, 13 Ocak 1949
Nr. 121, s.11, 20 Ocak 1949
Nr. 122, s.11, 27 Ocak 1949
Nr. 123, s.11, 3 Şubat 1949
Nr. 124, s.11, 10 Şubat 1949
Nr. 125, s.11, 17 Şubat 1949
Nr. 126, s.11, 24 Şubat 1949
Nr. 127, s.11, 3 Mart 1949
Nr. 128, s.11, 10 Mart 1949
Nr. 129, s.11, 17 Mart 1949
Nr. 130, s.11, 24 Mart 1949
Nr. 131, s.11, 31 Mart 1949
Nr. 132, s.11, 7 Nisan 1949
Nr. 133, s.11, 14 Nisan 1949
Nr. 134, s.11, 21 Nisan 1949
Nr. 135, s.11, 28 Nisan 1949

Nr. 136, s.11, 5 Mayıs 1949

Nr. 137, s.11, 12 Mayıs 1949

Nr. 138, s.11, 19 Mayıs 1949

Nr. 139, s.11, 26 Mayıs 1949

Nr. 140, s.11, 2 Haziran 1949

Nr. 141, s.11, 9 Haziran 1949

Nr. 142, s.11, 16 Haziran 1949

Nr. 143, s.11, 23 Haziran 1949

Nr. 144, s.11, 30 Haziran 1949

Nr. 145, s.11, 7 Temmuz 1949

Nr. 146, s.11, 14 Temmuz 1949

Nr. 147, s.11, 21 Temmuz 1949

Nr. 148, s.11, 28 Temmuz 1949

Kipling, R. [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], "Kurt Çocuk",

Nr 140, s.5, 2 Haziran 1949

Nr. 141, s.5, 9 Haziran 1949

Nr. 142, s.5, 16 Haziran 1949

Nr. 143, s.5, 23 Haziran 1949

Nr. 144, s.5, 30 Haziran 1949

Nr. 145, s.5, 7 Temmuz 1949

Nr. 146, s.5, 14 Temmuz 1949

Nr. 147, s.5, 21 Temmuz 1949

Nr. 148, s.5, 28 Temmuz 1949

Nr. 149, s.5, 4 Ağustos 1949

Nr. 150, s.5, 11 Ağustos 1949

-, [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], “Kaybolan Kız”,

Nr. 149, s.11, 4 Ağustos 1949,

Nr. 150, s.11, 11 Ağustos 1949

ÖYKÜ

Ayşe Abla, Nr. 76. s.10, 11 Mart 1948

A., K., İki Küçük Öykü “Gözünüzü Dört Açın Derken..., Köylü ve Maymunlar”...,
Nr.133, s.5, 14 Nisan 1949

Çifter, Güler, “Bir Goril Avı...”, Nr.140, s.9, 2 Haziran 1949

Dayan, Kemal, “Jak’ın Kedisi...”, Nr.88, s.8, 3 Haziran 1948

Ege, Nezahat Nurettin, “İsviçreli Peter’in Merakı...”, Nr.139, s.4, 26 Mayıs 1949

“Penguinler Yavrularını Nasıl Dozururlar?”..., Nr.139, s.5, 26 Mayıs 1949

“Penny Penguin Yüzme Öğreniyor...”, Nr.140, s.4, 2 Haziran 1949

“Peter, Hayvanat Bahçesinde...”, Nr.140, s.8, 2 Haziran 1949

“Aslanla Ceylan...”, Nr.141, s.4, 9 Haziran 1949

“Mello’nun Maymunu...”, Nr.141, s.8, 9 Haziran 1949

“İtfaiye Atlarının Ödev Duygusu...”, Nr.142, s.9, 16 Haziran 1949

“Venedik’te Bir Gondol Gezisi...”, Nr.143, s.4, 23 Haziran 1949

“Doktorun Anlattıkları...”, Nr.143, s.9, 23 Haziran 1949

“Ali Tavuk Besliyor...”, Nr.144, s.4, 30 Haziran 1949

“Küçük Aksoy’lar Keçi Alıyorlar...”, Nr.144, s.8, 30 Haziran 1949

“Aksoy’ların Keçisi...”, Nr.145, s.4, 7 Temmuz 1949

“Ali’nin Cıvcıvleri...”, Nr.145, s.9, 7 Temmuz 1949

“Tavuk Beslemek İçin...”, Nr.146, s.4, 14 Temmuz 1949

“Keçi nereye gitti?”, Nr.146, s.8, 14 Temmuz 1949

“Gürbüz ile Gülgün Çiftliğe Gidiyorlar...”, Nr.147, s.4, 21 Temmuz 1949

“Tonino’nun Süslü Çinileri...”, Nr.147, s.4, 21 Temmuz 1949

“Tonino’nun Çini Sergisi...”, Nr.148, s.4, 28 Temmuz 1949

“Büyükbabanın Sofrada Anlattıkları...”, Nr.148, s.8, 28 Temmuz 1949

“Pamuk Yangını Nasıl Haber Verdi?”, Nr.149, s.4, 4 Ağustos 1949

“Buğdayın Masalı...”, Nr.149, s.9, 4 Ağustos 1949

“Gemideki Yangın...”, Nr.150, s.4, 11 Ağustos 1949

“Gürbüz ile Gülgün Harman Yerinde...”, Nr.150, s.8, 11 Ağustos 1949

Gök, Gülseren, “Bobi ile Arap...”, Nr.130, s.5, 24 Mart 1949

Gobi, Cevat, “Şaşkın Tavuk...”, Nr.111, s.9, 11 Kasım 1948

Tabiat Hikâyeleri, “Borneo Sineği...”, Nr.112, s.4, 18 Kasım 1948

“Son Tuzak...”, Nr.117, s.8, 23 Aralık 1948

“Aç Kurt...”, Nr.119, s.8, 6 Ocak 1948

Tabiat Hikâyeleri “Köstebek Yuvasında Soygun...”, Nr.125, s.4, 17 Şubat 1949

Tabiat Hikâyeleri “Koza...”, Nr.130, s.4, 24 Mart 1949

“Gözlerin Suçu...”, Nr.132, s.4, 7 Nisan 1949

Tabiat Hikâyeleri “Ak Güvercinin Ödev Duygusu...”, Nr.133, s.8, 14 Nisan 1949

Tabiat Hikâyeleri “İnanma Gelincik !”, Nr.139, s.6, 26 Mayıs 1949

Hikâyeci Teyze, “Yarışı Kazanan Düşes...”, Nr.83, s.5, 29 Nisan 1949

“Kırmızın Balıklar...”, Nr.84, s.5, 6 Mayıs 1948

“Nalbandın Hediyesi I...”, Nr.97, s.9, 5 Ağustos 1948

“Nalbandın Hediyesi II...”, Nr.98, s.9, 12 Ağustos 1948

“Yeşil Ev I...”, Nr.99, s.9, 19 Ağustos 1948

“Yeşil Ev II...”, Nr.100, s.9, 26 Ağustos 1948

“Murad’ın Bağışı...”, Nr.101, s.9, 2 Eylül 1948

“Murad’ın Bağışı II...”, Nr.102, s.9, 9 Eylül 1948

“Pamuğun Efsanesi...”, Nr.105, s.5 – 9, 30 Eylül 1948

“Kedi-Kuşu...”, Nr.106, s.9, 7Ekim 1948

“Kargalar Niçin Siyahtır... ?”, Nr.108, s.9, 21Ekim 1948

“Tatilden Bir Hatıra...”, Nr.109, s.4, 28 Ekim 1948

“İnatçı Yaprak...”, Nr.114, s.4, 2 Aralık 1948

“Bir Tarla Faresinin Macerası...”, Nr.115, s.4,5, 9 Aralık 1948

“Küçük Lokomotif...”, Nr.121, s.4, 20 Ocak 1949

“Kuduz Köpek...”, Nr.122, s.4, 27 Ocak 1949

“Oya’nın Takvimi...”, Nr.124, s.9, 10 Şubat 1949

Bir Atın Hatıraları “Osman’ı Nasıl Kurtardım?...”, Nr.127, s.4, 3 Mart 1949

“Okumak İçin...”, Nr.127, s.8, 3 Mart 1949

Bir Atın Hatıraları “Kanatlıının Kahramanlığı...”, Nr.128, s.4, 10 Mart 1949

“Pembe İnci’nin Hikâyesi...”, Nr.131, s.6, 31 Mart 1949

“Küçük Duvar...”, Nr.135, s.7, 28 Nisan 1949

“Filin Öcü...”, Nr.137, s.6, 12 Mayıs 1949

“Elma Bahçesinde...”, Nr.141, s.8, 9 Haziran 1949

Bir Çin Hikâyesi “Yu-Yu’nun Kurnazlığı...”, Nr.142, s.4, 16 Haziran 1949

“Hırloş’la Mınav...”, Nr.145, s.8, 7 Temmuz 1949

Bir Avcının Hatıralarından “Goril Peşinde...”, Nr.148, s.9, 28 Temmuz 1949

“Koca Meşenin Ölümü...”, Nr.150, s.9, 11 Ağustos 1949

Koray, Yaman, “Martının Hikâyesi...”, Nr.85, s.8, 13 Mayıs 1948

Selek, Candan, Bir Gülünç Öykü “Eski Sarık”..., Nr.131, s.8, 31 Mart 1949

Özdidar, Cevat, “Kralın Verdiği Ders”, Nr.119, s.9, 6 Ocak 1949

Selçuk, Ömer, “Avcının Rüyası...”, Nr.98, s.5, 12 Ağustos 1948

Şakar, Adem, “Gökyüzüne Misafir Geliyor”, Nr.77, s.9, 18 Mart 1948

“Dünya Derdini Döküyor”, Nr.78, s.9, 25 Mart 1948

“Kavgayı Kim Kazandı ?...”, Nr.79, s.5, 1 Nisan 1948

“Kuyruklu Yıldız Yine Geliyor...”, Nr.79, s.9, 1 Nisan 1948

“Yer, Gök, Deniz Konuşuyor...” , Nr.80, s.8, 8 Nisan 1948

“Deniz Bir Yapıt Yaratıyor...” , Nr.81, s.9, 15 Nisan 1948

“Dünya Yeni Bir Toprak Parçası Kazanıyor...” , Nr.82, s.9, 22 Nisan 1948

“Kurdu Kim Ele Verdi?...” , Nr.86, s.5, 20 Mayıs 1948

“Bir Keçinin Hatıraları...” , Nr.90, s.5, 17 Haziran 1948

“Şeytan...” , Nr.92, s.5, 1 Temmuz 1948

“Anavatandan Gelen Misafir...” , Nr.96, s.5, 29 Temmuz 1948

“Mısır Tarlasındaki Adam...” , Nr.146, s.9, 14 Temmuz 1949

“Azgın At...” , Nr.147, s.9, 21 Temmuz 1949

“Neden Kavga Ediyoruz?” , Nr.149, s.8, 4 Ağustos 1949

“Kurt Sürüsü...” , Nr.116, s.9, 16 Aralık 1948

Taluy, Nihal Yalaza, “Şımarık Kız...” , Nr.78, s.5, 25 Mart 1948

“Çalışmanın Sırrı...” , Nr.82, s.5, 22 Nisan 1948

“Fare Yenge...” , Nr.83, s.9, 29 Nisan 1948

“Fare Yenge...” , Nr.84, s.3, 6 Mayıs 1948

“Mavi Taşlı İğne...” , Nr.86, s.9, 20 Mayıs 1948

“Bizim Bahçe...” , Nr.87, s.5, 27 Mayıs 1948

“Fayton...” , Nr. 89, s.5, 10 Haziran 1948

“Fitneci...” , Nr.91, s.5, 24 Haziran 1948

“Yelpaze 1...” , Nr.92, s.9, 1 Temmuz 1948

“Yelpaze 2...” , Nr.93, s.9, 8 Temmuz 1948

“Üç Kız...” , Nr.93, s.5, 8 Temmuz 1948

“Eskiler Alayım...” , Nr.94, s.5, 15 Temmuz 1948

“Yelpaze 3...” , Nr.94, s.9, 15 Temmuz 1948

“Tatilin Sonu...” , Nr.104, s.5, 23 Eylül 1948

- “Arkadaşlık Böyle Olur...”, Nr.106, s.5, 7 Ekim 1948
- “Kumru...” Bir Köpeğin Hatıraları, Nr.108, s.4 – 8, 21 Ekim 1948
- “Bambu Hırsız Peşinde” Bir Köpeğin Hatıraları, Nr.109, s.9, 28 Ekim 1948
- “Hokkabaz Şaşırtan...”, Nr.111, s.4 – 8, 11 Kasım 1948
- Bir Çin Hikayesi “Hayal Kutusu...”, Nr.113, s.4 – 9, 25 Kasım 1948
- “Küçük Terzi Çırağı...”, Nr.114, s.9, 2 Aralık 1948
- “Mutfakta Yetişen Müzisyen...”, Nr.115, s.9, 9 Aralık 1948
- “Kralın Yanlışını Çıkaran Çocuk...”, Nr.116, s.4, 16 Aralık 1948
- “Uğursuz Etiket...”, Nr.117, s.4, 23 Aralık 1948
- “Nikolo Pagani’nin Çocukluğu...”, Nr.118, s.4, 30 Aralık 1948
- Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi..., “Giydiğimiz Kumaşlar...”, Nr.121, s.8,
20 Ocak 1949
- Sizin İçin Çalışan Binlerce İşçi..., “Benjamin Franklin’in Demir Sobası”...,
Nr.122, s.9, 27 Ocak 1949
- Şopen’in Çocukluğu, “Annesine Yardım Olsun Diye...” Nr.126, s.5, 24 Şubat 1949
- “Kuğunun Dostluğu...”, Nr.128, s.8, 10 Mart 1949
- “İki Kızılderili Hikâyesi...”, Nr.129, s.4, 17 Mart 1949
- Bir Fin Hikâyesi, “Ayı Yüreği...”, Nr.138, s.7, 19 Mayıs 1949
- , “Yedi Yaramazın Akdeniz Macerası...”, Nr.89, s.9, 10 Haziran 1948
- , “Yedi Yaramazın Akdeniz Macerası...”, Nr.90, s.9, 17 Haziran 1948
- , “Yedi Yaramazın Akdeniz Macerası...”, Nr.91, s.9, 24 Haziran 1948
- , “Kurtuluş Savaşımızdan Bir Kahramanlık Hikâyesi...”, “Üç Şehitler Tepesi”, Nr.108,
s.7, 21 Ekim 1948
- , “ Bir Gemi Kazası...”, Nr.118, s.9, 30 Aralık 1948
- , “ Başka Memleketlerde Çocuklar Nasıl Yaşıyorlar?” ..., “İvan’ın Ren Geyiği...”

Nr.119, s.6, 6 Ocak 1949

-, Sizin İçin Çalışan Yüzlerce İşçi..., "Portakal Bahçelerinde Bir Gezinti...",

Nr.119, s.7, 6 Ocak 1949

-, Sizin İçin Çalışan Yüzlerce İşçi..., "Portakallar Nasıl Ambalaj Yapılır?"...,

Nr.120, s.7, 13 Ocak 1949

-, "Ren Geyikleri Memleketinde...", Nr.120, s.6, 13 Ocak 1949...,

Nr.121, s.7, 20 Ocak 1949

-, "Kara boncuk Film Çeviriyor...", Nr.121, s.4, 20 Ocak 1949

-, "Ninenin Yayığı...", Nr.122, s.5, 27 Ocak 1949

-, "Kırmızı Tekerlekli Araba...", Nr.123, s.4, 3 Şubat 1949

-, "Ağaçkakanın Kumbarası...", Nr.123, s.6, 3 Şubat 1949

-, "Hurma Bahçelerinde...", Nr.123, s.7, 3 Şubat 1949

-, "Doğum Günü Hediyesi...", Nr.124, s.5, 10 Şubat 1949

-, "Çöl Çocuğunun Yurt Özlemi...", Nr.124, s.8, 10 Şubat 1949

-, "Büyük Kimya Bilgini: Solucan...", Nr.125, s.7, 17 Şubat 1949

-, "Uçak Meydanındaki Aile...", Nr.125, s.8, 17 Şubat 1949

-, "Sığırcık'ın Hikâyesi...", Nr.126, s.7, 24 Şubat 1949

-, "Pilotun Hediyesi...", Nr.126, s.6, 24 Şubat 1949

-, "Kolombus'un Hikâyesi...", Nr.127, s.6, 3 Mart 1949

-, "Kolombus'un Oğlu Babasını Bekliyor...", Nr.128, s.6, 10 Mart 1949

-, "Cankurtaran Leyla...", Nr.128, s.7, 10 Mart 1949

-, "Beyaz Atlasın Başına Gelenler...", Nr.129, s.6, 17 Mart 1949

-, "Olga'nın Memleketi...", Nr.129, s.7, 17 Mart 1949

-, "Osman Hayvan Pazarına Gidiyor...", Nr.130, s.6, 24 Mart 1949

-, "Eskimolar Memleketinde...", Nr.130, s.7, 24 Mart 1949

- , “Don Kişot’un Memleketi “İspanya...” Nr.131, s.7 – 8, 31 Mart 1949
- , “Bir Köpeğin Hatıraları: “Ben de Orduya Yazıldım...” , Nr.131, s.9, 31 Mart 1949
- , “Bir Köpeğin Hatıraları 2 “Vatanıma Nasıl Hizmet Eттіm?”, Nr.132, s.6, 7 Nisan 1949
- , “23 Nisan Bayramında...” , Nr.133, s.6, 14 Nisan 1949
- , “Ahmet’in Kahramanlığı...” , Nr.134, s.6, 21 Nisan 1949
- , “Dünyanın Lale Bahçesi Hollanda...” , Nr.134, s.8, 21 Nisan 1949
- , “Çin ocuklarının Uçurtma Dövüşü...” , Nr.135, s.8, 28 Nisan 1949
- , “Japon Kızlarının Bebek Bayramı...” , Nr.136, s.6, 5 Mayıs 1949
- , “Havai Adalarında...” , Nr.137, s.8, 12 Mayıs 1949
- , “Siamlı ula’nın Fili...” , Nr.138, s.6, 19 Mayıs 1949
- , “ fke Demeti...” , Nr.139, s.9, 26 Mayıs 1949
- , “Mello’nun Maymunu ...” , Nr.141, s.8, 9 Haziran 1949
- , “Vahşi Ormanda Bir Gezinti...” , Nr.142, s.8, 16 Haziran 1949
- , “K uk Bir Hikaye: Neden Kavga Ediyoruz?” ..., Nr.149, s.8, 4 Ağustos 1949

ŞİİR

Akansu, Kenan, “Bekçi Baba...”, Nr. 97, s.3, 5 Ağustos 1948

“Bahçemde...”, Nr. 102, s.3, 9 Eylül 1948

“Küçük Kardeşim Konuşuyor...”, Nr. 111, s.3, 11 Kasım 1948

“Yolculuk...”, Nr. 112, s.3, 18 Kasım 1948

“Zeybek...”, Nr. 114, s.3, 2 Aralık 1948

“Unutmayalım...”, Nr. 115, s.3, 9 Aralık 1948

“Rüzgâr Ve Ağaçlar...”, Nr. 116, s.3, 16 Aralık 1948

“Soba...”, Nr. 120, s.3, 13 Ocak 1949

“Ne Bilsin?...”, Nr.121, s.3, 20 Ocak 1949

“Uyku..., Baba...”, Nr.123, s.3, 3 Şubat 1949

“Ayı Postu...”, Nr.125, s.9, 17 Şubat 1949

“Civcivle Tilki...”,Nr.128, s.3, 10 Mart 1949

“Bahar..., Günaydın...”, Nr.130, s.3, 24 Mart 1949

Alınış, Celal, “Portakalcı...”, Nr. 76, s.3, 11 Mart 1948

“Kuş...”, Nr. 77, s.3, 18 Mart 1948

“Kitap Dolabım...”, Nr. 78, s.3, 25 Mart 1948

“Bahar...”, Nr. 79, s.3, 1 Nisan 1948

“Irmak...”, Nr. 80, s.3, 8 Nisan 1948

“Kiraz Ağaçları...”, Nr. 81, s.3, 15 Nisan 1948

“Sev...”, Nr. 82, s.3, 22 Nisan 1948

“Mayıs...”, Nr. 85, s.3, 13 Mayıs 1948

“Kırlangıçlar Geldi!...”, Nr. 87, s.3, 27 Mayıs 1948

“Küçük Ressamın Türküsü...”, Nr. 88, s.3, 3 Haziran 1948

“Çadırımız...”, Nr. 91, s.2, 24 Haziran 1948

“Şehrimizin Parkları...”, Nr. 92, s.2, 1 Temmuz 1948

“Harmanda...”, Nr. 95, s.3, 22 Temmuz 1948

“Bebek...”, Nr. 97, s.3, 5 Ağustos 1948

“Kampımız...”, Nr. 98, s.3, 12 Ağustos 1948

“Voleybol Maçı...”, Nr. 99, s.3, 19 Ağustos 1948

“Eylül...”, Nr. 103, s.3, 16 Eylül 1948

“Çarşı ve Esnaf...”, Nr. 104, s.3, 23 Eylül 1948

“Cumhuriyet Meydanı...”, Nr. 109, s.3, 28 Ekim 1948

“Atamızı Anıyoruz...”, Nr. 110, s.3, 4 Kasım 1948

Demiryont, Hülya, “Rüya...”,Nr.119, s.3, 6 Ocak 1949

Nahabaş, Ayhan, “Uyanış...”, Nr. 118, s.3, 30 Aralık 1948

Öner, Aysel, “Kış...”, Nr. 114, s.9, 2 Aralık 1948

Uğurkan, Melahat, “Pazardan Sesler...”, Nr. 117, s.3, 23 Aralık 1948

-, “Kitaplarım...”, Nr. 86, s.3, 20 Mayıs 1948

-, “Ninem..”, Nr. 113, s.3, 25 Kasım 1948

-, “Kardeşlerimizden Şiirler”: “Bekçi Baba..., Kış..., Kuş..., Bahar Geldi...”,
Nr. 81, s.9, 15 Nisan 1948

“Bahar..., Sabah..., Cıvciv..., Kedim...,Kar...”,Nr. 83, s.5, 29 Nisan 1948

“Suna Kardeşin Şiiri...”, “Kemanım..., Sev...”, Nr. 84, s.3, 6 Mayıs 1948

“Tatil..., Kelebekler..., Leyleğim..., Kedim..”,Nr. 87, s.10, 27 Mayıs 1948

“Bebeğim..., Doğan Kardeş’e Şiir..., Bahar..., Bahar...”, Nr. 89, s.11, 10 Haziran 1948

“Kedim..., Cıvciv...”,Nr. 91, s.8, 24 Haziran 1948

“ Kendimi Tanıtıyorum..., İkiz Kardeşlerimiz..., Yaz Geldi..., Mektup...”,
Nr. 93, s.8, 8 Temmuz 1948

“Kelebek..., Kelebek..., Ront...,Bir Atım Var..., Kedim...”,

Nr. 95, s.8, 22 Temmuz 1948

“Deniz..., Kedim...” , Nr. 97, s.9, 5 Ağustos 1948

“Bebeğim..., Kuş..., Yaz..., Horozum..., Tatil..., Bahar Bayramı..., Akşam...” ,

Nr. 98, s.8, 12 Ağustos 1948

“Okulum..., Kelebek..., Güneş Batıyor...” , Nr. 99, s.5, 19 Ağustos 1948

“Park ...,Bebeğim..., Bahçemiz..., Küçük..., Yaramaz..., Taş Bebek...,

Sabaha Karşı..., Gece...” , Nr.101, s.2, 2 Eylül 1948

“Kış...,Doğan Kardeş’e..., Bisikletim...” , Nr.122, s.3, 27 Ocak 1949

“ İki Resim..., Anne...” , Nr.124, s.3, 10 Şubat 1949

“Karakış..., Uçak...” , Nr.125, s.3, 17 Şubat 1949

“Kedim..., Kış..., Annem..., Baharı Özledim...” ,Nr. 127, s.3, 3 Mart 1949

“Bahar..., Bebeğim..., Kış...,Oyuncaklarım...” , Nr.129, s.3, 17 Mart 1949

“Tren..., Bahar ve Kuşlar..., Baharı Özledik...” ,Nr.132, s.3, 7 Nisan 1949

“Kedim Sarman..., Meçhul Asker...” , Nr.137, s.3, 12 Mayıs 1949

“Yağmur..., Kuzum...” , Nr.142, s.3, 16 Haziran 1949

“Kuluçkam..., Bulutlar...” , Nr.144, s.3, 30 Haziran 1949

-, “Şiir Yarışımızdan Seçmeler”: “Çantam ...,Bisikletim...,

Deniz Kenarında..., Küçük Kardeş..., İlkbahar..., Sonbahar...,

Sonbahar...,Kedim...,Kuzum...,Bizim Köy...” , Nr.102, s.2, 9 Eylül 1948

“Bebeğim ...,Yaz..., Güneş..., Aydın..., Horozum..., Bahçem ve Çiçeklerim...,

Yaz..., Ülküm’e...” , Nr.103, s.2, 16 Eylül 1948

“Bahçem ..., Kedim..., Bahçemiz..., Gece..., Ağaç..., Bebeğim...,

Bursa..., Kitaplarım...” , Nr.104, s.2, 23 Eylül 1948

“Annem ..., Akşam..., Köpeğim..., Akşam..., Park..., Ah Şu Çocuk...,

Güzel Belan...” , Nr.105, s.2, 30 Eylül 1948

“Şapkam ...,Bir Mehtap Gezintisi..., Ormana Gidelim...,

Kedim..., Plaj..., Akşam...”, Nr.106, s.2, 7 Ekim 1948

“Yaz ...,Kardeşlik...”,Nr.110, s.7, 4 Kasım 1948

“Okulum ...,Kardeşim...”, Nr.112, s.7, 18 Kasım 1948

“İdil Kardeşe Şiir...,Yüzmek...”, Nr.145, s.3, 7 Temmuz 1949

“Yaz..., Leylekler..., Bulutlar..., İdil Biret Kardeşe ...”,

Nr.146, s.3, 14 Temmuz 1949

“İstanbul..., Leylekler..., Bulutlar..., Bulutlar...” Nr.148, s.3,28 Temmuz 1949

“Bulutlar..., Leylekler..., Yaz..., Leylekler...”, Nr.149, s.3, 4 Ağustos 1949

“İdil Kardeş..., İdil Kardeş...”, Nr.150, s.3, 11 Ağustos 1949

MASAL

-, Ezop'tan Masallar: "Kurt ile Keçi..., Akıllı Koç..., Baba ile Kızları...",

Nr.81, s.5, 15 Nisan 1948

"Tilki ile Üzüm..., Kurumuş Gölün Kurbağaları..." , Nr.84, s.8, 6 Mayıs 1948

"Tilki ile Oduncu..." , Nr.86, s.8, 20 Mayıs 1948

"Et Taşıyan Köpek..., Maymun ile Deve..." , Nr.88, s.5, 3 Haziran 1948

-, "Aslan ile İyilik bilir Fare..., Kurtlarla Köpeklerin Barışması..." ,

Nr.90, s.8, 17 Haziran 1948

"Sıçandan Korkan Aslan ile Tilki..., Aslan ile Yaban Eşeği..." ,

Nr.92, s.8, 1 Temmuz 1948

-, La Fontaine'nin Masalları: "Tilki ile Leylek..." , Nr.108, s.3, 21 Ekim 1948

Hikâyeci Teyze, "At Kafası..." , Nr.76, s.5, 11 Mart 1948

"Uğursuz Pabuçlar..." , Nr.130, s.8, 24 Mart 1948

"Dananın Pisboğazlığı..." , Nr.118, s.8, 30 Aralık 1948

"Üç Altın Anahtar..." , Nr.144, s.9, 30 Haziran 1949

Şakar, Adem, "Ayı ile Tilki..." , Nr.77, s.8, 18 Mart 1948

"Her Şey Olacağına Varır..." , Nr.110, s.4-9, 4 Kasım 1948

"Bir Japon Masalı, Tavşan Timsahı Nasıl Aldattı..." , Nr.101, s.5, 2 Eylül 1948

Taluy, Nihal Yalaza, "İki Kaynak..." , Nr.95, s.5, 22 Temmuz 1948

"Sihirli Horozla Altın El Değirmeni..." , Nr.102, s.5, 9 Eylül 1948

"Baharı Getiren Kırlangıç..." , Nr.131, s.4, 31 Mart 1949

"Menekşeli Ahmet..." , Nr.134, s.4, 21 Nisan 1949

Bir Hint Masalı "Ölü Kuş..." , Nr.134, s.5, 21 Nisan 1949

Thurber, James, [Anlatan: Başman, Şekure], "Ay ve Prenses..." ,

Nr.95, s.9, 22 Temmuz 1948 "Ay ve Prenses II..." ,

Nr.96, s.9, 29 Temmuz 1948

Uzmay, Mualla, “Kırmızı K lahlı Cüceler...”, Nr.107, s.9, 14 Ekim 1948

-, Gökyüzünün Masalı “Güneş Ne Kadar Büyüktür”, Nr.120, s.5, 13 Ocak 1949

-, “Ren Geyikleri Memleketinde...”, Nr.120, s.6, 13 Ocak 1949

-, Gökyüzünün Masalı “Ay Neye Benziyor ?...”, Nr.120, s.5, 13 Ocak 1949

-, Gökyüzünün Masalı “Yıldızlar Nedir ?...”, Nr.122, s.6, 27 Ocak 1949

-, Gökyüzünün Masalı “Ay Dünyamıza Benzer mi ?...”, Nr.123, s.5, 3 Şubat 1949

-, “Fil Nasıl Yenildi?”, Nr.103, s.5, 16 Eylül 1948

-, “Altın Kız...”, Nr.103, s.9, 16 Eylül 1948 - ,”Altın Kız II...”, Nr.104, s.9, 23 Eylül 1948

DİĞER TÜRLER

- , “Doğan Kardeş Ansiklopedisi”, “Eski Bir İlimiz: Afyon...”, “Pasta Treni...”,
“Bir şeyden Korkmayın...”, “Buradan Geçilmez...”, “Bir Film...”,
“Güzel Yazı Örnekleri...”, Nr.76, s.2, 11 Mart 1948
“Bergama...”, “Çinlilerin Kağıdı ...”, “Tuhaf Hayvancıklar...”,
“Çalışma Masalarımız..”, “İlk Otomobiller....”, “Balinanın Yedikleri...”,
Nr.77, s.2, 18 Mart 1948
“Galata Kulesi...”, “Tibet’in Bisikleti ...”, “Su Yenir mi?...”,
“Eşekarısı Mumyası..”, Nr.78, s.2, 25 Mart 1948
“Deniz İneği...”, “Örümcek Ağından Bir Elişi ...”,
“Arıların Yedikleri...”, “Balıkların Yaşı...”, “Golfstrim...”, “Karıncalar...”,
“Demirden mi Çelikten mi?...”, “Saksı Bitkilerinin Sulanması...”,
“Sismograf Aletini Kim Buldu?”, Nr.79, s.2, 1 Nisan 1948
“İbni Sina...”, “Suyun Havaya Uçurduğu Bina ...”,
“Kara Altın- Neft”..., “Camdan Yastık...”, “Odun Sobada Niçin Çatırdar?...”,
“Elektrikli Balıklar...”, Nr.80, s.2, 8 Nisan 1948
“İyi Koşucu Olmak İçin...”, “Üç Silahşör ...”, “Termitler”...,
“Kanaryalar...”, “Dünyanın En Tembel Adamı...”, “Cüce-Ayı...”, “Işığın Hızı...”,
“Çiçek Sevenlere...”, “Sinekler..”, “Amba”..., Nr.81, s.2, 15 Nisan 1948
“Tavşanların Kulakları Niçin Uzundur?...”, “Bir Deniz Garibesi ...”,
“Hamamböcekleri...”, Nr.82, s.2, 22 Nisan 1948
“Kedi Sergisi...”, “Sun’i İpek ...”, “Kuzey Geyikleri...”,
“Kedilere Nasıl Bakılmalı?...”, “Mavi Tilki...”, “Küçük Bahçıvanlara
Birkaç Öğüt...”, “Acaba Neden?...”, “Soğuk Havada Niçin Titreriz?...”,
“Uçakla İlk Uçuş...”, Nr.83, s.2, 29 Nisan 1948

“Hangi Kediler Avcı Olurlar?...”, “Düşünen Makine ...”,
“Kuşlar Kaç Yıl Yaşarlar?...”, “Mürekkepteki Bitki...”, “Hakikatli Evlatlar...”,
“Ölü Dev...”, “Neft Nedir?...”, “Örümcek Anneler...”, “Sarmaşıkların Faydası...”,
“İlk Kağıt Fabrikaları...”, “Şişko Ağaç...”, Nr.84, s.2, 6 Mayıs 1948
“Hayvanlar Huylarını Değiştirirler mi?...”, “En Eski Koyun Cinsi...”,
“Tuhaf Bir Yarış...”, “Kunduralarımızı Parlatmak İçin...”,
Nr.85, s.2, 13 Mayıs 1948
“Küçük Cezayirli Ressam Baya...”, “Martı Avının Yasak Olduğu Yer...”,
“Petrol Kuyuları...”, “En Seri Tren...”, “Bu Nasıl Çocuk?...”, “Vanilya Neden
Yapılır?...”, “En Eski Saat...”, “Açlığa Ne Kadar Dayanılabılır?...”,
“Çin Alfabetesi...”, Nr.86, s.2, 20 Mayıs 1948
“Bitki Koleksiyonu Yapanlara...”, “Mineyi Kim Buldu...”,
“İnsan Dostu -Sinirli Yaprak Otu...”, “Piyano Çalan Kardeşler...”, “Dikkat...”,
“Makropat Balıkları ...”, Nr.87, s.2, 27 Mayıs 1948
“Aya Seyahat...”, “Su Hayvanları ve Müzik...”, “En Ağır Büyüyen Çiçek” ...,
”Kızarmış Patates...”, Nr.109, s.8, 28 Ekim 1948
“Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri ...”,Nr.98, s.2, 12 Ağustos 1948
“Arkadaş Kazanmak ...”, “Bir Şair Kardeşimiz...”, “Yeni Şiir Yarışımız ...”,
“Tatil Yazı Yarışımız...”, Nr.98, s.3, 12 Ağustos 1948
-, “Ansiklopedi”: “Ağaçlara Tırmanan Balıklar ...”, “Işık Veren Böcekler...”,
“En Yüksek Şelale ...”, Nr.106, s.8, 7 Ekim 1948
“Ömürlü Ve Ömürsüz Tohumlar...”, Nr.112, s.5, 18 Kasım 1948
“İlk Gazete...”, “Yüz bin Asırlık Yumurta...”, “Dünyanın En Eski Ağacı...”,
“Yeryüzüne Düşen Yağmur...”, “İlk Kurbağalar...”, Nr.112, s.7, 18 Kasım 1948
“Yazı Makinesi...”, “Yeryüzünde Konuşulan Dil...”, “İlk Kol Saati...”,

Nr.114, s.6, 2 Aralık 1948

“Barometre Arılar...”, “İlaç Ağaç...”,Nr.114, s.8, 2 Aralık 1948

“Kör İnanışlar hâlâ Var...”, “Oyun mu Kavga mı ?...”,Nr.116, s.7, 16 Aralık 1948

“Çamurdan Evler...”, “Acayip Bir Para..”, “Filin Zekası...”, “Misafirseven

Kızılderililer...”, “Deniz Suyu...”, Nr.117, s.5, 23 Aralık 1948

“Çin Alfabetesi...”, “Kuraklığa Çare Bulundu...”, “Hangi Hayvanlar Terler?...”,

Nr.117, s.6, 23 Aralık 1948

“Güneş Balığı?...”, “Günde Ne Kadar Yiyecek Yeriz?...”, “Ortaçağlarda...”

, Nr.121, s.7, 20 Ocak 1949

“Papyrus...”, “Hazineye Saklanan Bez Parçası...”, “En Hızlı Koşan Hayvan...”,

Nr. 125, s.5, 17 Şubat 1949

“Buhar makinesini Keşfeden Adam...”, “Dersinizi Öğrenmek İçin...”,

“Deniz Yıldızları...”, “Dünyanın En İhtiyar Papağanı...”, “Mum Ağacı...”,

“Ağaç Kurbağası...”, Nr. 126, s.8, 24 Şubat 1949

“İstakoz Nasıl Bir Hayvandır?...”, “Kutup Ayıları...”, “Eşek Gibi Anıran Kuş...”,

“Uzun Burunlu Kalao...”, Nr. 127, s.5, 3 Mart 1949

“Tuhaf Bir Ceza...”, “Kunduraların Bozulmaması İçin...”, “Garip İnanışlar...”,

Nr.128, s.9, Nr.128, s.3, 10 Mart 1949

“Dünyanın En Küçük Orkestra Şefi...”, “Eski Zamanlarda...”, “Kırlangıçlar...”,

Nr.131, s.8, 31 Mart 1949

“Susuzluğa En Çok Dayanan Hayvan...”, “Yankısı En İyi Olan Yer...”,

“Kemanın Doğduğu Yer...”, “Bir Dakikada Neler Yapılır?...”,

“Babamızı İmtihan Edelim!...”, Nr.134, s.9, 21 Nisan 1949

“Zenci Çocukları Doğdukları Zaman Ne Renktedirler...”,

“ Pusula Ne Zamandan Beri Kullanılmaktadır?...”, “Çok Çabuk Büyüyen

- Ağaç...”, “Yeni Doğan Çocuk İçin...”, “Maydanozdan Neler Yapılırdı...”,
“Pelikan...”, “Evlerini Ağaçların Üstüne Yapan Kabile...”, “Çok Yaşa
Yerine...”, “En Yüksek Yer...”, Nr.136, s.5, 5 Mayıs 1949
“14 Yaşındaki Koşucu...”, “Uzun Sakallı İnsanlar...”, “Kızılderililer...”,
“Amiral Byrd’in Kampı...”, Nr.139, s.7, 26 Mayıs 1949
-, “Hayvanlar Musikiden Hoşlanırlar mı? ...”,Nr.118, s.5, 30 Aralık 1948
-, “Mağaralarda İnsanlar Nasıl Yaşarlardı?” ..., “İlk Çanak- Çömlek...”,
Nr.121, s.5, 20 Ocak 1949
-, “Başka Memleketlerdeki Çocuklar Nasıl Yaşıyorlar?...”, “Araplar Niçin
Göçebedirler?...”, Nr.121, s.6, 20 Ocak 1949
-, “Başka Memleketlerdeki Çocuklar Nasıl Yaşıyorlar?...”, “Çölde Bir Yolculuk...”,
Nr.122, s.7, 27 Ocak 1949
-, “Ay Dünyamıza Benzer mi?...”, Nr.123, s.5, 3 Şubat 1949
-, “Güneş Bize Neler Veriyor?...”, Nr.124, s.6, 10 Şubat 1949
-, “Karınca Nasıl Bir Hayvandır?...”, Nr.124, s.7, 10 Şubat 1949
-, “Boks Yapan Kangurular...”, Nr.125, s.5, 10 Şubat 1949
-, “Renkleri Nasıl Görüyoruz?...”, Nr. 125, s.6, 17 Şubat 1949
-, “Güneşin Faydaları”..., Nr. 126, s.8, 24 Şubat 1949
-, “Canlıları Besleyen Güneş...”, Nr. 127, s.7, 3 Mart 1949 Nr.128, s.3, 10 Mart 1949
-, “Yeryüzü Her Zaman Bugünkü Gibi miydi?...”, Nr.128, s.5, 10 Mart 1949
-, “Dünyamızın İlk Bitki Ve Hayvanları Nasıldı?...”, Nr.129, s.9, 17 Mart 1949
-, Milyonlarca Yıl Önce Yaşayan Bir Hayvan “ Dinosaur”...Nr.130, s.9, 24 Mart 1949
-, Çok Eski Zamanlarda Yaşayan Bir Hayvan “ Mamut”...Nr.131, s.5, 31 Mart 1949
-, “Gözlerimiz Canlı Bir Fotoğraf Makinesidir...”, Nr.132, s.5, 7 Nisan 1949
-, Vücudumuzu Tanıyalım: “Turgut’un Sağlık Durumu...”, Nr.132, s.7, 7 Nisan 1949

- , “Hayvanların Soyları Nasıl Tükenir?...”, Nr.132, s.9, 7 Nisan 1949
- , “Tabiat Hayvanları Kıştan Nasıl Korur?...”, Nr.133, s.4, 14 Nisan 1949
- , “Kulaklarımız Bir Nevi Radyodur...”, Nr.133, s.7, 14 Nisan 1949
- , “ Burnumuzun ve Boğazımızın Sağlığını Koruyalım!...”, Nr.133, s.9, 14 Nisan 1949
- , “Hayvanları Ne Zaman Aç Kalırlar?...”, Nr.134, s.5, 21 Nisan 1949
- , “Dişlerimizin Sağlığını Nasıl Koruyabiliriz?...”, Nr.134, s.7, 21 Nisan 1949
- , “Dünyanın Lale Bahçesi: Hollanda...”, Nr.134, s.8, 21 Nisan 1949
- , “Yiyecek Zinciri Ne Demektir?...”, Nr.135, s.4, 28 Nisan 1949
- , “Dünyamızın Yerçekimi Kuvveti...”, Nr.135, s.6, 28 Nisan 1949
- , “Japon Kızlarının Bebek Bayramı...”, Nr.136, s.6, 5 Mayıs 1949
- , “Hayvanlar Nasıl Avlanırlar...”, Nr.136, s.7, 5 Mayıs 1949
- , “Evlerimizde Kazalardan Korunma Yolları...”, Nr.137, s.4, 12 Mayıs 1949
- , “Gece Gündüz Ve Mevsimler...”, Nr.138, s.8, 19 Mayıs 1949
- , “Anasını Babasını Hiç Görmeyen Hayvan Yavruları...”, Nr.138, s.9, 19 Mayıs 1949
- , “Doğan Kardeş’in Spor Sahifesi”: “Olimpiyat Nedir?...”, “Şimdiye Kadar Hangi Olimpiyatlara Girdik? ...”,Nr.97, s.2, 5 Ağustos 1948
- “Olimpiyatlar Niçin Yapılır?...”, Nr.98, s.2, 12 Ağustos 1948
- “Olimpiyatlarda Güreşçilerimiz Dünya Şampiyonu Oldular!...”,
Nr.99, s.2, 19 Ağustos 1948
- Çifter, Güler, “Dalğışlar Nasıl Çalışırlar?...”, Nr. 85, s.5, 13 Mayıs 1948
- “Afrika Hayvanları Nasıl Yaşarlar?...”, Nr.92, s.5, 1 Temmuz 1948
- Ege, Nezahat Nurettin, “Vücudumuzun Telefonu...”,Nr.135, s.6, 28 Nisan 1949
- “Tehlikelerden Korunma Yolları...”,Nr.136, s.8, 5 Mayıs 1949
- , “Niçin Cisimlerin Bazısı Batar, Bazısı Yüzer?...”, Nr.136, s.9, 5 Mayıs 1949
- “Dünyamızın Yukarısı ve Aşağısı Neresidir?...”, Nr.137, s.5, 12 Mayıs 1949

“Hayvanları Korumak İçin Neler Yapmalıyız?...”, Nr.137, s.7, 12 Mayıs 1949

“Dünyamız Kaç Kısımdır?...”, Nr.138, s.3, 19 Mayıs 1949

“Düşmanlarımızla Savaş!...”, Nr.138, s.5, 19 Mayıs 1949

Erdeniz, Şehbal, Bir Çin Efsanesi “ Kağıt Nasıl Bulundu ?...” , Nr.124, s.4, 10 Şubat 1949

Bir Çin Efsanesi “ İpek Nasıl Bulundu ?...” , Nr.129, s.5, 17 Mart 1949

Hikayeci Teyze, Bir Afrika Efsanesi “ Büyük Hayvanların Doğuşu...” , Nr.120, s.4, 13 Ocak 1949

Taluy, Nihal Yalaza, Hayvan Efsanesi “ Salyangozun Evi...” , Nr.80, s.5, 8 Nisan 1948

“Fayton...” , Nr.89, s.5, 10 Haziran 1948

“Kuğu Kuşunun Efsanesi...”, Nr.143, s.8, 23 Haziran 1949

-, İki Bitki Efsanesi: “ Çan Çiçeği..., Saz Kamışı...” Nr.98, s.5, 12 Ağustos 1948

-, Bir Efsane: “ Masalın Masalı”, Nr.99, s.5-11, 19 Ağustos 1948

-, İki Güzel Bitki Efsanesi: “ Yüksük Otu, Kamelya” Nr.102, s.8-9, 9 Eylül 1948

-, “Hasır Otunun Efsanesi...”, Nr.103, s.5-8 16 Eylül 1948

“ Kaplumbağa Nasıl Yaratıldı ?...”, Nr.117, s.5-8 16 Eylül 1948

-, “Elişleri”, “Bir Güzel Ekmek Sepeti”, Nr.76, s.9, 11 Mart 1948

“Yürüyen Ördek ”, Nr.77, s.8, 18 Mart 1948

“Üç Güzel Fırıldak Örneği ”, Nr.79, s.11, 1 Nisan 1948

“Kareli Bezden Bir Çay Takımı”, Nr.83, s.8, 29 Nisan 1948

“Menekşe Demeti”, Nr.87, s.10, 27 Mayıs 1948

“Bitki Yapraklarıyla Elişi”, Nr.89, s.8, 10 Haziran 1948

“Kendiniz Yapın!”...,Çok Kolay Bir Borazan..., Nr.91, s.8, 24 Haziran 1948

“Hem Kolay Hem Güzel Bir Şeker Sepeti !”..., Nr.94, s.8, 15 Temmuz 1948

“Fisto Örnekleri”..., Nr.96, s.8, 29 Temmuz 1948

“Kartondan Birkaç Oyuncak”..., Nr.97, s.8, 5 Ağustos 1948

“Plaj Çantası”..., Nr.98, s.8, 12 Ağustos 1948

“Küçük Valizler”..., Nr.99, s.8, 19 Ağustos 1948

“Hokkabaz ve Atı”..., Nr.100, s.8, 26 Ağustos 1948

“Fil Kervanı..., At Koşturma Oyunu İçin Dizgin”..., Nr.102, s.8, 9 Eylül 1948

“ Hesap İşi”..., Nr.103, s.8, 16 Eylül 1948

“ Para Cüzdanı”..., Nr.104, s.8, 23 Eylül 1948

“ Güzel Bir Tavan Abajuru”..., Nr.105, s.8, 30 Eylül 1948

“ Güzel Bir Kitaplık”..., Nr.106, s.8, 7 Ekim 1948

“ Bebelere Balon”..., Nr.107, s.8, 14 Ekim 1948

“ Masa Örtüsü İçin Zarif Bir Örnek”..., Nr.108, s.8, 21 Ekim 1948

“ Güzel Bir Tepsi Örneği” ..., Nr.112, s.5, 18 Kasım 1948

-, Öğrenci Kardeşlere Birkaç Faydalı Bilgi: Kurutma Kağıdı..., İşaret Şeritleri..., Elişi Torbası..., Nr.113, s.5, 25 Kasım 1948

“Cepli Önlükler”..., Nr.116, s.7, 16 Aralık 1948

“Hem Elişi Hem de Eğlence” ..., Nr.118, s.7, 30 Aralık 1948

“Küçük Kardeşlerinize Kışlık Patikler” ..., Nr.120, s.8, 13 Ocak 1949

“Tuzlu Su Balığı”...,Nr.124, s.9, 10 Şubat 1949

“Kare Teyze ve Kümes Hayvanları” ...,Nr.125, s.9, 17 Şubat 1949

“Küçük Bir Bere” ...,Nr. 126, s.8, 24 Şubat 1949

“Güzel Bir Masa Örtüsü”...,Nr.128, s.3, 10 Mart 1949

“Kartondan Şeker Kutusu” ..., Nr.129, s.8, 17 Mart 1949

“İnce Bezden Dayanıklı Bir Uçurtma”..., Nr.132, s.8, 7 Nisan 1949

“Güzel Bir Kutu” ...,Nr.133, s.5, 14 Nisan 1949

“ Küçülmüş Yün Ceketle Ne Yapılabilir?” ...,Nr.136, s.5, 5 Mayıs 1949

Zarif Bir Masa Süsü“ Japon Bahçesi” ...,Nr.137, s.9, 12 Mayıs 1949

“Kukla Tiyatrosu” ...,Nr.139, s.8, 26 Mayıs 1949

“Yağlı Boya Tepsi” ..., Nr. 149, s.8 4 Ağustos 1949

-, “Hayvanlar Konuşuyor”: “Boğa Yılanı”..., Nr.77, s.5, 18 Mart 1948

“Fok Balığı”..., Nr.78, s.8, 25 Mart 1948

“Karides”..., Nr.79, s.8, 1 Nisan 1948

“Ördek”..., Nr.80, s.9, 8 Nisan 1948

“Kırmızı Balık”..., Nr.81, s.8, 15 Nisan 1948

“Kirpi”..., Nr.82, s.9, 22 Nisan 1948

“Yusufçuk”..., Nr.83, s.8, 29 Nisan 1948

“Hanım Böceği”..., Nr.84, s.8, 6 Mayıs 1948

“Cırcır Böceği”..., Nr.86, s.8, 20 Mayıs 1948

“Keçi”..., Nr.87, s.10, 27 Mayıs 1948

“Güve”..., Nr.88, s.5, 3 Haziran 1948

“Eşek”..., Nr.91, s.8, 24 Haziran 1948

“Kanguru”..., Nr.99, s.8, 19 Ağustos 1948

“Kırlangıç”..., Nr.100, s.8, 26 Ağustos 1948

“Kırlangıç”..., Nr.101, s.9, 2 Eylül 1948

-, Yemişler Konuşuyor “Elma”..., Nr.89, s.8, 10 Haziran 1948

-, “Böceklerin Kuvveti...”, Nr.90, s.2, 17 Haziran 1948

-, “Muşamba Konuşuyor!...”, Nr.92, s.11, 1 Temmuz 1948

-, “Beşik Konuşuyor ...”, Nr.104, s.8, 23 Eylül 1948

-, “Yazı Makinesi Konuşuyor ...”, “En Uzun Asma Köprü...”, “1420’deki Soğuklarda...”,
Nr.105, s.8, 30 Eylül 1948

-, “İnek Ağacı ...”, “Ah, Ne İyi!..”, “Atların Atası...”, “Herkes Yapabilir!...”, “Isırgan Otu
Niçin Yakar?...”,

Nr.107, s.8, 14 Ekim 1948

“Makinelik Oyuncaklar...”,

Nr.108, s.7, 21 Ekim 1948 -,

“Yurdumuzu Tanıyalım”...,

Nr.76, s.9, 11 Mart 1948

Nr.78, s.5, 25 Mart 1948

Nr.79, s.5, 1 Nisan 1948

Nr.80, s.5, 8 Nisan 1948

Nr.81, s.11, 15 Nisan 1948

Nr.82, s.9, 22 Nisan 1948

Nr.83, s.9, 29 Nisan 1948

Nr.84, s.9, 6 Mayıs 1948

Nr.86, s.5, 20 Mayıs 1948

Nr.87, s.11, 27 Mayıs 1948

Nr.88, s.9, 3 Haziran 1948

Nr.89, s.11, 10 Haziran 1948

Nr.90, s.11, 17 Haziran 1948

Nr.93, s.9, 8 Temmuz 1948

-, Oturduğumuz Şehri Tanıyalım “ İstanbul”, Nr.107, s.7, 14 Ekim 1948

Arutay, Hatice, Hatice Arutay Kardeşin Yolculuk Hatıraları: “İstanbul’dan Danimarka’ya”..., Nr.77, s.5, 18 Mart 1948

Hatice Arutay Kardeşin Yolculuk Hatıraları: “İstanbul’dan Danimarka’ya...”,

Nr.81, s.5, 15 Nisan 1948

Emiroğlu, Selma, “Cemal Nadir Amcamızı Nasıl Tanıdım?...”, Nr.126, s.4, 24 Şubat 1949

Eröncel, Oğuz Selçuk, Atatürk’ten Bir Hatıra: “Atatürk’ü Görmek İçin”...,

Nr.127, s.5, 3 Mart 1949

Erzincan, Metin, : “İçinizde Emrim Üzere Kendini Öldürecek Var mı?...”,

Nr.100, s.5, 26 Ağustos 1948

Nesibe, Atatürk’e Dair İki Hatıra: “Kırmızı Laleler”..., Nr.100, s.5, 26 Ağustos 1948

Sanıvar, Şadan, Atatürk’ten Bir Hatıra: “Dünyanın En Cesur Milleti...”,

Nr.110, s.5, 4 Kasım 1948

-, “ İyi Fikir...”, Nr.78, s.8, 25 Mart 1948

-, “ Şaşmış...”, “Tuhaf...”, Nr.82, s.8, 22 Nisan 1948

-, “ Köpeği Bulmak İçin!...”, “Tahta Bacak...”, Nr.105, s.9, 30 Eylül 1948

-, “ Ne Ayıp!...”, Nr.105, s.11, 30 Eylül 1948

-, “ Çok Küçük Yaşta Meşhur Olanlar...”, Nr.84, s.8, 6 Mayıs 1948

-, “ Kaçan Uyku...”, “Temizlemek İçin...”, Nr.78, s.8, 25 Mart 1948

-, Öğrenci Kardeşlere Birkaç Faydalı Bilgi: “Kalem Uçları...”, “Kara Tahta Yerine...”,

“Tahta Kalemlik Yerine..”, Nr.116, s.9, 16 Aralık 1948

-, [Çeviren: Taluy, Nihal Yalaza], Bir Perdelik Piyes: “Çalınan Bebek”...,

Nr.123, s.8-9, 3 Şubat 1949

-, “ Keloğlanın Hak Ettiği Ziyafet...”, Nr.139, s.8, 26 Mayıs 1949

Severus, Dursun, “Dursun Severus Amcanın Mektupları”: Kanatlı Hırsızlar...,

Nr.119, s.4, 6 Ocak 1949

Severus, Dursun, “Dursun Severus Amcanın Mektupları”: Kargalar...,

Nr.120, s.9, 13 Ocak 1949

[Ses ve Söz: Tüzer, Nezihe], “Okula Veda Şarkısı...”, Nr. 85, s.5, 13 Mayıs 1948

[Söz: Sünter, Tomris..., Müzik: Biret, İdil], “Doğan Kardeş Marşı...”,

Nr. 112, s.8, 18 Kasım 1948

YARIŞMA VE DUYURULAR

Duruer, Hikmet, “Doğan Kulübünün Dünya Gezintisi...”, Nr.107, s.2, 14 Ekim1948

Nr.108, s.2, 21 Ekim1948

-, “Son Sanat Müsameremiz”, Nr.77, s.3, 18 Mart 1948

-, “Suna Kardeş’in Yeni Konseri”,... “Zavallı Mektuplar”..., “İki Yeni Kitabımız Daha” ...,

Nr.79, s.3, 1 Nisan 1948

-, “ Son Sanat Müsameremizden Bir Hatıra...”, “Bir Sanatkar Yetiştiriyor!...”,

Nr.80, s.3, 8 Nisan 1948

-, “ Güzel Yazı Yazmak ve Güzel Konuşmak Öğrenilir mi?...” ,

“Duyduk Duymadık Demeyin...”,

“Rozet Yarışı...”, “Yeni Romanlarımız...”, “Tatil Ayları İçin...” ,

“İki Yeni Kitabımız Daha!...”,”Doğan Kardeş Marş Yarışı...” ,

Nr.81, s.3, 15 Nisan 1948

-, “ Dört Yaşıma Bastım...”, “23 Nisan Bizim Bayramımız...”, “İki Yeni Kitabımız

Daha...”, “Sadık Abonelerimize...”, “Üçüncü Cildimiz...”, “15 Mayıs Yaklaşıyor...”,

Nr.82, s.3, 22 Nisan 1948

-, “ Bahar Bayramı...”, “Rozet Yarışı...”, “Yeni Kitaplarımız...”,

“Hangi Kitaplarımızın Mevcudu Var?...”,Nr.83, s.3, 29 Nisan 1948

-, “ Rüyasına Giriyormuş...”, Nr.83, s.3, 29 Nisan 1948

-, “ Tatil Yaklaşıyor!...” , Nr.84, s.3, 6 Mayıs 1948

-, “ Yeni Kitaplarımız da Çok Beğenildi” , Nr.84, s.3, 6 Mayıs 1948

-, “ 2 Gün Kaldı!...” , “Yeni Kitaplarımızı Okudun mu?...”, “Hediyelerin En Güzeli...”,

“Yaman Koray Kardeşin Derdi...”, Nr.85, s.3, 13 Mayıs 1948

-, “19 Mayıs...”, “Üçüncü Yıl Cildimiz...”, “Kazalar Çoğalıyor!...” , “Tatile Hazırlık!...” ,

“Yeni Kitaplarımızı Okudun mu?...”, Nr.86, s.2, 20 Mayıs 1948

- , “ Geç Kalanlar Acele Edin!...”, “Jimnastik Yarışı...”, “En Güzel Tatil Hediyesi...”,
Nr.87, s.3, 27 Mayıs 1948
- , “ Merak Ettikleri...”, Nr. 87, s.3, 27 Mayıs 1948
- , “ Yaşasın Tatil: Tatile Kavuştuk...”, “Mektuplaşmak Kulübü...”, Nr.88, s.2, 3 Haziran
1948
- , “ Zayıf Kardeşler Dinlenin!...”, “Tifo Aşısı Olmayı Unutmayın!...”,
“Aman İshal Olmayalım!...”, “İdil Doğan Kardeş Marşını Yazacak!...”,
“Geç Kalan Kardeşler Acele Edin!...”, Nr.88, s.3, 3 Haziran 1948
- , “Yaşasın Tatil!...”, “Cigara İçmeğe Heves Ediyormuş!...”, “Pehlivan Olmak
İstiyorum!...”, Nr.89, s.2, 10 Haziran 1948
- , “ Son Pişmanlık Para Etmez!...”, “Bir Mektup!...”,
“Dergilerini Ciltletmek İsteyen Kardeşler!...”, “Tatil Yazı Yarışımız...”,
“Rozet Yarışımız...”, “Doğan Kardeş Marş Yarışı...”,
Nr.89, s.3, 10 Haziran 1948
- , “ Yaşasın Tatil!...”, “Film Yıldızı Olmak İstiyor !...”, “Bacağı Kesilmiş!...”,
Nr.90, s.2, 17 Haziran 1948
- , “ Sevin Taylan Kardeş...”, “İki Yeni Kitabımız Daha Çıkıyor!...”,
“Marş ve Rozet Yarışımız...”, “En Güzel Hediye...”,
“Mektuplaşmak Kulübü...”, Nr.90, s.3, 17 Haziran 1948
- , “ Yaşasın Tatil!...”, “Mektuplaşmak Kulübümüz İşlemeğe Başladı!...”,
Nr.91, s.2, 24 Haziran 1948
- , “İki Sanatkar Kardeş Daha !...”, “Tatil Yazı Yarışımız!...”, “Ünc Yıl Cildimiz...”,
“Talihli Kardeşler!...”, Nr.91, s.8, 24 Haziran 1948
- , “ Yaşasın Tatil!...”, “Sabah Akşam Jimnastik...”, Nr.92, s.5, 1 Temmuz 1948
- , “ Denizcilik Bayramı...”, “Talihli Kardeşler...”, “ İki Yeni Kitabımız Daha Çıkıyor...”,

“ Ciltlerimiz...” , Nr.92, s.3, 1 Temmuz 1948

-, “ Yaşasın Tatil!...” , “Cesaretim Yok...” , “ Futbolcu olmak istiyorum...” ,

“ Tatil Yazı Yarışımız...” , Nr.93, s.2, 8 Temmuz 1948

-, “Pınar ve Işılar Kür Kardeşler...” , “Sorun Söyleyelim...” , “Yeni Kitaplarımız Çıkıyor!...” , “ Marşımız, Rozetimiz, “Üçüncü Yıl Cildimiz...” , “Tatil Buna Derler!...” ,

Nr.93, s.3, 8 Temmuz 1948

-, Yaşasın Tatil!..., Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri..., Futbol Oynatmıyorlarmış...,

Nr.94, s.2, 15 Temmuz 1948

-, “ Bir Kardeşimiz Daha!...” , “Yeni Kitaplarımız Çıktı!...” , “Aman Kardeşler Dikkat!...” ,

“ Üçüncü Yıl Cildimiz...” , Nr.94, s.3, 15 Temmuz 1948

-, “ Yaşasın Tatil!...” , “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...” , “Ben de Utanıyorum...” ,

Nr.95, s.3, 22 Temmuz 1948

-, “ Yeni Kitaplarımız: Zümrüdüanka...” , “Altın Böcek...” , “Doğan Kardeş Marşı...” ,

“ İdil Biret ve Suna Kan Kardeşler Gidiyorlar...” , “Gelecek Sayıda Güç

Bir Bulmaca...” , Nr.95, s.3, 22 Temmuz 1948

-, “ Doğan Kardeş Sineması...” , Nr.95, s.8, 22 Temmuz 1948

-, “ Yaşasın Tatil!...” , “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...” , “Büyüklerimizi

İmtihan Edelim...” , “Tatilde Bol Bol Kitap Okumak...” , Nr.96, s.2, 29 Temmuz 1948

-, “ Yeni Kitaplarımız da Çok Beğenildi!...” , “Zengin Hediye Bulmacamız...” ,

“ Muhakkak Yabancı Dil Öğrenelim...” , “Abone Yarışımızın Hediyeleri...” ,

“ Üçüncü Yıl Cildimiz...” , “Rozet Yarışımız...” , Nr.96, s.3, 29 Temmuz 1948

-, “ Bir Zeybek!...” , “Zümrüdüanka ve Altın Böcek...” , “Marşımız...” , “ İdil Kardeş'in Doğan Kardeş'e Büyük Bir Hediyesi...” , “Tatil Yazı Yarışımız...” , “ Üçüncü Yıl

Cildimiz...” , “Yeni Şiir Yarışımız...” , Nr.97, s.3, 5 Ağustos 1948

-, “ Unutkan Kardeşler Okusun!...” , “Mektuplaşmak Kulübümüzün Üyeleri Çoğalıyor...” ,

“ Marş Yarışını Kazanan Tomris Sünter Kardeş...”, “Şiir Yarışımız...”, Nr.99, s.3, 19 Ağustos 1948

-, “ Yaşasın Tatil!...”, “Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, “Tatilde Ne Yapıyorum ?...”, Nr.100, s.2, 26 Ağustos 1948

-, “ 30 Ağustos...”, “100-üncü ...”, “Rozet Yarışımız...”, “Yeni Şiir Yarışımıza Hazırlanıyor musunuz ?...”, “Soruyoruz...”, Nr.100, s.3, 26 Ağustos 1948

-, “ Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, Nr.101, s.2, 2 Eylül 1948

-, “ Hangisi Daha Güzel?...”, “Şiir Yarışımız!...”, “Üçüncü Yıl Cildimiz...”, “Güzel Bir Resim-iş Sergisi...”,

“Çok Sevindiğimiz Bir Mektup...”, Nr.101, s.3, 2 Eylül 1948

-, “ Merak Ettikleri...”, Nr.101, s.8, 2 Eylül 1948

-, “ Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, Nr.102, s.2, 9 Eylül 1948

-, “ Tatilde Ne Yapıyorlar?...”, “Hangisi Daha Güzel?...”, “İki Yeni Kitap Daha Hazırlıyoruz!...”, “Üçüncü Yıl Cildimiz...”, Nr.102, s.3, 9 Eylül 1948

-, “ Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, Nr.103, s.2, 16 Eylül 1948

-, “ Neler İstiyorsunuz?...”, “Küçük Kardeş?...”, “Hangisini Beğeniyorsunuz?...”, Nr.103, s.3, 16 Eylül 1948

-, “ Okullar Açılıyor!..”, “Hangisini Beğeniyorsunuz?...”, “Ucuz Tatil Abonesine Yazılan Kardeşler...”, “Aman Ne Ayıp!...”, Nr.104, s.3, 23 Eylül 1948

-, “ Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, Nr.105, s.2, 30 Eylül 1948

-, “ Kabahat Kimdeymiş!..”, “Tatil Yazı Yarışımız...”, “Şiir Yarışımız...”,

“Ucuz Tatil Abonesine Yazılan Kardeşler...”,

“3-üncü Yıl Cildimiz..., Hangisini Beğeniyorsunuz?...”,

Nr.105, s.3, 30 Eylül 1948

-, “ Mektuplaşmak Kulübünün Üyeleri...”, Nr.106, s.2, 7 Ekim 1948

-, “ Okulda Başarı Kazanmak İçin...”, “Doğan Kulübünün Dünya Gezintisi...”,
“ Rozet Örneklerinin Basılması Bitti...”, Nr.106, s.3, 7 Ekim1948

-, “ Yeni Ders Yılı İçin Yardımcı Sayfalarımız”: “Selma Emiroğlu Ablamız
Yine Aramızda...”, “ Rozet Yarışımız...”, “Sınıfta Kalmamak İçin
Ne yapalım?...”, Nr.107, s.3, 14 Ekim1948

“Ekmeğimizin Kıymetini Bilelim; “Bir Çiftlik Gezisi”...,
Nr.107, s.6, 14 Ekim1948

“ Seçim...”, Nr.107, s.5, 14 Ekim1948

Yardımcı Sayfalarımız Çok Beğenildi!..., “ Rozet Yarışımız...”, “Yeni Romanımız...”,
“ Ucuz Tatil Abonesine Yazılan Kardeşler...”, Nr.108, s.3, 21 Ekim1948

“ Dünyanın Döndüğünü Söyleyen İlk Adam “ Galile” ...”,
Nr.108, s.5, 21 Ekim1948

“Hesap Öğreniyoruz...”, Nr.108, s.5, 21 Ekim1948

“ Cumhuriyette Neler Yaptık?”..., Nr.108, s.6, 21 Ekim1948

“ Kim Doğan Kardeş Kulübüne Kaptan Olmak İster?...”, “Basımevine Buyurun...”,
“Uçankale Bulmacasına Siz de Katılın...”, “Yardımcı Sayfalarımız
Çok Beğenildi...”, Doğan Kardeş Kitapları: “ Oğuz Destanı...”,
Nr.109, s.3, 28 Ekim1948

“ İyi Yurttaşlık Bilgileri...”, “Bütçe Nedir?...”, Nr.109, s.5, 28 Ekim1948

Karadeniz’in En Büyük Serveti:“ Kömür ”..., Nr.109, s.6, 28 Ekim1948

Dikkat Aldanmayalım!:“ Esnaf Hileleri ”..., Nr.109, s.7, 28 Ekim1948

“ Kaçınıcı Yüzyıldayız?...”, Nr.109, s.8, 28 Ekim1948

“ Oğuz Destanı...”, “ Devi Öldüren Çocuk...”, Nr.110, s.3, 4 Kasım 1948

“ Doğan Kardeş Kulüplerine Hücum Başladı...”, “En Çok Hoşunuza Giden Rozet
Örneğini Bize Bildiriniz...”, “Selma Emiroğlu Ablamız ...”,

Nr.110, s.3, 4 Kasım 1948

“ Çetin Ameliyat Masasında Niçin Hiçbir Acı Duymamıştı?...”,

“ Sinirlerle Beynimiz...”, Nr.110, s.6, 4 Kasım 1948

“ Fındık, Tütün, Kömür Kıyımız...”, “Karadeniz’de Bir Fırtına ...”,

Nr.110, s.7, 4 Kasım 1948

“ Eski Zamanların Sonu Ve Atilla...”, Nr.110, s.8, 4 Kasım 1948

“ Marşımız!...”, “Yeni Kitaplarımız!...”, “En Çok Beğendiğiniz Şiiri Seçin!...”,

“ Yeni Romanımız...”, Kapağımız: “Aydede!...”, Nr.111, s.3, 11 Kasım 1948

Tabiat Konuşuyor: “Yıldırım”..., “En Şiddetli Deniz Yükselmesi...”,

“ Bir Gözü Önde Bir Gözü Arkada...”, “Ne Tuhaf!...”, Nr.111, s.5, 11 Kasım 1948

İyi Yurttaşlık Bilgileri: “Ben Türküm Demek Ne Demektir?...”,

Nr.111, s.5, 11 Kasım 1948

Tabiat Bilgisi “ Ah Bir Fotoğraf Makinem Olsa!”..., Nr.111, s.6, 11 Kasım 1948

“ Akdeniz Bölgemiz”..., Nr.111, s.7, 11 Kasım 1948

“ Kartpostal Konuşuyor”..., Nr.111, s.8, 11 Kasım 1948

“ İdil’in Doğan Kardeş Marşı...”, “Galiba İyi Anlatamadık...”,

“Yeni Kitaplarımız...”, Kapağımız: “ İlk Konseri!..., “Kız Kardeşlerimiz

Darılmasın!...”, “Seçin Bakalım!...”, “La Fontaine’in Masalları...”,

Nr.112, s.3, 18 Kasım 1948

“ Güneş ve Ay Nasıl Tutulur?...”, “Birkaç Problem”...,

Nr.112, s.6, 18 Kasım 1948

İyi Yurttaşlık Bilgileri “ Vergiler”..., Nr.112, s.7, 18 Kasım 1948

“ İdil Biret’in Adresini Soranlara...”, “Aman Aşılalım!...”, “Ayşe Abladan Bir Rica!...”,

“ Sakız ve Çiklet!...”, Yeni Kitaplarımızı Okudunuz mu?...”, Kapağımız:

“ Oh Portakala Kavuştuk!..., İyi Yurttaşlık Bilgileri “ Vergiler”...,

Nr.113, s.3, 25 Kasım 1948

“ Avrupa'nın Kördüğümü: “ Almanya ”..., Nr.113, s.5, 18 Kasım 1948

“ Bir Yeni Dost: “DDT” Zararlı Hayvanlara Ölüm...”,

Nr.113, s.6, 25 Kasım 1948

“ Birkaç Problem...”, Nr.113, s.6, 25 Kasım 1948

“ Bayrağımız Canımızdır!..”, Nr.113, s.7, 25 Kasım 1948

“ Hangi Okula Gidelim?...”, Nr.113, s.8, 25 Kasım 1948

“ Merak Ettikleri...”, Nr.113, s.9, 25 Kasım 1948

“ Tutum Haftası...”, Kapağımız: “Tiyatroculuk Oynuyoruz!...”,

“ Yabancılar İçinde...”, “Kazalar Çoğalıyor!...”, Nr.114, s.3, 2 Aralık 1948

“ Hastalıklarla Savaş!..”, Nr.114, s.5, 2 Aralık 1948

“ Her Köye Bir Okul!..”, Nr.114, s.6, 2 Aralık 1948

“ Nasıl Koku Alıyoruz?..”, Nr.114, s.7, 2 Aralık 1948

“ Tabiatı Tanıyalım”.., “Dünyamız Nasıl Doğdu...”, “Nasıl Değişiyor?...”,

Nr.114, s.8, 2 Aralık 1948

“ Tutum Haftasına Girenken...”, Kapağımız: “Para Biriktiriyoruz...”, “Birinciliği Kazanan Rozet...”, “Radyo Çocuk Kulübüne Teşekkür...”, Nr.115, s.3, 9 Aralık 1948

“ Biz de Tutumlu Olalım!...”, “Kibrit Çöpünü Hesaplayan Milyoner”..,

Nr.115, s.6, 9 Aralık 1948

“ Olimpiyat Şampiyonu Olmak İstiyorum !...”, “Hesap...”,

Nr.115, s.7, 9 Aralık 1948

“ Bir Piyangodan Çıkan Ev!...”, Nr.115, s.8, 9 Aralık 1948

“ Yolları Açık Olsun!...”, “ Zevk Sahibi Kardeş!...”, “ Yeni Romanımız...”, “En Güzel

Hediye...”, Kapağımız: “ Çok Çalışıyoruz...”, “ Güzel Şeyler Nasıl

Yazabiliriz ?...”, Nr.116, s.3, 16 Aralık 1948

“ Öğretmenlerimiz...”, “Ailemiz...”, Arkadaşlarımız: “ Bizden Neler İsterler?...,

“Ayakkabı Numarasından Bir Kimsenin Yaşını Nasıl Öğrenebiliriz?..”,

Nr.116, s.5, 16 Aralık 1948

“ Sünger Nedir, Bitki mi Hayvan mı?...”,

Nr.116, s.6, 16 Aralık 1948

“ Orta Avrupa’yı Karadeniz’e Bağlayan Nehir: “Tuna” ...,

Nr.116, s.7, 16 Aralık 1948

Küçük Monolog: “ En Çok Gücümüze Giden Şey! ”.., Nr.116, s.8, 16 Aralık 1948

Bir Sanatkar Kardeş: “ Nurdoğan Öztürk ”...,” Yalnız Yılbaşına Kadar...”, “ İyi Bir Arkadaş:

Küçük Kardeş Cildi...”, “ Yeni Romanımız...”, Kapağımız: “ Küçük Binici...”,

Nr.117, s.3, 23 Aralık 1948

“ Nerde Ne Var?..”, Nr.117, s.7, 23 Aralık 1948

“ Ne Hediye Edeyim?..”, Kapağımız: “ Kış Günleri...”, “Küçük Kardeş Cildi...”,

“ Yeni Yıla Girerken...”,Nr.118, s.3, 30 Aralık 1948

“ Dünyamızın Yaşını Nasıl Öğreniriz?...”, Nr.118, s.6, 30 Aralık 1948

Hesap: “ Birkaç Problem...”, Nr.118, s.6, 30 Aralık 1948

Bir Küçük Monolog: “ Olmaz Olmaz Demel!...”, Nr.118, s.7, 30 Aralık 1948

“ Suna Kan Kardeşin Mektubu ...”, Okuyun ve Övünün:

“ Bir Büyükbabanın Mektubu...”, “ Bir Teşekkür...”, Kapağımız:

“ Annem Lahana Turşusu Yapıyor...”, Nr.119, s.3, 6 Ocak 1949

Bir Sanatkar Kardeş Daha: “Güler Kıpçak...”, “Gelecek Sayımızda

Küçük Prenses...”, Kapağımız: “Anne Havuç Almayı Unuttuk ...”,

Beklenen Kitaplar:“ La Fontaine’in Masalları Çıktı...”, Nr.120, s.3, 13 Ocak 1949

“La Fontaine’in Masalları Çok Beğenildi...”, “ Basımevimize Taşındık...”,

“ Siz Ne Dersiniz?: “ Okumak Faydalı mı Zararlı mı?...”, “Küçük Prenses’e
Başlıyoruz...”, Kapağımız: “ Kışın da Keyfi Başka!...”, Nr.121, s.3, 20 Ocak 1949

“ Fakir Arkadaşlarınızı Düşünün!...”, “Uzun Boylu Olmak istiyorum!...”,
Kapağımız: “ Ninem Mısır Patlatıyor ...”, “Suna Kan Kardeş Roma’da...”,
Nr.122, s.3, 27 Ocak 1949

“ Çiğdem Kardeş’in Konseri...”, “Bu Sayıdaki Bulmacamız...”,
“ 750 Liralık İkramiye...”, Kapağımız: “ Kardeşimizin İlk Adımı ...”,
“ Güzel Başka Şey Doğrusu!...”, Nr.123, s.3, 3 Şubat 1949

“ La Fontaine’in Masallarını Her Okuyan Beğeniyor!...”, Kapağımız:
“ Dişlerimize Bakıyoruz!...”, “Sıtkı Amcamız...”, “Kimde Varsa
Satın Alacağız...”,Nr.124, s.3, 10 Şubat 1949

“ Grip Salgını...”, “Ne Diyorlar?...”, “Güzel Bir Buluş!...”,
Kapağımız: “Orkestramız!...”, Nr.125, s.3, 10 Şubat 1949

“Büyük Adamlar, Büyük Milletler...”, “Bir Mektup...”, “İdil’in Mektubu...”,
Bir Sanatkar Kardeşimiz:“Çiğdem Türkeş...”, Kapağımız..., Nr.126, s.3, 24 Şubat 1949

Bir Sanatkar Kardeşimiz Daha: “ Türkan Ete...”, “Güzel Kitaplar Servisimiz...”,
“ Kuzum Beni Sakın Kesmeyin...”, Kapağımız: “El El Üstünde Kimin
Eli Var!...”,Nr.127, s.3, 3 Mart 1949

“ La Fontaine’in Masalları İçin Neler Yazıyorlar?...”,
“ Taksitle Ödeyebilir miyim?...”, Kapağımız: “Aaa: Samur Yavrulamış!...”,
Nr.128, s.3, 10 Mart 1949

“ Yeni Resimli Romanımız...”, “Türkan Ete Kardeşin Bulmacası...”,
Kapağımız: “Trencilik Oynuyoruz!...”, Nr.129, s.3, 17 Mart 1949

“Aaa... Günde 7 Kuruş Çok Değilmiş!...”, “Biliyor Musun?...”,
“Sakın Unutmayın!...”, “İş Görmek Ayıp Değildir!..., Kapağımız:

Bak Anneciğim Bahar Gelmiş!...”,Nr.130, s.3, 24 Mart 1949

“ İdil Biret Paris’e Gitti...”, “Ben de Babamı Kazandım!...”, “Yeniliklerimiz...”,

Kapağımız: “ Bir Çarpışma...”, Nr.131, s.3, 31 Mart 1949

“ Suna Kan Kardeş Diyor ki...”, “Bu Kızı Tanıdınız mı?...”,

“ Herkesin Beğendiği La Fontaine Masalları...”, Kapağımız: “ Çember Yarışı...”,

Nr.132, s.3, 7 Nisan 1949

“ 3 Güzel Hediye...”, “ Doğan Kardeş 5 Yaşına Basıyor!...”,

Kapağımız: “ Bahçede İşbirliği!...”, Nr.133, s.3, 14 Nisan 1949

“ 5-inci Yılım...”, “ Güzel Kitaplar Kulübünün Azası Çoğalıyor...”,

“ Eksik Olmasın!...”, “ Sıkmadan Öğretmek Sanatı...”, Kapağımız:

“ Bayramımıza Hazırlık...”,Nr.134, s.3, 21 Nisan 1949

Bir Kolaylık “ Ucuz Tatil Abonesi”..., “ Bir Çocuk Tiyatrosu Daha !...”,

“ 4- üncü Yıl Cildimiz...”, “ İdil Biret Paris’te...”, “Küçük Prenses

Romanların Prensidir...”, Kapağımız: “ Bahar Gezintisi...”,

Nr.135, s.3, 28 Nisan 1949

“Türkan Ete Kardeşin Bulmacasını Kimler Kazandı?...”, “Eski Sayılarım...”,

“Tatilde Doğan Kardeş...”, “4-üncü Yıl Cildimiz...”, Kapağımız:

“ Kardeş Bana da Pas Ver...”, Nr.136, s.3, 5 Mayıs 1949

“ Yüzme Öğretiyormuş!...”, “ Sorduğu Şeye Bak!...”, “Merak Ettikleri?...”,

Nr.136, s.4, 5 Mayıs 1949

“ Güzel Bir Müsamere...”, “ Bir Gönüllünün Mektubu ...”, “ 4-üncü Yıl Cildimiz...”,

Kapağımız: “Aman Kıpırdamayın...”, “ Tatil Aylarında Yeniliklerimiz...”,

“ Postacının Getireceği Dergi...”, Kapağımız: “Yaşasın Gençlik

Bayramı!...”, Nr.138, s.3, 19 Mayıs 1949

“ Bir kardeşimizin Büyük Başarısı...”, “Ucuz Tatil Abonemiz...”,

Kapağımız: “İmtihanlara Hazırlık...”, “Tatil Eğlenceleri Sahifemiz...”,
“ Tatil Postası...”, “ 6 Őir Yarışımız...”, “Gelecek Romanımız Kurt Çocuk...”,
Nr.139, s.3, 26 Mayıs 1949
“ Doğan Kardeş Film Servisi Evde Film Gösterir...”, “ Őir Yarışımız...”,
“ Bir Teşekkür...”, Kapağımız: “ Okula Veda...”, “ Őařılacak Şey...”,
“ En Güzel Hediye...”, “ Kurt Çocuk...”, Nr.140, s.3, 2 Haziran 1949
-, Tatil Eğlenceleri: “ Tutulan Dominoyu Bulalım...”, “ Bilin Bakalım...”,
“ Kareli Bilmece...”, “Hayvanat Bahçesine Gönderilen Hayvanlar...”,
“Alt- st Kelimeler...”, “Bir Liraya Ne Oldu?...”, Tatil Postası:
“ Tatile Girerken...”, “ Para Kazanmak İstiyorum...”, Nr.140, s.7, 2 Haziran 1949
“ devin Yanlışları...”, “ Notalı Oyun...”, “ iek Bilmece...”,
“ Bir Kalemde izmece...”, “ Kaç Seyis, Kaç At?...”, Nr.141, s.6, 9 Haziran 1949
“ ember Oyunu...”, “ Bir Kalemde izmece...”, “ Biraz Düşünelim ve
Glelim!...”, “ Okuyun Bakalım!...”, “ Ne Yapmalı?...”,
Nr.142, s.6, 16 Haziran 1949 “Uçurtma Atyesi...”, “Hem Kel Hem Fodul...”,
“Siz de Bir Seyahat Kulübü Kurun...”,Nr.142, s.7, 16 Haziran 1949
“ Kiremit Oyunu...”, “ Hangi Yoldan Gitsin...”, “ Bir Kalemde izmece...”,
Nr.143, s.6, 23 Haziran 1949
“ Bunlara Cevap Verebilir misiniz?...”, “ Bir Kalemde izmece...”, “ Kibrit Oyunu...”,
“ Bir Hesap Bilmece...”, Nr.144, s.6, 30 Haziran 1949
“ Okuyun Bakalım!...”, “ Bir Kalemde izmece...”, “ Yeni Bir Körebe Oyunu...”,
“ Dalgın Baba...”, Nr.145, s.6, 7 Temmuz 1949
“ Televizyonun Muzipliği...”, “ Bir Hesap Bilmece...”, “ Harfli Bilmece...”,
“Hangisi Uzun?...”, “Bir Kalemde izmece...”, “ Polise Ne Hacet!...”,
Nr.146, s.6, 14 Temmuz 1949

“Alfabeyi İyi Biliyor musunuz?...”, “İştah Kapamak İçin Birebir!...”,
“Özrü Kabahatinden Büyük...”, “Bir Kalemde Çizmece...”, “Bir Hesap
Bilmecesi...”, “Sıçrayan Para...”, “Nasıl Bilmiş?...”,

Nr. 147, s.6, 21 Temmuz 1949

“Çıngıraklı Körebe Oyunu...”, “Bunları Biliyor musunuz?...”,
“Bir Hesap Bilmecesi...”, “Deneyin Bakalım!..”, “Harfli Bilmece...”,
“Bir Kalemde Çizmece...”, Nr. 148, s.6, 28 Temmuz 1949

“Acaba Ne Çalışıyorlar...”, “Neden 4 Dedi?...”,
“Geçen Sayımızdaki Hesap Bilmecesinin Cevabı...”, “Deli Aklı ...”,

Nr. 149, s.6, 4 Ağustos 1949

“Bir Güzel Oyun...”, “Böyle Şey Olur mu?...”, “Bunu Biliyor muydunuz?...”,
“En Çok Sevdiğiniz On İki Şey...”, “Bir Harfli Bilmece...”,
“En Büyük Kazanç...”, “Hafızanız Kuvvetli mi?...”,

Nr. 150, s.6, 11 Ağustos 1949

-, “Tatil Postası”: “Tavukçuluk Yapacağım!...”, “Üvey Annem Yüzünden...”,
“Cigara İçiyorum!...”, Nr.141, s.7, 9 Haziran 1949 “Konser
Kulübü Kurmuşlar!...”, “Tifoya Yakalanmış!...”,
“Arıcılık Yapacağım!...”, “Fotoğrafçılık Öğreniyor ...”,

Nr.143, s.7, 23 Haziran 1949

“Çiçek Koleksiyonu Yapıyormuş!...”, “Bir Kulüp Daha...”,

Nr.144, s.7, 30 Haziran 1949

“Uçakla Seyahate Çıkacak!...”, “Kitap Kurtları Kulübü!...”,
“Hem Ders Hem İş!...”, “Hediye İstenmez Verilir!...”,

Nr.145, s.7, 7 Temmuz 1949

“Kukla Oynatıyormuş!...”, “Çalışmak Ayıp Değil...”, “Yeni Bir Kulüp...”,

Nr.146, s.7, 14 Temmuz 1949

“ Kavgacıları Kim Sever?!...”, “ Yalanın Bacakları Kıdadır!...”,

“ Resim Sergisi Açmışlar!...”, Nr. 147, s.7, 21 Temmuz 1949

“ Ne İyi, Ne İyi!...”, “ Terzilik Yapıyor!...”, “ Tavşan Beslesin!...”,

“ Çiftçilik Öğreniyor!...”, Nr. 148, s.7, 28 Temmuz 1949

“ İki Yeni Kulüp!...”, “ Hiç Ayıp Olur mu ?...”, “ Dergi Çıkartıyor...”,

“ Resim Yapıyor...”, Nr. 149, s.7, 4 Ağustos 1949

“ Böcek Koleksiyonu Yapıyor!...”, “ Tiyatro Kumpanyası Kurmuşlar!...”,

“ Acaba Neden?...”, “ Yemek Pişirmesini Öğreniyor...”,

Nr. 150, s.7, 11 Ağustos 1949

-, “ Bulmacalı Öykü...”, “ 6 Şiir Yarışımız...”, “ Nasıl Buluyorsunuz?...”, “ Dikkat!...”,

Kapağımız: “Yaşasın Tatil!...”, “Eğer Bir Küçük Kardeşiniz Varsa...”,

“ Yeni Romanımızı Okuyor musunuz?...”, “Çok Beğenilen İki Kitap...”,

“ Bir Güzel Sergi...”, Nr.141, s.6, 26 Mayıs 1949

-, “Mayda Arkan Kardeşin Büyük Başarısı...”, “Dikkat, Dikkat! Güzel Kitaplar

Servisi Abonelerine...”, Kapağımız: “Meyve Topluyoruz!...”,

Nr.142, s.3, 16 Haziran 1949

-, “ Kuvvetle Teknik Birleşince...”, “ Mektuplaşmak Kulübünü Tekrar Açıyoruz...”,

“ Şiir Yarışımıza Siz de Katılın!...”, Kapağımız: “ Yaşasın Domates!...”,

“ En Güzel Hediye...”, Nr.143, s.3, 23 Haziran 1949

-, “ Güzel Bir Kadirbilirlik Örneği ...”, “ Küçük Prenses Bitiyor...”, “ Küçük Kardeş

Cildi...”, Kapağımız: “ Şair Kardeşimiz!...”, “ Mektuplaşmak Kulübüne Sen de Üye Ol...”,

“ Bulmacalı Hikâyemiz...”, Nr.144, s.3, 30 Haziran 1949

-, “ Şairler Çalışınız!...”, “Hikayeli Bulmacamızı Kimler

Kazandı?...”, “ Mektuplaşmak Kulübümüz...”, Kapağımız: “Tatil

Eğlenceleri!...", Nr.145, s.3, 7 Temmuz 1949

-, " Biz Onlardan Değiliz!...", " Mektuplaşmak Kulübümüzün Üyeleri...", Kapağımız:

" Denize Kavuştuk!...", Nr.146, s.3, 14 Temmuz 1949

-, " Müjde! Müjde!...", "Kazalar Çoğalıyor!...", Kapağımız: " Sandalımız...",

" Mektuplaşmak Kulübümüzün Yeni Üyeleri...", " Şiir Yarışımını Uzattık!...",

Nr. 147, s.3, 21 Temmuz 1949

-, " Mektuplaşmak Kulübümüzün Yeni Üyeleri...", " Para Biriktirenler!...",

Gelecek Sayımızda " Kaybolan Kız "..., Kapağımız: " Kamp Ateşi...",

Nr. 148, s.3, 28 Temmuz 1949

-, " Mektuplaşmak Kulübünün Yeni Üyeleri...", "Bu Sayımızda " Kaybolan Kız "!",...

" Bir Mektup...", Kapağımız: " Yüzücü Kardeşler...", Nr. 149, s.3, 4 Ağustos 1949

-, " İdil Biret Kardeş Derslere Başladı...", " Lütfen Cevap Verin...", " Mektuplaşmak

Kulübümüzün Yeni Üyeleri...", Kapağımız: " Gool...",

Nr.150, s.3, 11 Ağustos 1949

-, " Kim Bulacak?... Hediye Kazananlar ",

Nr.76, s.11, 11 Mart 1948

Nr.77, s.11, 18 Mart 1948

Nr.78, s.11, 25 Mart 1948

Nr.79, s.11, 1 Nisan 1948

Nr.80, s.9, 8 Nisan 1948

Nr.80, s.11, 8 Nisan 1948

Nr.81, s.11, 15 Nisan 1948

Nr.82, s.11, 22 Nisan 1948

Nr.82, s.8, 22 Nisan 1948

Nr.83, s.5, 29 Nisan 1948

Nr.83, s.11, 29 Nisan 1948
Nr.84, s.8, 6 Mayıs 1948
Nr.101, s.11, 2 Eylül 1948
Nr.104, s. 11, 23 Eylül 1948
Nr.84, s.11, 6 Mayıs 1948
Nr.85, s.11, 13 Mayıs 1948
Nr.86, s.11, 20 Mayıs 1948
Nr.87, s.11, 27 Mayıs 1948
Nr.88, s.11, 3 Haziran 1948
Nr.89, s.11, 10 Haziran 1948
Nr.90, s.11, 17 Haziran 1948
Nr.91, s.11, 24 Haziran 1948
Nr.92, s.11, , 1 Temmuz 1948
Nr.93, s.11, , 8 Temmuz 1948
Nr.94, s.11, , 15 Temmuz 1948
Nr.95, s.11, , 22 Temmuz 1948
Nr.96, s.11, 29 Temmuz 1948
Nr.97, s.11, 5 Ağustos 1948
Nr.98, s.11, 12 Ağustos 1948
Nr.99, s.11, 19 Ağustos 1948
Nr.100, s.11, 26 Ağustos 1948
Nr.102, s.11, 9 Eylül 1948
Nr.103, s.11, 16 Eylül 1948
Nr.104, s.11, 23 Eylül 1948
Nr.105, s.11, 30 Eylül 1948

Nr.106, s.11, 7 Ekim1948
Nr.107, s.11, 14 Ekim1948
Nr.108, s.11, 21 Ekim1948
Nr.109, s.10, 28 Ekim1948
Nr.110, s.5, 4 Kasım 1948
Nr.110, s.11, 4 Kasım 1948
Nr.111, s.10, 11Kasım 1948
Nr.112, s.10, 18 Kasım 1948
Nr.113, s.10, 25 Kasım 1948
Nr.114, s.7, 2 Aralık 1948
Nr.114, s.10, 2 Aralık 1948
Nr.115, s.11, 9 Aralık 1948
Nr.116, s.10, 16 Aralık 1948
Nr.117, s.5, 23 Aralık 1948
Nr.117, s.10, 23 Aralık 1948
Nr.118, s.10, 30 Aralık 1948
Nr.119, s.10, 6 Ocak 1949
Nr.120, s.10, 13 Ocak 1949
Nr.121, s.10, 20 Ocak 1949
Nr.122, s.10, 27 Ocak 1949
Nr.123, s.10, 3 Şubat 1949
Nr.124, s.10, 10 Şubat 1949
Nr.125, s.10, 17 Şubat 1949
Nr. 126, s.10, 24 Şubat 1949
Nr. 127, s.10, 3 Mart 1949

Nr.128, s.10, 10 Mart 1949
Nr.129, s.10, 17 Mart 1949
Nr.130, s.10, 24 Mart 1949
Nr.131, s.10, 31 Mart 1949
Nr.132, s.10, 7 Nisan 1949
Nr.133, s.10, 14 Nisan 1949
Nr.134, s.10, 21 Nisan 1949
Nr.135, s.10, 28 Nisan 1949
Nr.136, s.10, 5 Mayıs 1949
Nr.137, s.10, 12 Mayıs 1949
Nr.138, s.10, 19 Mayıs 1949
Nr.139, s.10, 26 Mayıs 1949
Nr.140, s.10, 2 Haziran 1949
Nr.141, s.10, 9 Haziran 1949
Nr.142, s.10, 16 Haziran 1949
Nr.143, s.10, 23 Haziran 1949
Nr.144, s.10, 30 Haziran 1949
Nr.145, s.10, 7 Temmuz 1949
Nr.146, s.10, 14 Temmuz 1949
Nr. 147, s.10, 21 Temmuz 1949
Nr. 148, s.10, 28 Temmuz 1949
Nr. 149, s.10 4 Ağustos 1949
Nr.150, s.10, 11 Ağustos 1949

